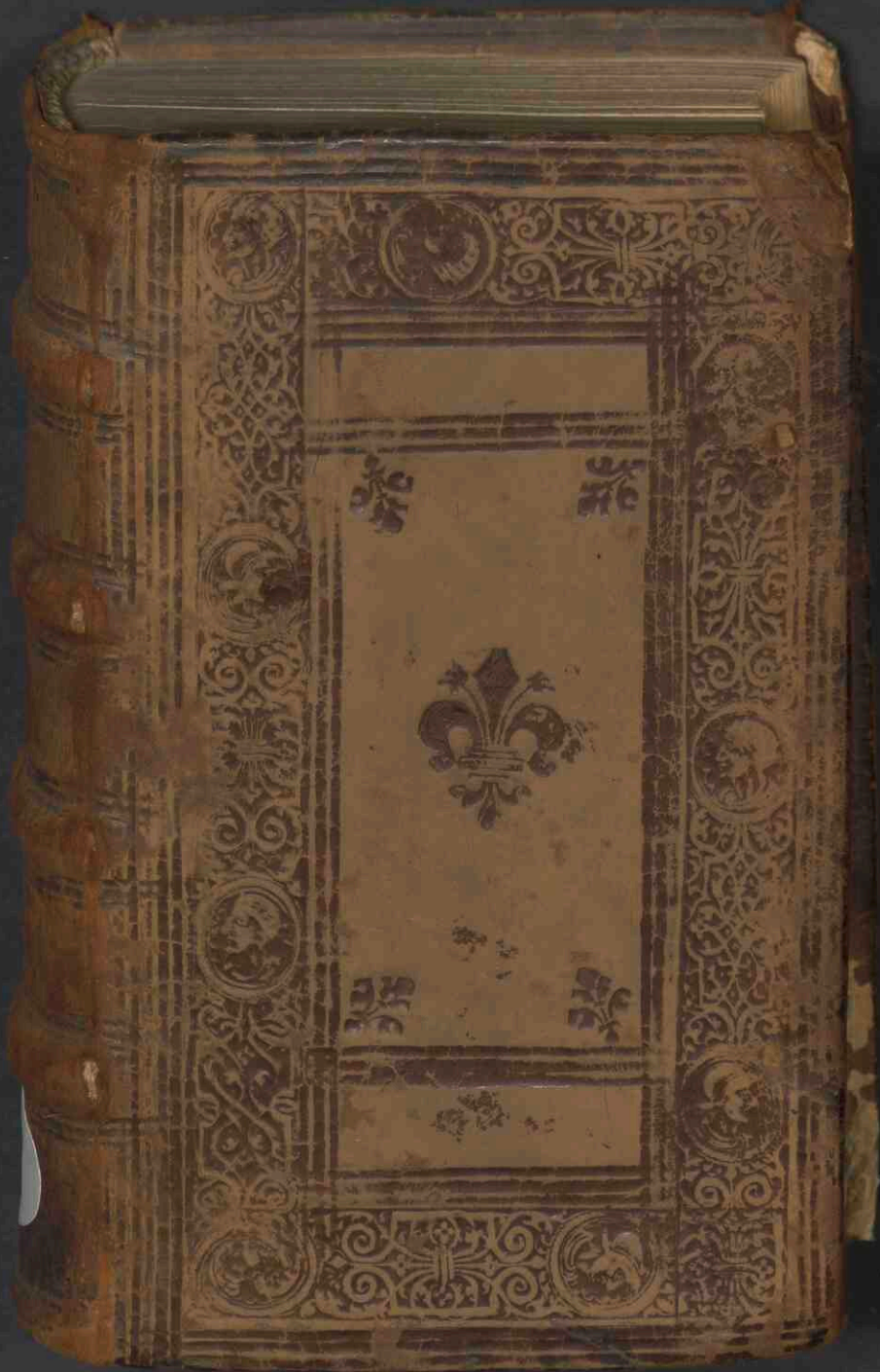

**Consiliorum, et Epistolarum Medicinalium, Ioh. Cratonis a
Kraftheim, archiatri Caesarei, et aliorum excellentissimorum
Medicorum, ac Philosophorum, liber tertius, Nunc primùm
labore & industria Laurentij Scholzij, medici Vratislaviensis, in
luce editus.**

<https://hdl.handle.net/1874/436775>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
  - de kopsnede
  - de frontsnede
  - de staartsnede
  - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

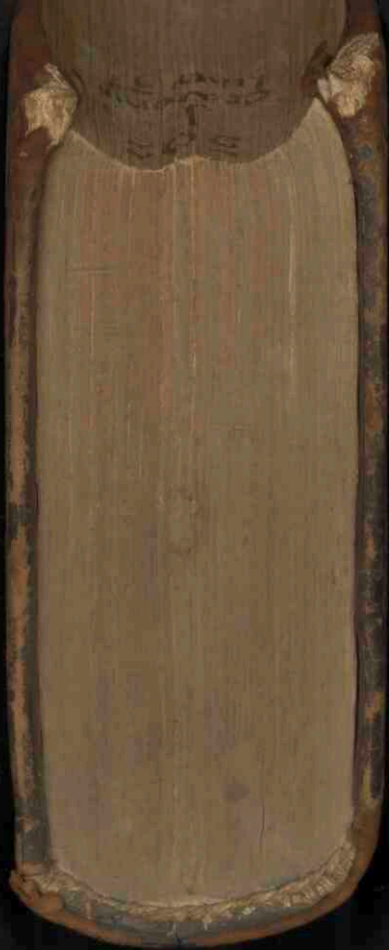
Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

0 oct.

35

U.B.U.

502

1

CRATONIA
Liber 3°

O. OCL.
35
J.B.M.

Medici

Octavo n°. 35.

retractus fuit
ace mutua co
a paupta rō m
in i ubi nozem

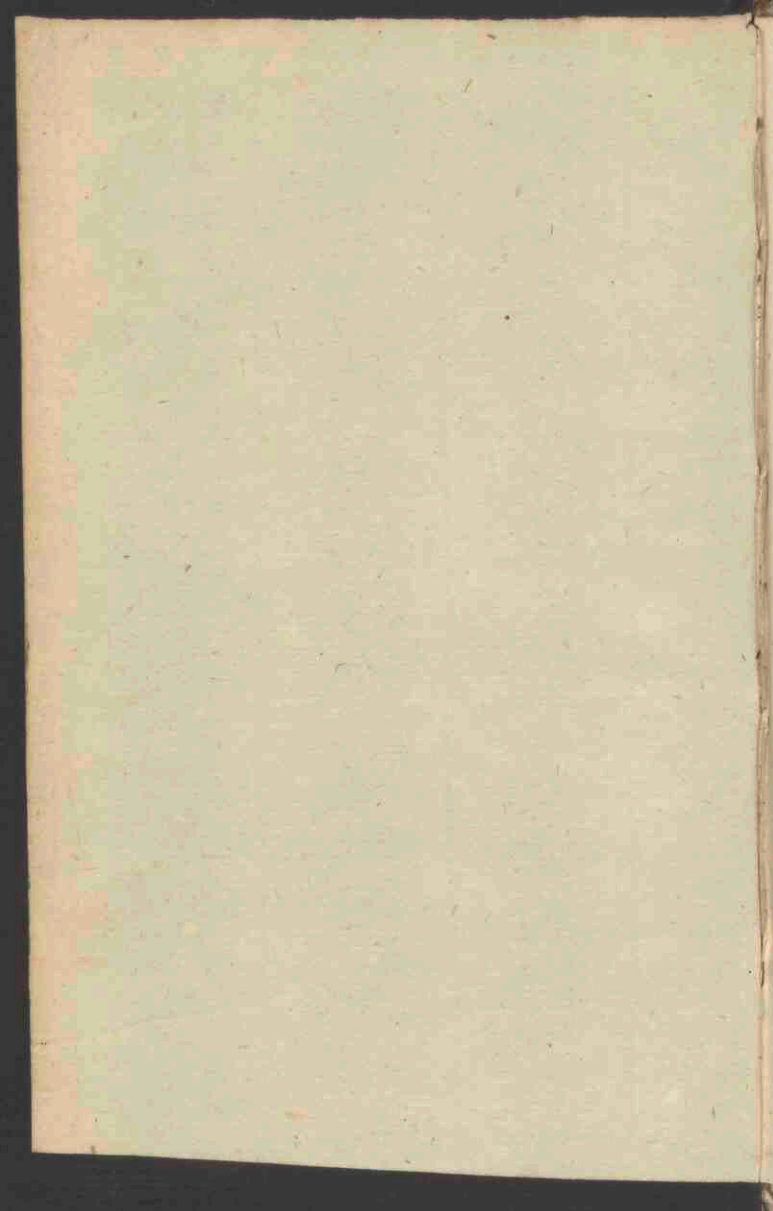
ius possint
summa rōm
u s quodam
elbat in dēnd
foey id p stan
l. E. f. se

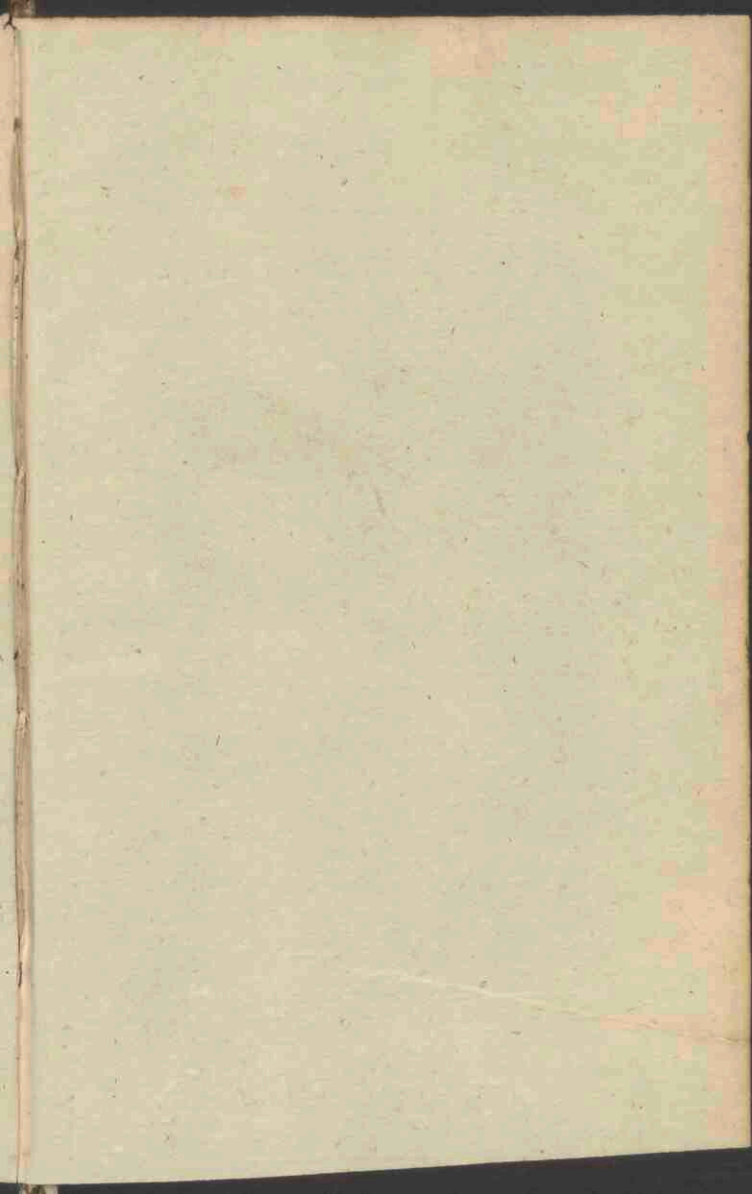
in totum tū unus scioz tū libertatem relinquēt.
suo m d. i. q. n. ita. unde tō hic fructu qd dicitur
tū totū suo manumillo acquiritur. sicut enim sippo suo
utrumq. libertatem uogantem relinquo b. etiam in uctā

utrumq. ut. i. dē.
.ii. si quis suo.
tel. i. q. m. q. p.
fenti. Item i co
suo iure nouo et
p unum ex dms
possit ad libertate
puenire ut dēnd.
acquiritur ante
totum et sēo lib
tō si h legatum
sine libertate relin
quē. in p. q. d.

scius possit in iudicande. **U**x
quoz facere q. si uir posse quod co
lo fecit quoniam possit in die
quā ē dolum fini q. q. r. r. r. u.
q. r. in certis q. in u. q. facit post
quoniam accumen d. e. h. q. d.

plc CONSILIORVM, ET EPI-
stolarum Medicinalium,

IOH. CRATONIS
A KRAFTHEIM, AR-
CHIATRI CÆSAREI, ET
ALIORVM EXCELLEN-
tissimorum Medicorum, ac
Philosophorum,

LIBER TERTIVS;

Nunc primùm labore & industria

LAVRENTII SCHOLZII,

MEDICI VRATISLAVIENSIS,

in lucem editus.

FRANCOVRTI

Apud Andreæ Wecheli heredes, Claudium
Marnium & Ioan. Aubrium.

Cum S. Cæsareæ Maiest. priuilegio.

CLARISSIMO, ATQVE
EXCELLENTISSIMO
VIRO,
PHILOSOPHO ET MEDICO
CELEBERRIMO,

DOMINO
SALOMONI ALBERTO
NORIBERGENSI,

INCLYTÆ ACADEMIÆ
WITEBERGENSIS
professori dignif-
simo,

AMICO SVO VETERI, ET IN-
TEGERRIMO,

LAVRENTIVS SCHOLZIVS

SIL. MED. DOCTOR,

*Librum hunc tertium Consiliorum, &
Epistolarum Medicinalium,
sinceræ amicitia ergo*

D D.

3

LAVRENTII
SCHOLZII MEDICI
VRATISL.

Ad omnes arti Medicæ addictos,

P R O Æ M I V M.

ADMIRABVNTVR forsitan aliqui, cur tot consilia à Germanis Medicis conscripta, in apertum proferre ausus sim. Hoc institutum meum, ne à quibusdam aliter, atque volo, accipiatur, causas quibus motus, hoc quicquid est laboris aggressus sum, paucis nunc, multa breuitatis causa omit- tens, recensabo. Exterorum solummodo Medicorum consilia in arte nostra hæctenus in lucem edita esse omnibus notum est. His Germani nostri contenti, ac ea supra modum admirantes, sua, quæ tamen nostris hominibus, cum longè alia apud nos praxin exercendi ratio sit, plus prodesse potuissent, neglexerunt, ac studiosè occultarunt. In aliis enim regionibus, ut y sciunt, qui in illis locis aliquandiu versati

sunt, hic mos observatur, ut morbo aliquo, etiam leuiusculo, correpti, statim ac is inuaserit, ad Medicos confugiant, eorumque auxilium implorent. Medici igitur illi, nobis longè feliciores, methodicè curam aggredi, hanc continuare, & ad finem vsque perducere possunt. Apud nos autè rarò quis in initio statim morbi Medicos consulit, quin potius omnia prius vulgi remedia experitur, ac cum nulla ferè, vel exigua admodum spes vitæ amplius reliqua est, tum demum Medicorum opem implorat, sibiq; amissam valetudinem restitui cupit. Hic cum secundum canones curam instituerè impossibile sit, methodum prudentiæ sequi, ac quid pro presentis morbi statu agendum sit, artificiosa coniectura inuestigare necesse est. Hoc autem quàm difficile sit, ac quàm exercitatos expertosq; Medicos requirat, quilibet me etiam tacente, per se facillè indicare potest. Hinc mirum non est, quod multi apud nos integrè ac perfectè sanitati restitui nequeant, ac plurimi quoque sua potius, quàm Medicorum culpa vitam cum morte commutent. His ita stantibus, quis non videt, quanta horum consiliorum, quæ nobis non tantum usum artis monstrant: verum etiam quomodo nos, quo-

uis morbi tempore ab agrotis accersiti, gerere debeamus, docent, sit utilitas atque praestantia? Ad haec cum teste Galeno, lib. 9 Meth. med. cap. 6. fieri nequaquam possit, etiamsi methodum quandam habeamus, per vniuersalia vocata theoremata, vt sine multiplici in aegris singulatim exercitatione, quod ex usu sit faciamus, ac Cicero ipse, 1 Offic. libro, Medicum, etiamsi artis praecepta nouerit, nihil tamen laude dignum sine usu & exercitatione consequi posse statuat, hanc etiam ob causam exercitatis simorum Medicorum obseruationes, quae praeterquam, quod modum vniuersalia particularibus recte applicandi monstrant, plurima etiam ad grauiores morbos remedia eaq; quod frequenti longoque medendi usu comprobata sint, tutissima, nobis patefaciunt, nequaquam suppressenda; sed potius in communem agrotorum usum Medicinae cultoribus, vt eas sibi imitandas proponant, publicanda erunt. Quoniam autem saepe numero euenit, vt viri excellentes, adducti partim verecundia, quae maxime liberales animos comitatur, partim metu, vt qui praeuideant, quanto cum periculo quis multorum hominum iudicia in se prouocet, ingenij sui monumenta, in publicum non

diuulgent; cui libet nostrum obnixè opera dan-
 da est, ut si quid illorum, quo iuuari publica
 studia possint, quæ sepulta quodammodo, nisi
 aliorum industria publicarentur, foret, in ma-
 nus nostras peruenerint, ea doctis hominibus
 legenda edamus, ne existimationi horum Au-
 torum, quæ per se apud sincerè iudicantes satis
 tuta est, nimis addicti, commodis generis hu-
 mani inuidisse videamur. Ac licet nonnulli re-
 periantur, qui nihil, nisi tanquam *τετελεσµενον*
αἰετιοῦ *ἰσχυρου*, publicandum esse existimant, ideo-
 que talia monumenta, quod summa nonnun-
 quam perfectio in his desideretur, ac quod le-
 uiori opera, non in hoc ut ederentur, scripta
 sunt, repudianda putant: ego tamen talibus
 minimè assentiri possum, quin potius firmiter
 statuo, nihil omnino, etiam si rude id, & im-
 politum sit, modo ex eo non parum frugis ad
 veros & candidos harum rerum studiosos red-
 ire possit, reiiciendum esse. Rem enim quæri-
 mus, & artis experimenta, id est, quæ illi pro-
 pria sibi & peculiaria ad grauiores morbos ha-
 buerint remedia, multo longoq; medendi usu,
 & frequenti meditatione probata scire aue-
 mus. Sunt etiam hodie non pauci, imo verò,
 quàm par foret, plures, quibus nihil antiquius
 est,

est, quàm ut talia scripta, vel ambitione quadam, ut habeant, quo præ cæteris excellent, vel auaritia, ut lucrum faciant, quoad possunt, non sine magno multorum egrotantium detrimento, occultent. Sed mittamus tales, ac potius quantum in nobis est pro facultate nostra humana vitæ atq; incolumitati aliqua ex parte prodesse studeamus. Hæc mecum reputans, atq; etiã intelligens, nihil homine benè liberaliterq; instituto magis dignum esse, quàm quibus modis possit, de aliis benè mereri, nihilq; tam proprium humanitatis atque amoris sit, quàm communicatio, ac, ut Ciceroni videtur, semper aliquid ad communem utilitatem afferendum sit, nolui ductius consilia ista Medica, quæ, ut spero, quamplurimis in medicina exercenda non parum proderunt, id quod illi, qui ista diligenter perlegerint, fateri cogebuntur, occultare atque suppressere; sed multis communia facere volui.

Quod si hunc laborem nostrum Medicinae studiosis gratum acceptumque esse intellexero, obnixè in posterum operam dabo, ut quæ multis retro annis iudicio delectuq; singulari adhibito ouæ à nouis, in eum imprimis finem, ut vsibus meis inseruirent, congeffi, ea vniuersa plena

manu *et* *proprio* *sanioris* *Medicinae* *cultoribus*
communicem, hacq; ratione plurimorum inopia
subueniam. Sed antequam sine huic praesationi
imponam, gratiam & debeo & habeo immorta-
lem, clarissimis atq; excellentissimis viris, ami-
cis meis charissimis, Domino Doctore IOHAN-
NI HERMANNO, Illustrissimorum Prin-
cipum Bregensium Medico dignissimo, nec non
Domino Doctore DANIELI SCHEPSIO,
ac TOBIÆ FISCHERO, Physicis Medicis
inclytæ Reipublicæ Schwidnicensis, qui me
in hoc proposito meo pro virili adiunare conati
sunt. Ut autem deinceps quoq; idem factitare
studeant, ipsos publicæ utilitatis causa peraman-
ter rogatos volo. Et hæc nunc habebam, qua can-
didis lectoribus insinuanda esse existimaui, que
ut ab optimo profecta sunt animo, ita ut in o-
ptimam quoque partem interpretentur maio-
rem in modum oro. His bene feliciterq; valete,
Lectores amantissimi, meq; commodis vestris
addictissimum amare pergite, ac conatus istos
nostros ad Medicinam artium omnium, Hip-
pocratis testimonio, præclarissimam exornan-
dam, atq; amplificandam directos, equi boniq;
consulite. Vratislaviae die 6 Februarij, an. re-
demptionis humanæ 1592.

CHRI-

CHRISTOPH. RVM-
BAVM, MEDICI VRA-
TISLAVIENSIS,
ELEGIA

AD LAURENTIVM SCHOLZIVM
Silesium Medicum.

*Æqua diu versat Doctum dubitatio mentem,
Et caret, indicta, Iudice, causa die.
Pars celanda putat solerti inuenta labore,
Ne sua cœnosis obiiciant suibus:
Pars ait invidia celantem labe notari,
Inuideat dignis quod simul atq; malis.
Quòd dicenda mihi si sit sententia, SUMMI
Exemplo, dicam soluiet ista, BONI.
Annon æqua datur solem spectare potestas
Digno atq; indigno? quin datur aura eadem?
Annon indignus terra versatur eadem,
Cum digno? eiusdem quin bibit amnis aquam?
Nonne sum, calos æqua qui lance gubernat,
Esse creatorem dicet uterq; DEVM?
Si DEVS ergo BONVS, rerum, non inuidus, usum
Indignos propter, denegat ipse BONIS:
Nec maculam metuit pranos aspergere iisdem
Possè: tuis cur te parcere posse putes?
Siue ea sint per te iam dudum inuenta labore
Sine sit alterius semine messa seges:*

*Promito: communit tecum sint omnia nobis
V sui, & augmento crescat utrumq; pari.*

*Dum matura seges vicinis prodit ab agris,
Fortè tui ingenij semina lacte crepant.*

*Fallor? an incepti conàre volumina libri
Edere, praclaro nomine digna tuo,*

*SCHOLZI: namq; tuum ut scripta hac aliena re-
quirunt*

Indicium: tua sic plena laboris erunt.

*Namq; recensendi, quos experientia longa
Te docuit, casus, pars erit innumera.*

*Magna futura tibi pars exantlanda laborum,
Vt referas, tua quos Ars facit esse super.*

*LAVRE tuos igitur, circa hæc plantate fluenta,
Sperato fructus tempore credo dabis.*

MARTINI WEINDRICHII,
M. C.

AD LAURENTIVM
SCHOLZIVM, PHIL. ET
MEDICINÆ DOCTOREM,
Elegia.

*Dum desiderio, & votis poscentibus offers
Consilia, ex illo, quo latuere, sinu:
Ecquid ab hoc famam laudemq; merebere facto,
Gratus & auctori munere lector erit?
Dum quid amat, sed abest, cupienter querit, &
Si datur, ut fas sit, proratione frui. (optat,
Abiicit insanus fastu, votiq; peracti
Poenitet, & damnat, quod prius expetiit.
Fallor? An hic etiam Momus conuicia ludet,
Nec satis argutos garriet esse libros:
Aut emendatos nondum satis esse libellos,
Ut liber hic rarus liber ab inuidia est.
Ne moueare tamen, nam comoda publica quisquis
Auges, ingratos experiere foris.
Perditur officij semper pars maxima, raros
Commendatores, qui bene fecit, habet.
At non nasutos metuit, fatuosq; canillos,
Quem virtus, plusquam noxia lingua mouet,
Ut sint censors, erit his quoq; dos sua scriptis,
Florebuntq; tua publica facta manu.
Perge igitur tali dare mascula scripta fauore,
Qui bonus est, animum diliget ille tuum.*

INDEX CONSILIORVM.

Morbi virorum & iuuenum.

1. In catarrho, pro quodam Theologo.
2. In præseruatione ab Apoplexia, pro quodam nobili viro.
3. De præcautione ab apoplexia, pro alio quodam nobili viro.
4. In epilepsia nocturna, pro quodam nobili iuueno.
5. In paralyfi, pro quodam honesto viro.
6. Pro præseruatione à phthisi, pro quodam magnifico viro.
7. In catarrho falso delabente ad pulmões, eosq; exulcerante, pro eodem.
8. Pro phthificis.
9. In palpitatione cordis, pro quodam Theologo.
10. In cordis palpitatione, pro quodam Comite.
11. De renum affectionibus atq; calculo, pro quodam nobili viro.
12. In colica, pro quodam Theologo.
13. In colica, & paralyfi ex colica pro quodam nobili viro.
14. In paralyfi ex colica, pro quodam Theologo.
15. In fluxu hæmorrhoidum, pro quodam generoso Domino.
16. In feбри pestilenti, seu morbo, quem vocant, Vngaricum.
17. De præseruatione à peste, quibusdam Morauiz proceribus præscriptum.
18. In alopecia, pro quodam Nobili.
19. In rubore faciei, pro quodam nobili viro.
20. De furfuribus, scabritie frontis, rubedine faciei, & excoriatione digiti, pro quodam Nobili.
21. De pruritu in capite, pro quodam Nobili.
22. In affectu manuum, humerorum dolore, ac tumore pedum, pro quodam magnifico Domino.
23. De tumoribus articulorum.

Morbi

Morbi puerorum.

24. De catarrhis puerorum strangulationem minitantibus, cum epilepsia.
 25. De vermibus, variolis & morbillis puerorum.

Morbi mulierum.

26. In periodico dolore capitis, pro quadam nobili Matrona.
 27. In paralyfi dextri lateris, pro quadam honesta Matrona.
 28. In conuulsione flatulenta, pro honesta quadam foemina grauida.
 29. In dolore stomachi, feбри colliquante, virium imbecillitate, & animi deliquio, pro quadam nobili foemina.
 30. In cachexia, pro quadam magnifica Domina.
 31. De hydropo monstroso.
 32. De fluxu ventris & vomitu grauidæ, pro quadam honesta Matrona.
 33. In nimia alui lubricitate, & menstruis, tum rubris, tum albis, immodicè fluentibus, pro quadam honesta Domina.
 34. In nimio menstruorum fluxu, cum inflatione matricis, & pallore corporis, pro quadam magnifica foemina.
 35. In dolore & suffocatione matricis, pro quadam nobili foemina.
 36. In ardore vrinæ, cum exulceratione colli vesicæ, & pudendi, ac mictu cruento, pro quadam honesta Matrona.

Morbi virginum.

37. In mensium retentione, & catalepsi, ex epatis, venarumq; oppilatione, pro quadam puella.

Morbi puellarum.

38. In feбри quartana, & epilepsia, pro quadam puellula nobili quatuor annorum.

I O. FERNEL.

Methodi medendi 1 lib. 2 cap.

VT fabrica in auro, quæ naturalis est materia, opera magna & eximia insculpit superiora naturæ viribus; & architectura ex lignis & lapidib. ædes templaque exstruit, quæ architectari natura numquam possit: sic & **MEDICINA** nonnulla maiora, interdum & præstantiora gerit, quàm natura possit efficere. nimirum quòd natura instinctu solo, **MEDICINA** verò rerum ducatur cognitione ac intelligentia.

CON-

CONSILIVM

PRIMUM,

IN CATARRHO, PRO
quodam Theologo.

QVOD Horatius ludens de quodam ait: Præcipuè sanus, nisi cū pituita molesta est: id de te verè dici potest. Quicquid enim hæcenus querularum de valetudine afflicta audiui (quales fuerūt de catarrhis, de languore ventriculi, de appetentia deiecta, de inflatione ventris, de colicis doloribus, de tumore supra inguina, &c.) omnia illa ex pituita originem trahunt. Generatur autem pituita his potissimum de causis: calor ventriculi iusto languidior est, nec exuscitatur quotidiano exercitio, atque etiam auocatur à vētriculo ad caput, studiis, cogitationibus profundis, vehemē-

Symptomata pituitosa.

Quibus ex causis pituita generetur.

Ignis plus
fumi quàm
flàmæ præ-
bens.

Calor non
analogos
quid faciat.

Ortus ex-
cremento-
rum.

tia actionis in concionibus. Vbi olla per se non est firma, & circumponitur ignis, qui plus fumi, quàm flammæ ex se reddit, nec flamma exuscitatur flabello, & prunæ insuper auferuntur ab olla, atq; ad alia coquenda adhibentur, quæ potest inde sequi coctio? Cū igitur ad coquendum non adferatur calor sufficiens, nec flammæ eius excitentur flabello exercitiorum, non potest in officina primæ coctionis exquisita fieri ciborum elaboratio. Sed quemadmodum quæ in foco coquuntur, si igne iusto destituantur, lenta & tenacia euadunt, ac magna ex parte cruda remanent: ita cibi si non eo, quo oportebat calore conficiantur, in viscidam quandam humiditatem degenerant, & cruditates pariunt. Inde nimirum tantus est excrementiciarum humiditatum prouentus. Præterea in corporibus nostris nunquam cōcoctiones & excretiones tam exactè fiunt, quin semper relinquatur aliquid superflui, cuius accessione augetur pituitæ copia. Hæ sunt potissimæ in te pituitæ redundantis causæ. Nā in aliis valido ventriculo præditis, pituita pro-

procreatur à cibi & potus vsu largiore, qui hinc calcaribus magis, quàm freno indiget. Præcipua autẽ pituitæ loca in quibus continetur, & membra quæ ab ea affliguntur, sunt ventriculus, intestina & caput. Caput nimio studio & intentione animi in res graues debilitatum esse negari nõ potest, & spiritus animales per multam cerebri defatigationem ad paupertatem redigi necesse est. Ita affectum caput, non potest pensum suum absoluere, hoc est, non potest alimētum alendo cerebro destinatum conficere & cõcoquere, nec rursus superflua inde nata vi natiui caloris & spirituum consumi, aut dissipari possunt, præsertim cùm sæpè ab inferiore parte corporis noua & copiosior, quã expediat, materia subministretur. Nam plerunq; ex ventriculo crudo exhalant, & per studia & negotia statim à cibo suscepta attrahuntur ad caput vapores & fumi crassi, quos cerebrum, quia nec arce-
re aduentãtes, nec dissipare receptos potest, iure hospitij retinet. Hoc modo repletur caput vaporibus, qui facillè in humores condensantur, veluti in foco appa-

Pituitæ locus.

Vapores
cur copiosi
sursum ex-
halent.

ret, vbi vapores ex olla elati ad operculum in aquam conuertuntur. Idem quoque in nubium procreatione in aëre fieri cernitur, sed quemadmodum nubes in aëre aliquandiu detinentur, & nisi à calore solis, aut vi astrorum consumantur aut difficiantur, in pluias aut imbres dissoluantur, fitque copiosior aut parciore aque delapsus pro magnitudine causæ: ita cum caput debile, destitutum caloris innati & spirituum robore, humiditates superfluas cerebri absumere, abigere aut discutere non potest, retinentur sanè aliquandiu, & in priores sinus cerebri reconduntur, sed postea impetum nactæ per foramina cerebri destillant, plus minusve pro materie ratione. Primum autem cum humiditates immoderatus exuperant, fit fluctuatio quædam in capite, quæ est quasi quoddam catarrhi præsignium. Postea cum materia vel copia grauat, vel qualitas aliqua irritatrix accedit (quales sunt, frigus exprimens, æstus colliquans, aut impetuosa aliqua animi perturbatio) tum initio è capite destillat pituita tenuis & aquosa lentorem obtinens, deinde maturitatem

Catarrhi
præsignium.

Lapsus ca-
tarrhi.

tem suam nacto catarrho mucus prodit
 crassior, flauo aliquatulum colore imbu-
 tus. Ac primum quidem pituita in cere-
 bro existens insipida vel dulcis est: verum
 si diu in ventriculis cerebri hæreat, salsa
 & acris euadit. Hæc est catarrhi è capite
 decidentis ratio. Sunt porrò sua defluxio-
 nibus loca, per quæ iter suum tenent, cum
 à cerebro protruduntur. Innocentissimè
 catarrhus per ossa *ἠθμοσδῆ* in nares delabi-
 tur & emungitur, & quanquam præter e-
 mungēdi molestias, caput inde ingraue-
 scit, & respiratio difficilior euadit, nec vox
 vt antè sonora est: tamē quia per meatum
 cerebro expurgando destinatum, pituita
 prodit & abiicitur, minus inde metuen-
 dum periculi, quàm cum per alias vias
 exitum quærit. Maius autem discrimen
 imminet, si in partes subiectas interio-
 res catarrhi irruant. Protruduntur etiam
 interdum excrementa capitis ad partes
 exteriores, vt tubercula & pustulæ in cu-
 te excitentur, ac tum humore expulso
 caput quodammodo ab onere molesto
 leuari videtur. Hactenus de pituita ca-
 put occupante. Nunc ad ea quæ in ven-

Catarrhus
 per nares
 innocens.

Catarrhi
 motus ad
 exteriora.

Pituita ven-
triculi.

triculo & intestinis continetur. Pituita, quæ in stomacho gignitur, tenax & viscida est, etiam si initio tenuis appareat. Lentorem autem acquirit ex caloris defectu. Calor enim corporis imbecillior est, quàm ut cruda cõcoquat, & pituitam gigni prohibeat, ac desunt calori flammæ, quibus iam genita attenuetur, & ad frugem aliquam perducatur. Itaque cogitur & redigitur ad mucii consistentiam. Porrò si orificium ventriculi redundet pituita, imminuitur appetentia, ac propter consensum cerebri & cordis animus viresq; languent. Si verò in fundum ventriculi descenderit, calor eius à frigiditate pituitæ obtunditur, ut minus concoctioni sufficiat. Sequitur igitur cruditas & huius soboles flatulenta ventris distensio, murmura alui, ructus, fluctuatio assumpti cibi, &c. Augescente pituita, oritur nausea, ab ore profluit aqua pellucida, sed lentorem habens, frequens adest sputatio, interdum etiam irriti accedunt vomendi conatus. Quod si præterea alui deiectiones supprimantur, & flatus in ventriculi capacitare coarctati exitum non inueniant, dolore

Affectus
sequentes
pituitam in
ventriculo.

lore nō modico cruciatur ventriculus. E
 ventriculo pituita in intestina deuolui-
 tur, quæ quia laxa, & anfractibus multis
 seiuncta sunt, hospitium nocituro hospiti
 præbere coguntur. In intestinis verò pi-
 tuita satis alioqui per se tenax, tantum ac-
 quirat lentorem, tantamque crassitudi-
 nem, vt intestinis adhærescere possit, at-
 que hæc est, quæ vitrea pituita dicitur, eò
 quod vitri in modum concreta & prodiēs
 vitro fuso similis sit. Delitescit illa aliquan-
 diu in intestinis & quieta est, atque inte-
 rim semper copiosior materia colligitur,
 & firmitus intestinis adhærescit, donec vel
 assumpto aliquo aduersæ qualitatis cibo
 iriteretur, vel temporis progressu cōtinuis
 accessionibus aucta, intestinorum capa-
 citatem repleat, & quasi infarciat. Quod
 si simul obstructio alui à crassis resiccatis-
 que fecibus coincidat, tum vitreus ille
 humor atrocissimè sæuire incipit, præser-
 tim agitated tempestate congestorum &
 conclusorum flatuum, violenter (negato
 exitu) erumpere tentantium. Inde fit mi-
 serabilis in ventre distentio, contorsio, di-
 laceratio, & quacunq; se flatus tanquam

Pituita vi-
 trea.

A
 fectus
 fectus
 fectus
 fectus

si
 si

Colica.

erupturi conuertunt, illic immani cruciatu instar perforatis terebelli ventrem lancinant. Hæc quia fiunt in colo intestino, quod proprium est flatuum receptaculum, proinde dolores illi colici vocantur. Atqui nonnunquam etiam accidit, vt pituita cōgesta in tumorem attollatur, qui specie externa turgidus, Medicos in errorem inducit, & curationes eorum eludit. Nam cōspecta tumoris duritie protinus ad emollientia decurrunt, iisq; insistent, cū curatio vertenda esset ad ablationem causæ, hoc est, ad pituitæ ex intestinis detractionem. Acres tādē loquitur ipsa deducta aliqua pituitæ parte, tumore ipsum desiderare & minui. Libet hīc referre, quod Fernelius recitat de legato quodā Caroli V Cæsaris. Is in ventre tumorem sentiebat à pituita lenta & concreta ortum. Adhibita sunt toto sexennio remedia mollientia, tanquam si scirrhus emolliendus esset. Tandem iniecto clystere quiddam durum pedis longitudine detractum est. Re inopinata & quasi prodigiosa percussus legatus, qui nihil simile viderat, in magno metu fuit, ne fortē intestini

Historia.

testini portio excreta esset. Sed cū repente malo tam diuturno leuatus videretur, recepit animum & secundum atq; etiam tertium clysterem adhibuit, ita detracta materia, quæ priori similis erat, pristinae valetudini restitutus est. Alius quidam similiter intestina tenaci pituita oppleta habuit, vnde suppressa est aluus, & venter intumuit, atq; ipse decessit è viuis. In anatomico illius inuentū est colon, intestinum pituita concreta vsq; adeò infarctum, vt solidum censeretur, ac simul apparuit ratio, cur nihil fecis per aluum transmitti & delabi potuerit. Magno igitur valetudinis incommodo, & præsentis periculo, tenaci pituitæ nidificatio in intestinis permittitur, atq; indulgentia erga hunc hospitem (sub agnina specie, lupinam sequitiam occultantis) sæpè graui pœna luitur, præsertim cū immaniter grassanti præclusi sunt exitus. Colligitur etiā aliquando, sed rarius viridis quædam materia in vetriculo, quæ magnos stomachi dolores, perturbationes & anxietates adfert. Ea fit vel à refluxu bilis ex epate in ventriculum, qua inficiuntur & maligna qualitate imbuuntur ac vitiantur contenta in vetriculo: vel

Bilis præstina.
na.

Alimenta
in bilem
degeneran-
tia.

à corruptione alimentorum, tum eorum
quæ ad corruptionem apta sunt, qualia
sunt: Melones, mala armeniaca, mora,
nûces, amygdalæ, dulcia nimio vsu: (faci-
lè enim illa in bilem vertuntur) tû acrium
& vitiosorum, vt sunt cæpe, sinapi, nastur-
cium, olus acidum, aromata vehementer
calida, &c. Hæc quia nequaquam vinci,
concoqui & in succum bonum mutari
possunt, corrumpuntur & vertuntur in
bilem porraceam seu *περασιδλω* vulgo pra-
sinam, quæ viridi flauoq; colore virulen-
tiam suam prodit. Hæc vbi cumulatur, &
supra modum augetur, sequi in quibus-
dam solet morbus *χαλεξι* dictus, nempe in-
gens & truculenta ventriculi perturba-
tio, vbi viridis illa bestia intolerabili cru-
ciatu lancinat, torquet & distendit ven-
trem, & cum impetuoso & violento tu-
multu, cum anxietate multa & animi de-
liquio supernè & infernè erûpit. Bilis præ-
sentia in ventriculo prodit se siti ante ci-
bum mendosa (vt vulgò vocât). Nam quæ
post cibum sitis vrget, oritur plærumque
ex cibis salis fumo exiccatis, frixis in bu-
tyro, &c. Vbi verò nulla apparet externa

Signum bi-
lis prasinæ.

causa

causa sitim ante cibum excitans, conie-
 ctate oportet, vel bilem vel pituitam sal-
 sam colligi in ventriculo, aut aliunde ir-
 repere. Cæterum quòd concionatores &
 oratores à concione de siti ante cibum
 conqueruntur, id accidit propter resic-
 catos pulmones & trachæam arteriam.
 Nimia enim vocis contentione arefiunt
 instrumenta loquelæ, vt humectationem
 desiderent, & cor propter absumptos spi-
 ritus debilitatum refici postulat. Ex his
 iam apparet, præcipuos vobis vsitatorum
 morborum fontes esse pituitam & bilem,
 & ab his diuersa hinc inde excitari sym-
 ptomata, tum pro membrorum diuersi-
 tate: tum pro humorum illorum quanti-
 tate, qualitate, vetustate, iritatione, &c.
 Quid igitur agendum, vt obuiam eatur
 morbis, quos hæc constitutio corporis al-
 latura videtur? Mea sentētia nullum cer-
 tius ad præcauendos morbos compendi-
 um est, quàm vt auferantur causæ, sed ab-
 latio illa causarum propter vires minimè
 gigāteas, magna cum modestia peragen-
 da est. Franguntur enim currus, qui ni-
 mium onerantur. Quia igitur causæ prin-

A
 in
 de
 117

Cur orato-
 res sitiant à
 concione.

100

In imbecil-
 libus mol-
 liter agen-
 dum.

117

cipales sunt, pituita, cuius officina est vē-
 triculus frigidus (nā inde in reliqua mem-
 bra dispergitur) & bilis, quā epar calidum
 subministrat, proinde hos humores leni-
 ter euacuati expedit, sed tum, cū suo i-
 pforum iudicio, tanq̄ sotices se perdunt,
 nēpe vsitatis signis, sputatione crebra, siti,
 languore vētriculi, catarrho, & aliis supra
 cōmemoratis. Neq; enim quieta atq; oti-
 osa aut signorū expers est pituita, vel bilis,
 cū quantitate exuperat, aut mala quali-
 tate imbuta est. Hoc rerū statu humores
 nequaquam exagitari aut raptari, sed le-
 niter tractari & duci volunt, præsertim in
 corpore tenero & raræ texturæ. Aliter si
 fiat, furiant, & magnam corpori inferunt
 cladem. Ad vtrunq; verò humorē blandè
 è corpore euacuandum, utilis erit dome-
 stica illa potiūcula proximè vsurpata, quæ
 ita apparanda est: Sumatur iuris macri è
 gallina nondum planè cocta, nec dum sa-
 lita, nec aromatibus condita, haustulus,
 isq; maior vel minor pro voluntate, huic
 vesperi pridie quàm bibatur, feruenti ad-
 huc iniiciantur res sequentes:

℞ Fol. senæ ʒ ij.

Zinzib.

Formula
 purgatio-
 nis.

Zinzib.

Cinnamom. an. ℥ss.

Fl. rorismar. p. j.

Reponatur ollula (cui hæ res inditæ sunt) super fornacem, aut in alium locum tepidum, vt per noctem vires ex speciebus istis extrahantur, & in ius ipsum deponantur. Manè fiat omnium non iusta, sed inchoata saltè ebullitio, ne diutina coctione id quod optimum in iis est, exhalet. Est enim prædictarum rerum vis omnis in superficie (vt nos appellamus) posita, & à talibus non extorquenda, sed elicienda est vis, quam quærimus. Eousq; perducta re, nempe ad ebullitionem, materia omnis per linteum mundum colari, & non nihil exprimi debet. In liquorem colatum & expressum iniicienda est manna pondere ℥j, eaq; baculo aut cochleari agitanda est apud ignem, donec eam dissolutam esse, & in liquorem abiisse appareat. Tū denuò percolanda est potiūcula, & calidè ebibenda, manè hora 5 vel 6, & differendū prandiū, donec 5 horæ sunt expletæ. Necessè enim est euacuationi suū tribui ius ac spaciū. Superfundi etiā paulo ante q̄ bibatur

exiguum aliquid aquæ cinnamomi po-
 test, vt potiuncula naribus, palato, & ori-
 ficio ventriculi gratior sit, atq; minus in-
 festet reuomitio. Hæc potiuncula etsi in
 speciem exilis videtur, & constat materia
 pauca, rebusq; valdè simplicibus: tamen
 ex iis mixtis operatio laudabilis resultat.
 Educit enim sine violentia & incommo-
 do, quæ corpori adempta esse expedit,
 hoc est, noxias materias tum pituitosas,
 tum biliosas è ventriculo & intestinis, &
 nonnihil etiam ex capite. Ablata materia
 minus iam periculi est à morbis. Quod si
 fortè propter materiæ copiam vna pur-
 gatione nõ satis profectum videbitur, po-
 test vsus eius repeti, sed post idoneum in-
 teruallum, ne frequentia purgandi, vires
 nimium atterantur, quas receptas prius
 esse oportet, antequam huius aliquid de-
 nuò tentetur. Hanc paruum potiúculam
 paruo corpori, imbecillo ventriculo, viri-
 busque modicis congruam esse arbitror,
 ad exonerationē saburræ corporis à pra-
 uis & nociturnis (si relinqueretur) humo-
 ribus. Ab euacuatione inutilis & noxiæ
 materiæ vertenda est cura ad membro-
 rum

Medicamē-
 ta iterāda.

rum imbecillium & debilitatorum cor-
 roboracionem, in qua hoc potissimū spe-
 ctatur, vt membra, quæ munus in corpo-
 re exercent publicum, ad officium redu-
 cantur, quo integrius & felicius operas,
 quibus destinata sunt, obire & perficere
 possint. Deinde vt simul etiam amouean-
 tur impedimēta, quæ vires recolligere se
 non sinunt. Nam ventriculi coctionem,
 vt minus bene concoquat, impedit frigi-
 ditas. Itaq; noua subinde gignuntur phle-
 gmata & cruditates, quæ postea intestinis
 communicantur, & ex iis flatus in colo-
 enascuntur. Epati ad bonam sanguifica-
 tionem interdum obstaculo est calor, qui
 crescens pituitæ falsedinem conciliat,
 & bilem gignit, à qua in ventriculum re-
 gurgitante, fiunt ardores stomachi, sceto-
 res, sitis, aliaque mala. Cerebri alacrita-
 tem deiicit, & præcipuas eius functiones
 publicas, (sensum & motum) hebetat hu-
 miditas superflua, mater defluxionum ad
 externas & internas corporis partes. Sic-
 citas autem intestinorum & fecum inci-
 dēs facit, vt inutilia in corpore retinean-
 tur onera, vnde non solum molesta gra-

Membra
debilia re-
ducenda ad
officium.

Virium ra-
tio habenda.

Epatis ca-
lor.

Siccitas in-
testinorū.

uitate corpus afficitur, & à flatibus venter distēditur; sed grauius etiā ab ascēdentib. solidis fumis superiores partes pcelluntur. Hinc apparet, quā sit in tuo corpore rerū concordia discors, ideoq; prudēter cōfortationē institui necesse est, ne vni mēbro cōsulturi, incōmodemus alteri. Igitur exonerato à malis humoribus corpore, post die & sequentibus diebus de condito polychresto manē circa 7, sumēda est portio quantitate castanæ vel iuglādis. Hoc vētriculū simul & caput cōfortat, calefaciendo & exiccādo humiditatis reliquias, cordi robur addit, reficiēdo spiritus, neq; tamen epatis calorē intendit, aut vlli partī nocumētum adfert. Easde vires obtinent rotulæ, nisi q; paulò magis calefaciant, & reficcāt ventriculū & cerebrum, minusq; humectant q̄ conditum. Sed corroborāt efficaciter, p̄sertim vbi vētriculi & capitis humiditas fortius p̄sidium exigere videtur. Reliquis temporibus sumi interdū de puluere stomachali crasso aliquid potest, quātum sc. tribus digitis cōprehenditur. Is ventriculū calefacit, humiditates exiccāt, concoctionē pmouet, propter emendatio-

Puluis stoma-
chalis.

dationē frigiditatis, & capiti quoq; corroborādo utilis est. Egregiè etiā ventriculū calefaciūt grana piperis, per mediū discuta, & pillularum modo deglutita, 7 aut 8, manē duabus ante cibū horis. Hocq; non cōtemnendū ab iis habetur cōmodum, q̄ perfuncta calefaciēdi officio, ita vt deglutita sunt excernātur, & nullū augmentum calori epatis p̄beant. Ad flatus ventriculi anisum, ad capitis fumos discutiendos feniculū, semel tantum saccharo incrustatū p̄dest. Ad inhibendam aut euaporationē coriandrū saccharo tenuiter vestitū utile est. Sed priora duo ante cibū, hoc posteri^o post cibum vsurpandū est, nempe vt corrugetur & claudatur ventriculus. Si verò cessator sit ventriculus in concoctione, & languidus agat ob inualecentem frigiditatem, corrigi eius intemperies, & fulciri robur potest externo etiam subsidio adhibito sacculo stomachali. Is calefieri debet vel iuxta fornacem, vel super lacere ignito, irrorato aliquot guttis vini, vt herbæ insutę caliditatē concipiant. Ita calefactus imponendus est regioni vētriculi, sed ante cibū vna aut altera hora. Nam cum cibi sumendi tempus appetit, remoueri

Piperis gra-
na.

Anisum
pro flati-
bus.

Coriandrū
pro vaporibus.

Sacculi.

facculum oportet. Neque enim simul re-
 mediis & cibo concoquendo ventricu-
 lus vacare potest. Hoc blando & amico
 foetu reficitur, & vires recipit vētriculus,
 emendatur frigiditas, augetur calor, pro-
 mouetur cōcoctio. Ventriculo bene ha-
 bente totum corpus alacrius est. Quod si
 epar incalescere animaduersum fuerit, &
 bilis inde metuatur generatio, vtilem in
 contemperādo epate, & reprimenda bile
 operam nauabit cōditum alterum, quod
 ita epatis intemperiem emendat, vt inte-
 rim ventriculum non frigefaciat. Nā quæ
 ad stomachum calefaciendū addita sunt,
 vim suam in ventriculum deponunt, an-
 tequam reliqua ad epar pertingant. Vfus
 est quantitas castaneæ, aut aliquanto am-
 plius. Hæc sunt potissima, eaque familia-
 ria remedia, quibus tu etiam sine Medi-
 ci præsentia tutò & vtiliter vti poteris.
 Respicitur autē in his ad præcipuas mor-
 borum tuorum fomites: quibus ad officium
 reductis, reliqua membra vel sponte
 se recolligent, vel facili negotio corrigi &
 confirmari poterunt. Nam plærumq; re-
 liquæ partes ex harum præcipuarum con-
 sensu

Alius nunquam dura
diu.

sensu afficiuntur. In primis autem aduigilandum est, ne alui durities aut obstructio equo diutius duret, & si quando ita induisse excrementa videbuntur, vt reddi nolint, emollitio tentanda est per cibos lenientes, vt pruna, mala assata, &c. aut etiam per mannā dissolutam in haustulo iuris gallinæ. Si quid præterea corporis tui exegerit constitutio, quod Medici officium requirat, in eo præsto semper erit mea quantulacunque opera. Oro autem Deum, vt his remediis benedicat, ne illis indigeamus. Crasna 8 Febr. anno 1574.

CASPAR HOFMANNVS, ELECTORIS BRANDEB. MED. & C.

SEQUUNTUR MEDICAMENTA, QUORVM IN HOC consilio mentio facta fuit.

Conditum polychrestum:

℥ Myrobal. chebul. conditor.

Cortic. citri condit.

Limon. condit. an. ʒvj.

Rad. bugloss. condit.

cichor. condit. an. ʒj.

Zinzib. condit. ʒij.

Calam. aromatic. condit. ℥℥.

Lactuæ hispanic. condit. ℥j.

Cinnam. incis. ℥j.

Macis incis. ℥℥.

Incid. omnia crasso modo, & add.

Conser. rosar. ℥j.

Rob de Ribes ℥iij.

Gelandin. cydonior. ℥j.

Misc. in formam conditi.

℥ Sp. diaphœnic. ℥ij.

Rhabarb. el. ℥℥.

Extract. rhabarb. ℥℥.

Aromatic. ros. ḡ. v.

Extract. calam. arom. ḡ. ij.

Sacch. albiss. ℥iij. diss. in aq. cuscute
q. s. f. confectio in rotulis.

℥ Glycyrrh. rasæ & incis. ℥j.

Galangæ ℥ij.

Lig. aloës ℥iij.

Calam. aromatic. ℥℥.

Macis ℥ij. ℥ij.

Cinnamom. el. ℥vj.

Nucis cond. ℥ij. ℥ij.

Caryophyll. ℥ij.

Cubebæ. ℥iij.

Zinzib. alb. ℥v. ℥ij.

Confect.

Confect. anif. ℥iij.

carui,

fenicul.

coriand. probatif. & semel

confect. a. ℥ij.

Incid. incid. & semina maneant integra, ac
sint saccharo obducta, & f. pul. stomach.

℥ Herb. absinth.

mentæ crispæ,

origan.

betonic. a. m. j.

maioran.

calamenti,

rosar. rub. a. m. β.

Sem. anisi ℥iij.

cymin. ℥ij.

Calam. aromatic. ℥ij.

Baccar. lauri ℥j β.

Conquass. indantur sacculo lineo, & can-
cellatim intersuatur, ac fiat sacculus qua-
dratus stomachalis.

Conditum alterum:

℥ Rad. cichor. condit. ℥j.

bugloss. condit.

zinzib. condit. a. ℥β.

Cortic. citri condit. ℥v.

Arantior. condit. ʒiij.
 Nucis indicæ condit. ʒij.
 Gelandin. cydonior. ʒj.
 Cinnam. incis. ʒʒ.
 Calam. arom. incis. ʒj.
 Macis incis. ʒʒ.
 Confer. rosar. ʒvj.
 Conditis crasso modo incisus & aroma
 tibus misc. in formam conditi.

CONSILIVM II.

*De præseruatione ab apoplexia, pro quo-
 dam nobili viro.*

Præseruatio
 quid.

RECTISSIMA à morbis præseruan-
 di ratio est, vt cautio adhibeatur, ne
 morborum causæ corpus occupet. Cùm
 autem amplissimus vir à me rationē, qua
 ab apoplexia tutus esse possit, experat,
 natura huius morbi ex causarum inue-

Apoplexia
 quid.

stigatione consideranda. Est autem apo-
 plexia sensus & motus priuatio, quæ fit cū
 spiritus exitum è cerebro nō habet, & vi-
 tali aditus è corde ad cerebrum interclu-
 ditur. Causæ sunt vel intēperies substantiæ
 cerebri, vel viscidus & crassus humor, siue
 pituitosus, siue melācholicus collectus in

Causæ.

cerebro,

cerebro, siue etiã sanguinis nimia copia, vel vapor crassus obstruens, vt in ebriis. A cerebri intemperie præseruatio quidem locũ habet, curationis verò semel introducta intemperie spes nulla. Cauemus autem frigidam intemperiem vsu eorũ, quæ calorem cerebri fouent, & ad spirituum generationem faciunt, quemadmodum deinceps ostēdemus. Ab humore vero obstructionis periculũ imminet, primum opera dāda recta victus ratione adhibita, ne humor iste generetur, deinde si fortè ea in corpore est dispositio, vt omninò prouerus istius humoris caueri nequeat, citò auferatur. Vaporis autem crassi copia sola temperantia in victus ratione emendatur. His ita positis & consideratis tota præseruationis ratio patet. Nam quod ad primam causam, videlicet intemperiem cerebri attinet, cauenda primũ omnis aëris cõstitutio frigida & austrina, & contra eam caput minuendum. Victus ratio temperata, & quæ spiritus foueat, instituenda. Itaq; ab vsu vini non abstinendum, sed eo temperatè vtendum. Somnus non debet esse ita prolixus, vt grauitatem ca-

Remedia
in frigida
intempe-
rie.

Humorum
remedia.

Vaporibus
resistentia.

pitis post eum sentiamus, neque omnino breuis. Animi intentiones continuæ, quæ spiritus absumunt, & cerebrū refrigerant vitandæ. Venere rarissimè vtendum. Sed cū ab hac causa rarius apoplexia oriatur, & non nisi vel in extrema senectâ, vel hominibus in quibus exiguus est vigor sensuum propter spirituum defectū, amplissimoviro ab hac causa minimè metuo, veruntamen cum continua cerebri fatigatio ad intemperiem frigidam inducendam occasionem præbere possit, horum medicamentorum vsu subuenire poterit: accipiatur spiritus vini optimi & suauissimi ℥j ℥. cui infundantur:

Fol. melissæ,

Fl. lauendulæ,

lilij conuallij,

anthos,

borragin. an. m. j.

granor. paradif. ʒij.

Cubebar.

Cinnamom.

Nucis conditæ an. ʒj.

Stent bene clauso vase, ne quicquā possit expirare, per integrum mensem, in loco calido, deinde exprimantur, ac expressio

v̄sui

vsui seruetur. Hyberno tempore, & cum
 aer est frigidior, singulis mensibus in con-
 iunctione Lunæ imbuatur panis albi bu-
 cella drachma media huius spiritus, eaq;
 matutinis horis deglutiet, & paululum su-
 perdormiet. In estate verò sumat ex aqua
 lilij conuallij, vel card. bened. similiter in
 nouilunio, vt de spiritu vini dictū est, dra-
 chmam vnam sequētis pulueris: Accipia-
 tur succinum album & teratur cum aqua
 ceraforum nigrorū in marmore, huic pul-
 ueri adde tantūdem diarrh. abbatis. Hæc
 duo remedia etiam sequentibus causis a-
 poplexiam inducentibus ad præseruatio-
 nem vtilia sunt. Nā & humores ipsos cor-
 rигunt, & vaporum malitiam emendant,
 & obstructionem prohibēt. Sed cum hu-
 morum copia noxia est, nihil ad præser-
 uationem vel prius, vel melius, quàm vt
 humores auferantur. Proinde si sangui-
 nis copiam veremur, vt tempestiuè mit-
 tatur Medicus consuli debet. In hoc
 autem corpore, cum sanguinis copiam
 non verear, vacuationem illius multam
 atque frequentem minimè consulere
 velim. Pituitæ autem prouentus recta

In apople-
 xia humo-
 res tollēdi.

Pituitæ
prouentus
vt cauendus.

viētus ratione cauetur. Proinde pituitosi
cibi, vt multorum piscium esus, olerum,
lacticiniorum, coctorum in sartagine vi-
tādus. Varietas etiam cibi, quę plurimum
ad cruditates facit ableganda, & diligen-
tius ratio caloris vētriculi, cū is ad pro-
uentum pituitosi humoris faciat, habē-
da. Interdum assumēdæ pillulæ alephan-
ginæ vel mastichinæ, aut ex aloë rosata,
quas in isto corpore maximè probatē.
Non tam autem præstātissimo viro à pro-
uentu pituitosi humoris, quā melancho-
lici metuo. Hūc enim occupatis & excel-
lentibus ingeniis infestum esse à quadra-
gesimo ad sexagesimum annum vsq; ab
Hippocrate docemur. Rectissima autem
est præseruatio animi à curis, molestiis &
occupationibus continuis abductio. Ve-
rūm quomodo in isto vitæ genere hæc
possit adhiberi non video. Conuenientis-
simum igitur est, vt primū seruetur o-
ptima viētus ratio, deinde humor melan-
cholicus per loca conuenientia euacue-
tur, & quantum fieri potest medicamētis
idoneis corrigatur. Nulla verò conueni-
entior euacuādi ratio, quā per hæmor-
rhoides.

Ingeniosis
& occupa-
tis melan-
cholia est
molesta.

Hæmor-
rhoides.

rhoides. Itaq; si vel natura vel arte, ut fluant, impelli possunt, maximi remedij loco sunt. Fomenta autem illis ex malua atq; lini decocto adhibenda sunt, & intra corpus saepe scrupulus vnus aloës rosatae affumendus. Humor autem melancholicus contemperatur vsu extracti succi melissæ & borraginis. Ideoq; saepe istius syrupi cochleari vnum ante prandium vel coenam accipietur.

℞ Syr. è succo extract. meliss. ℥iij.

è succo borragin. ℥ij.

è corticibus citri. ℥ß.

Syr. aromatic. rosat. ʒj

Diamusc. dulc. tantund.

Misc. detur in vitro.

Vapores verò sola victus ratione caueri ostendi. Post cibum tamen ad eos reprimendos hic puluis sumi potest:

℞ Coriandr. præpar. ʒj.

Cinnamom. el. ʒij.

Mastich. ʒj.

Macis ʒß.

Panis albi tosti ℥iij.

Sacchar. albiss. ℥ß. Misc. f. puluis.

Mane etiam interdum orbiculum ex confectione cum oleo anisi, ex olei carui,

succini item, confect, ex speciebus dig-
-moschi dulce, atque diambra assumere, &
-interdum theriaca & mithridatio vti plu-
-rimum cōfert. Animi autem affectiones
-tristes atq; vehementes concitationes &
-consternationes fugiendæ, ac loca sordi-
-da, & aër nocturnus vitāda. Hoc si diligen-
-ter obseruauerit plurimū præsidij secun-
-dum benignitatem diuinam in his posi-
-tum re ipsa cognosceat.

IOHAN. CRATO
-A. KRAFFT. MED. & C.

CONSILIUM III.

*De præcautione ab apoplexia, pro alio quo-
-dam nobili viro.*

à Dn. Mart.
Weindri-
chio Lati-
nitate do-
natum.

AFFECTVS, qui apoplexia nomina-
-tur, nihil aliud est, quam obstructio
-in neruorum principio seu cerebro, ita vt
-animalibus spiritibus, qui motum vniuer-
-so corpori præbent, exitus non pateat, &
-vitales spiritus cor nō amplius distribuat.
-Vnde totum corpus simul resoluitur, est
-sine motu & sensu, & cor respiratione de-
-stituitur. Huius affectionis nota potissima
-est à respiratione, quæ vt plus minusve
-oppri-

opprimitur, ita periculū maius vel minus
 existit. Quoniam igitur præseruatio ab a-
 poplexia à me postulatur, faciliorque est
 præcautio morbi, quàm præsentis remo-
 tio: considerandū ante omnia, quibus ex
 causis spiritus animales in cerebro impe-
 diantur, vt principes facultates, motusq;
 corpori subtrahantur. Quod si verò vna
 tantummodò grauissimæ istius affectionis
 causa esset, facile esset præseruandi modū
 præscribere. Sed quia plures, diuersæque
 concurrunt, nō vno modo causis illis an-
 tecedentibus obuiam eundum est. Qua-
 tuor autem in vniuersum apoplexiæ cau-
 sæ obseruatæ sunt: quarū prima est intem-
 peries cerebri, quæ facit, quo minus spiri-
 tus animales debito modo cōficiantur ac
 præparentur. Sed isto modo non subitò
 inuadit, sed sentiri multò ante imbecilli-
 tatē cerebri, & facultatū animalīū, intelle-
 ctus & memoriæ necesse est, torporē etiā
 in omnibus actionibus, somnolentiā, ira-
 cundiam, obliuionē. Sæpè adest & capitis
 grauis dolor, & auriū flatus: corporis etiā
 fortius grauitas, nisi fortasse vehemēte fœ-
 tore cerebri tēperamētū lesum sit. Iā si ex

Apoplexia
 à causis
 quatuor.

I.

Intempe-
 rics.

II

eo fonte metuenda est apoplexia, cerebri roborari & alterari necesse est, & imprimis per nares purgetur si id fieri possit.

Auxilia contra intemperiem.

Id fit, si corpus de consilio Medici expurgetur, & intemperies conuenienter emendetur, maximè recta victus ratione, deinde & medicamentis. Victus ratio sit simplicissima, ne cerebrum per se debile vaporibus repleatur, sed roboretur. Itaque utile est vitare omnes cibos, qui sursum euaporant, ut sunt vina fortia, aut certè parcè uti & rosmarino imposito. Præterea cerebrum per apophlegmatismum expurgetur. Manè os aqua saluæ & sale eluatur. Quotidie utatur hac cōfectione; quæ spiritus refocillat:

℞ Syr. diambrae

Diamosch. an. ʒj.

Dissol. sacchar. in aq. lauendulae, & fiat confectio in orbiculis.

Harum rotularum vnã manè edat. Retro aures aqua rosismar. glandulas fricet, sæpè masticet semen erucæ cum carni. Hoc remedium maximè seruit apoplexiæ ex causa secūda ortæ, nimirum ex obstructione cerebri à crassa & viscida pituita:

II.

Altera causa, obstructio à pituita.

pituita: in eo casu iidem singulis diebus
 theriacæ vel mithridatij portionem fabæ
 magnitudine deglutiant. Vt autem cere-
 brū à pituita liberetur, anniuersariæ pur-
 gationes & pillulæ profuerint: quotidiane
 itidem frictiones, primum quidē in ma-
 nibus & pedibus, postea etiam in dorso.
 Conuenit hoc etiam tertiæ causæ, cū spi-
 ritus à crassis vaporibus perturbantur &
 interceptiuntur, quæ quidem causa præci-
 pua est, qua in tam dissoluta vitæ ratione
 cerebrum repletur, spiritus corrumpuntur
 & dissoluuntur, & hic morbus gignitur.
 Propterea ebrij, & qui vino nimium dele-
 ctantur, & coctiones nō animaduertunt,
 maximè apoplexiæ obnoxij sunt, vertigi-
 ne laborant, turbulenta somnia habent,
 turbatur visus & auditus, non diu tamen.
 Præseruatur autem cerebrum à crassis va-
 poribus non aliter quàm victus ratione,
 cū crapulationes & conuiuia, cibi fu-
 mosi & vina vitantur. Carui vapores dis-
 turbat, sicut & orbiculi cum oleo carui,
 aut oleo anisi. Diuertuntur vapores lotio-
 nibus pedum matutinis & frictionibus.
 Cura etiam habenda ventriculi, ne cu-

III
 Causa, vapo-
 res pertur-
 bantes spi-
 ritum.

Ebrij apo-
 plectici.

Contra va-
 pores.

Carui.

III.
Plenitudo
sanguinea
vel pituito-
sa aut me-
lancholica.

mulentur in corpore cruditates, id quod
ambrae usus quotidianus praestat. Quarta
causa est à plenitudine corporis sangui-
nea, vel pituitosa, vel melancholica, si à
sanguine, cauenda quæ augent sanguinè,
secanda vena, affigendæ cucurbitulæ, quæ
minuunt plenitudinem. Si ab humore pi-
tuitoso vel melancholico oritur, ij humo-
res expurgentur maturè adhibita sena.
Sed tamen & cerebrum roborandum est,
naribus oleum saluæ illinendū, aut aqua
rorismarini attrahēda per nares, & si cor-
pus pigrum, torpidum, somnolentum,
meticulosum, si procliuitas ad iram, ea
causæ irritantes tollendæ sunt. Hæc præ-
scribi sigillatim non possunt, neque statui
quicquam debet, nisi à præsentè Medico,
consideranti faciem, num colorata,
plena, vel pallida, aut macilenta sit, aut in-
flata, & quomodo cæteræ in corpore ac-
tiones se habeāt. Propterea veniam mihi
hi dari volo, quod non omnia peculiari-
ter præscribo. Si prodesse medicamenta
debent, victus ratio certa in prius insti-
tuenda est. Cerebrum nimis cogitatio-
nibus & curis ac negotiis non onerandum.

Robo-

Roborandum autem quotidiano vsu ro-
tularum, quas supra descripsi. Pituita è
naribus detrahatur, etiam hoc gargarif-
mate:

Rad. pyrethri incif. ʒj.

Zinzib. incif. ʒʒ.

Coq. in aq. addendo

Rorismarin.

Rutæ an. m. j. ad q. s. medietatis,

Colaturæ add. parum aceti rosac.

& eo ablue os & gargarifa.

Odora carui in nodulum ligatum, intin-
ctum in acetum rosaceum. Vtere theria-
ca legitimè composita. Caput munda
spongia intincta in aquam saluiæ vel ro-
rismarini. Manè pedes ablue decocto be-
tonicæ, & singulis nouiluniis aut pleni-
luniis sume drachmam vnã succini al-
bi cum grano ambre intra corpus in aqua
betonicæ vel rorismarini. Aquæ destilla-
tæ, quas vitæ appellant, non omnino re-
iiciendæ, si rectè præparentur, de quibus
plura hoc loco scribere non possum, ni-
si quod aquæ vitæ magis curationi pro-
sunt, maximè vbi nulla sanguinea ple-
nitudo. In hoc enim casu vena maturè

secanda est, adhibenda clysteria fortia, ut ex centauro minore, cerebrum liberandum ab obstructionibus fumo. Usurpanda & fortes frictions & sternutationes, operaque danda, ut cerebro quoquo modo succurratur. Doctus quidam Medicus asserem è tabula cupressi capiti admouit, & multum profuit, quod si haberi non potest, eius loco placeta dulciaria (Germ. *Lehenzeltlein*) usurpari potest. Si malum definit in paralyin, tum curatio eius ex methodo instituenda est. Nam si inueterascit, nec initio fortia purgantia adhibentur, & succurritur neruorum principio, frustra postea laboratur. DEVS optimus maximus, hæc quæ præscripsi, bene fortunet.

Asseres cupressi in apoplexia.

IOHAN. CRATO
A KRAFTHEIM, &c.

CONSILIVM IIII.

In epilepsia nocturna, pro quodam nobili iuvene.

Victus ratio in epilepsia.

QUOD ad vitæ rationem attinet; hoc vnicè cauendum, ut cibi & potus vitentur, à quibus ventriculum, præsertim

os ipsius inflari, distēdi, grauariq; contingit. Præterea animaduerti debet, qui cibi peculiariter naturæ, vel grati vel ingrati sint. Nam contingit vnū aliquem cibum, qui plurimis est suauis, certo homini noxium esse, vel contrā. Potest id ex eo cognosci, quod ventriculi os, eo sumpto, vel mordetur, vel grauatur, vel inflatur, & anxietas quædam, & veluti animi deliquiū inducitur. Præterea nocte ita componere se debet in lecto, vt caput sit sublimius, & mediocriter tectum, vt nec æstuet, nec frigeat. Prodest etiā pedes vespere ex aqua calida sæpe abluere, ita tamen, vt vapor aquæ per nares non trahatur in cerebrum, quod fiet si caput ad posteriora reclinetur. Sed lotionem præcedere debēt fricationes cum pannis calidis tiliarum, præsertim hyeme, donec incalescant, & cutis rubefieri incipiat. Aluus quoque lubrica retineri debet, in quo sanè diligentem esse conuenit. Nam aluo respondente necessarium est paroxysmos esse rariores. Ad medicamenta quod attinet, secunda aliquando est malleolorum vena, & sanguineis per eam va-

Lotionem
præcedat
frictio.

In vere &
autumno.

Syrupus de
pomis.

Pharmaca
purgantia.

cuandum pro iudicio præsentis Medici.
Hæc venę sectio tanti est, vt multi hac so-
la liberati sint ab istis inuasionibus. Præ-
terea in vsu frequenti habere cōuenit sy-
rupū de pomis dulcibus, vt seorsum de-
scriptus est. Huius tātum debet vna vice
sumi, vt binas aut ternas sedes moueat.
Incipiendum à duabus vnciis, & progrediendum, si non eousq; purgent, ad tres,
& tres cū dimidia vncias, & ad summum
quatuor. Sumendus autem est (admista
aqua, vel vino) hora dimidiata ante pran-
dium, aut, si lubet, tēporius sumere, ho-
ris ante prandium quinq; mox post sum-
ptum syrupum, vel pomū coctum edend-
um, vel ouum molle sorbēdum, vel sac-
charum rosaceum sumendum, vel aliud
tale accipiendum. Præterea potest huius
loco sumi syrupus ex florib. persicorum,
vel prunorum syluestrium, quomodo hic
apud Ezechia ex nostra descriptione pa-
ratur. hoc solum addendum est, nempe,
vt pro dosi qualibet misceatur puluis rad.
pæoniæ, & granorum excorticorum a-
na ʒ β. Dosis eadē est quæ superioris, tam-
etsi maior etiam obesse non possit. Item
syru-

Syruporum loco aliquando uti licebit pil-
lulis infra seorsim descriptis. Item confe-
ctione Diaturbith cū agarico præparata,
sicut in dispensatorio habetur. Dosis est ℥
ß. Non minus congruit cōfectio Diacitri
tabulati, sicut Ezechias parat, pōdere ʒ v.
Item sumi possunt Agaricus, turpethum,
radix mechoacan, folia fenæ, qualibet
quantitate, & in aqua calida p̄ horas xxiiij
aut plures macerare in loco calido vase
diligēter obturato, tandē expresso suc-
co, aut ficus, aut pruna, aut passulas in illū
succum infundere, dum eum totū com-
bibāt. Deinde asperso saccharo, vbi prius
exsiccata fuerint, ante reliquum cibum
edere, ea quātitate, ut sedes tot, quot antè
diximus, moueat. Hæc sunt pharmaca
purgātia, quæ diebus quinis aut senis, aut
denis, aut duodenis &c. repetenda sæpius
sunt, pro circumstātiis locorum, tempo-
rum &c. In his enim præcipuè ratio cura-
tionis consistit. Tamen addenda his sunt
etiam alia, ut aquæ, pulueres, olea, poma
odorata, vesicas excitantia, denique, si
res postulet, cauteria. Aquarum descri-
ptionem dabit pharmacopœus Ezechias.

Aqua ex hi-
rūdinibus.

De his primo die post nouilunium, post plenilunium, & post ambas quartas, summo mane sumendum est cochlear vnum, aut ad summum duo, cum duabus rotulis confectionis nostræ cum castoreo, & sine eo, apud eundem pharmacopœum descriptæ. Præterea utile est easdē aquas etiā vesperi sumere, cum quis paroxysmum metuit: præsertim verò hyeme, & cum sobriè cœnauit. Descripsi aliā quoq; aquam ex hirundinibus concinnatam, quæ priore minus quidem est suauis, at non minus efficax. Poterit ergo qui volet vna ex his omnibus vti, quam sibi magis conuenire animaduernerit. Ad puluerem quod attinet, sumi debet ℥j aut ℥jβ. aut ad summum ℥ij, horis ij vel iij ante pastum mane. Sed hoc illis diebus faciendum est, quibus neq; de aquis prædictis, neq; de aliis medicaminibus, maximè verò purgatoriis, aliquid sumitur. Itē in anno bis, autumno & vere, purgandum est corpus, & aliquando vena malleoli, nepe in anno semel ad minimum, sicut antea fuit dictum, aperienda. Post autumnalem purgationem profuerit in
fino

sine ceruicis prope scapulas vesicatoria
 admouere, & ruptis vesicis aquam sinere
 effluere per dies multos, donec sponte
 desinat. Vesica autem folio brassicæ mol-
 li recenti butyro inuncta, mane & vespere
 est tegenda. Item olei rutacei, quod
 per distillationem ex ruta elicitur, gut-
 tulis aliquot coronalis futura inungatur,
 cum paroxysmus aut metuitur, aut mo-
 lestus nuper fuit. Prodest etiam eiusdem
 olei singulas guttas vesperi calidas in sin-
 gulas aures infundere, & gossipio calido,
 ne ventus aut aër penetret, obthurare.
 quod cum factum est, vino calido in quo
 metha, ruta & radices pæoniæ bullierint,
 postridie mane abluendæ sunt. Porrò o-
 dorato vtatur perpetuò hyeme: præser-
 tim cum aër nubilus est, & pluuius. Nam
 æstate sufficit rosas, poma cydonia, & re-
 dolentes alios fructus, aut flores in mani-
 bus gestare. Denique sæpè debet mane
 loco supra dicti pulueris, edi nucis myri-
 sticæ in India conditæ pars quarta, aut di-
 midia. Item cum parte pulueris permi-
 sceri potest conserua fl. bethonicæ, aut
 pæoniæ, aut verbasci odorati, aut florum

rorismarini, aut garyophyllorum nostratum. Omnes enim hæc conferuæ etiam per se solæ sumptæ plurimum cōducunt, quemadmodum & Myrobalani conditi.

THOMAS ERASTVS,
MED. &c.

Sequitur medicamentorum quorundam, ex iis, quorum mentio facta est, descriptio:

℞ Syr. aromatic. garyophyll.
diamosch. dulc.

Sem. pæoniæ excortic,

Rad. pæon. a. ʒj,

Cinnamom,

Galangæ,

Caryophyll.

Macis,

Ligni aloes an. ʒj,

Sem. anisi,

fenicul. a. ʒj β.

Sacch. rosac. tabulat. ʒvj. Mis. f.
tragæa.

℞ Rorismarini,

Maïoranæ an. p j.

Cortic. arantior. aut citri ʒij.

Sem.

- Sem. pæon. excortic. ʒj.
 Ligni aloës pul. ʒjß. Bulliant in
 iure carniū,
 ʒ Syr. de succo citri,
 de Mentha a. ʒv. Misc.
 ʒ Syr. aromatic. garyophyll. ʒij.
 Rad. pæoniæ,
 Sem. eiūsdē excortic. an. ʒjß.
 Cinnamom.
 Zinzib.
 Garyophyll. an. ʒjß.
 Lig. aloës ʒij.
 Sacch. rosac. tabul. ʒv. Misc. f.
 puluis.
 ʒ Ol. rutacei destillat. gutt. vij.
 Matricariæ destill. gutt. iij.
 Irin.
 lumbricor. a. ʒj. Misc.
 ʒ Rad. Mechoacan ʒj.
 Turpethi ping. ʒß.
 Diagryd. gr. ij.
 Macis,
 Spicæ a. gr. iij. Misc.
 ʒ Fol. senæ ʒß.
 Turpethi,
 Rad. Mechoac. an. ʒiij.

56 CONSILIOR. MEDIC.

- Rhabarb. ꝑ ij.
- Lathyrid. ꝑ. xv.
- Passular. ꝑ ꝑ.
- Cinnamo.
- Zinzib. an. ꝑ ij.
- Rad. ꝑroniæ ꝑ ꝑ.

Contusa omnia macerentur in aq. hysopi q. s. per quartā horæ partem, deinde in infusione seruentur benè tecta super calidis cineribus, demum exprimantur forti expressione:

℥ huius aquæ q. libet, vt ꝑ iij.

Syr. de pomis ꝑ iij.

Misc. & bulliant ferme ad aquæ absumptionem.

℥ Supradicti decocti q. videtur.

Iniiciantur passulæ, vt combibant humorem eum totum. Si non possunt, iniiciantur aliæ, deinde in umbra exiccantur, & cum fermè siccatae sunt, conspergantur cinnamomo & saccharo.

CONSILIVM V.

In paralyse, pro quodam honesto viro.

ET si difficile est, de paralyse ægroti istius, ignoratis circumstantiis reliquis,

quis, certi aliquid pronunciare: tamen ne officio meo videar defuisse, quædam ad curationem mali pertinētia perstringā. Victus in primis ratio proba sit, quam ei Medicus, cuius opera vel usus est, vel utetur, ex præscripto artis suggeret. Purgationibus hoc autumno utatur lenibus & frequentibus, puta.

℥ Aq. distillat. Guaiaci, vel si illa non habeatur, decocti cortic. Guaiac. ℥ iij.

Aq. saluiæ.

Betonic. an. ℥ β.

Absinth. ℥ β.

Infunde in iis per noctem:

Fol. fenæ el. ℥ vi.

Zinzib. ℥ j.

Agaric. trochisc. ℥ ij.

Mane facta colatura, add. syr. rosac. solut. ℥ ij. cum aqua cinnamom. vel melissæ aromatizetur. Sumat mane quatuor horis ante prandium, continuet per octiduum eandem dosin, vel auctam, vel imminutam, prout Medico commodum videbitur. Cæterum cum bis vel ter ea usus erit, diem vnum quiescat vel alterum, & post-

ea venam aperiat basilicam oppositi lateris : biduum alterum intericiat quietis, redeat postea ad potiones tres, vel quatuor. Iis perfunctis ad sudores veniendum. Incoquantur iuscule carnis radices aperitiuæ petroselini, & feniculi, aut alterius aq. Guaiaci, vel decoctum eius dilutius. Huius sumat quolibet mane & vesperi ℥ iij. & instillet guttas xxiiij vel xxx eius liquoris quem paratum habet. Componat se ad sudorem, eique ad minimum per horas duas incumbat, sed vt post horam demum cibum sumat. Vesperi repetat sudorem, dummodo ferre possit, sin minus mane tantum. Victu vtatur parcè, qualis in vsu Guaiaci præscribi solet, paulò liberaliore. Cum per dies sex sudarit, partibus quoque affectæ cura habeatur, ita quidem, vt mane, prius quàm sese ad sudorem componat brachium & pes affectus linteo aspero fricetur, madefacto vrina puerorum, in qua sal vstulatum fuerit dissolutum, vtputa, in vna mensura vrinae manipulus vnus salis. Post sudorem pars inungatur ol. lumbricorum, costiño, chamæmelino, rosato, ana. Si odorem

rem ferret, posset addi parum de oleo
castorei, & gutta vna vel altera ol. suc-
cini.

THEODORVS ZVINGE-
RVS, MED. &C.

CONSILIVM VI.

*Pro praeservatione à phthisi, pro quodam
Magnifico viro.*

Hic Nobilis & clarissimus Dominus
valdè exoptat corpus suum in pri-
stina sua sanitate cōseruari, & quod mul-
tis ex sua familia cōtigit, à phthisi præser-
uari. Nomināt autem phthificos, Medici ^{phthifici}
veteres, nō solūm eos, quorū cum vlcere ^{qui anti-}
pulmonis tabescūt corpora, post sangui- ^{quis,}
nis expuitionē: verum etiā, qui tibi sunt
opportuni, vt qui angusto & stricto sunt
thorace, & qui *νερευγιδεις*. i. alati dicuntur; *νερευγιδεις*
præterea quibus caput facilè repletur, &
destillationes patiūtur ad pulmonem, si-
quidem hi facilè tabescunt, eoq; magis si
capitis imbecillitas vnà ad thoracis angu-
stiā iungatur. Igitur singulis annis incūte

60 CONSILIOR. MEDIC.

vere mittat sanguinem è basilica dextra
per vices, mane scilicet ieiuno stomacho
z̄ iij. Sic vesperi rātundem, expulsis prius
superfluitatibus fecum & vrinæ. Deinde
mali humores purgētur, præmissis prius
syrupis concoquentibus:

℞ Syr. de portulac. z̄ ij.

Aq. portulac. z̄ iij.

Continuetur per decem dies.

Postea capiat z̄ iij. mannæ orientalis dis-
sol. in f. q. decocti pectoralis. Per inter-
ualla vtatur his pillulis, quādo vadit dor-
mitum, singulis duabus hebdomadis,
exceptis temporibus magni æstus & fri-
goris.

℞ M. pillul. affaiareth.

de agaric.

aurear. an. ʒj.

Cum aq. portulac. f. pill. num.
vij.

Deinde toto mense Maij, lac asinæ aut
capræ, aut in horum defectu, lac bubu-
lum potet, cuius mensura sit 10 aut 12
vnciarum, simul ac emulctum est, cum
modico saccharo: quo epoto non dor-
miat, neque se exerceat. Cæteris diebus

vtat-

vtatur hoc electuario mane & vesperi capi-
piendo ʒvj pro vice:

ʒ Pulpæ pectoris caponis vel perdi-
cis coctæ ʒiij.

ʒ amygd. dul. excortic. ʒj.

ʒ Pinear. mundat. infus. in aq. rosac.

& exiccat. ʒj.

ʒ Fisticor. recent. ʒj.

ʒ Iuiubar. num. xiiij.

ʒ sem. frigid. maior. ʒß.

ʒ Sem. maluæ ʒij.

ʒ portulac.

ʒ Passul. enucleat.

ʒ Sebesten mundat.

ʒ Liquiritiæ rasæ an. ʒß.

ʒ anisi ʒj.

ʒ Tragacanth.

ʒ Gummi arab.

ʒ Sy. el. resumptiu.

ʒ Aromatic. rosac.

ʒ Diatrion santal. sine camphora an.

ʒij.

ʒ Margarit. præpar.

ʒ Sy. el. de gemmis s. speciebus calidis

ʒ a. ʒjß.

ʒ Penidiar. part. ij.

Sacchar. albiss. part. j. de ambabus.

Incid. minutim incidantur, pistentur, & puluerisanda puluerisentur, & cum aqua violar. f. electuarium, vel confectio solida. Tempore magni caloris & aestus mane & vesperi vtatur saccharo rosato ad quantitatem $\zeta\beta$. & superbibantur aquae portulacæ $\zeta\gamma$. Vtatur cibis boni succi, neque se multum repleat, potissimum in cœna, quam interdum intermittat, & vehementia animi accidentia fugiat.

HELIDÆVS DE PADVANIS,
MED. BONONIENS. &c.

CONSILIVM VII.

*In catarrho salso delabente ad pulmones, eosq;
exulcerante, pro eodem.*

EX his, quę mihi innotuerunt per informationem datā, apparet hūc nobilem Dominum macilētæ habitudinis, laborare catarrho difficili & salso, qui destillat ad thoracē & pulmonē, & est causa vlceris pulmonis, quod comitari solēt febres lentæ cum maxima totius corporis macie. Vigēt autem maximè tales destillatio-

lationes vere & autumnno, ob istorum temporum aeris inæqualitatē. Vnde corpora ad tabem disposita plurimum læduntur, teste Hippo. qui autumnum tabidis inimicum dixit, siue intelligamus actu tabidos, vel dispositos ad tabem. Cupit itaque hic nobilis Dominus, ut ipsi præscribatur victus, & dentur medicamenta restringentia, si quando sanguinem è pectore & pulmone reiiceret. 3. ut succurratur destillationi ad pectus. 4. ut præscribatur nutritiua & confortatiua, quibus quotidie uti posset. Ad profligandos hos affectus triplici utar instrumento, diæta, pharmaca & chirurgia. Eligatur itaque aer in actiuis temperatus, vel saltem ad modicam frigiditatem inclinans, in passiuis ad siccum. Euitetur aer ventosus, pluuiosus, valde frigidus & calidus. Caueat etiam solis & lune radios, hi enim catarrhum multiplicant, caput & thorax diligenter pannis muniatur, ut tamen non æstuet, neque frigeat nimium. Exercitium sit moderatum sine magna tamen corporis agitatione, singulis diebus studeat excernere superfluitates fecum & urinæ. Somnus sit potius nocturnus, diurnus e-

Quo tempore salis destillationes frequentes.

In sanguinis reiectione quid agendum.

I.
Diæta

II.
Pharmaca

nim pessimus est. Dormiat de nocte ho-
 ras vii, capite eleuato, & benè recto, sal-
 tem duabus horis à cœna. Fugiat coitum,
 & animi accidentia. Panis sit ex optimo
 frumento, benè fermentatus, sed sine fa-
 le. Carnes sint facilis digestionis, boni
 nutrimenti, & paucarum superfluitatum.
 Equadrupedibus hœdinæ, veruccinæ, vi-
 tulinæ, & maximè extremitates horum,
 leporinæ quoq; interdum admittuntur.
 Ex volatilibus, phasiani, perdices, arage-
 næ, & naues nemorales, aquaticæ vitadæ.
 Fercula sint ex hordeo, farre, milio, ory-
 za, ex pane loto & ouis, sed fercula noctu
 dimittantur, quia cœna debet esse leuior
 prandio. Euitetur caseus antiquus, sed
 nouus conuenit, & lac quouis modo as-
 sumptum, sic oryza cum lacte cocta, &
 oua forbilia. Pisces cōueniunt saxatiles, è
 mari libero, potissimum squamosi. Eui-
 tentur allia, cœpe, porrum, raphanus, aro-
 mata, salsa, & acetum. Potus sit aqua cum
 saccharo, & sem. corian. decocto. Quan-
 tum ad medicamenta rore & autumnò,
 capiat hoc digestiuum calidum in auro-
 ra per 10 dies:

II.
 Pharmaca.

℞ Syr.

℞ Syr. de papau.

violar. an. ℥ij.

Aq. violar.

farfaræ,

tuffilag. an. ℥ij. Misc.

Postea purgetur corpus hoc medicamento:

℞ Mannæ el. ℥iij.

Cum decocto pectorali, in quo bullierint:

Agaric. trochisc. ℥ij. f. potio.

Quod si sanguinem exspueret, vel etiam non exspueret, laudarem ineunte vere sanguinis missionem per interualla, ut dixi in priori cōsilio, è basilica dextra. Hæc enim à sputo sanguinis præseruat. Manè & vesperi, si sanguinem exspueret, capiat ℥j Philonij persici, aut tantundem nostri electuarij ad sputum sanguinis, quod est mirabile: III. Chirurgica.

℞ Sem. Hyoscyami alb.

Papauer. alb. an. ʒx.

Terræ sigill.

Corall. rub. an. ʒv.

Sacch. rosa. antiquiss. q. s. f. f. electuariū.

Aut continuè labat de hoc electuario:

℞ Looch de portulac.

Diatragac. cum bolo a. ʒj.

cum syr. de papauer. q. s. f. electuarium.

Interdum sub ingressum lecti ad sistendum catarrhum & sanguinē capiat hanc pillulam:

℞ Pill. de cynoglos. gr. viij. f. pillula vna.

Caput per interualla euacuetur cum pillulis in priori consilio ordinatis. Diuertatur etiam catarrhus cum ligaturis & frictionibus brachiorum & tiliarum, & ponendo ventosas sine scarificatione ad coxas, & lauando crura tali lauacro:

℞ Rosar. rub.

fl. nymphaeæ,

violar.

betonic,

chamomill. an. m. j.

Coq. in f. q. aquæ fluuiialis, & abluantur crura. Reuellatur etiam catarrhus ad cutis capitis superficiem, sicut fecit Galenus in illa nobili Romana; Method. hoc medicamento securo & tuto:

℞ Cātharid. abscissis alis & capitib. ʒj.
Cari.

Caricar. pinguium n. j.

Fermenti parum,

cum aceto scillitico f. pasta,

& mane abraſo capite ſuper ſutura coronali imponatur, dimittatur per horas octo, vbi excitauerit veſicam, acu rumpatur, & locus inungatur butyro, ſuperimpoſito folio caulis ſupra cineres calefacto, mane & veſperi, ne fiat vnio partium. Si hoc non ſuffecerit fiat cauterium Cauterium. actuale in ſutura coronali circa initium Maij, capillis abraſis, & locus atramento notatus, candente ferro vratur uſque ad pericraneum, & ſtatim imponatur ſtuppa infuſa in albumine oui cum aqua roſarũ & aceto. Deinde ad octo horas imponatur butyrum contuſum cum folio caulis, & ſic mane & veſperi locus emplaſtretur, donec decidat eſchara: quo facto imponatur in foramen granum ciceris, & ſupra folium hederæ, ſicque diu detineatur locus apertus. Hoc enim remedio multos actu phthiſicos priſtinæ ſanitati reſtitui. Etsi autem videri poſſit abominandum medicamentum, tamen tutiſſimum eſt, & ſine aliqua

noxa adhibetur, cū quo etiam plurimos
 catarrhos ad thoracem delabentes com-
 pescui. Scripsi etiam in priori consilio e-
 lectuariū restauratiuum, quod capit pul-
 pam caponis & perdicis, quo vti debet
 quotidie mane & vesperi instar magnæ
 castaneæ, per tres aut quatuor horas an-
 te cibum. Consulo etiam rursus vt in Ma-
 io bibat lac asininum, vel caprinum cum
 saccharo, (nihil enim melius in talibus
 pulmonum dispositionibus & catarrho
 calido & acri, licet sit vaporosum) incho-
 ando ab ℥ iij, & paulatim ascendendo ad
 ℥ j. cum modico saccharo ne accescat in
 ventriculo, & capra in thalamum intro-
 ducenda est, ne lac corrumpatur. Epoto
 lacte non est indormiendum, neq; exer-
 cendum corpus. Quibus diebus à catar-
 rho molestatur, præmissa aliqua leui pur-
 gatione, capiat ℥ j theriacæ nouæ cū sac-
 charo rosato tribus aut quatuor horis à
 cœna, postea dormiat ad libitum. Mane
 quoq; & vesperi capiat de electuario se-
 quenti, quod pulmones confortat, ne re-
 cipiant catarrhos exulcerantes:

℥ Pulmo. vulpis, præpar. & exiccati ℥ ij.
 succi

Lac asini.

fucciliquirit.

capilli vener. an. ʒβ.

Diapenid. cum sacchari sine speciebus calidis,

Diatragac. frig. a. ʒj.

Cum syr. myrtino q. i. f. electuarium,
& est D. Mesue.

Vesperis inspergatur synciput isto pul-
uere:

℥ Gummi iuniper.

Rosar. rub.

Myrtillor.

Thuris.

Mastich.

Corall. rub.

Santal. omniū an. ʒβ. f. puluis.

Cauendum est enim omni ingenio ne
membrum mādans, quod est cerebrum,
ad pulmonem materiam propellat. Lau-
do etiam pro membrorum ariditate, vt
quotidie ad multos dies vtatur brodio
testudinis nemoralis, in quo decoctum
sit hordeum mundum & expressum cum
ʒβ sacchari albi. Fiat etiā inunctio mane
& vesperi totius spinæ dorsī, æstate actu
frigida, hyeme tepida, ex hoc vnguento:

℥ Ol. amygd. dulc. rec.

violar.

Butyr. recent. non saliti, ex aq.
frigida ter ablut.

Mucillag. sem. psyll.

Citonior. an. ℥ β.

Lactis mulieb. puellam lactantis ℥ j.

Ceræ albæ q. s. f. vnguentum molle.

Et singulis diebus in aurora, quando non
molestatur à catarrho, capiat vitrum ma-
gnum huius aquæ:

℥ Aq. limatiar.

Vngulæ caballin. an. ℥ iij.

Sacch. albiss. ℥ β. Misc. & calidè
exhibeatur.

Hisce remediis spero, DEO adiuuante,
qui solus languores nostros curat, quod
hic nobilis & spectabilis vir pristinam sa-
nitatem recuperabit.

HELIDÆVS DE PADVANIS,

MED. &c.

CONSILIVM VIII.

Pro phthificis.

CVR AVI phthificos nonnullos pla-
nè desperatos, & incipientes pluri-
mos.

mos. Summa curationis hæc est: Exhi-
 beo ipsis decoctum ligni Guaiacini per Guaiacura
in phthisi.
 duos tresve menses, prius euacuato cor-
 pore, si ægroti sint cacochymi, per man-
 nã, syrupum rosatũ solutiuum, per ene-
 mata, prout necessitas exoptulare vide-
 tur. In decocto aliquãdo macerari iubeo
 faniculam, pedem leonis, sæpè pyrotam,
 quinquefolium & veronicã. Vini aliquid
 interdum cõcedo. Victus ratio est, vt ca- Victus ra-
tio phthisi-
corum.
 ueat à salis & acribus. Cibi sint lenti, qua-
 les sunt neruosæ carniũ partes, pedes,
 aures, rostra animalium benè cocta. Ge-
 latinæ item ex his confectæ, sed sine aro-
 matibus. Carnes comedent iuuenes, &
 cochleas benè coctas, testudines nemo-
 rales, hordeum, oryzam, milium in lacte
 chalybeato cocta. Ex fructibus profunt a-
 mygdalæ dulces, ficus, vuæ passæ, pineæ,
 pistachia, pyra, cydonia. Expectorantia
 sunt humida, ex speciebus diareos simpl.
 saccharo cando, & sulphure sublimato.
 Mane sumant de electuario isto paulò an-
 te prandium, scilicet hora vna, vel alte-
 ra, quod:

℞ Carnis perdicum coct. ℥ss.

Limacum coctar. $\bar{z}$ v.

Amygdal. dulc. Pincar.

Fisticor. a. $\bar{z}$ j.

Passul. enucleat. $\bar{z}$ x.

Boli armen. oriental.

Terræ figill.

Corall. rub. vstor. a. $\bar{z}$ j.

Gummi arab.

Tragacanth. a. $\bar{z}$ ij.

Sem. papauer. alb. $\bar{z}$ vij.

Quatuor sem. frigid. maior. &
minor. a. $\bar{z}$ ij.

Conser. consolid. maior. $\bar{z}$ j β .

Fl. hyperici m. j.

In lapideo mortario, & simili pistillo cō-
tundantur, & mistis add. hypocistid. $\bar{z}$ v.
syr. Diathamara.

Diarrhod. alb. an. $\bar{\theta}$ iij.

Macis $\bar{z}$ j.

Pul. fol. sanguisorbæ,

Cornu cerui vsti, an. $\bar{\theta}$ ij.

Sacchar. rosac. tabul. $\bar{\text{t}}$ β .

Cum syr. de consolida q. s. f. ele-
ctuarium.

Loco electuarij vel alterius diebus sumat
de sequenti Pinocato, quod:

$\mathcal{Z}$ Pul.

℞ Pul. sanguisorbæ,
 fl. hyperici,
 Cornu cerui vsti,
 Corall. rub. vst. an. ʒjß.

Syr. Diathamar.
 Diarrhod. alb. an. ʒj.

Macis ʒ iijß.

Amygd. dulc. ʒjß.

Pistacior. ʒv.

Pinear. ʒij.

Tragacanth.

Gummi arabic. a. q. f.

Cum sacchar. q. f. f. pinocatum.

Aliquādo dētur loco electuarij, & pino-
 cati mane ʒij pul. sequentis ex syrupo de
 cōsolida, vel veronica, aut tussilagine, q̄:

℞. Sem. papauer. alb. ʒjß.

portulac.

maluix an. ʒ iijß.

bombacis,

cydonior. mundat.

4 Sem. frig. maior. an. ʒ iij.

Gummi arabic.

Tragacanth.

Amyli a. ʒij.

Cornu cerui vsti

Eboris vsti,

Cicer. rub. in aq. plantag. infus. &
super latere tost. a. ʒ ij ʒ.

Hypocistid.

Boli armen. oriental. a. ʒ j.

Sacchar. rosac. lb ʒ.

Penidiar. ʒ vij.

Pul. misc. De hoc ipso puluere etiam vtiliter cōsperguntur fercula omnia, ad miraculum vsque. Si placet bibant de ista aqua caponis aliquando haustum vel mane, vel duabus horis ante cœnam:

¶ Carnem capi totius ex vino Cretico lotam, dempta pinguedine, & incisam, itē, carnem testudinis purgatam, & in austero vino, vel aqua bursæ pastoris, vel plantaginis coctam, & eius loco carnem xij. cochlearum, eodem modo præparatarum & coctarum ac contusarum, his adde micæ panis pro duobus denariis in vino Cretico infusæ:

Pinear.

Amygd. dule.

Fisticor. an. ʒ ʒ.

Boli armen. oriental.

Terræ sigillat.

Rosar.

XI Rosar. rub. an. ʒ iij.

4 Sem. frigid. maior. & minor. a. ʒ ij.

Sem. papauer. alb. ʒ vj.

Saniculæ,

Sanguisorb.

Bursæ pastoris,

Fl. hyperic. a. m. j.

Tragac.

Gummi arabic. a. ʒ iij.]

Syr. Diathamar.

Diarrhod. alb.

Diatrion fantal. f. cāphora,

Macis an. ʒ j.

Aq. bursæ pastoris,

sanguisorbæ,

tussilag. an. ℥ ʒ.

Decocti limaciar. vel testudin. ℥ ij.

Puluerifanda puluerifentur, contundenda contundantur, & in balneo Mariæ s. a. destillentur. Ego puluerem in similibus affectib. semper expertus sum plurimum profuisse, cum decocto ligni, & aliis pectus extergentibus syrupis, eclegmatis, admixtis simul consolidantibus.

THOMAS ERASTYS, MED. &c.

CONSILIVM IX.

*In palpitatione cordis, pro quodam
Theologo.*

CVM E. T. ex curis, quæ præcesse-
runt, & laboribus, accrescete etiam
senio, non solum magnam debilitatem,
sed palpitationem quoq; cordis sentiat,
necesse est vt & cordi languido maturè
subsidiū aliquod feratur, & causæ fouen-
tes illud malum remoueantur, non ne-
glectis interim iis affectibus, de quib. fre-
quenter E. T. conqueri solet. Scripsi igitur
ad cordis roborationem conditum,
A. sapidum & efficax, de quo E. T. mane
post horam septimam ante concionem
quantitatem iuglandis assumere potest,
vt concionanti vires suppeditaret, præ-
sertim per has ferias vbi quasi continua-
tionem quandam cōcionum fieri oportet.
Potest id E. T. etiam aliis temporibus
vsurpare, quandocunq; cordis aliqua
notabilis debilitas percipietur. Si verò ex
flatibus in pericardio collectis palpitatio
exoriretur, tum cordi imponendus esset
sacculus cordialis B. vt flatus & tenebrosi
spiri-

Pro corde
refocillan-
do.

Palpitatio.

spiritus discuterentur, cordique firmitudo, quies & serenitas conciliaretur. Debet autem sacculus nonnihil calefactus imponi, & irrorat⁹ aqua buglossæ & paulillo vini. Ad ventriculum corroborandum (qui multum gignit pituitæ & flatuum) potest E. T. vti puluere stomachali crasso, qui in pharmacopolio iam habetur, & de eo interdū mane sumere quantum tribus aut quatuor digitis comprehendendi potest vna atque altera hora ante prandium. Confortaret ille vētriculum, exiccaret superfluum humiditatem, dissiparet crassos flatus, & promoueret concoctionem, quæ omnia facto opus esse E. T. ipsamet agnosceret. Quod si vlterior aliqua ventriculi flatulenti tardè & malè coquentis, & circa vesperam cruditatem suam prodentis correctio necessaria videretur, foueri interdum hora vna aut altera ante prandium, vel etiam ante cœnā posset ventriculus sacculo stomachali D. qui calefaciendus super latere murrario, vel tegula irrorata vino, sicq; calefactus imponendus est ventriculo, vt iuuetur concoctio, emēdetur cruditas, & dis-

Pro stomacho.

iiciantur flatus, qui fouēt palpitationem
 cordis. Sed cum cibi sumēdi tempus est,
 deponendus est sacculus. Ad reliquas au-
 tem vires corporis, præsertim capitis, cor-
 dis, ventriculi & epatis, conferent rotulæ
 D. quæ egregiè confortant vires attritas.
 Mane hora vij quatuor edi possūt. Quia
 verò E. T. epar habet natura calidum
 quoque interdum contemperatione ali-
 qua indiget, neque ea refrigeratio epatis
 sine ventriculi incommodo institui pos-
 se videtur, suadeo vt E. T. vtriq; membro,
 etsi dissimiliter affecta sint sic consulat, vt
 saccharo rosato aliquot grana piperis per
 medium incisi indat, & simul deglutiat.
 Ita & piper calefaciet ventriculum frigi-
 dum, nec vltra progredietur, & saccha-
 ri rosacei frigiditatem inhibebit, saccha-
 rum verò rosaceum postea epar contem-
 perabit. Ad inhibendas euaporationes
 in caput poterit E. T. Diacitonij cum a-
 romatibus incisis vesperi post cœnam se-
 mel atque iterum frustulum vsurpare, &
 experiri eius effectum. Aliis certè bene
 contulit, & confert. Cæterum hæc re-
 media omnia suum quidem faciunt offi-
 cium,

Piper.

Contra e-
uaporatio-
nes.

cium, sed tamen ita, ut subinde auferatur
 cruda & noxia phlegmatica materia, vel
 purgatione, vel vomitu. Nam præsentem
 ea impeditur actionis efficacia. Hæc ut
 E. T. voluntati morem gererem scribere
 non omisi, paratus addere, si quid restare
 videbitur. E. T. optimè valere opto. Da-
 tæ Francofurti 3 Martij, an. 1577.

CASPAR HOFMANNVS,
 MED. &c.

℞ Chebulor. condit. ʒvj.

Zinzib. condit. ʒij.

Cortic. citri condit. an. ʒj. β.

Arantior. condit.

Rad. cichor. condit.

Pyror. muscatell. condit. a. ʒij.

Nucis cond. indiae condit. ʒij.

Confer. borrag.

anthos.

melissæ a. ʒij.

Cinnamom. incif. ʒβ.

Macis incif. ʒβ.

Extract. Melissæ,

Galang. præonia a. gr. ij.

Gelatin. citonior. ʒvj.

80 CONSILIOR. MEDIC.

Cōditis crasso modo incis f. conditū. A.

℥ Fol. Melissæ m. j.

Basilicor.

Card. bened. a. m. β.

Santal. citrin. ʒ ij.

Cortic. citri.

arantior. a. ʒ β.

Fol. lauri ʒ j.

Cinnamom.

Galang.

Nucis conditæ,

Macis a. ʒ j.

Lig. aloës ʒ β.

Semi. citri,

Meliss. a. ʒ β.

Fl. borrag.

bugloss.

anthos,

melissæ a. p. j.

rosar. p. β.

Ex his crassiusculè cōtusis f. sacculus cor-
dialis interceptus serico. B.

℥ Herb. menthæ crispæ,

calamint.

origani,

Herb. betonic.

absinth.

absynth.an.m.j.

maioran.

rosar. rub. an. m.ß.

chamomill.odorat.p.j.

Rad. calam. aromat. ʒ iij.

Nucis condit. num. j.

Baccar. lauri ʒ jß.

Sem. anif. ʒ ijß.

carui,

cymin. an. ʒ j.

Ex conquass. f. sacculus stomachalis cancellatim intersutus. C.

℞ Extract. aromat. rosar. ʒß.

galang.

zedoar.

pæoniæ an. ʒ. ij.

Margarit. præp.

Corall. rub. præp. an. ʒß.

Conser. rosar. ʒ ij.

Sacchar. albiss. ʒ iij. dissol. in aq. meliss. &

rosar. an. q. s. affusis:

Ol. cinnamom.

macis an. gutt. j.

f. confectio in rotulis. D.

CONSILIVM X.

In cordis palpitatione, pro quodam Comite.

MINVS difficile est mihi scribere ad te generose & illustr. domine Comes, de palpitatione cordis, qui propter eruditionem intelligis, quæ Latinè scribuntur. Vix enim Germanicè exprimi possunt, quæ de hac re dicenda sunt, si rei substantia, naturaque sit exponenda. Intellexi tuam Amplitud. palpitatione seu pulsione cordis affici, quæ longè differt ab eius tremore, licet aliqui vtrumque affectum inscitè confandant. Est enim palpitatione hæc motus virtutis expultricis cordis, quæ molestiam inferentia expellere contendit. Hinc pulsus fiunt maiores solito, & veluti salire cor videtur, sicut vehementer iratis accidit. Quocirca non ab imbecillitate cordis palpitatione nascitur, vt quidam malè iudicauit, sed à facultate valida, nocentia pellere conantis. Summa igitur causa huius mali, res congrauans, vel qualitate, vel quantitate, plerunque à spiritu flatulento pronasci hoc sympto-

Aliud palpitatio, aliud tremor cordis.

Palpitatio est cordis validi.

symptema, quoties nimirum à substantia
 halituosa cor inflatur & distenditur, mul-
 ta probant. Nam & repentina inuasio, &
 cita solutio, dolor etiam subito accedens
 & desinens, oculorum obtenebratio, a-
 nimæ sibilus, partis alicuius motus tre-
 mulus id satis declarant. Quibus addi et-
 iam hoc potest, quod ferè illis accidit fre-
 quentiùs, qui flatuum sunt pleni, qua-
 idesunt virgines, quæ non rectè purgan-
 tur, grauidæ, ieterici, splenetici, melan-
 cholici, cachectici. Omnes hi propter
 vitiosos humores, fuliginosos vapores fa-
 cile aceruant, qui in arteriis cordi vici-
 nis, aut in ipsis cordis sinubus inclusi vir-
 tutem expultricem incitant, vt motum
 talem edat. Consentit curatio quæ vacua-
 tione aut discussione flatus pficitur. Hinc
 est quod magnæ inspirationes malû hoc
 breuius & lenius reddant, p̄sertim si quis
 corpore retrorsum reflexo sic inspiret. I-
 de efficit symptoma pericardiû flatu vel
 aqua refertum. Nuper in Cæsaris corde,
 qui hoc morbo frequenter corripitur solitus
 erat, veluti lapillus quidã niger repertus
 fuit. Similia in aliorum quoq; corporibus

Palpitatio
 ni qui ob
 noxij.

Inq. Bulla
 le. curat
 vomit. 12
 111100

Palpitatio
 pericardio
 flatu & a-
 qua pleno

dissectis reperta sunt, quanquam hi non
 tam palpitatione quàm tremore, (qui à
 palpitatione alia est affectio, & imbecillitatis
 soboles existit) laborasse videantur.
 Illam certè palpitationem, quæ sanis alio-
 qui subitò accidit, in flatū distendentem,
 cordiq̃ue molestiam adferentem omni-
 nō referre cogimur, à quacunque causa is
 suscitetur. Quod cum dicimus, non illud
 inficiamur, materiam flatuum non conti-
 neri in corpore (quomodo autem susci-
 tantur, si nihil adesset, ex quo procreari
 solent ac possunt?) Ideò autem nō est per-
 petuum hoc symptoma, quia flatus con-
 tinuò non tot generantur, quot cor læ-
 dere possunt, aut quia non semper à cor-
 de continentur, sed ex vicina ei parte ali-
 qua in ipsum irruunt. Solent etiam quies-
 centes non sentiri, moti autem magis of-
 fendere. Ex quibus iam intelligitur, quòd
 ferè post motum concitiozem, aut ani-
 mi perturbationem vehementiorem, à
 quibus sanguis & humores agitantur, in-
 uadere solet. Ergo cum T. Ampl. præter
 palpitationem nihil percipiat mali, sed o-
 mninò rectè valeat, necessariū est, vt spiri-
 tus

tus flatulentus autor sit mali, præsertim cum ferè à motu, & animi perturbatione repente ingruat. Alterum videtur porro in causa esse collectionis huius flatus, nempe sanguis crassus ac lentus circa cor, aut in ipso etiam corde contentus, aut lienis morbida aliqua dispositione. Et hanc potius, quàm illam in causa esse non sine ratione aliqua mihi persuasi. Verùm quia curandi ratio eadem futura est, vtra putetur mihi occasio esse, nulla est causa, cur in hac re disquirenda plus operæ ponamus. Scopus curationis hic est, vt spiritus halituosi generationem impediamus, & à corde arceamus. Illud fiet si materiam ex qua nascitur, subtraxerimus: Hoc fiet si cordi roborantia admouerimus. Tollitur materia recta victus ratione, & vacuâtibus atque extenuantibus, de quibus ordine dicam. In victus ratione hoc potissimum spectari debet, vt cibus ac potus sint quàm simplicissimi, & motus, quantum fieri potest, fugiatur. Deinde vt læti, crassi, & incoctiles cibi vitentur, quales sunt acres, falsi, amari & acidi. Maximè obsunt flatus generantes, ex quo genere sunt ra-

Aliæ causæ
palpitationis.

Curatio
palpitationis.

Victus.

pæ, legumina, castaneæ, fructus crudi ferè
 omnes. Profunt autem cōtrarij flatus dis-
 cutientes, vt sunt semina anisorum, feni-
 culi, cumini pratensis, saccharo incrusta-
 ta. Cauenda quoq; est satietas in cibo &
 crapula, nec post cibum prodest motus
 concitator, sed vehementer nocet. No-
 cet etiam venus immoderata, nec est ea
 quicquam pestilentius, præsertim si vētre
 pleno exerceatur. Moderata post coctio-
 nem nō est damnabilis. Fugiendus etiam
 est nimius aromatum, & sinapi vsus (cibos
 mediocriter aromatibus cōditos esse de-
 cet & prodest) item casei, lētorum ac dif-
 ficilium cōcoctu ciborum vsurpatio. Nec
 generosiora vina sunt laudabilia, licet T.
 Amp. non laborethoc malo propter ca-
 lorem, aut feruorem sanguinis ac humo-
 rum. In vestitu etiam summè cauendum,
 ne nimis arctè sint vestes circa thoracem,
 iugulum, collum, alas & inguina, ne vasa
 iis in locis comprimantur. Fuere qui pro-
 pter arctiorem ligaturam pedū supra ge-
 nua, & compressionem femorum corre-
 pti palpitatione fuerint. Eam ob rem (at-
 que alias etiam causas) semper damnari
 modum

Palpitatio
 ab arctiore
 ligatura.

modum ligandi caligas, qui à paucis annis iam inualuit, obtinuit, & nunc etiam obtinet. Ad vacuãtia quod attinet, maximè expediet, (nisi quid aliud contrarium iubeat) singulis annis in Aprilis & Maij principio venam aperire iecorariam cubiti, vel dextri, vel sinistri, pro Medici presentis consilio. Deinde conduceret maximè vinum absinthites potus loco paratum. Tempore vindemiæ paulò aliter pro toto anno parati poterit, quo pacto paratũ, gratius etiã fit, ac suavius. Sumatur vasculũ continens $3\frac{1}{2}$ vel 4 mensuras, interãtur herbæ & radices infra notatæ, repleatur vas vino veteri bono, obturetur diligentissimè, ne vspiã trãspiret, ac per dies 5 vel 6 quiescat. Deinde bibi poterit hoc modo: Si A. T. solet ientare, potest eo tẽpore poculum huius vini bibere, si nihil edere solet, ante prædium initio prandij tantundẽ bibat, quomodo alij omnes initio prædij solẽt absinthite bibere. Sed quia nõ solum destruit, factu liberat viscera, noxiosq; humores ventriculi tunicis adhærentes abstergit: verũ etiam eosdẽ extra corpus per aluũ educit, blandè tamen, non debet

Vinum absinthites.

quotidie bibi, sed vel alternis diebus, vel tertio, vel quarto quoq; die tantum, prout magis minusque purgabit. Quãquam potest eius tam pauca quantitas sumi, vt naturales sedes duntaxat copiosiores efficiat, quo casu nihil vetat eo quotidie vti. Vasculum non debet rursus impleri, cum de promptum aliquid est, sed totum ebibi debet, ac deinde nouũ ex noua materia parari. His modis flatus generatio prohibebitur, subtracta materia, ex qua generari potest ac solet. Quæ cor roborant, & ne tales halitus promptè recipiat, efficiunt partim quæ sumuntur, partim quæ admouentur. Ex primo genere maximè conferunt radix buglossæ saccharo condita, itemq; cichorij eodem modo seruata: cortex item citri conditus, & in primis caro nucum myristicarum in India conditarum (*eingemachte Indianische Muscatnuss*) æquant magnitudinem oui, aut pyri mediocris. Æstate iuuat oxysaccharum, syrupus ex succo citri & limonũ, quomodo cunque sumantur. Debent autem manè sumi suprà dicta tribus aut quatuor ante pastum horis. Syrupi etiam post prandium

Roboran-
tia cor.

dium, & in prandio ac cœna vtiliter vsur-
pantur. Dixi supra semina anisi, feniculi
facebano recta flatus discutere, quæ ipsa
quoque & manè & in fine pastus accipi
poterunt. Hisce remediis si A. T. vtetur,
ab hoc malo, quod quidem per se in iu-
uene periculosum nõ est, sed tractu tem-
poris in summum discriminẽ adducere po-
test, citò ac facillè liberabitur.

THOMAS ERASTVS

MED. & C.

Pro vino factitio:

- ℞ Absynthij,
- Card. benedict. an. m. j.
- Rorismarin.
- Maioran.
- Ling. ceruinæ an. m. j. β.
- Rad. polypod. rec. ʒ iij.
- Fol. senæ oriental. ʒ ij.
- Rad. mechoac. ʒ j β.
- Turpeth. ʒ j.
- Garyophyll.
- Macis, an. ʒ iij.
- Misc. detur in charta.
- ℞ Spec. aromatic. rosat.
- Diambra an. ʒ ij.

macis,

garyophyll.

folij an. ʒj.

Flor. bugloss.

citi vel limonum vel arātor.

lauendulæ,

spicæ an. ʒ iij.

Misc. f. pulu. crassiusculus, & sacco ex
tubro serico insuatur pro corde.

CONSILIVM XI.

*De renum affectionibus atq; calculo, pro
quodam nobili viro.*

HOc malū vbi intemperies eiusmodi
di renum à prima origine est, vt cal-
culos generet, difficulter eorum proven-
tus vitari potest. Humorū tamen tam
crudorum, quàm adustorum, ex quibus
generantur, copiam prohibere recta vi-
ctus ratione, & tēpestiua vacuatione pos-
sumus. Itaq; lactis, casei, vinorum crasso-
rum, cereuisiæ non probè defæcatæ atq;
puræ, alimētorum crassorum, vt carniū
fumo maceratarū, vel sale conditarū,
piscium qui prauo succo abundāt, vt car-
pionum: item omne genus auium, quod

palustri-

Vitus cal-
culosorum.

palustris. locis delectatur, ut anseres, &c. cauendum. Si qua materia prouenit, ea vel assumpto electuario ex passulis, vel pillulis nostris de terebinthina, quas tamen domino ventriculum offendere anima aduertit, vel alephanginarum assumptione educenda. Pituita etiam per vomitum tempestiua reiectio utilis est. Materiae autem crassities, & in renibus compactio impeditur crebro usu syrapi è succo veronicae, si paululum illi succi glycyrrhizae admisceatur. Item si quotidie ante cenam nucibus auellanis utatur. Interdum in pelle passularum guttam unam olei iuniperi probe destillati deglutiat. Aquas autem calidas & diureticas, quae vel profus miseros & deploratae valetudinis homines efficiunt, ut fugiat moneo, nec se exemplis, quae proponuntur, falli sinat. Quod autem ad intemperiem renum tollendam attinet, in primis mihi unguentum rosatum Mesue, vel Galeni refrigerans, cum oleo ex amygdalis amaris hoc modo factum placet:

℞ Unguenti rosat. M℞. ʒj.
Ol. amygd. dulc. ʒiij.
amara. ʒij. Misc.

Auxilia pro calculo.

Pro renum intemperie.

Vfus etiam emplaftri de cancris, præfer-
tim malo urgente conuenientiffimus. In-
tra corpus fumat interdum tria vel quin-
que cochlearia aquæ fragorum. Quæ ve-
rò infestantibus doloribus per clyfteria,
cataplasmata, fomenta, ficut fufcipienda,
Medici ratione temporis anni, conftitu-
tione ægri corporis, loci in quo dolorem
fentiunt, nec præfcribere omnia vel de-
bent, vel poffunt.

IOHAN. CRATO
A KRAFTHEIM, &c.

CONSILIVM XII.

In colica, pro quodam Theologo.

ANTE QVAM respondeam ad capita
proposita & numeris notata, necesse
est vt arguam quendam errorem tuum,
qui facit vt & vſurpando nonnunquam
pecces, & nocitura petas. Habitus corpo-
ris tui per fe, ſiue natura eſt ſiccior, vt te-
ſtatur macies corporis, ſiccitas intefino-
rum, durities alui, &c. per accidēs autem
humidior, nempe aliena humiditate, vt
teſtatur pituita abundans. Concurrit ſi-
mul

Corpus na-
tura ſiccū,
ex acciden-
te fit humi-
dum.

mul frigiditas, quæ coctiones impedit, & plurimum facit ad nouam subindè pituitæ collectionem. Præcipuè autè senectus nos frigidiores facit, & in causâ est, vt pituita cumuletur. Vbi verò pituitam quasi congelari contingit, & simul incidit obstructio alui, & calor renum, facile potest incidere colica, concurrentibus simul omnibus causis. Nam calor renū pituitam collectâ influat (vt Practici loquuntur) seu in flatus dissoluit, præsertim si adsit aliquod incitamentum. Intestina verò sicca, & à calore renum plus arefacta contrahuntur, feces indurantur, vt nec excrementis, nec pituitæ, nec flatibus supra aut infra patent exitus. Flatibus exitu prohibitis tempestas in intestinis oritur, & tormina excitantur dum flatus vnde quaque eruptionem tentant. Atque dolores appellantur colici. Quæritur iam quid agendum? Phlegma, inquires, tollendum, quod totius mali caput est. Sed si sequamur voluntatem tuam, qui purgationes phlegmatis validas & eradicatas sitis, & pulueres stomachales vehementer calidos & siccos esuris, malè

Senectus
facit frigidos & pituitosos.

facimus. Nam dum in corpore raræ texture in accidente tollendo laborabimus, substantiam diminuemus. Sed perges in phlegma inuehi. Phlegma, inquires, meus carnifex est; igitur omnis opera adhibeatur, ut auferatur ex corpore. Idem & ego sentio, sed tamen hîc cum ratione insanire oportet. In obesîs dæmonium hoc expellitur ieiunio & purgatione. In exuocis & iunceis non tam euacuationi, quàm concoctioni pituitæ insistendum est, & magis ex usu sunt pulueres stomachales calorem naturalem ventriculi fouentes, quàm vehementer calefacientes & siccantes, qui dum putantur phlegma consumere, vtilem interim succum exugunt. Inde apparet noxia interdum fieri & peti. Respondebo nunc paucis ad articulos in literis propositos, postea subnectam remedium & usum. I. Puluis stomachicus, quem amicus quidam tibi dedit, ex pipere longo, zedoaria, caryophyll. zinziber. cardamomo, &c. nimis est calidus & siccus. Mihi fortassis minus incommodaret. Causa ex iis, quæ dicta sunt, manifesta est. In foco an non melius co-

quit

Pituitæ pro-
uentui in
diuersis di-
uersimodè
obuiadum.

I.

quit calor moderatus & *αιδονος*, quam vehementem, vrens, vstulans, humiditatem exorbens, ollam corrumpens, vt ea postea nihil tutò coqui possit, sed cruda omnia maneat? Potiùs igitur excitetur calor naturalis, & foueatur remediis temperatis, vt is pituitam concoquat & vincat, ita ventriculus non tantum pituitæ coaceruabit. Quod si excitato calore ventriculi cibus concoquetur, iam cessabunt querelæ de quotidiana cruditate, & perpetua generatione phlegmatis. II. Cupis vt prohibeatur phlegmatis affluxus ex venis, qui non fit nisi vehementia dolorum illam irriter. Ego mallem prohiberi generationem phlegmatis in ventriculo, ne postea in intestina repat, quod multò magis est necessarium. Sed de hoc infrá. III. Pillulas illas vniuersales in hoc scripsi, vt bis in anno, nempe, vere & autumnò vsurpentur. Nam si sæpè vsurparentur, nimis exiccarent. IIII. Quod vnguentum ad renes officium suum facit, bene est. Ad siccitatem verò intestinorum emendandam loco trium illorum

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

II.

III.

IIII.

oleorum (quæ saltem ad discutiendos flatus & dolores sedandos conscripta fuerunt) parabitur unguentum mollificans. Sed tres diuersæ operationes, emollire intestina, discutere flatus, & excrementa aluo exturbare, non possunt in vnum medicamentum cogi. Alterum enim alterius operationem impediret.

V.

Ius prunorum.

V. De iure prunorum non est, quod sis sollicitus, si paululum anisi inspergas: tum enim non inflabit. Si placet etiam iure pisorum vti, dissoluatur in eo ꝑ̄ss manna, aut amplius, (pro obstructionis alui magnitudine) ita simul & detorsio, & lubricitas intestinorum sequetur. Sambucum non laudo in tuo corpore. Ego inter mea omnia nihil habeo, quod pisi magnitudine sumptum aluum aperiat, & redimerem id magno, si quicquam tale nancisci possem.

VI.

VI. Pro rotulis cholagogis ex rhabarbaro, scribam phlegmagogas.

VII.

VII. Inter indicationes medicas primum locum habent, quantum, & quando. Ad has qui non respicit in vtendo, sæpe culpam impingit medicamento, quæ est vtētis. Sic miser succus accusatur, cum

cum erravit in utendo is, qui noctu sump-
psit, & ipsa quidem colica præsentē. Em-
plastrum, C, dicitur nihil egisse. At pro-
ximè cuiusdā optimi viri vxor, cum pu-
erpera singultu perpetuo noctu dieq; , &
obstructione alui aliquot dierum labo-
rasset, cum ex meo cōsilio intus cassiam,
foris emplastrum illud vsurpasset, soluta
egregiè aluo libera ab omnibus, quæ tum
sentiebat, facta est, & cum pro deplorata
haberetur, nunc viuit & valet, nec am-
plius tātam alui difficultatem sentit. Fieri
interdum potest, vt nimia adsit siccitas,
ita vt cedere nolit mediocri pharmaco.
Interdū nihil assumitur, quod intus mol-
liat aluū & promoueat excrementa. Pul-
uis crassus stomachalis in mediocri cru-
ditate bonus est, confortat ventriculum,
& desiccet superfluas humiditates, & iu-
uari se eo plurimi sentiunt. Sed cum ad-
est magna pituitæ collectio, quomodo
hanc vincere posset puluis ille? Similiter
coriandrum ad corrugationem saltem
ventriculi modicam vtile est, valdè hian-
tem stomachum contrahere non potest.
Non autem semper fortibus est vtendum,

& sapè fortia plus nocuenti secum tra-
 hunt. Veluti cum per valdè calida & sicca
 quæritur corroboratio ventriculi, & in-
 terim arefiant intestina. Igitur modera-
 tis opus est, & quæ tutò usurpari possint.
 Prognosticum nihil te moueat. Nō con-
 siderauit ille quanta fiat in canicularibus
 difflatio in corpore, & vaporum discus-
 sio, & ex vno, eoque communi indicio sta-
 tim pronunciauit, tanquam ex tripode
 proferret oraculum. Quid verò hoc rei
 est, quod iusculis ventriculi humidita-
 tem & debilitatem augere constituisti, &
 tibi ipsi indicere abstinentiam carniū
 & piscium? Multò melior Medicus fuit
 Cicero, qui ad Tironem scribens Medi-
 ci curationem talem non probat. Ius en-
 nim dandum non fuit (inquit) cum *κακός*
σώματι *ἦ* *εἴη*. Et astipulantur Medici Ci-
 ceroni. Hæc non est ad prohibendam
 pituitam via, sed caloris natiui excitatio
 procuranda est, quæ potior est reliquis
 omnibus. Respondi ad omnia capita (ni-
 fallor) epistolæ tuæ, quod ad valetudi-
 nem attinet. Reliquum est, vt remedia
 conscribam, & vsum eorum indicem.

Video

Iura *1619* 50.
1620 15 non
 vtilia.

Video de nulla re maiorem esse querimoniam, quàm de pituita. Hanc tu è corpore exturbari velles, ego non generari mallet. Ventriculo tu subinde crudem statuis, ego illum sponte ad officium redire mallet, & suo non alieno calore coquere. Intestina intus siccantur calidis, & foris quæritur mollificatio. Amantur à te violenta & fortia, ego moderata magis probo, quæ etsi non è vestigio respondent optatis: tamen continuatione tandem obtinetur, quod quæritur. Digeram verò medicamenta in aliquot capita, vt intelligantur. I. Necessariam esse pituitæ præsentis, atque etiam se subinde colligentis euacuationem fateor. Sed eam non oportet esse nimiam, neque nimis frequentem, & talem, quæ intestina non relinquunt arida. Primus igitur ordo erit medicamentorum purgantium, quæ recensebo ordine, initio factò à leuioribus, variatis etiam formis, vt si vnum non placeat, alterum vsurpetur. Securissimũ omnium purgantium medicamentorum est clyster, isq; Clyster in pituita. etiam vtiliter, & sine nocumento subin-

de usurpari potest, ad præcauendam pituitæ collectionem, quoties nimirum aliqua pituitæ redundantia animaduersa fuerit. Potest etiam ita parari, vt simul & abstergat, & flatus discutiat, & intestina post se mollia relinquat. Hunc malo domi parari, & ad manum esse, cum debeat esse familiare remedium. Parabitur autem sic:

℞ Herb. mercurial.

maluæ an. m. j.

Fl. chamomill. m. β.

Hordei tantundem.

Sem. anis.

fenicul. a. ʒ ij.

Prunorum n. vij.

Hæc coquatur affusa aqua, decocti illius colati, & expressi sumatur tantum, quantum requiritur pro clysteri in tuo corpore, in eo dissoluantur sequentia:

Cassia pro clysteribus ʒ vj.

El. Diaphænic. ʒ ij.

Olei lini ʒ ij.

Sacchar. Thomæi ʒ ij.

Salis pauillum, f. iniectio.

Hunc clysterem malui sic scribere, vt co-

quis

quus tuus illū parate (dum opus est) pos-
 sit. Arbitror hūc clysterem præstiturum
 quod debet: si quid desiderabitur in ope-
 ratione, id mutari, intendi, aut minui fa-
 cile potest. Illud autem quod nunc scri-
 bam, esset egregium ad innoxiam excre-
 mentorum alui, & pituitæ educationem,
 nec sineret post vsum eius aluum indu-
 rescere, si modò esset qui vteretur. Qui-
 dam redactus erat ad extremā maciem,
 ut ^{scilicet} hominis esse videretur, & labora-
 bat simul perpetua obstructione & duri-
 tie alui, & colica subinde recurrēte. Cū
 hoc aliquoties vsus esset, redierunt inte-
 stina ad officium suum. Est autem bolus
 ex cassia & hiera cum oleo amygdalarum
 dulciū, quæ simul mixta egregiè id præ-
 stant, quod dixi. Potest bolus ille in ali-
 quot particulas diuidi, & inuolui quæli-
 bet in pane (quem *oblatam* vocant) hu-
 mectato vel vino, vel aqua cinnamomi.
 Potest etiā, si libet, inspergi saccharum.
 Sumitur hora vna ante cibum. Bolus
 notavi litera A.

Bolus pi-
 tuitam e-
 ducens.

℥ Cassiæ rec. extract. ʒss. aut si cas-
 sia recens non habetur, suma-

tur pro cassia el. lenitium.

Spec. hieræ picræ ʒß.

Ol. amygd. dulc. rec. q. s. misc. f.
bolus A.

Si verò nondum satis odiosa pituita expulsa videretur, posset in mēse semel, vel bis potiuncula vsurpari mane calida vno haustu 4, vel 3 ad minimum horis ante prandium in hunc modum parata:

℞ Iuris galli, vel gallinæ veteris, huic incoque paululum ex foliis herbæ mercurialis, cola, fumatur deinde de iure tantum, quantum sufficere videtur ad haustum, & nodus B. in hoc impendat, vel per noctē, vel si id non permittet tempus, leniter efferuescant, & nodus exprimatur. Alioqui si per noctem steterit, mane calefieri oportebit. Inde addatur Syrup. violac. solut. ʒj. (vel quia non semper haberi potest, eius loco manna tantundem) Mellis rosac. colat. ʒß. misc. f. haustus.

℞ Liquirit. rasæ ʒj.

Agatic. Trochiscat. ʒß,

Sem. anif. ʒj.

Fol. senæ el. ʒijß,

Rhabarb. el. ʒʒ.

Spicæ Indicæ gr. iij.

Zinzib. ʒʒ.

Ex crasse contusis f. nodus laxus cum filo. B. Hæc quoq; potio domi parari potest. Ac etiam si reliqua aliunde petantur: tamē mercurialis, & mel rosac. colatum apud vos haberi possunt. Pillularum vsus hoc rerum statu non magnoperè probo, propter siccitatem, satis est si bis in anno vsurpentur, nempe vere & autumno, ita tamen si vsus earum exegerit necessitas. Cupis præterea rotulas, quæ purgant, sed hæ non relinquunt humidam aluum post se. Scribam tamen & dirigam ad phlegma, vt priores ex Rhabarbaro ad bilem, & potissimum ad obstructionem alui directæ sunt. Notabuntur litera C. vsus earum talis est, qualis rotularum ex Rhabarbaro:

℥ Spec. Diaphœnicon. ʒij.

Rhabarbar. el. ʒʒ.

Syr. aromatic. rosac. ʒʒ.

Sacchar. albiss. ʒ iij dissol. aq. cuscutaræ q. s. affusa aq. cinnamom. f. confectio in rotulis. C.

Rotulæ
pro phlegmate.

Addam adhuc vnum purgās externum, quo in ventre laxando nonnunquam vrsus sum, sed in iis, qui nihil omnino per os assumere voluerunt, & tamen necessitas coegit, vt aliquid fieret, quod tamen P. T. commendare nolo, cum malim in tam exhausto corpore, & siccitati intestinorum obnoxio leuia, tuta, & lenem aluum relinquentia vsurpari. Vnguentum illud purgans imponēdum imæ aluo (nequaquam autem vētriculo. Nam vomitus sequeretur fortis) scripsi in peculiari scheda, & notauī sic. †. Quod tamē vsurpari nolim, nisi necessitas exigat:

℞ Succi mercurial.

Cucumer. syluest. an. ʒ iij.

Colocynthid.

Hellebor. nigri, albi a. ʒ β.

Aloës ʒ j β.

Fellis tauri ʒ j.

Mellis q. s. f. vnguentum. †.

Haftenus de purgantibus, in quibus tamen nō constituo curationis summam. Nam hæc tantum pituitam collectam è ventre proliciunt, & aluum aperiunt. Venio nunc ad secundū medicamentorum

ordi-

ordinem, nempe ad ea, quæ præcauere
 possunt nouam pituitæ generationē. Hic
 non conferent pulueres illi vehementes
 calidi & sicci, qui ventriculum momen-
 tanea caliditate afficiant, & postea inte-
 stina sicca relinquant, sed vtat & ego vo-
 ce tua; *Es müssen alles andere Sachen sein*, et-
 iam si prima specie exilia esse videantur.
 Nam hic non exurendus, sed fouendus
 & excitandus est calor naturalis, vt mo-
 derato calore concoquat. Ac si prima
 cōcoctio laudabiliter peragetur, facilius
 peragentur & reliquæ, & sponte sua, na-
 turæ vi alius se exonerabit ab excremē-
 tis. In hunc vsum conscriptus est puluis
 D. vt mane interdum ieiuno ventriculo
 ʒj vsurpetur ad corroborandum ventri-
 culum, & vim digestiuam:

℞ Spec. aromatic. rosac. ʒj.

diathama.

lætific. Gal. a. ʒß.

pulu. Nucis conditæ,

Zinzib. alb.

Cinnamom.

Cornu cerui vsti,

Boli armen. præpar. an. ʒj.

Pulueres
 calidi & sic-
 ci pericu-
 losi.

Sem. anif.

coriand. præp. an. ʒ j ʒ.

Mastich.

Thuris an. ʒ ij ʒ.

Sacchar. cand. ʒ ʒ.

Misc. f. puluis. D.

Si magis placet cōditum, vtile erit quod
notatum est E. idq; simul spiritus reficiet
& cor, assumptum quantitate iuglandis.

Possunt hæc alternis vsurpari:

℞ Rad. bugloss. condit. ʒ j.

Conser. borrag.

rosar.

bugloss. a. ʒ iij.

anthos ʒ ij.

Spec. aromatic. rosac.

Diathamar.

Rosat. nouell. a. ʒ j.

Cinnam. incis. ʒ ʒ.

Syr. de cortic. citri q. s. f. f. condi-
tum. E.

Nequaquam autē negligi velim pulue-
rem stomachalem crassum, & piper in-
cisum, hora vna aut altera ante cibū cum
tribus aut duob⁹ cochlearibus iuris car-
nis deglutitum. Videantur sanè hæc ni-
hil

hil facere primo occurfu. Ego verò post ablatam pituitam ſcio ab his calorem naturium egregiè excitari, ſi adſit continuatio. Vtilis etiam in primis ad vètriculum eſſet fyrùpus ſeu brodium (vt appellant) zinzib. conditi. Eſſet profectò bonù confortatiuũ ventriculo tuo ſic affecto, ſi mane vnum aut alterum cochlear exorberetur. Et quia noctu plerunq; ſe exerit & ſequit cruditas, poſſet de Zinz. condito radix vna pro cõcluſione edi, illa calefaceret os vètriculi & cerebrum frigidum, & ficcaret ſuperiora magis, quàm inferiora. Ego ipſemet ſic facere ſoleo, quoties cruditates, refrigerationem cerebri, & tumultuoſa ſomnia ſentio. Oportet etiam accedere bonam victus rationem. Sorbitiones hoc non præſtabunt, quæ potius venter languidũ reddunt multo vſu. Vitulina caro, capones, gallinæ, auiculæ, hœdinæ, ova & ſimiles cibi, qui bonum ſuccum præbent, & minimè difficilis coctionis ſunt, hæc alimentum corpori alendo vtile ſuppeditant, præſertim ſi adhibeatur bonũ vinum. Deinde exercitio quoque ante cibum excitandus eſt

Pro ventriculo brodium Zinziberis.

calor naturalis, veluti flabello, captanda
 occasiones hilaritatis, & seponendi interdum
 libri, præsertim à cibo. Talia sæpè plus
 profunt, quàm multa & operosa me-
 dicamenta. Addere debebam vnguenta
 & sacculos stomachales, sed hæc antea
 conscripta sunt. Dices: nõ sentio me ad-
 modum illis iuuari, vt cupiebã, quomo-
 do hæc externa agere possunt in ventri-
 culum, cui insidet & adhæret pituita? Li-
 berato certè ventriculo à pituita egregiè
 auxiliantur in suscitando calore naturali,
 & iuuanda concoctione. Non leuiter au-
 tem erratur cum bona medicamèta ma-
 lè audire coguntur, eo quod non protin-
 nus iuuamentum sentitur. Calor natura-
 lis modicis præfidiis foueri, vt scintilla
 modica sufflatione excitari debet, vehe-
 mentia hæc non præstant. Tertius ordo
 remediorum continebit ea, quæ aluum
 lubricam retineant, eamque officio suo
 fungi in excrementorum spontanea edu-
 ctione cogant. Hæc, vt video, tibi est fa-
 cra anchora. Videamus autem cur reti-
 neatur pituita cum excremētis, & sequa-
 tur colica. Abdomen est frigidius. Igitur

Vnde colica.
 ga.

pituita

pituita cū in intestina peruenit, quodam-
 modo congelatur, & fit vitrea, & ipsa pi-
 tuita cum sit frigida magis adhuc refrige-
 rat intestina, & vi sua priuat, vt langueat
 vis expulsiua. Interdum etiam exoritur
 calor renum, qui intestina sibi vicina are-
 facit, atq; hoc modo etiam dura fit aluus
 exiccatis intestinis & excrementis, cum
 que pituita in flatu dissoluitur, nec inue-
 nit exitum, colici dolores excitantur, qui
 non prius mitescunt, quàm flatibus & ex-
 crementis per clysteres, aut aliis rationi-
 bus monstratus sit exitus. Est igitur aluus
 aperta & lubrica in hoc valetudinis statu
 magnum sanè beneficium, sed eò etiã re-
 spiciendum est, vt sit diuturnū. Tale verò
 esse non potest, nisi intestinorum intem-
 periei & imbecillitati consulatur. Dicam
 paucis quomodo. Mane cum pro con-
 fortatione ex p̄dictis aliquid assumptum
 fuerit, tum post duas horas fricetur ab-
 domen seu venter frictione molli, vsque
 ad aliquam rubedinem, vt sic calor ven-
 tris & intestinorum excitetur. Postea in-
 ungatur vnguentum mollificans, F, cir-
 ca vmbilicum & infra (non verò vngatur

NOI CONSILIOR. MEDIC.

ventriculus) at tum imponatur linteum
 cera obductum (*ein geuwichst Tuch, oder
 durchs VVachs gezogen* pharmacopole pa-
 rare solent) id non solum comprehendat
 partes inunctas, sed etiam ventriculū
 etiam si non vinctū, vel certe suo vnguen-
 to nempe stomachali vinctum. Comple-
 ctatur non nihil etiam spurias costas seu
 hypochondria, & superponatur linteum
 aut fasciis ligetur cera tinctum linteum
 ne decidat:

℞ Ol. lilior. alb.

Cheirini an. ℥β.

Chamomil. ℥ij.

Mastic. ℥j.

Pingued. gallin.

anatis a. ℥iij.

Butyr. rec. non saliti ℥ij.

Medullæ crurum vituli ℥iij.

Misc. f. linimentum. F.

Tum si sequeretur exercitium corporis
 aliquod, vsque ad corporis moderatam
 caliditatem citra lassitudinem tamen, su-
 scitaretur, & à linteo etiam foueretur ca-
 lor natiuus intestinorum. Tandem post
 quietem vnus horæ posset cibus sumi

Et

Et hæc ita fieri oporteret per aliquot dies, donec intestina ad officium reducta essent. Interdum balneo aquæ dulcis infundere horam unam aut alteram ante cenam utile esset. Cuidam incoquebamus caput & intestina ovis ad emendam siccitatem, quæ in eo erat nimia, & plurimum se iuvari dicebat. In egressu iterum usurpari posset, (si opus esset) unguentum mollificans cum linteo incerato, & quiete ad horam dimidiam. Ille linteum illud semper gestabat, donec se melius habere animaduerneret.

Pro nimia
siccitate
decoctum.

Pro mollificatione intra corpus usurpanda nihil melius est, quam oleum amygdalarum dulcium, ex recentibus amygdalis expressum, quod non est rancidum. Id loco butyri in sorbitiones indidit posset. Bene sapit, & præter hoc, quod intestina mollit, prohibet ariditatem corporis & pinguefacit. Interdum etiam cum aluolenibus aperiri nequit, dissoluenda est ζj manæ in paruulo iure gallinæ, vel bubulæ carnis. Vbi verò animaduersus fuerit renū calor, qui intestina & sedes exiccet, unguentum ad renes inungendum erit. Sed hæc nota sunt. Postremò ad colicam

Aluū mol-
lit oleum
amygdali-
num.

scriptæ sunt rotulæ G. de quibus quatuor
aut quinque, pro earum magnitudine v-
surpandæ sunt ad præseruationem:

℞ Pulu. cornu cerui vsti ʒ ij.

oculor. Lucior.

Cancrorum a. ʒ j.

Sem. card. bened.

Corall. rub. præpar.

Boli armen. veri præpar. a. ʒ ʒ.

Mastich. ʒ j.

Sacchar. albiss. ʒ iij ʒ. dissoll. aq. menthæ,
affusa aquæ cinnam. q. s. additis:

Ol. Zedoar. gut. vj. f. conf. in rotulis. G.

Et interdum etiam pro flatib. discutien-

dis sem. anisi, & feniculi, vnius saltem ru-

nicæ. Hæc existimaui hoc tempore P. T.

præ cæteris vtilia fore. Faxit Deus vt per

hæc inculpatâ sanitatem assequaris. Scri-

be quæso an tibi sic satisfactum putes, vel

an præterea aliquid expetas. Ad omnia

enim officia, quæ ab amico fido præstari

possunt, semper ero paratissimus. Deus

opt. max. valetudinem optimâ P. T. lar-

giatur, & ad eius recuperationē hæc velle

esse efficacia. Francof. 30 Maij. an. 1579.

CASPAR HOFMAN. MED. &c.

CON-

CONSILIVM XIII.

*In colica, & paralyfi ex colica, pro quodam
nobili viro.*

EX literis ad me missis non satis intelli-
go, sit ne colicus dolor, & an is etiam
nunc perseueret, an verò in paralyfin de-
fierit. Si adest colicus dolor etiam nunc,
iniiciatur per enema oleum amygdalar.
dulcium cum vino maluatico, & impo-
natur aliquid radicis ireos pulu. & dicta-
mi albi puluerisati. Apponatur ventri re-
te castrati coctum in oleo adiecto cheli-
donio maiore contuso cum radicibus si
haberi possunt. Profunt etiam catuli la-
etantes vètri appositi, qui si veteribus La-
tinis Medicis fides est adhibenda, malum
ad se trahunt, atque ipsi deinceps colicis
doloribus moriuntur. Ventrem etiam a-
natis viuæ deplumatum malum ad se tra-
here, si ventri apponatur, experiètia con-
stat. Idem præstat rana viua apposita. Ma-
gni etiam Medici aquam frigidissimam
apponunt, cuius etiam si autores habeât,
nolim tamen vllum temerè ad hoc reme-
dij genus peruenire. Per os magno cum

Pro colica
enema.

Catuli la-
etantes.

Venter ana-
tis viuæ.

adiumento datur album, quod in fimo
gallinaceo reperitur ex optimo vino.
Quidam adiiciunt membranas interse-
pientes nucleum in iuglande. Decocto
brassicæ uti in veteri iure galli, magno et-
iam adiumento est. Nonnūquam in hoc
dolor in paralyfin transit, atq; huius ini-
tium iam factum cognosco. Cū autem
in hoc malo non ad principium neruo-
rum, sed plerūq; ad musculos malū tranf-
mittatur, atq; ij, ut post graues labores lan-
gueant, consequēs est in extirpanda ma-
teria curationem ex musculis, iisq; corro-
borandis consistere, non neglecta corro-
boratione intestinorum. Itaq; umbilico
destillatum nostrum ex galbano imponi-
tur, prius tamen fecibus subductis. Nam
nequaquam aluo adstricta exhibendum
est. Vbi hoc factum fuerit utatur frequen-
ter isto puluere: Tenera ceruorū cornua
in taleolos secentur, & siccentur atq; pul-
uerifentur. Huius pulueris vncii duabus
adiiciantur myrrhæ drachmæ duæ, pipe-
ris albi ʒ j. Utatur sæpè ex vino vel potu.
Deinde muscoli fomētentur decocto ro-
rismarini, iux & origani. Postea inunctio-
nes

Puluis cor-
nu cerui.

nes adhibeantur, quæ pro diuersitate materiae sunt varia. Formulas notas esse Medico praesenti arbitror. Verùm si eas desiderat, verbulo admonitus diligentissimè & lubentissimè sum perscripturus.

Ioh. Crato à Krafth. Med. &c.

CONSILIVM XIII.

In paralyfi ex colica, pro quodam Theologo.

NON sine magna afflictione animi le-
gi querelas tuas de recenti quodam morbo tuo, tibi quidem nouo, & ob hoc ipsum formidabili, sed veteribus non incognito, vt quæ Aëtius Medicus suo tempore in Italia epidemialè fuisse scribit, vbi coli dolor sedem mutauit, & causa veluti motu decretorio in musculos ac tēdines extremarum partium translata fuit. Hæc affectionum symptomaticum translationem Medici vocant *μετάστασις*, cū morbus de vno membro in aliud ob congenerem substantiæ similitudinem trāsferatur. Atq; ea sanè morborum permutatio iam crebrior esse incipit quàm vellem. Ex multis recitabo tibi saltem duo exēpla hominum notorum, vt videas te socios habuisse malorum. Alexander à Roten-

Historia
duz.

burg multo tempore obnoxius fuit doloribus colicis, & rediit is morbus sepe propter intemperatiam ipsius, etsi post usum remediorum accessiones fuerunt rariores. Tandem post ingentem quendam paroxysmum resoluti sunt illi externi artus, nempe, pedes, brachia & manus, secuta *ἀσπρῶπια* non brachiorum saltem, sed totius etiam corporis. Usus est remediis paulatim phlegma detrahentibus, potione ex herbis & manna, dedit operam ut alius quotidie esset aperta, confortatus est ventriculus intus rotulis, foris unguentis, & facculis, denique cum viderem alienam humiditatem insinuasse se in membra exteriora, dedi illi decoctum ligni guaiaci per quadriduum, iussi ut sudaret, quantum vires ferrent. Repetiui id postea cum bene conueniret. Idque factum est decumbente socero meo Crosna, paulo ante mortem ipsius. Queris euentum? Antea ingerebatur illi cibus incisus in os, cum ipse nec cultrum tenere, nec manum ori admouere posset. Tum vero me ipsum inuisente anatomicum egebat, gallinaque est patina arrepta & incisa, mihi quicquid toto praedij tempore

tempore edebā, præponebat. Reliquum erat vt paulatim calorem naturalem suscitare, & auctiorem reddere studeret, sed ille neglectis remediis intemperatiæ frena laxabat. Interea Nugiuendus quidam Paracelsicus (qui postea furto ablati rebus alienis, & conuasatis cōiecit se in pedes) magna illi pollicitus, valetudinem ipsius violentis & vitriolatis remediis, aut venenis potiùs, ita attriuit, vt postea non tam de morbo propulsando, quàm de viribus sustentandis & retinendis sollicitus esse cogerer. Ita ille, dum subito conualescere cupit, malam valetudinem (nebulonis illius mēdaciis in spem summam erectus) sibi accersiuit, ac sic tandem periit. Qui si recta consilia sequi perrexisset, per multos annos vita frui potuisset. Alter est Albertus à Kracht, qui similiter ex colico factus erat paralyticus, ita vt præter collum cæterorum nihil mouere posset. Dixi illi ne nimium properaret vsurpādis remediis, ne fieret humorum aliqua vehemens agitatio, sed sensim illi collectos humores detraxi, & propemodū eadem vsurpauit, quæ apud Roteburgium. Eduxi

siroffia
zab

II.
Alius casus.

pituitam per nares, adhibui fomenta manibus, ut confortaretur nervi, viuit & valet hodie adhuc, venatur, potat, omniaque munia ita obit, quasi antea nunquam ægrotarit. Hæc propterea scribo, ut videas primum morbum non esse nouum & insolitum, deinde non esse incurabile. Tu quidem scribis; illi calamum digitis tenere non potuissent: sed quoniam rogas ut totam morbi rationem tibi exponam, faciam id quidem lubenter, sed tu boni consules, si in hac mea inquietudine confusè scribam. Scis ipse intestina esse quasi sentinam excrementorum corporis, eoque delegati excrementa ut excernantur. Id si fit, nihil est in colica periculi. Sed si incidat intestinorum repletio, vel primò ex flatibus intestina vehemèter distendentibus, vel secundò ex humoribus crassis, frigidissimis, qualis est pituita vitrea, vel tertio acribus, rodentibus, ut à viridi illa seu æruginosa bile, tum sanè iam materia adest colicos dolores excitare parata. Sed cum morbus inuadit, tria illa concurrere solent. I. Obstructio alui, propter aridorum stercorum copiam. II. Siccitas intestino-

Triain colica.

I.

II.

testinorum, cum qua sæpè coincidit re-
 num obstructio & caliditas, siccitatem il-
 lam fouens. Interdum etiam purgationes
 nimis crebræ vias post se reliccât, præser-
 tim cum tenues materiæ expurgâtur re-
 lictis crassis. III. Affluxus humorum ex
 venis augēs flatus. Hoc rerum statu cum
 colo supra ab humoribus, infra à sterconi-
 bus obstructo, flatus nec erumpere aper-
 tē, nec propter crassitiē per occultos me-
 tus transpirare possunt, oritur miserabilis
 illa intestinorum distensio (quæ colica di-
 citur) præsertim si arida simul sint intes-
 tina. In hac quò maior est ex venis affluxus
 in intestina, eò plures flatus excitantur, &
 colici dolores fiunt atrociores. Habes
 morbi naturam & causas, & paucis mul-
 ta comprehensa. Quæris quid agendum?
 Duo sunt ad medicandum tempora: alte-
 rum præseruationis, ne morbus oriatur,
 alterum curationis morbo iam præsentē.
 Præseruatio tota consistit in remotione
 causarum (respicio ad prædicta) nempe ne
 generētur humores phlegmatici, humor
 vitreus, viridis, flatus. Id fit suscitato calore
 naturali, & ventriculo ad officiū reducto.

111

In colica duo
agendi tem-
pora.

Præseruatio
colicæ.

Ita enim non tot generantur cruditates, nec cibus corrumpitur, & si quid oboritur flatuum, sponte emittitur. Quod si humorum aliqua collectio animaduertitur, maturè ea familiari aliquo medicamento adimenda est corpori. Interdum autem maior, interdum minor est collectio, & nunc hi, nunc illi humores peccant, nec eadè semper est corporis dispositio. Unde fit vt non eundem omni tempore medicamenta effectum sortiantur, vt propterea non semper medicamèta culpam mereantur, præsertim in hominibus raræ texturæ, quos interdum vel ventri austerioris afflatus prosternit. De præseruatione hætenus. Nunc de curatione, quæ omnia à me hoc tantum consilio scribuntur, vt videas discursum in hoc morbo, & quid factò opus sit, vt que ipsemet in tuo morbo de remediorum qualitate, tempore, & vtendi modo iudicare possis. Colica oritur ex flatibus, verum est, sed hic protinus aliqui festinant ad flatus discutendos, adhibent fomenta, illinunt vnguenta, dant per os flatus discutiètia, &c. quæ sanè in colica leuiori faciunt, quod debent,

Curatio.

debent, hoc est, discutunt flatus, sed in
vehementi tantum abest vt profint pri-
mum administrata, vt plurimum etiam
noceant, quando quidem pituitam in in-
testinis contentam in flatus dissoluunt, &
morbum augent, sicut memini accidere
Doctori cuidam Francofurtensi, quem
remedia contra colicam apta, non apto
tempore vsurpata pænè enecarunt, iamq;
ad extremam maciem redegerant. Ha-
bent flatus discutientia suum locum, &
illis omnino opus est, sed antequam ea ad-
hibeantur, necesse est vias inferiores ape-
riri, stercora arida obstructionem facien-
tia educi, & siccitatem intestinorũ emen-
dari. Ad hoc medicamentum nullum ma-
gis idoneum est, quàm clysteres leniētes,
mollientes, & si viscida materia adsit, etiā
incidentes & abstergentes. Neque protin-
us si vnum enema successu caruerit, de-
sistendum est ab vltiore vsu illorum, sed
insistere oportet, donec obstructio à re-
tentione fecum exorta tollatur. Cur au-
tem non recipienda sint olea in clysteres
ego non video, cū lubricitent intesti-
na, eaquē molliant. Multò magis metuo

Flatus dis-
cutientia
quando ad-
hibenda.

Clysteres
quid in co-
lica præ-
stent.

Casus.

Rete castrati.

Olea in colicis.

Langius de colica.

siccitatem, quæ non vsurpatis oleis relin-
 quitur. Frâcofurti D. Lindneri vxor cum
 præ doloribus colicis iam expiratura vi-
 deretur, sanata est sola emollitione inte-
 stinorum exiccatorum. Imposui enim re-
 te castrati (*ein hemmel oder schepfs Netze*)
 calefactum in lebete, & antequam illud
 consequeretur, apposui vitrum cum hno
 incenso, inducias inde quærens in do-
 lore. Emollitis intestinis statim excre-
 uit plurimum vitreæ pituitæ, & multum
 etiam acrium biliosorum humorum, sic-
 que illa, quæ moritura putabatur con-
 tra spem conualuit. Hoc saltem adscri-
 bo, vt appareat quanta res sit emollitio
 intestinorum in colica, quæ in vsu o-
 lea indi solent. Galenus certè cum ex
 phlegmate vitreo intestina ipsi veluti te-
 rebro perforantur, fatetur in illa sua co-
 lica iniecto per clysterem oleo rutaceo
 magnam frigidissimæ pituitæ, hoc est,
 vitreæ excreuisse & conualuisse. Adscri-
 bam verba Langij popularis mei, Medi-
 ci expertissimi, ex epistolis eius: Si co-
 lon, inquit, flatu grosso, aut phlegma-
 tis vitrei frigore cruciatu intolerabili
 (quem

(quem crebro extremorum paralyfis excipit) diuellitur, si olea subtilioris substantiæ, quale est sabinum, (in quo ruta aut semina cymini, dauci, anisi, quæ flatus crassos discutunt, decocta fuerint, additis quæ phlegma illud vitreum educere possunt) cum clysteri infuderis, patientem confestim ab huius doloris colici carnificina liberabis. Neminem præterea video ex Medicis expertissimis, qui olea horret, aut qui inde paralyfin fieri tradat, & inde ea fieri possit ratione aliqua doceat. Videbis id ipse paulò post cum curationem ostendero, quomodo colica in resolutionem extremorum terminetur, aut permutetur. Proinde non opus est, vt olea incuses, quæ te in hunc nouum morbum præcipitarint, indita clysteribus. Dices, cur autem tam diu durant paroxysmi, & cur toties recurrunt? Respondeo, Quia subinde noua fit effusio humorum ex venis in intestina, quæ quia imbecilliora sunt, ideò promptius recipiunt ad se missa. Quò magis dolor increfcit, eò maior exagitato phlegmate suscitatur flatuū copia,

& à dolore maior quoq; fit viriosi humoris è venis attractio. Inde necesse est diuturniores fieri paroxysmos. Recurrit autem morbus citius vel tardius pro frequenti, aut maiore influxu humorum & flatuum in intestina, fitq; hic affluxus sæpè à toto corpore, interdum verò ex capite etiam, tum dolores sunt tam pertinaces, & simul dolet ventriculus & intestina. Haftenus

Resolutio
extremorū.

de colica. Audi nunc de resolutione extremorum. Admirabile est in primis, cum resolutio fiat ex pituita crassa in cerebro contenta, & nervis tenaciter impacta, ut spiritus animalis in membrum, in quod nervi propagantur distribui non possit.

Quomodo
resolutio
sequatur
colicam.

Colica verò generetur ex humoribus & flatibus, vel in colo contentis, vel ad intestinum illud aliudè effusis, qui fiat ut post colicam artus resoluantur. Sunt enim loca valdè dissita, colon & principium nervorum, & mirum videri potest, quomodo materia ad extremos artus pervadat. Respondeo; Non in omni colica resolvuntur artus, sed tantum in illa, quæ magna ex parte pendet ex delapsu pituitosi humoris ex capite per venas in intestina.

In

In illa tantum specie colicæ sequitur resolutio, hoc modo: Distum est dolorem colicum fieri ab humoribus crudis ex toto corpore, atque etiam ex capite per venas in intestina effusis, quibus sæpè admiscetur aliquid bilis, quæ mordicat intestina. Primum igitur quia humores crassi & multi sunt, & à natura semel expelli non possunt, paulatim & secundum partes ex propioribus venis affluunt, & paroxysmos faciunt. Vbi verò iam maxima pars in intestina effusa, per aluum excreta, & per paroxysmos absorpta est, ut iam quodammodo mitescere, & rarius inuadere colica videatur: tum reliqui humores, & præsertim qui in capite sunt, propter dolores, in ediam, vigilias, calidorum & incipientium usum, &c. attenuati, relicta priori consueta via, ad propiorem viam declinant, & ita secundum nervos ad musculos, & sic ad manus & pedes contendunt. Natura quoque se exoneratura mauult reliquias illas attenuatas in propinquum locum deponere, quàm in locum tam remotum amandare, præsertim cum nõ ut prius tantis cruciatibus irriteretur,

Motus humorum in colica ad articulos.

& minor fiat à dolore attractio. Ita laxantur artus natura se exonerante & detru-
dente materiam in extremos artus. Et
quia natura mauult huc, quàm ad intesti-
na procul distita humores mittere, ideo
mitius tum intestina afficiuntur, ac quasi
dolore liberata videntur. Non igitur in
intestinis continentur humores, qui ad
artus reiiciuntur (ab oleis in clysteribus vi-
surpatis incitati) sed eo quo dictum est mo-
do in artus deturbantur, vt sequatur im-
potentia quædam in nervis, &c. Habes
tum colicæ, tum huius nouæ affectionis
rationem, eo consilio tam prolixè expo-
sitam, vt ipsemet videas quis, qualis, quan-
tus morbus, & ne tot colicas tibi com-
miniscaris. Rectè tu quidem scribis (re-
cito verba tua) Fons mali est frigidus ven-
tricusulus, ne dubita. Is pro bonis succis,
quibus corpus alendum erat, gignit cru-
ditates, quæ redundant in caput, & in-
de decidunt frigida illa defluxiones in
brachia & pedes. Quod sumpto pran-
dio mitigati sunt, non vsque adeò est mi-
rum. Natura cibo concocto, intenta fuit
expulsioni humorum ad membra, sum-
pto

pro autem cibo conuertit se ab expellen-
 do ad concoquendum ea, quæ fuerant as-
 sumpta. Igitur tum mitiores facti sunt do-
 lores sumpto cibo. Vicinus vester mihi
 videtur bene processisse, vt tum res tuæ,
 & tempora tulerunt. Illud nescio an vene-
 sectionem in pedibus concessurus fue-
 rim si adfuissem. Noluissem enim solici-
 tare amplius materiam spontè eò deflu-
 entem. Quod pillulis & clysteribus im-
 putas defluxum, traxerunt illa ex vicinis
 partibus, quæ potuerunt, non in mem-
 bra, sed ex membris, & attracta è corpore
 eduxerunt, sed quod postea humores è ca-
 pite in extrema membra dilapsi sunt, id
 ipsorum copiæ potius imputandum est,
 quia sponte sibi viam quæsiuerunt, & in-
 uenerunt, vt videmus in catarrhis, qui sæ-
 penullare incitati in musculos, aut ad pe-
 ctus ruunt. Venio ad rusticum tuum, qui Rusticus me-
dicus.
 talis mihi videtur Medicus, qualis al-
 ter ante sesquiannum cõcionator. Quos-
 dam curauit, inquis, id est, vt ego inter-
 pretor, distulit illis aliquandiu dolores.
 Sicut etiam accidit cuidã ciui Saganensi.
 Nam nisi illi præseruationi incubuerint

& causas sui morbi subindè auferre studuerint, recurrētibus causis, recurret etiam effectus. Mitto ex iis, quę tibi scripsit, sinapi, anethum, aquā chamædryos, cum ol. iuniperi, &c. friuola enim hæc. De cæteris dicam. Vnguētum anodynon vsu passe te in magnis doloribus, non videtur mihi malè factum, leniente tamen opus fuit. Sed postea procedente tempore discussorio opus erit, & roboratorio, quod ea, quę influxerunt, discutiat, & simul membra confortet, ne faciliè recipiant humores affluxuros. Avena in sartagine aut lebete frixa, & sacco indita egregium est fomentum in doloribus colicis. Marchionem Iohannem ex magnis doloribus releuauit hoc vno in thermis, cum nihil reliquorum adesset ad manum. Attenuat flatus, & habet etiam vim laxandi. Sed non imponendus est sacculus ventriculo, sed ventri inferiori. Balneum sudoriferum si te non debilitaret, multum humiditatis esset è corpore euocaturum, eius præcipuè quę infidet membris, quam in aliis decocto ligni guaiaci per sudores elicui, tibi id consulere, nisi

Medicus

Anodynon.

Avena fri-
xa.

Medicus adfit, nescio an ausim. Sed si ad-
 essem darem profectò ad quatuor aut sex
 dies decoctum solum, præmissa tamen
 prius purgatione. Præsens enim si quid
 incideret, corrigere accidentia possem.
 Mithridatium quoq; mitto, ita vsurpan-
 dum quemadmodum prioribus literis
 scripsi. Exuscitat continuo vsu calorem
 ventriculi, & humiditates tunicis ventri-
 culi inhaerentes, & concoctionem im-
 pedientes absorbet, & consumit, sed non
 illicò vna aut altera vsurpatione. Tu sanè
 expetis remedia, quæ protinus sanent, ac
 nisi citò iuuent, addis, nihil, nihil fecit.
 Verum est, talia esse oportere ad manū in
 magnis doloribus, sed in corrigēdo malo
 habitu corporis, aut partis alicuius, ne-
 quaquam violentis & validis proceden-
 dum est. Sed benignis ac lentis, calorem
 exuscitantibus durabilem, nō exsufflan-
 tibus flammam mox euanescentem. Si
 quis te reuocet ad prius præscripta reme-
 dia corrigentia intemperiem frigidam
 ventriculi, dices, hæc prius vsurpata sunt,
 nihil iuuant. At ego si mea res ageretur,
 nequaquam ea negligere, aut reicerem.

Mithrida-
 tium exu-
 scitat calo-
 rem.

Etſi enim rotule, puluis ſtomachalis craſ-
 ſus, ſacculi, vnguenta, &c. non magnam
 opem ventriculo adferūt humorum ſar-
 cina aut mole grauato, tamē certum eſt,
 idq; experior indies ventriculum ab hu-
 moribus liberatum eiufmodi remedijs
 multum iuari, & temperiem eius corri-
 gi. Sunt enim illa omnia propemodum
 temperata, aut certē contemperata. Qui
 intemperata & valdē calida expetunt, il-
 li primo occuſu aliquid opis ſentire vi-
 detur ex illa calefactione, ſed paulō poſt
 exiccatur aluus, incaleſcunt renes, aduri-
 tur ſanguis, &c. Oportebit te animaduer-
 ſa humorum colluie interdum per in-
 terualla euacuare remedijs vſitatis, vt ro-
 tulis tuis ex Diaphœnico, &c. & aluum
 tenere apertā. Cauſas omnium arbitror
 ex ſupradictis apparere. Affectionem ve-
 rō illam tuam nouam nōdum habeo pro
 paralyſi, quia incedis, ſcribis, &c. ſed
 pro decubitu humorum paucorū & craſ-
 ſorum flatuum in artus. Spero tamen,
 cum ventriculus minus cruditatum ge-
 nuerit, naturam ſponte morbum diſcul-
 ſuram. Reliquorum, quæ fieri debent,
 ſupra

supra memini. Valdè difficile est scribere homini raræ texturæ, & tali cuius valetudinem etiam auræ mutatio variat, incognitis morbi temporibus & reliquis circumstantiis. Quanta mutatio potest incidere dum mittuntur, & remittuntur literæ? Utinam cum Medico aliquo tibi vicino de his rebus colloqui, aut mihi ipsi adesse liceret. P. T. rectissimè valere opto. Ignosce quæso tam confuse scribenti. Deus nouit, quam parû mihi iam sit ad scribendum temporis. Colonia ad Sueuum 29 Martij, anno 1581.

CASPAR HOFMANNVS,
MED. & C.

CONSILIVM XV.

In fluxu hæmorrhoidum, pro quodam generoso Domino.

IN hæmorrhoidibus supprimēdis magna cautione vtendum. Primum autem acrior sanguis contemperandus vitus ratione. Vtatur sæpè butyro nouo, & maximè cum pane recenti & adhuc calente (*vvarme Semmel*) comedat fraga

Sanguinis
contempe-
ratio.

cum habere potest. Et interdum frago-
rum aquam bibat. Intestinum rectū de-
cocto herbæ fragariæ cum radicibus sa-
pè foueat, & inungat isto vnguento:

℞ Tragacanth. ʒj.
Ducatur cum aqua fragariæ in mortario
plumbeo, pistillo plūbeo, & addatur pa-
rum lapidis Calaminaris preparati, triti in
puluerem & loti, f. vnguentum molle. A-
spergūtur etiam rectè pulueres scrophu-
lariæ, & antimonium enidum puluerifa-
tum. Sed ad grauitè adstringentia non
est temere, absente Medico consulendū,
neq; præsentī deueniendum.

IOHANNES CRATO A KRAFT
HEIM, MED. & C.

CONSILIVM XVI.

*In feбри pestilenti, seu morbo, quem vocant
Vngaricum.*

A. M. VV.
vr. Latina
donatum.

MORBI, qui his temporibus gra-
uantur, febres pestilenciales sunt,
petechiis & maculis insignitæ, plerunq;
etiam contagiosæ, in plurimis cum syno-
cho & faucium inflammatione, vulgo
mor-

morbum appellant Vngaricum. Ad præ-
 seruationem autē inprimis facit, vt cor-
 pus excrementis liberetur, euacuatione
 cuiusq; corpori conueniente, cūm vna
 formula omnib. accommodata præscri-
 bi non possit. In quibus autem corpori-
 bus sanguis plurimus est, iis vena secanda
 est ex consilio præsentis Medici, adiun-
 cta recta victus ratione, quæ cum abest,
 etiam præstâtissima remedia parum pro-
 sunt, sæpè nocent etiam plurimum. Ma-
 ne cum in publicum prodeundum est, a-
 ceto rosaceo aqua admixta os eluatur,
 lingua mundetur, facies tota, itemque
 manus eodem succo abluantur. Ad eum
 vsum utilis est aqua, in quam cortices a-
 rantiorum, aut citri iniecti sunt. Cum ex-
 eundum est, hi morsuli teneantur in ore;

℥ Boli armen. loti ʒ ij.

Margarit. præpar. ʒ ij.

Corall. præp. a. ʒ j.

Sp. liberantis ʒ j β.

Cortic. citri,

Sem. citri an. ʒ j.

Sacch. in aq. rosac. dissoll. ʒ iij.

Cōser. rosa. ʒ ij. f. cōfectio in tabulis.

Naribus adhibeatur odor aceti rosati, & rutæ, vel in ore cortices citri teneantur.

Aromata
in peste per-
niciosa.

Nam qui zedoaria & garyophyllis se munire volunt in præseruando, plurimum sibi nocent. Quod si quem morbus inuadit, & vētriculum malè affectū deprehendit, ilicò vtatur hoc bolo purgante, & si plethora sanguinea adest, tertio die venam secet. Post tertium diem nemo, cui vita chara est, & salus sua, in hoc morbo vel purgatione vtatur, vel phlebotomia, quamuis minus periculi in purgatione, quàm venæ sectione est:

Post tertiu
diem vena
non secan-
da est.

℞ Agaric. rec. Trochisc. ℥ iij.

Syr. conseruat. Zinzib. parum.

Oxymel. q. f. misc. f. bolus mollis.

Postea æger drachmā vnamumat huius pulueris bis singulis diebus mane & vespere, & si sudor sequitur, sustinendus est:

℞ Sem. napi ʒj.

citri ʒß.

acetosæ ℥ß.

Camphoræ gr. iij. misc. f. puluis.

De die hunc Iulepū bibat, quoties visum est, & si ex eius vsu refrigerari stomachū senserit, iniiciat aliquid cinnamomi.

℞ Aq.

℥ Aq. puræ ℥ ij.

Rasuræ cornu cerui in petia ligat. ʒvj.

Sem. & cortic. citri an. ʒ ij.

Decoq. ad ℥ ℥ conf. Colaturæ ℥ ℥ j ℥.

Succi limonum ʒ iij, vel si non habetur, aceti, sacchar. ʒ ij ℥.

Coq. despumando semper, & purificentur cum albumine oui. Vtile etiã in hoc morbo aquam acetosã bibere, si in dimidium cantharum aquæ gutta vna olei vitrioli instilletur. Alij statim initio vehementissima vsurpant, vt succum semperuiui, salnitrum, ouorum albumen, & vinum sublimatum, quod improbo, vt maximè laudentur. Raphanus, quia magnam vim habet attrahendi malignitatem materiæ, vtile est scobem eius pedibus sale & aceto prius mundatis alligare. Idem etiam occipitio apponi potest, si vehemens capitis dolor adsit. Conueniunt agris cibi molles, ius gallinarũ cum succo limonum, vel citri, vel acetosæ coctum, itidem & ptisana. Venterculus muniatur multiplici lino imposito veteri. Aluus si adstricta est, simplici clystere vtendum est ex iure gallinæ malua incocta

Raphaniradix.

Optimum
remedium
in pestilen-
tibus.

& addito saccharo. Vehementiora remedia in hoc morbo non sunt necessaria. Aqua verò cardui cum cornu cerui, aut lapide Bezoar ægro in potu data, multum in hoc affectu valet.

IOHANNES CRATO A KRAFT-
HEIM, MED. & C.

CONSILIVM XVII.

A Cl. viro, Domino
VVenceslao Raphano Medico,
latinitati donatum,
*De præseruatione à peste, quibusdam Mo-
rauiæ proceribus præscriptum
anno 1572.*

- P**RÆSERVATIO à pestilenti infectione, inuocato prius auxilio diuino, in his præcipuè consistit. Primò, vt corpus ab excrementis repurgatum, & ab obstructionibus liberum sit. Secùdò, vt aër infectus, si caueri nequeat, in conclauibus alteretur, & corrigatur. Tertio, vt cor antidotis conuenientibus præmuniatur, ne aër infectus, quoquo modo attractus, cordi exitialis sit. Quarto, vt quilibet, habita vocationis suæ ratione, animum non despondeat, sed bona spe sese erigat & sustentet. De primo: Nimiis medi-

medicamentorum vsus hoc tempore valde est suspectus, saepeq; plus noxae quam adiuventi corporibus affert. Consultius autem multo est, conueniente victus ratione vti: cibus ergo sit consuetus, sanitatis tempori congruens: Pisces tamen, pinguia, auium palustrium carnes, suillae, & fructus omnes *ωπαίτοι* caueantur. Cibi omnes aceto (exceptis podagricis, & nervorum affectib. vexatis) succo limonum, citriorum, cotoneorum condiendi: potui quoq; citriorum cortices imponendi, & cum cibus, seq. puluis ex aceto aut vino dissolutus, vsurpandus:

℞ Margarit. alb. prepar. ʒij.

Corall. rub. prepar.

Boli armen. oriental. a. ʒj.

Cinnamom. el. ʒiij.

Cum s. q. sacchar. f. puluis.

Caueantur vina fortia, dulcia, turbida, crassa, & fucata, sicut & cereuisiae crassa, quae multum lupuli habent. Ad euacuationem putridorum & excrementiciorum humorum, sufficiet pillulae sequentes ad ʒj semel in hebdomada sumptae:

℞ Aloes optimae ʒj.

Dieta.

- Myrrhæ el. ʒß.
 Croci orient. ʒij.
 Cinnam.
 Coriand. præpar. a. ʒjß.
 Sem. citri,
     acetos.
     basilic. a. ʒj.
 Lig. aloës,
 Margarit. præpar.
 Corall. rubeor. præpar.
 Cornu ceruin.
 Rasuræ eboris a. ʒij.
 Tormentill.
 Diptami alb.
 Terræ figill. a. ʒij.
 Boli armen. oriental. ʒvj.
- Puluerisata dimidia pars excipiatur cum
 f. q. fyrupi de corticibus citri, & f. massa:
 reliqua medietas pulueris seruetur pro
 vsu, & fumatur ad ʒß. ad ʒj. ex ouo sorbi-
 li, aut aliter, bis in septimana: Vel;
- ʒ Aloës ʒvj.
 Myrrhæ ʒiij.
 Croci ʒj.
 Rhabarb. el. ʒij.
 Agaric. el. Troch. ʒj.

- Caryophyll.
- Sem. citri. a. ℥j.
- Tormentill.
- Santal. rub. a. ℥jss.
- Boli armen. oriental. ℥iij.
- Caphuræ ℥ss.

Puluerifata excipe syrupo acetositaris citri, & f. massa, de qua formentur pillulæ mediocres pro ℥j. sumantur semel in septimana. Cum verò hæc è myrrha & aloë medicamenta epati, præcipuè calidiori, minus cõueniant, horum loco rotulæ ex Rhabarbari extracto vsurpari poterunt:

℥ Extracti Rhabarb. ℥j. è succi rosar. ℥ij dissoluti.

Rhabar. electiss. subtiliss. pulu. & aq. cinnamomi aspersi ℥ij.

Confer. rosar. odorifer. ℥ij.

Sacch. albiss. ex aq. cinnam. dissol. ℥iiij.

Misc. f. rotulæ, pondere ℥iij. sumatur vna semel in septimana, aut in duab. De secundo: Alterũ caput præseruationis est aëris correctio, per quẽ *μίσματα* infectionis ab vno loco in aliũ, ex infectis locis & corporibus traducũtur: ita aër calidus, crassus, turbidus, occlusus, nec pbè pflatus, pestis

II.
Aeris correctio.

feminaria diutius in se continet, eamque auget, nisi salubriorum ventorum perflatu, igne, aliisque suffumigiis corrigatur. Probantur itaque in tali calu ignes perpetui & luculenti è ligno pini, iuniperi, absinthio, & rore marino, vel suffumigia è granis iuniperi, roremarino, & succino parata & prunis inspersa: quibus & vestes, & linteamina, lectusque ipse quotidie mane & vesperi suffiri debent: vel cubilia hac aqua aspergantur:

℞ Aq. rosar. ℥ j.

Aceti ℥ iij.

Pul. Trochisc. de camphora,
Santal. citrin.

alb. an. ʒ j.

Camphoræ ʒ β. misc.

Aut ignito lateri, silicive hæc aqua inspergatur, unde fumus excitetur:

℞ Aceti vini ℥ j β.

Aq. rosar. ℥ β.

Santal. citrin. ʒ j.

Cinnamom. ʒ j. misc.

Facies & manus abluantur ex aqua rosarum, cui acetum rosa. cum tantillo camphoræ permixtum sit: pedum plantæ fri-

centur cum aceto & sale. Naribus odora-
 menta ex aceto infusionis rutæ, & pauca
 camphora admoueantur: poma item am-
 bræ, & trochisci pro fumo, aliave cōplura,
 quæ ad aëris correctionem passim in Me-
 dicorum libris reperiuntur, & hîc pluri-
 bus commemorare superuacaneum iu-
 dico. Egressuri in publicum mastigent
 zedoariam, angelicam in aceto præinfu-
 sam, cortices citriorum summè vtilis, aut
 ore contineant Trochiscos sequentes:

℥ Cortic. citri ʒ ij.

Zedoar.

Angelicæ præpar. an. ʒ j β.

Lig. aloës,

Ireos an. ʒ ij.

Sem. citri excortic.

Caryophyll.

Nucis cond. a. ʒ j.

Moschi,

Ambrae an. gr. ij.

Sacchar. cand. ʒ j.

cum mucilagine Tragac. & aq. rosar. ad-
 dito in fine oleo Macis, fiant Trochisci
 parui instar bechiarum. Iis qui moschum
 abhorrent, absque moscho & ambra pa-

III.
Antidota
pro corde.

rentur. De tertio: Intermediis diebus quibus purgantia non affumuntur, antidotis præferuatiuis vtédum est, quæ cor, quod imprimis petitur, & reliqua membra principalia aduersus pestis virulentiam muniant & tueantur: quale est hoc electuarium, de quo quotidie manè sumatur instar auellanæ, hyeme è vino albo tenui, æstate verò ex pauxillo vino cum aqua rosarũ, aut acetosæ permixto.

℞ Diptami cretic.

Terræ sigill.

Boli armen. præpar.

Myrrhæ,

Absinth.

Rutæ,

Scabiosæ,

Pimpinell.

Acetosæ,

Zedoar. an. ʒj.

Rad. Aristol. vtriusq;

Tormentill.

Baccar. lauri. an. ʒj β.

Nucum iugland. nec rancid.

num. vj.

Caricar. ping. n. xj.

Mithrid.

Theriac. cl. a. ℥j.

Croc.

Camphoræ a. ℥j.

Vnicornu.

Margarit. alb. non perforat.

Off. e corde cerui,

Cornu cerui vstia. ʒjβ.

Sem. citri excortic. ʒβ.

Macis ʒj.

Trita subtilissimè excipiatur syrupo acetosifatis citri, & redigantur in formam electuarij. Huius generis sunt etiam Tabulatum Imp. Ferdinandi, piissimæ memoriæ, electuarium meum de succis, salutis, & liberantis, quæ omnia summa fide præparata vestræ Magnificentiæ nunciis poterūt Vratislaviæ apud Sebaldum Lauream Myropolam in foro gallinario. Cum autem cor inprimis ab occulta veneni vi petatur, antequam domo quis egrediatur, sub sinistra mammilla hoc unguentum illinendum est:

℥ Theriac. opt. ʒiij.

Croc.

Camphoræ an. gr. xv.

Cum s. q. succi limonum & aceto rosato
f. linimentum. Aut supra cordis regio-
nem gestetur facculus sequens:

℥ Flor. rosar.

borrag.

bugloss.

Sandal. omnium,

Been vtriusq;

Nucis cond.

Lig. aloës,

Croci,

Zedoar.

Diptami alb. an. ʒ ss.

Ocymi citrati,

Meliss.

Cortic. citri. an. ʒj.

trita in puluerem cōdantur sacco è se-
fico rubro, interstincto, qui calefactus
supra latere calente, prius cum aqua ro-
sar. & aceto asperso, tepidè cordi appo-
natut. De quarto: Vltimum sed præci-
puum præseruationis caput, est animus

IIII.

Animi præ-
sentia.

bonus & imperterritus, quem alij conti-
nuis ingurgitationibus, alij aliis rationi-
bus & mediis Christiano homine indignis
sibi parare fatagunt: Experientia tamen
con-

cōstat nimio metu & animi angustia, desperationēve periculum nō imminui, verum potius attrahi atque augeri: propterea cuius Christiano talia media, infectionis pestiferæ tempore, quærenda, quibus piè & tutò liceat animum à nimio metu, & tristi cogitatione abducere, ne cor omnium affectuum sedes talibus curis debilitetur, faciliusque à veneno afficiatur, aut ipsum pestiferum virus instar succini, attritum ad se attrahat. Misericors & clemens Deus nostri misereatur, & gladium iustæ vindictæ, misericordiæ oleo tēperet.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM, MED. & C.

CONSILIVM XVIII.

In alopecia, pro quodam nobili.

ALOPECIA diuturna in cute densa & glabra, quæ asperiori frictione, & fotu nihil rubescit, difficulter curatur. Est tamen in ista deformitate potius anceps, quàm nullum remedium adhibendum. In victu abstineat à leguminibus, lacticiis, & quæ sunt idonea corruptioni. Cibi sint omnes boni succi. Vinum moderatis-

simè bibat. Si decoctum aquæ, vel bonæ
 cereuisiæ nihil ventriculum offendit; po-
 tius ea vtatur. Purgationes corporis ne-
 cessariæ essent, sed cùm hæmorrhoides
 immodicè fluant, ab iis temperādum. A-
 liàs affluxu humorum eò præcipitatorum
 magis irritarentur. Possemus tamen vti, si
 necessitas postularet, rhabarbaro, myro-
 balanis, quæ vim leuè adstringendi habēt.
 Et caput seorsim errhynis atq; apophle-
 gmatismis à præsentī Medico curetur.
 Confert ad hoc sequens medicamētum:

℥ Pyrethri ʒj β.

Mastich.

Staphysagr. an. ʒ β.

Zinzib.

Nucis conditæ, an. ʒj.

Piperis ʒ β.

Misc. cum oxymel. & f. electuarium mol-
 le. Hoc inungat superiores faucium par-
 tes matutinè, & pituitam exspuat. Os e-
 luat sequenti:

℥ Histepi m. j.

Zinzib. ʒij.

Sinapi ʒj β.

Decoqu. in vino & aqua, & adde parum
 mellis.

mellis pro collutione oris. Caput deinceps diligenter abluatur factò lixiuio ex stercore gallinarum in cineres vsto, & abradatur, deinceps herba vrticæ fricetur. Inungatur postea ista mistura:

℥ Auellanar. vstar. ʒ iij.

Sinapi contusi ʒ β.

Mellis opt. ℥ j.

Misceantur lentè, & fortiter eo caput confricetur bis in die. Tertio quoque die abluatur cum prædicto lixiuio, in quo decoquatur herba, quæ capillus veneris nominatur. Irrigatur caput destillato è mellis ℥ j. ladani ℥ β. muscarum vulgarium m. j. Et hac aqua sæpè caput humedetur. Caput deinceps leporis assati & contusi, cum axungia vrsina misceatur, atq; eo inungatur. Remedia hæc diu & sæpè repetenda sunt: & curatio, si primùm non succedat, iteranda. Ad fortiora etiam medicamenta deueniendum.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM,

MED. & C.

CONSILIVM XIX.

*In rubore faciei, pro quodam nobili**viro.*

IN T E N T I O N E S, vt appellant, seu scopi in præseruatione & curatione ruboris faciei, duo videntur, quorum priorem causa interna, videlicet massæ sanguinis, alterum locus affectus faciei, seu potius cutis illius temperatura constituit. Color enim, vt Hippocrates ait, humoris index est. Itaque cum efflorescentia illa humores adustiores & acriores atque impuriore esse ostendat, expurgandi atque contemperandi indicatio oritur. Si sanguis in toto abundare videtur, detrahendū eum esse consequitur, sed cum missio sanguinis feruorem tantum impediatur, & in corpore adusti humores remaneant, ij medicamento vacuante expurgandi. Id rectissime per sensæ dilutum fiet, si infundantur vino bene cum aqua melissæ atq; cichorij contemperato. Folia quidem initio in vino meraciori infundi possunt, deinde aqua melissæ, vel cichorij, ne caliditas epatis augeatur, contemperandum.

In

Scopi duo
in rubore
faciei.

Humorum
contempe-
ratio.

In æstate, vel tempore verno, rectius est Serum lactis foliis senæ cum summitatibus melissæ, vel floribus cichorij infundere.

Serum lactis cum fol. senæ.

Hoc medicamento aliquoties repetito satis perpurgari posse humores arbitror.

Contemperabuntur autem rectissimè victus ratione. Itaque salsa & aromatica in

Qui cibi vitandi.

victu vitanda, etiam ea, quæ facilè corrumpuntur, & vitiosum sanguinem, ac multos

fumos & vapores generant, vt lacticia, præsertim cum carne suilla aut piscibus

in vno pastu ingesta. Cibum verò simplicissimum esse oportet. Nam varietatem

ciborum maximè ad hanc affectionem

facere omnibus Medicis constat. Vinum etiam probè diluendum, & præsertim decocto, aut cichorij aqua est. Refert enim

Holler. de morb. inter. p. 285.

eruditus quidam Practicus, se nouisse celebrem Medicum, cui nasus & facies tota

rubore fædo & pustulis deformata erat, eum his duobus auxiliis curatum; quod

quinque mensibus, verno videlicet vno, æstiuis tribus, & vno autumnali continuo

vinum decocto cichorij diluerit, & ante

Vinū cum cichorij decocto.

pastum horis matutinis fructu rosæ caninæ, cydonian more cum saccharo facta,

vsus sit. Vinū decocto cichorij insuauius
 reddi non est dubium. Vt hoc in commo-
 dum effugiamus, posset pro primo haustu-
 potus decoctum cichorij separatim bibe-
 re, & deinceps vino uti, atq; etiā assumpta
 condita carne cynosbati, seu fructu rosæ
 caninæ prandium atq; cœna claudi, præ-
 fertim cum eiusdem facultatis sit, cuius
 cydonia, & non solū ad reprimēdos va-
 pores, & humores contemperandos ma-
 gnā vim habeant, sed & calorē renum,
 ne calculos generet, infringant, & eam la-
 xiolem, vt facilius calculum excludant,
 id quod experientia obseruatum est, red-
 dant. Altera intentio ad cutē, seu carnem
 faciei, cui ita cutis tenuissima impacta est,
 vt inseparabilis propemodum videatur,
 directa est. Hæc verò cū omnibus aëris
 mutationibus perpetuò sit obuia, atque
 propter tenuitatē in ea minore resisten-
 tia: non mirum si facilius imbecillitatem
 atq; intemperiem contrahat. Itaq; in pri-
 mis vtile existimatur, interdū faciem no-
 ctu illinere sanguine leporino, & manè aqua
 qua fragorū, vel aqua è floribus verbasci
 cum succo limonū destillata abluere. Ad
 abluen-

Elect. cynos-
bati.

II. Scopus.

Topica.

Sanguis le-
porinus.

abluendum vti feminibus melonum cum
 nucleis persicorum contusis, vel sumere
 radices Aronis, & puluerifatas miscere fa-
 rina triticea, atq; ita in furno instar panis
 coquere, & ex hac pasta facere puluerem,
 eoq; cum aqua fragorū, vel scrophularia
 destillata faciem abluere. Vtile etiam est
 tibeatæ faciei caseum recentem impo-
 nere. Si verò pustulis facies deformata sit, *Pro pustu-
lis in facie.*
 exprimatur mense Maio ex scrophularia
 herba cum radice lota succus, & cū oleo
 amygdalarum dulcium misceatur, atque
 insoletur, eoq; facies inungatur. Vel fiat
 vnguentum ex eadem herba hoc modo:
 Accipiat scrophularia cum radicibus
 bene lota, & incidatur, ac addito butyro
 maiali optimè depurato coquatur & ex-
 primatur, atq; expressum in vitro vsui ser-
 uetur. Hoc vnguento etiam vlcera, lepræ
 similia, inuncta sanantur. Utuntur quidam
 metallicis vnguentis ex cerussa, lythargy-
 ro, sulfure, & mercurio confectis. Verum
 ad ista temerè deueniendum non existi-
 mo. Hæc verò à Deo præpotenti fortu-
 nari opto.

Ioh. Crato à Krafth. Med. & c.

CONSILIVM XX.

De furfuribus, scabritie frontis, rubedine faciei, & excoriatione digiti, pro quodam nobili.

HIPPOCRATES bene dicit: Nihil paruum, nihil contemne, & principis obstandum sapientes monent. Hæc autem omnia, ab vna & eadem causa fiunt, videlicet, intemperie calida epatis transmittente vapores acres ad caput, & prognerante falsuginosum sanguinem & ferofum. Curatio verò est causæ ablatio. Ea igitur adimenda. Id fit I: Cauendo ne materia idonea his exhalationibus & humoribus in victu ingeratur. II. Vt epatis intemperies corrigatur. III. Vt affectarum partium, quasi resistantia adiuetur.

Cibi vitædi. Victus sit eiusmodi. Caueat ante omnia ea, quæ salsa sunt & aromatica, sitq; quam simplicissimus victus. Nocent allium, cæpæ, quia iecur inflammant, & caput replent. Olera etiam hîc non laudo. Fugiât omnia fetida. Exercitia fiant ante cibum.

Tria saluberrima. Tria autem dicit Hippocrates esse saluberrima: laborare absque defatigatione, cibo

Affectus
multi ab
vna causa.

cibo nō impleri, & veneri moderari. Muniarur ventriculus, nec crudus sit. Genesis designat cruditates & humores multos, cū in Venere & cācro luna sit. Item cauda Draconis est in ascendente, & Saturnus in piscibus, oppositus octauæ. Cautē etiam medicamenta fortiter purgantia. Victus tutissima medicatio. Rectē in æstate yteris floribus cichorij saccharo conditis, vel saccharo rosaceo, aut speciebus aromatici rosati. Roborant enim mēbra. Cauenda autem quæ nimis ventriculum calefaciunt. Localia autē sunt hæc: **Localia.**

Ad furfures multa scribuntur remedia, sed cū periculum sit, ne cerebrum alteretur, cautē existimo esse ysurpanda. Caput purgetur aliquando siccis furfuribus hordei. Sunt enim lotionis vice, & bene caput mundant. Si his ablatis vlcuscula remanent, illine caput oleo ex vitellis ouorum. Lenit enim asperitatem cutis, & sanat vlcuscula, & colorem capillorum, & cutis vitia expurgat. Etiam frons eo vngatur. Dum cutis à digito discedit, ne tangat caput, aut confricet illo. Lædit enim alia etiam membra. Sanatur autem exco- **Excoriatio.**

riatio, si in aqua calida dissoluatur serum hircinum, & eo aliquoties digitus lae-
tur. Deinde vngatur vnguento ex oleo tartari, & lithargyro præparato facto. Ad rubedinem vsus aquæ fragorum vti-
lis. Prodest etiam si lymphatam vinum aq. cichorij æstiuis diebus bibatur, vel si manè cum decocto iure pulli aut gallinæ radices cichorij bull. & bibatur. Laudat quoque conditum fructus rosæ caninæ ante pastum manè, vel ante cœnam ad magnitudinem castanæ. Cõficitur cum saccharo, vt cydoniatum. Hoc calculosis etiam prodest. Excoriatio digiti sanatur vnguento rosato.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHAIM, MED. &c.

CONSILIVM XXI.

De pruritu in capite, pro quodam nobili.

EXISTIT hic ab acrioribus vaporibus exhalantibus à sanguine bilioso, vel serosis partibus sanguinis. Cumq; obstructions fiunt, & materia non potest exhalare,

lare, feruntur per cutim, & horrores excitant, & calorem cordis augent, vt febris accēdatnr. Quia verò tantus eorum proventus non est, quantus fuit olim, ideò minus sæpè febris adest. Curatio est hæc, quæ causam aufert. Vitanda quæ massam calidiorem reddunt, & vapores acres excitant, vt vinum potēs, aromatica, allium, cepæ. Varietas etiam ciborū nocet. Medicamentis se non fatiget. Vtatur saccharo rosaceo, & conserua è floribus cichorij, & bibat manè decoctum cichorij ex iurè macro. Hæc enim contemperāt humores. Nō olera edat, nec lacticia, propter oculos. Caput purgandum est per nares. Vtile etiam sæpè lauare caput lixiuo violaceæ herbæ, postremò frigidam superinfundere, & absq; frictione, & calefactione multa detergere. Non est reuera morbus, quia actionem non lædit. Caue obstructions ne fiat febris, id quod optimè decoctum cichorij, de quo supra monui, præstare poterit.

Sacchar.
rosac.

IOHANNES CRATO

A KRAFTHEIM,

MED. &c.

CONSILIVM XXII.

*In affectu manuum, humerorum dolore, ac tu-
more pedum, pro quodam magni-
fico domino.*

à M. W. Vr.
Latinitati
donatum.

DORSO nihil amplius applicet, aut si
domino abstinere nolit, ad dorſi spi-
nam cucurbitulas affigat sine scarifica-
tione, yt vehementer attrahant. Pro ma-
nibus accipiat has herbas:

℥ Saluix,

Origani,

Rorismarini,

Iuæ artheticae,

Betonic. an. m. iij.

Stœchad. arab. m. j.

coquantur in vino & aqua, & fomentur
ex eo manus recto vase matutinè per ho-
ram integrã. Postea vngat hoc vnguento:

℥ Cochlear. nigrar. vrantur in olla, &
collectæ ex his humiditatis pine-
guis ℥ j s.

Pingued. ardeæ,

canis domestic.

taxi an. ℥ j.

Seui hircini,

cerui-

ceruini, an. ʒiij.

Mucillag. rad. altheæ per spiritum
vini extract. ʒjß.

Saponis veneti dissol. in succo altheæ
ʒß.

Olei lumbricor. ʒij.

Puluer. lumbricor. ʒvj. Misc. f. vn-
guentum.

Si post huius usum continuatum per qua-
tuordecim dies non remiserit, vngat se
magnificentia vestra hac aqua:

℥ Calam. aromatic.

Galangæ an. ʒiij.

Garyophyll. ʒij.

Flor. lauendulæ,

rorismar.

saluiæ an. ʒjß.

Lumbricor. ʒj.

Vini sublimati opt. correcti ʒviii.

stent per 14 horas in loco calido in vitro,
deinde optimè exprimantur. Quoties
manus lauare vult magnificentia vestra,
coquat radices vrticæ & cuminum in a-
qua, addat salem, & pro sapone, dissoluat
saponē in oleo iuniperi, & lac crucæ ad-
dat. Cùm verò & humeri doleant, etiam

has partes aqua præscripta à dorso vsque
illinat & fricet, nec vnguentum antea
positum inutile esset, modò ne crebrò
ratur, quia non dubito solo vsu aquæ ma-
lum hoc cessaturum. Ad tumorè pedum
proderit hæc aqua, in qua pannus made-
fiat, & manè ac vesperi imponat pedibus:

℥ Baccar. lauri,

Alumin. Rochæ,

Thuris an. ʒss.

Sulphuris ʒij.

Bull. in lb. ij. aq. pluuiialis ad consumpt.
tertiæ partis: manè autem antequam a-
qua ista vtatur, excipiat vaporem ex ha-
rum herbarum decocto:

℥ Origani,

Absinthij,

Artemisiæ an. m. j. vel ij.

Coquatur in æqualibus partibus aquæ
& vini, & vaporem excipe pedibus ma-
nè. Quæ remedia, vt DEVS fortunet scilicet
riò opto.

IOHANNES CRATO

A KRAETH. MED. &c.

CONSILIVM XXIII.

De tumoribus articularum.

IN genere tumorum præter naturam
 reponuntur illi, qui circa articulos ac-
 cidere solent, quorum quoniam exactus
 est sensus, graues præ cæteris afferunt do-
 lores, quæ circa articulos intemperies ac-
 cidunt, qui morbus Græcis *ἀρθρίτις*, Latinis
 articularis morbus appellatur, qui tamen Articulorū affectus.
 pro patiētium locorum varietate, diuersa
 sortitur nomina, cū tamen vnus sit & i-
 dem affectus. In pedibus enim podagra,
 in genu gonagra, in articulo femoris do-
 lor ischiadicus, in articulis digitorum ma-
 nus chiragra appellatur. Sed quāuis vno
 & eodem modo denominari consueue-
 rint, nō est tamen vna & eadem materie Materie diuersa.
 fluētis natura. Nam aliæ arthritides à satis
 frigido humore proficiunt & crasso,
 quædā verò frigido humori, vel bilioso
 sanguinem, vel bilem, vel salsam pituitam
 admixtam habent, vt iam sint misti qui-
 dam affectus, qui variam tamē in ratione
 victus, medicamentis, sanguinis missione
 & localibus præsiidiis curationē postulēt.
 Sed hanc curationē præcedit, tum causæ
 efficiētis cognitio, tum etiā humoris, qui
 ad particulam transmittitur, naturæ. Sed
 cū sciam varias esse scriptorū sententias

circa membra, à quibus fluxio in partes
 affectas transmittitur: mihi tamen nō est
 propositum contra eorum sententiā dis-
 putare: sed meam tantummodò senten-
 tiam vobis aperire, vt postea eam com-
 paratis aliorum placitis, vobiscumque per
 otium expendere liceat, & experimento
 etiam comprobare. Sed his prætermis-
 ad rem me confero. Materiam morbi ar-
 ticularis esse arbitror crudum humorem,
 qui ventriculi imbecillioris vitio gene-
 tur, vel propter eorum qui afficiuntur im-
 moderatam victus rationem, quod nimio
 potu & cibo vtantur, quàm quod possit
 ab innato calido facile distribui, & in pro-
 bum sanguinem transmutari. Qui enim
 lautius viuunt, nil aliudq; cogitant, quàm
 vt ventri & venter indulgeant, illi plerun-
 que in arthritidē procidere solent. Nun-
 quã enim eiusmodi homines præceden-
 tis mensæ alimentum concoxere, quod
 denuò ad mensam redeunt: hinc magna
 crudorum humorũ generatur copia, quæ
 si in ventriculo moram faceret, eidem in-
 temperies & dolores afferret: si verò in
 intestinis colligeretur, colicis affectibus
 frequen-

Materia ar-
 ticularis
 quot & vn-
 de.

frequenter infestarentur. Si verò ad art-
 iculos, de quibus est sermo, tanquam ad
 imbecilliores partes deferatur, tumorem
 cum dolore excitat. Maximam præterea
 morbo causam tribuit, qui frigido potu
 per æstatem oblectantur, quo exiguus e-
 ius constitutionis calor innatus, frigidis-
 simo existente ventre, suffocatur, & penè
 extinguitur, vt vix minimum alimenti
 concoquere valeat. Cùm verò venæ cru-
 dis humoribus & flatibus plurimum re-
 pleantur, isti ad venerem valde fiunt pro-
 cliues, præcipuè ob illam ingluuiem, qua
 venæ replentur nimis, præcipuè si, vt fie-
 ri solet, calidum iecoris temperamētum
 nacti fuerint, indeque accidit, vt super-
 fluum excernere per venerem continua
 titillatione iritentur, ad veneremq; valde
 procliues effecti frequentissimè ad satie-
 tatem, quantum vires patiuntur, eam ex-
 ercent, hinc ventriculus imbecillior red-
 ditur, caput simul afficitur, iecur & renes
 calidiora redduntur, & quod in venere
 absumunt, quarunt denuò in mensa re-
 stituere, & erratum priori deterius com-
 mittunt. Tandem quibusdam accidit, vt

Potus fri-
 gidus æsta-
 te.

Venerci.

Dispositio
hæredita-
ria.

nullo eorum vitio, quamuis moderatè
vivant, à primo tamen spermate hæredi-
tariam à parentibus & maioribus suis dis-
positionem acquisiverint, propter mem-
brorū principalium imbecillitatem. Sum-
igitur in ea sententia, vt existimem præ-
cipuam sedem horum crudorum humo-
rum, & membrum præcipuè mandās, &
in quo efficiens residet causa vētriculum
esse, cui interdū iecoris caliditas biliosū
sanguinem generātis suppetias ventricu-
lo adfert. Vix enim datur humor synce-
rus, sed vna cū crudioribus succis, & fri-
gido humori aliquid calidioris ad vehi-
culum immiscetur, tractu tamen tēporis,
morbo diutius perseverāte, totaq; massa
sanguinis vitiosis succis referta, non ne-
gauerim quin caput, & vniuersa quoque
membra male afficiantur, & fluxionibus
hisce, & articulorum dolorib. materiam
tribuere faciliè non possint. Laborante e-
nim ventriculo, tanquā familiæ œcono-
mo, fieri non potest, quin reliqua mem-
bra malè afficiantur, cum iecur sangui-
ficationis officina vētriculi erratum corri-
gere nequeat. Quoniam morbi cognitio

cura-

curationem antecedit, in arthritide pro-
 pterea per propria quædã signa materiei
 affluentis naturam dignoscere oportet.
 Nam etsi, vt dictũ est, materia magna ex
 parte sit humor crudus & frigidus à præ-
 dominio: admixtos nihilominus plerũq;
 habet alios humores, eoq; magis vbi do-
 or vehemēs extiterit, eius occasione at-
 trahuntur cæteri humores, quamuis ne-
 que superflui, neq; peccantes essent. Vbi
 igitur materia ferè tota frigida est, ex eo
 facillè vobis innotescet, ex natura nimi-
 ram doloris. Nam interrogantibus vobis
 ægram de doloris qualitate, responde-
 bit tensiuum & grauatiuum esse, qui et-
 iam aliquando lacerans & contundens
 apparet. Gaudent partes affectæ calido,
 pars ipsa est concolor, per noctem graui-
 us, & in constitutionibus frigidis & hu-
 midis affliguntur. Tumor in parte est satis
 conspicuus, vbi præcipuè tenuior est ma-
 teria cruda, febris interdũ nulla est, mor-
 bostamen diuturnior esse consuevit. Vbi
 verò materia calida, vt biliosus sanguis
 bili permixtus, simul affluerit, dolore
 afficiuntur acri, pungitiuo, gaudet locus

Materia
mixta.

Materia fri-
gida.

Materia ca-
lida.

affectus frigidis, interdum magis affliguntur, quàm per noctem, tumor exiguus, febris adest, partis color est mutatus. Nā rubor partem occupat, quasi erysipelate affecta esset, interdum ad citrinum vergens. Eius, qui afficitur, temperatura biliosa ferè conspicietur, & in calidis constitutionibus magis suas exacerbationes & circuitus experiuntur. Cognita morbi natura ad ipsam curationem accedendum est: In frigida enim fluxione ita progredi oportet. Instituenda primum tenuis victus ratio, & attenuans, qua ad cruditates absumendas nihil opportunius excogitari potest. A vino abstinendum est. Nam quamuis in frigida materia conuenire videatur: sui tamen calore & tenuitate partium vitiosis succis vehiculū præbet, vt in affectas particulas facilius defluant. Quicumq; enim eiusmodi affliguntur affectibus seu fluxionibus, doloribus, ipsa e docti experientia compererunt vnicum esse doloribus sedandis præsidium si à vino sibi temperent, abstineant, & tenuissimo victu vtantur. Quod verò ad sanguinis missionem attinet, si corpus plethoricum

Curatio in
 materia frigidā.

Venæ sectio.

cum sit, vires sint validæ, quamuis mate-
 ria peccans sit frigida, si dolor valde vr-
 gear, aperienda omnino est vena, non ta-
 men sanguinis magna copia haurienda
 est, sed quantum ætas, tempus anni, ro-
 bur virium, consuetudo, morbi que ma-
 gnitudo postulare videntur. Quod atti-
 net ad pharmaciam, valde utile est singu-
 lis diebus acria iniicere clystera, quæ hie-
 ram habeant, oxymel, Diaphœnicum i-
 psam, vt pituitã crudosq; succos in ven-
 triculo & intestinis contentos per sedem
 educamus. Quibus etiam facilis est vo-
 mitus, affectis præcipuè inferioribus par-
 tibus, maximo vsui est, per vomitum ex-
 purgare, præparareq; interim peccantes
 humores iusculis & syrups opportunis.
 Deinde apparète humorum coctione a-
 liqua catapotia exhibere, cuiusmodi sunt
 de tribus cum Rhabarb. ad ʒ iij. vel co-
 chias, pill. aggregat. de hiera cum agari-
 co, & huiusmodi. Mitto eas, quæ de her-
 modactylis inscribuntur. Nam vt perni-
 ciosas reiicio, propter hermodactylos, in
 quib. venenosi aliquid reperitur, & con-
 sulo abstinere semper à suspectis medi-

Pharmaca.

Vomitus.

Topica re-
media & in
his triplex
intentio.

camini- bus, vbi præcipuè est aliorum co-
pia, in quib. nihil est discriminis. Vniuer-
salibus rite administratis tam in frigida,
quàm in calida admixta materia ad loca-
lia confugiendum est, quibus doloris ve-
hementiam mulceamus. Est enim dolor
accidens seuum, totam ad se curationem
trahens, & efficiētis causæ rationem ha-
bens. In quo auferendo triplex intentio
proponitur, vt in cæteris etiam fluxioni-
bus. Repellere enim oportet quod influ-
it, quod influxit resoluerè, partemq; affe-
ctam corroborare, quod facile infra scri-
pto præstabitis cataplasmate, quod bis
terve de die mutandum est:

℞ Absinth. sicci pulu. subtil.

Rosar. rubear.

Violar. an. ℥j.

Fl. chamomill. pul. ℥j β.

Pulpæ passul. vino nigro & austero
irrorat. ℥ iiii.

Cum vino austero nigro sumetur cata-
plasma molle, sicut electuarium, cui ad-
detur:

Ol. chamæmel.

Ol. amygd. dulc.

rosac.

rosac. compl. an. ζ β .

& ceræ albæ q. s. pro oleo incorporādo:

Post compositionem in catinum imponatur, baculoq; agitetur, donec omnino sit refrigeratum. Ita enim acquirit quendam lentorem, quo facile adhæreat parti affectæ, molliterq; insideat, nec facile in pulverem reuertatur. Procedente verò tempore vbi dolor remittit loco vini austeri conficiendum erit cataplasma cum vino dulci, aucta etiam florum chamæmeli dosi. Postremò ipsa fluxione sedata Diapalma corio illinitum superponendum est, vt humorum reliquię absumantur. Vbi autem materia calida fuerit, & sanguinis missio copiosior requiritur, bilisq; ipsa peccans expurganda, vel per vomitum, vel per deiectionem, cassia conuenit cum speciebus hieræ, mel ros. sol. adiecto Rhabarbaro, vt sint ζ iiii mellis, ζ j Rhabarb. Cataplasma verò huiusmodi adhibendum est:

℥ Rosar. rub. pulu.

Fol. plantag. pulu. Violar. a. ζ j.

Farinæ hordei ζ iij.

Pulpæ passul. irror. aq. plantag. ζ iiii.

In materia calida quid agendum.

Cum aq. plantag. f. cataplasma, vt supra dictum est, Cui add. ol. violac. rosac. compl. a. ʒ. β.

Addita cera, vt diximus, cæterisq; in cõpositione obseruatis. Hæc duo tradita medicamenta normam quandam vobis præbere possunt, vt horum exemplo pro opportunitate aliquid addere, vel imminuere liceat. Certû enim apud nos est, & lógo vsu comprobatum, nihil his opportunius adhiberi posse. Illud tamẽ postremò animaduertatis, vt tepida adhibeantur, & in materia calida exigua sit cataplasmatidis quantitas. Frequentius tamẽ permutetur, ne super parte exiccatur, alteratumq; potius obsit, quàm quod dolorem mulceat. Sed de his iam dicta sufficiant.

IUL. CÆS. ARANTIUS BONONIENS. MED. &c.

CONSILIVM XXIII.

De catarrhis puerorum strangulationem minitantibus, cum epilepsia.

Ad D. C. P. Med. celeberrimum, &c.

Scribis infantes apud vos catarrhis strangulationem minitantibus sa-
penu-

penumerò laborare, atq; ex iis nonnullis epilepticis paroxyfmis corripì, ac peti à me rationem medendi, qua leuari hoc modo miselli possint. Tametsi autè mihi tantum non arrogem, vt ad hæc pro rei exigentia respondere possim: communicabo tamen tibi ea, quæ mihi sunt cognita & obseruata, vt intelligas me tuis votis deesse nolle. Principio nosti catarrhos infantum variis ex causis oriri, atq; singulas causas sua remedia postulare, quæ ex probis autoribus petenda sunt: tamen si volumus eiusmodi destillationes modicè curare, necesse est vt ante omnia matribus seu nutricib. prospiciamus, qua debita & ratione gubernentur, & vt lac ipsarum probè corrigatur. Nam solent magna ex parte pueruli male habere ob nutrices, & malum in sex rebus non naturalibus regimen. Postea etiã ipsos infantes cõsideramus, an videlicet humor destillans frigidus fuerit, vel calidus, atq; ita contrariis medelis ipsis succurrimus. Fluxione itaq; frigida existente exhibemus vnam atque alteram guttam syrupi de glycyrrhiza, aut aliquid Looch de pas-

Catarrhi
infantum
ex causis
variis.

Nutrices.

In frigida
materia.

In calida
materia.

fulis, in modica aqua scabiosæ dissolutū.
Capitis etiam commissuræ puluerem ex
sandaraca factū inspergimus. Si verò cali-
dum fluxum esse deprehēdimus, guttam
vnā siue duas syrūpi vel iulepi violarū
propinamus, aut ipsam violarū succum,
aut facimus puluerem ex penidiis, gum-
mi arabico, Tragacanth. & glycyrrhiza
tritis, an. q. s. & lacti nutricis miscemus,
donec ad eclegmatis formam veniat, at-
que de eo parumper deglutiendum por-
rigimus. Si verò ad vigorem vel statū ma-

Sperma ce-
te.

li ventum est, soleo ego exhibere sperma-
ceti quantitate pisi in lacte muliebri dis-
solutum, & iubeo instillare in os pueri,
postea moneo vt somno committatur.
Hoc remedio multis profui, quos etiam

Pro epile-
psia.

ferè pro deploratis habuerunt mulieres.
Nā fluxiones intercipit, atq; suffocatio-
nis paroxysmos mitigat. Sed tamen exhibere non soleo, nisi cæteris non iuuanti-
bus. Epilepsiæ accessum sequentibus re-
mediis arcere solem⁹. Appēdimus iuxta
Galeni & Medicorum cōsilia, grana pa-
oniæ excorticata collo, & brachiis pue-
rorum. Smaragdum etiam integrum, &
mini-

minimè laesum cordi applicare solemus. Quidam etiam corallia rubra, & alcis vngulam ita vsurpare solent. Ad intra verò conseruatam pæoniæ, aut betonicae exhibemus, aut facimus destillationem harum conseruarum in aqua florum tilia, & de ea nonnunquam vnâ atque alteram guttam instillamus. Puerulis etiam bimis & maioribus natu de sequenti puluere porrigimus.

Rad. pæoniæ ℥j.
serpentariæ ℥ss.

Visci querc. iusto tēpore collect. ʒss.

Croci orient. ʒj.

Corall. rub. ʒss.

Rad. & sem. Dictamni nostri a. ʒj.

Fol. auri puri subtil. incis. n. iij.

Vnicornu veri ʒj.

Margarit. orient. nō perforat. ʒss.

Puluerisanda puluerisentur subtilit. misceantur & f. puluis.

Δosis infanti quantitas pisi vnius, vel duorum cum lacte nutricis.

Maioribus natu tripla quantitas cum aqua betonica, florum tilia, ruta exhiberi potest.

Et hæc quantum ad præseruationem. Paroxysmum iam præ-

Pessuli.

sentem releuant pessuli ex bombyce facti intincti in succum vitæ, in quo aliquid castorei fuerit dissolutum, aut succus perse vitæ puerorum naribus illitus, accessionem in morbo mitigat. Idem facit castoreum odoratum. Auerfiones quoque fieri possunt frictionibus & ligaturis, si ætas permiserit. Vidi apud Italos cauteria actualia ad coronalem futuram capitis applicata fuisse bimulis, & trimulis, atque contulisse. Ad mitigandum paroxysmum puluere priore etiam vti possumus. Item sequenti condito, quod:

Cauteria actualia.

℥ Gr. & rad. pæoniæ excortic. a. ʒj.

Cornu cerui vsti,

Coaguli lepor.

Rad. tormentill.

Visc. quercin. iusto tempore collecti

a. ʒʒ.

Nucis cond.

Cubebæ an. gr. v.

Syr. Diamusc. dulc. ʒʒ.

Sacch. albiss. ʒʒ.

Cum syrupo de stœchad. q. s. f. conditum molle. Δ ʒʒ. duorum pisorum lactentibus, senioribus iuxta ætatem exhiberi potest.

Habes,

Habes, vir clarissime, remedia mea, quæ ego in destillationibus puerorum, atque adeò in leuandis accessionibus morbi caduci vsurpare soleo. Et quanquam non dubito quod cum Medicis tuis iis potiora habeas, volui tamen tibi gratificari, atque mea communicare. Quæ si tibi satis fecerint, benè se res habet, olim meliora superaddam. Vale, & meam illam tenuitatem æqui bonique confulas. Dresdæ 12 Cal. Aug. anno 1556.

IOHANNES NEFIUS, ELECT.
SAXONIÆ MED. & C.

CONSILIVM XXV.

*De vermibus, variolis & morbillis puerorum:
Ad eundem.*

S Quod ad petitionem tuam attinet, nimirum, vt tibi communicem, quæ in curatione vermium, variolarû & morbillorum salubria obseruauit, hoc tibi persuadeas velim, me nihil habere his in rebus quod negare tibi possim, aut debeam. Et primum quod ad curationem vermium spectat, nosti duplicem esse vermium curationem: Præseruatiuam & cura-

Vermium
duplex cura-
tio.

tiuam. Horum curandi methodum apud probatos autores inuenis, proinde nihil scribere de ea volo. Hoc tamen moneo, vt concocta materia morbi, corpus aut Rhabarbaro, aut agarico, aut aloë loca euacuetur. Postea ad empirica trāsimus. Pro adultis igitur sæpè hoc puluere sum vsus:

℥ Sem. fantonic. ʒj.

Fol. senæ el. ʒ β.

Centaur. ʒ iij.

Rhabarb. opt. ʒj.

Cornu cerui vsti,

Rad. Dictamni nostri,

Sem. lupinor. ʒj.

cinx ʒ iij.

Fol. athanasix ʒj.

Pulueriscentur, & misceantur.

Δόσις in adultis ʒ β cum aqua graminis, vel acetosæ, manè & hora tertia pomeridiana.

Puluis pro pueris.

℥ Sem. cinx,

corallin. a. ʒj.

Rhabarb. el. opt. ʒ β.

Terantur in puluerem. Δόσις ʒ j vel ʒ β.

pro

pro ætate pueri cum iure pulli, vel aqua acetosa. Et quoniã magna ex parte pueri ob amarorem medicamenta fastidire solent, facio tales placentulas, quæ:

℞ Sem. cinæ ʒij.

Cornu cerui vsti ʒj.

Sacchar. alb. in aq. absinth. dissol. ʒij.

Fiat confectio in placentulis.

Sequenti vnguento inunge vmbilicum.

Quod si verò vnguentum hoc conferre non videtur, adiunge sequens emplastrum, quo sæpissimè in pueris vtor:

℞ Ol. petrolei nigr. ʒβ.

Ceræ nouæ ʒjβ.

Misc. dissoluendo, & f. vnguentum.

℞ Pul. lumbricor. ʒj.

Colocynthid.

Absinthij,

Petrol. nigr.

Aloës epaticæ an. ʒj.

Myrrha ʒβ.

Ol. absinthij,

Fellis tauri an. q. s.

Fiat emplastrum in mortario calido, de quo recipe pro vna vice ʒvj. vel ʒj.

extendatur super corio figurę chartę patientis. Vnguentum pro adultis pariter & adolescentibus præscribo tale:

℥ Ol. amygd. amar.

de absinth. an. ʒjʒ.

Aloës epatic.

Rad. Dictamni nostri,

Sem. centronic.

nigell.

caulium an. ʒj.

Ceræ q. s. f. vnguentum molle, quo inungatur totus venter. sæpè contulit. Victus rationem præscribo ex traditionibus autorũ probatorum, quod & tu facere poteris. Et tantum de cura vermium in genere. Quod verò ad curationem morbillorum & variolarum attinet, sequor communes præscriptiones Medicorum, exhibendo quæ ebullitionem flauæ bilis, aut etiam sanguinis mitigant. Et si video naturam pigram esse in expellendis & emittendis, aut variolis, aut morbillis, exhibeo decoctum descriptum ab Auicenna capite de morbillis & variolis, quod habet carices, siue ficus citrinas, lentres excorticatas, & tragacantham, & facio

Curatio
morbillorum.

facio vt quater, vel quinquies manè & serò sumât, & sensu inde magnum commodum. Ab omnibus epithematibus & vnguentis abstinendum est. Symptomatum autem curam ab autoribus semper petij, quod & tu facere poteris. Puerulis verò, qui decocto vti nequeunt, propino manè & vesperi haustum aquæ feniculi. Hæc enim non parum facit ad expulsionem variolarum & morbillorū. Hæc habui, quæ tibi communicare volui, vt facerem petitioni tuæ satis. Faxit Deus vt pro votis tuis tibi respondeant. Bene vale, Dresdæ 12. Calend. April. anno 1561.

IOHANNES NEFIUS,
MED. &c.

CONSILIVM XXVI.

In periodico dolore capitis, pro quadam nobili matrona.

IN diuturno & periodico capitis dolore, qui singulis octo diebus grauius infestat, & in occipitio, eoque loco, vbi colulum capiti adnectitur, vsque ad verticem terebrando molestat, ad tempora etiam & sinistram præcipuè aurem progreditur,

Caput per
se vel per
consensum
afficitur.

cum nausea & cardiogmo, pro honesta
matrona cōsiliū petitur. Itaq; cum sym-
ptomata ad suas causas sint reducenda,
primū, vtrum caput per se affectum sit,
an verò per consensum aliarum partium
videndum. In diuturno morbo per se affi-
ci, & quidem à crasso & pituitoso humo-
re frigido necesse est. Per consensum au-
tem laborare nausea & cardiogmo, qui
in orificio ventriculi, quod veteres cor
appellauerunt, aliquem acrem humorem
colligi, & vapores ab hoc excitari, atque
in caput ascendere, ibiq; pituitosam ma-
teriam concitare, & nervosas partes mo-
lestare ostendunt. Fortasse etiam à matri-
ce vapores transmittuntur. nam isti occi-
pitiō molesti esse solent. Periodicationis
causæ sunt, vel materiæ collectio, vel cau-
sa aliqua externa concitans & commo-
uens materiã, vt vel balnea, vel tegumen-
ta capitis, vel diuturna commoratio in sa-
cris die Dominico, & cibi abstinentia, vel
victus ratio. Quæcunque verò causa sit,
vt in omnibus morbis diuturnis, ita ma-
ximè in hoc ea victus ratio tenenda, à qua
minimum pituitæ, & acriorum etiam ma-
que

Causæ pe-
riodorum.

que corruptorum humorum proueniat.

Deinde ne materia colligatur, alternis dieb. sumat has pillulas: hac enim ratione respicitur etiã ad mensium retentionem:

℞ Aloës rosatæ ʒjß.

℞ Sp. el. de gemmis ʒß.

Cum syr. rosac. solut. reformatur pillulæ, pro qualibet drachma x xj. Assumat septem hora dimidia ante cœnam. Vtatur etiã ʒj pill. de succino, bis in mense: & sumat eas post primum somnum:

℞ Pul. succin.

℞ mastich. an. ʒij.

℞ aloës ʒv.

℞ agaric. ʒjß.

℞ Aristol. rot. veræ ʒß.

Cum syr. de succo betonic. q. s. f. massa.

In harum pillularum vsu persistendum.

Nã cū morbus diuturnus sit: vt paulatim

& diu curetur, oportet. Quod si harū pil-

lularum vsus parū prodesse videbitur, in-

eunte Maio de sentētia Medici præsentis

sanguis mittatur, & corpus totum expur-

getur. Deinde 15 diebus decoctū guaiaci

cum salsa bibat, ac rectã victus rationem

seruet.

℥ Lig. guaiac. ℥. j. Sarsæ ꝑ. iij. Aq. ℥. xij. coq. ad medias.

Caput etiam separatim purgetur & roboretur. Primùm apophlegmatismo, hoc modo:

℥ Origan. Maioranae, Rorismatini, Rosar. rub. an. ꝑ. j. Zinzib. ꝑ. iij. Pyrethri ꝑ. iij.

Decoq. in q. s. aquæ puræ l. a.

℥ Colaturæ ℥. j. Aceti rosac. acerrim. ꝑ. iij. Misc.

Isto utatur tanquam gargarismate. maneb. Naribus autem attrahat decoctum guaiaci, in quo maiorana ebullierit. Utatur matutinè lotionibus pedum ex decocto betonicae. Frictiones matutinas scapularum & brachiorum, atque dorsi non negligat. Raphanū incisum minutim, dum dolor urget, occipitio applicet. Caput etiam interdum ante coenam, nec deinceps aëri se exponat, lauet. Et in lixiuio guaiaciraturam decoquat. Hac ut à præpotenti Deo

ti Deo fortunentur benignè, precor
6 April. anno 1580.

IOHAN. CRATO
A. KRAFTHEIM, MED. & C.

CONSILIVM XXVII.

*In paralyſi dextri lateris, pro quadam
honestâ matronâ.*

DE filie aduersa valetudine vehemen-
ter doleo, & præsertim de hoc, quod
malum tam multiplex & contumax est.
Nam dextrum latus quodammodo reso-
lutum esse scribitur, cum in ea parte nec
pedi insistere, nec brachio uti possit, atte-
stante quoque capitis medietate dextra,
deinde fomes præcipuus mali est uterus,
qui in dextrum latus se inclinavit, estque
durus, premens femur, & interdum se com-
mouens, ac tempestatem miserabilem ex-
citans, quæ tandem in spasmus epilepticæ
similè desinit. Afficitur ab his malis cor,
ut subindè refocillandum sit. Satis erat ma-
lorum, nisi etiam sinistrae partis tremor
accederet, & grauiâ illa symptomata, tam
extra paroxysmum, quam in spasmò et-
iam, quæ in cor & caput redundant. Ego

Causa mali.

fanè quantum ex iis quæ scribuntur, colligere possum: video propinquam morbi causam in capite & spinali medulla consistere, à quibus prodeunt nerui, qui manus & pedes regunt. Remotiorem verò in vtero, quæ ubi se commouet, affliguntur cor, caput, renes, extrema, &c. Prodit autem ab his fomitibus, vel vapor mordax, vel materia inimica & venefica, quæ primum membra principalia infestat, postea cum ad ventriculos cerebri peruenit, contrahit se cerebrum exturbandi illius noxi causa, atque sic etiam concutiuntur & contrahuntur nerui. Quid agendum videatur significabo breuiter & distinctè, quanquam ad multa me considerationem vertere oportet. Primum si curari hoc malum debet, necesse est vt auferatur causa, nempe materia illa, vnde fouetur morbus. Vt autem aliquod fieret curationis initium, nisi illi proximè pillulas: (nam citius commodè fieri non potuit) vt iis assumptis minueretur materia. Has usurpatas esse, & ipsas quoq; suo officio functas lubenter cognoui. Et consulo etiam vt denuò parentur. Nam nullum presentius in

in hoc morbo remedium est, quam euacuationibus vti lenibus & crebris. Sed quia hic materia contumax & rebellis est, necesse est, aliqua fiat materiae pparatio, quo facilius à purgante medicamēto trahi & educi possit. Proinde digestiuū (vt vocant) parandum erit, nempe potio, quæ materiam illam in capite & vtero attenuet & molliat. In quem vsū conscripsi herbas & radices signatas litera A. vt primum media pars coquatur aqua, ad tertiae partis consumpt. deinde vbi decoctum colatum & expressum fuerit, addi aliquid de syrupo potest, quem nomine *Saffi* B. Exempli gratia: ℥ decocti ʒiij s. syrup. ʒj. Misc. f. haustus. (Pharmacopola hæc omnia melius parare poterit, cum materia potionis, nempe A. B. mittatur)

℥ Herb. primulae veris m. j.

beronic.

meliss.

chamaedr. verae,

ceterach. a. m. s.

Rad. fenicul. ʒv.

calam. aromatic.

Radic. prœonia,
 Irid. Illyr. a. ʒ iij.
 Cortic. rad. fraxin.
 cappar. a. ʒ ij.
 Sem. fenicul.
 anis.
 citri,
 card. bened. a. ʒ ʒ.
 Fl. stœchad. ʒ ʒ.
 cichonij p. ij.
 Passular. enucleat. ʒ j.
 Caricat. ping. incis. num. vj.
 Conquassata detur in charta. **A.**
 Syr. de stœchad.
 de betonic. a. ʒ ʒ.
 Oxymel. simpl.
 Scillitic. a. ʒ ʒ.
A. B. Misc. sgr. *saffr.* **B.**

De hac potione bibat manè calidè talem
 haustum quotidie, donec aliquid de po-
 tione reliquum fuerit. Actum redeat ad
 pillulas, quæ materiam sic præparatam,
 vnde oportet, educent. Altera pars her-
 barũ & syrupi reseruetur, vt post aliquot
 dies similiter vsurpentur. Nam hoc con-
 tumax malum non facildè se abigi patitur,
 præfer-

præsertim cū materia vehementer mem-
bris impacta est. Ideò autem potionem
paratam mittere nolui, ne ius eius periret
in itinere à frigore & concussionione, aut ne
situs contraheret. Pillulas paulò fortio-
res redditas notavi litera C. ac nihilomi-
nus totidē, quot antea paravi. Nolim au-
tem eam obrui vsurpandi frequentia, sed
habenda est etiam virium ratio, & iuxta
has moderandū est tempus vsurpationis:

℞ Massæ pill. de hiera cum agaric. ℥ij.

℥ij. sine quibus,

℞. foetidat. a. ʒ. ʒ.

℞. cochiar. ʒj.

f. cum aq. saluix pill. num. lx. C.

Hactenus de ratione auferendi mate-
riam per præparationē & purgationem.
Sequitur nunc quid præterea agendum.
Laborant hīc primum ventriculus, vt in-
dicat deiecta appetentia, & caput ob con-
cussionem. Itaq; opus est in his partibus
corroboratione, exiccatione, materie ve-
næ repressione, & præseruatione à cō-
cussionē & epilepsia. In hunc vsum con-
scripsi duo excellentia remedia, nempe,
conditum, D. & puluerem, E.

℞. ʒij.

℥ Conser. pæoniae,
 anthos an. ℥ β.
 betonic.
 lauendulae, an. ℥ ij.
 bugloss. ℥ iij.
 Mithrid. opt. ℥ j β.
 Pul. sem. card. bened.
 fenicul. a. ℥ β.
 Rad. pæoniae ℥ ij.
 Pul. fl. stoechad. ℥ β.
 Nucis conditæ ℥ j.
 Calam. aromatic. cond. ℥ iij.
 Zinzib. condit. ℥ vj.
 Cortic. citri condit. ℥ β.
 Cinnam. incis. ℥ j.
 Incisis conditis misc. reliqua, f. con-
 ditum. D.
 ℥ Spec. Diaxyloal. ℥ j.
 diamusc. amar.
 diagalang. a. ℥ β.
 Pul. visci quercini,
 Rad. pæoniae an. ℥ iij.
 irid. Illyric.
 galanga,
 calam. aromatic. a. ℥ ij.
 Nucis conditæ ℥ j.
 Lig.

Lig. aloës ℥ss.

Sacchar. albiss. ℥ss.

Pul. misc. f. puluis. ℞. E.

De condito sumat quantitate iuglandis mané. De puluere pondere vngarici, vel super pane tosto, vel in pauca cereuisia calida. Fiat hoc alternatim, & interdum etiam suspendatur remediorum vus, vt naturæ etiam ad se erigendam aliquid spacij relinquatur. Egregium etiam antidotum est mithridatium, si sæpè vsurpetur, hoc modo, vt inde parètur tres pilulæ, paulò maiores pisiss, & manè deglutiantur. Consumit id reliquias materiæ spasmi, & calorè naturalem à vitiosa materia oppressum excitat. Eam ob causam mittetur aliquid in pixide signatum F.

℞ Mithridat. opt. ʒij. F.

Sed supersunt adhuc duo grauia. Spina enim medullaris in dextra parte quodammodo resoluta est, cum nec pes, nec brachium sit in officio, & tremor alterius lateris, significat eiusmodi imbecillitatem neruorù, vt alteri etiam sinistra parti metuendù sit. Proinde vnguetum parauit, G, quo inungenda est calidè spinæ dextræ pars

Spina resoluta.

manè, quanquam etiam nonnihil sinistra pars, sed dextra tamen præcipuè, vbi maius malum. Imponatur linteum calidum duplicatum:

℞ Ol. costini,
 lumbricor.
 mastich. a. ʒj.
 vulpini ʒij.
 nardini ʒij.
 iuniperin. ʒj.
 Ammoniac. in vino dissol. ʒj.
 Castorei ʒʒ.
 Aq. vitæ rectificatæ ʒʒʒ.
 Terebinthin. ʒij.
 Cera ʒʒ.
 Misc. f. s. a. linimentum. G.

Matrix
 grauata.

Postremò matricem apparet vehementer grauatam materia aliqua, siue ea flatulenta sit, quæ tendat, siue ex alia aliqua materia retenta, quæ indurauerit. Ex hoc loco oritur illa impetuosa tempestas, quæ totam viciniam, renes, cor, ventriculum, ac demum caput & latera exagitat. Ad hanc quietandam, emolliendam, discutendam, emplastrum cōscripsi. H. quod mittitur in vesica, vt super corium extendi, &

di, & si donec obduci possit, pro magnitudine tumoris aut duritiei. Id pharmacopola apud vos, si ipsi non vultis, expedire poterit. Erit autē sæpè & diu gestandum, quia durities illa non patitur se protinus emolliiri. Sed semper in his & aliis spectandæ sunt & vires, & impressio medicamenti, & interdum vbi nimis creber vsus molestus esse, aut etiam incommodi aliquid adferre cœperit, desistendum aliquantisper ab vsu.

¶ Emplastri matricalis, de melilot. a. ℥ij. Misc. H. Proderit etiam frequenter odorate castoreum, tam vteri quàm cerebri causa. Atque hæc de morbo filix, quem dominus IESVS procul abscedere iubeat, ipsamque, vt paralyticum in Evangelio ad nervorum integritatē perducatur. Francofurti, 13 Februar. anno 1579.

CASPAR HOFMANNVS,
MED. & C.

CONSILIVM XXVIII.

In convulsione flatulenta, pro honesta quadam matrona gravida.

FŒMINA ista mihi videtur laborare
conuulsione flatulenta, quæ *convulsio* dicitur. Ea est inuoluntaria neruorū,
musculorumque versus originem suam
(h.e. cerebrum) contractio, qua crura vel
extenduntur, vel in se contrahuntur con-
fluentibus ad neruorum propagines va-
poribus crassis & lentis. Fuit fortasse in i-
pſius corpore longo iam tempore malo-
rum humorum collectio & cōgestio, qui
nūc ad commotionem nacti sunt aliquid
incitamentum, postquam grauida esse cœ-
pit. Quæritur quid agendum? Dicam de
singulis ordine. Primò euacuationi hīp-
locus nullus est, quia grauida. Consulen-
dum igitur ante omnia capiti, vt fons est
cōuulsionis. Conſcripsi igitur ad cerebrū
& fœtus quoq; corroboracionem condi-
tum ſapidū A. de quo vtatur manè quan-
titate caſtanæ, vel iuglādīs, circa horam
ſeptimam. Id caput optimè roborabit, &
morbum arcebit:

Grauidæ
non euacu-
andæ.

Cerebrum
& fatum
corrobo-
rans.

℞ Conſer. ſi. pæon.
anthos,
betonic.
bugloſſ. an. ʒiij.
roſar.

- rosar. ꝑ. ʒ. ʒ.
- Rad. buglossi. condit.
- Chebul. condit. an. ʒ. v.
- Nucis conditæ indicæ conditæ ʒ. ij.
- Calam. arom. condit.
- Citri condit. a. ʒ. iij.
- Sp. dianthos,
- Sem. pæoniæ an. ʒ. j.
- Macis incis. ʒ. ʒ.
- Cinnam. incis. ʒ. j.
- Incisis conditis f. cum syr. de stæchad.
- conditum. A.

Item cum quoque vsus uti poterit succo B. qui in primis utilis in hoc affectu, ut manè duo cochlearia sumantur vna aut altera hora ante cibi sumptionem. Poterit vel alternis diebus, vel successiuè his duobus vti. Deinde habenda est quoq; vetriculi ratio, ne quid inde noxij euaporet in caput, & hoc malum excitet, in què finem parari posset sacculus stomachalis C. & manè calidus ventriculo imponi calefactus super latere feruente consperso aqua absinthij hora vna ante cibi sumptionem. Nam cum cibi sumendi tempus est auferre sacculum oportet;

Gravibus
non sicut
abur
Cochlearia
& stæchad
corde
ant

Sacculus
stomachalis.

in vobis

† ℞ Syr. de stœchad. ʒij.

Aq. cinnamom. ʒvi.

Misc. sgr. Saffr. B. †

℞ Fol. betonic.

menthæ crispæ,

absinthii,

origani a. m. j.

rosar. rub. m. β.

Galangæ;

Calam. aromat. an. ʒij.

Pul. Mastich. ʒj β.

Corall. rub. ʒj.

Sem. cimin. ʒj β.

Ex conqussatis, f. sacculus stom-

chalis. C.

Quod verò ad ipsum morbum præsentem seu paroxysmum attinet, scripsi unguentum D. quo calidè inungenda est crux & flexura sub genu, aut si quæ alia loca tendi animaduertuntur. Id fiet rarius aut frequentius pro animaduerso, inunctionis effectu. Bene fecit aliis in simili casu. Et hæc omnia talia sunt, vt nullis periculi metus quo ad ipsam & foetum sublit.

℞ Ol. lumbricorum ʒvi.

amygd. dulc.

lini

Linia. ʒiij.

Vnguenti dialtheæ ʒj.

Medullæ crurum vitul.

Seui hircin. a. ʒjʒ.

Rad. altheæ,

Pul. agrimon.

lumbricor. a. ʒj.

Ceræ q. s.

f. vnguentum. D.

Subiiciam adhuc facilè parabilia, sed experta: si matricaria herba florib. chamomillæ similis, odore non prorsus ingrato, tundatur, vt fiat succulenta, & imponatur ceruici, egregium est in hoc morbo experimentum. Posset abituræ cubitum imponi, vt circumuoluto cervicali arceatur frigus. Interdum posset ceruici imponi verbena vel sola, vel cum matricaria, vel inter duo linteola ligata, vel sacculo inserta. Hæc profutura illi non parum existimo, quæ profecto exaravi in summa otij penuria. Et porrò si quid opus erit officium, operam, studium meum, quantum à me fieri potest, polliceor. Francofurti, 10 Sept. an. 1578.

Post scriptum.

Medicamenta transmissa tutissima sunt. Nam grauidis multa adhibere non caret periculo. Ac si vsus horum nunc nō erit, nō propterea peribunt hæc remedia, sed reseruentur. Erunt enim ad confortandum vtilia. Moneo nunc in omnem euentum de quibusdam si acciderent. Si quid spasmatici videretur adesse, collum oleis his inūgi potest, quæ in vestro pharmacopolio habentur:

℞ Ol. amygd. dulc.

Lilior. alb.

Chamomill.

Anethini a. ʒj. misc.

Si quid epileptici, conteratur digitis ruta, hisopos, vt odoret. Si succulentæ non sunt, possunt humectari pauco aceto. Odorari etiam castoreum vtile est. Ad suffocationem matricis quid agendum sit scripsi antea. Hoc quod sequitur, infantes recens natos ab epilepsia præseruare solet, Antequam infanti primum lac datur, terantur aliquot amygdalæ cum lacte muliebri, inspergitur paululū sacchari, & exprimuntur omnia per linteolum mun-

Pro infantium epilepsia.

mundum, ita fit succus instar lactis, qui in cochleari statim ab initio datur, antequam quicquam alterius lactis sumat. Hæc insuper nunc in mentem venerūt. Oro autem Deum vt felicissimè pariat, nec quicquam remediorum vsurpare cogatur.

CASPAR HOFMANNVS,
MED. &C.

CONSILIUM XXIX.

In dolore stomachi, febre colliquante, virium imbecillitate, & animi deliquio, pro quadam nobili fœmina.

VT de proposito casu rectius iudiciū ferri posset, vtile esset scire tēperiēnā nobilissimæ istius fœminæ, item qua ætate, & quo habitu corporis foret, graciliorne, an crassior & pinguior. Sed quoniam ista indicata non sunt, de eo quod principale est, inquiramus. Quantū verò intelligim⁹ præcipua symptomata sunt, dolor stomachi, itē febris quasi colliquās, & extenuās corpus, fereq; post sumptū cibum inuadēs, præterea virium imbecillitas, & quod huic, ore præsertim vētriculi debili acutiq; sensus existente, succedere solet,

animi deliquium. Inter exeuntia mutata est vrina, quæ contentū farinaceum modò flauī, modò rubei coloris habet. Existimat Medicus, cuius iudicium simul transmissum est, in liene, aut regione lienis apostema latere, idque ex pure, nonnunquam etiam sanguine vnà cum vrina profluente colligit, cuius tamen nobilis ipsa fœmina in postscripto suo non meminit: sed tantum refert farinacea quædam à longo iam tempore in vrinis subsidere. Quod si verus abscessus est, phlegmonem necessariò præcessisse oportet, cuius quidem signa nequaquam obscura sunt. Apparuisset igitur tumor aliquis in lienis regione, item dolor in ea parte, & respiratio sensibilibiter læta fuisset. Horum nihil ex nobilis fœminæ indicatione colligitur. Aliam igitur morbi sedem esse, ex qua enarrata symptomata promanāt, concludimus. Etenim si Hippoc. & Gal. credimus: Quoties cū vrina furfuracea aut farinacea, vel alia huius farinae prodeunt, certum est in vrinariorum vasorum aliquo morbum inesse. Sunt autem vasa illa vel renes, vel vesica, vel etiam v-

4 Aph. 77.
Furfuracea
in vrinis
quid indi-
cent.

rete-

reteres. Si renes per se & principaliter affecti essent, dolor haud dubiè altius ascenderet, & alterutrum crurum simul occuparet. Sin vesica laboraret, in pube ipsa, & anteriori corporis parte molestia magis sentiretur. Sed hic dolor ad sinistrum latus vergit, mediumq; pænè locum inter renes & vesicam occupat. Statuere igitur aliter ex his notis, & indiciis non possumus, quàm exulcerationem in ipsis consistere vteribus, & sinistro quidem imprimis, quæ facilè, si quidem tam diu durat, & renibus & vesicæ velut cõtatione quadam communicari potest, quamvis hoc loco plurimum scire interesset: Nunquid nobilis ista femina seu renum, seu vesicæ calculo, nunquam antehac laborasset? Faceret enim istud non parum ad morbi exquisitiorem cognitionem, adeoq; curationem ipsam. Dolorem stomachi, de quo conqueritur, à peculiari causa foueri existimamus, quemadmodum manifestè ex ipsius nobilis fœminæ relatione constat, quando illum, altero ceu præcipuo morbo non remittente, remisisse tamè affirmat. Non igitur ab alio

Dolor stomachi,

In 6. epid.

Febris lenta.

dependet, sed seipso consistit. nisi forte, quemadmodum lapide in vreterum angustiis diutius hærente ventriculus simul compatitur, & nausea atque subuersione afficitur (cuius rationem Galenus in epidemiis eleganter reddit) tale aliquid hinc etiã accidit. Febris, quæ nobilem sceminam simul exercet, & eam depascitur, sine dubio est symptomatica, ex earũ genere, quas lentas vocant, hecticę non dissimilis, non tamen verè talis. ortum inde habere verisimile est, quod ductus illi vrinarij non procul à magno venæ cavę & aortæ trunco absint. Vnde facilè per amplissimas illas vias vapor noxius aut putrilaginosus ad cor deferri potuit, quo humores in illo cõtenti, aut cordis ipsa substantia læsa, febrilem calorem cõcipiens, deinde in vniuersum corpus propagavit, & etiamnum propagat. Quia autem magnus feruor in venoso genere existit, & sanguis ipse crassior, & excrementa reliqua, quæ prius aut fordiũ forma alioqui per exulceratos vretes expurgari & perdere debebant, propter caloris excedentem vehementiam exassantur, & in substan-

stantiã farinæ confimilẽ rediguntur. Apparet igitur ex allatis hætenus, principalem in hoc nobili subiecto morbum esse alterius vreterum seu urinæ ex renibus in vesicã ductuum exulcerationem, quam febris symptomatica, & ipsa nequaquam despicienda, cõcomitatur. Vnde iam indicationes curatiuas secundum artis methodum elicere promptum est, has videlicet; Exulceratos quidẽ vretes detergendos, expurgandos, & denique rursus consolidandos esse, febris autẽ adiunctæ vehementiam reprimendam, & ne illa vires deiiciat, corpusq; extremè absumat prouidẽdum. Quæ sanè omnia nũ in hac ægrotãte, in qua malum penè in habitum trãsit, obtinere atq; assequi liceat, ij iudicare poterũt optimè, q̄ præsentis sunt, & viriũ robur cum morbi magnitudine cõferre, aliaq; signa & symptomata, p̄terea apparẽtia, quæ nos absentes latent, obseruare queunt. Nihilominus tamẽ ad nobilis dominæ instãtiam, quæ nobis ad curationem opportuna vidẽtur, nõ grauatim paucis verbis nũc exponere aggredimur. In victus igitur ratione cõueniente, vt in

Diæta.

omnibus aliis morbis chronicis, non exiguam sanationis spem collocatam habemus. Quamobrem opera danda, ut aer sit temperatus, vel ad frigiditatē, hoc potissimum anni tempore, & durante febre declinet. Inter cibos eligat æger eos, qui boni sunt succi, nec ita difficulter concoquuntur, atq; quàm minimū excrementorum procreāt. Vitet autem omnia cruda, crassosq; humores progignētia. Item omnia acria, salsa, vehementer acida, & quæcunq; ratione caliditatis excedentis urinam prouocant. Carnes gallinarum, pullorum, perdicum, auium montanarum, & confusa horum rectē exhibebuntur, nec non etiam oua sorbilia, & similia. Item panacella, quam vocant, & hordeum & pastulatum. In iusculis, quæ assumit, alterationis gratia, incoqui poterunt folia maluarum, lactucæ, radic. cicchorij, asparagi, flores borrag. bugloss. violar. & alia huius generis sexcenta. Pisces si sint squammosi & saxatiles, atq; iusto modo apparentur, non omninò prohibemus. Pro potu laudamus aquā hordei cum glycyrrhiza & passulis. Potest etiam

iam cōcedi vinum rūbrum clarum, quod tamen cum aqua hordei aut liquiritiæ dilui debet. Acidularum tam frequēs vsus, qualem Medicus imperat, an in hoc affectu vsquequaque conueniat, valdè dubitamus. Acorem certè, qui chalcāthi minerā respicit, neruofas partes (inter quas vreteres quoq; connumeramus) mordicando ledere, & frigus adiunctum vulneribus inimicum esse, ex Hippocratis oraculo didicimus. Motus & exercitatio, quantumuis non vehementissima, cum corpus plus æquo exagitent, humoresq; in illo inordinatè commoueāt, quietem vtilissimam esse censemus. Somnū quin etiam liberaliorem permittimus, ac si vigiliæ infestent, vt in ccena, & sub horam decubitus emulsione seminis melonum, amygdalarum dulcium, & ingēte necessitate, papaueris quoq; albi, in aqua violarum facta vtatur, suademus. ita enim febris feruorem eadem opera simul contemperabimus. Aluus vt laxa seruetur, annitendum. Quod si hoc sponte non fiat, passulæ vel pruna cocta reliquo cibo quadrantis horæ spacio præmittantur, &

sine sic quidem illa respondeat, clysteres
 lenientes & molliētes iniiciendi, aut glā-
 des hanc ad rem idoneæ subdendæ fue-
 rint. Quod reliqua præsidia attinet, ve-
 næ sectionem, quam nūc fieri multa pro-
 hibent, inter initia debito modo admini-
 stratam esse confidimus. Fortasse etiam
 euacuationes congruentes, præmissa hu-
 morum peccātium legitima præparatio-
 ne, decretæ sunt. Quia tamen in corpore
 distēperato faciliē prauī humores col-
 liguntur: non erit opinione nostra super-
 uacaneum, denuò illas, saltem deriuatio-
 nis causa, repetere, non quidem cū phar-
 macis fortioribus, & corpus iā antea de-
 bile plus æquo exagitantibus, sed dunta-
 xat cum mitioribus, &, vt iuniores appel-
 lant, benedictis, vtpotè, si foliorū senæ A-
 lexandrinæ, v.g. semuncia cū Rhabarba-
 ri electi drachma vna, vel scriptulis qua-
 tuor in decocto communi florum & fru-
 ctuū, aut aqua cichorei & borraginis per
 noctem infundatur, atq; expresso liquori
 fescuncia syrupi violati solutiui adiciā-
 tur. Aut si bolus magis placet (quē in hu-
 iuscemodi affectionib, nonnulli potioni-
 bus

bus & catapotiiis longè præferunt) ex cassiæ, cloct. Diasebesten, vel etiam catholici sufficienti quantitate cōcinnetur. Postea ad vlceris ipsius curationem procedatur. Cui quidem detergendo & mundando plurimum proderit, si singulis matutinis serum caprinum cum saccharo & syrupo violato assumatur, & mox post illud assũptum cōfectionis Diatragacanthi frigidi sine cãphora (aut etiã, si grauiore odore ægra nõ offendatur, cum illa) rotulæ binæ aut ternæ deuorentur. Eidem intentioni seruit emulsio ex amygdalis dulcibus, seminibus quatuor frigidis cõtusis in aqua hordei parata, cui addatur sacchari rosacei aliqd. Pro expurgatione vlceris nihil est præstãtius ipsa Terebinthina, quæ vel lota, vel cocta exhiberi potest. Lauatur quidẽ aliquoties in aqua maluarũ, aut violarum, & vltimò in aqua rosarũ, atq; deinceps saccharo asperso triũ aut quatuor ð pondere boli in morẽ deuoratur, vel etiam cum calido pulli aut caponis iusculo deglutitur. Nonnulli magis decoctũ probãt, cui aliquid Rhabarbari, itẽ puluerem succini atq; liquiritiæ admiscent, & inde

pillulas mediocris magnitudinis conficiunt, quarum xj aut xij circiter, horis duabus ante cenam, vel mane hora quinta, aut sexta assumere iubent. Satis autem est 3, aut 4, quolibet die terebinthina hoc modo parata uti, & reliquis diebus interiectis in iis pergere, quæ antè præscripta sunt. Vbi verò vlcus mediocriter mundatum & expurgatum esse ex purioribus urinis apparuerit, tum demum consolidationi incumbendum, & ad huc finem propinandum lac caprillum recens emulctum, & adhuc à matre calens, cui mellis nonnihil (cum absq; hoc Gal. teste periculosum existat) iniiciendum. Prodest etiam cum eodẽ lacte puluerem boli Armeni, Tragacanth. Gummi arabic. aut amyli ad drachmę vnus pondus commiscuisse: vel horum loco Trochiscorum de terra lemnia, de succino, de halicacabo, vnum atq; alterum in aqua cichorij, vel alio liquore cõueniente dissolutum ebibisse. Extrinsecus ad exiccandam & roborandam partem affectam, maximè sub finem curationis, applicari poterunt ol. rosatum, cydoniorum, myrtillorum, cum bolo,

De Euchy.
& cacochymia.

bolo, fantalis, farinis, & similibus, prout
 tum præsens cōditio exoptulare videbi-
 tur. Febris ipsa nullā peculiare medicatio-
 nē requirit: quādoquidem symptomatis
 dumtaxat rationem habet, & præcedētia
 auxilia omnia ita à nobis cōformata sunt,
 ut simul febrili incēdio, & corporis exte-
 nuationi opē ferant. Dolorem stomachi
 iam tū remisisse patiēs ipsa testatur. Quæ
 verò ad virium refectionē pertinent: præ-
 terquam quod vulgo nota sunt: etiam in
 transmissio Medici consilio satis abundè
 comprehenduntur. Atq; hæc quidem de
 proposito casu, quē diligenter, quatenus
 ex indicis nobis communicatis facere li-
 cuit, ponderauimus, nostra est sententia.
 In qua, si quæ fortè deesse videbuntur,
 prudentis ea, & oculis omnia coram lu-
 strātis Medici iudicio studiosè relinqui-
 mus. Utque profutura ista speramus: ita
 fortunari etiam à præpotente Deo pre-
 camur simul & optamus. Perscr. Vien-
 næ Austriacorum 16 Maij, anno 1582.

Hieronymus Stromair, S. Caf. Maieft. Med. Phys. &c.

Petrus Monauus, Aule Caf. Med. &c.

Diomedes Cornarius, Sereniff. Archid. Maximil.

Med. &c.

CONSILIVM XXX.

*In cachexia, pro quadam magnifica
Domina.*

Quo in statu magnificæ Dominae va-
letudo & antea fuerit, & nunc sit,
quæ symptomata eam exerceant, quibus
ex causis orientur, quid spei sit in poste-
rum, deniq; quæ, qualia, quo ordine me-
dicamenta vsurpanda, & admouenda sint,
exponā paucis, vt quicunq; succeder ha-
beat meam, & de morbo, & de curatione
sentētiam. Ordior à priore partium cor-
poris cōstitutione, vt inde appareat, quā-
ta fuerit corporis ad hunc morbum pro-
nitas. Ventriculo antehac fuit admodum
frigido, appetente quidem multum, sed
parum concoquente, in eo quoq; multa
apparet humiditas & aquositas, cum cru-
ditate assidua, & pituita copiosa coniun-
cta. Quotidianus ille cruditatum proue-
tus, adigit eam ad quotidianos vomitus.
Nam cum quotidie horis aliquot à cibo
crassis flatibus à pituita tepesacta exortis
infestaretur, à compressionibus & angu-
stis non aliter, quam vomitu se liberare
potuit.

Vomitus
quotidia-
nus vnde.

potuit. Ac quamprimum viscidæ pituitæ copiam à se reiecit, notabile leuamentum sentire visa est, sed interim tamen assiduis vomitibus vehementer attrita & debilitata est vis ventriculi, vt non in cavitare solum ventriculi pituita contineretur, sed tunicæ quoque imbuerentur, & tandem permadescerent. Hæc ventriculi *διουρασία* cerebri etiam humiditatem promouit & auxit, vt Domina frequentibus catarrhis esset obnoxia, qui nunc in has, nunc in illas partes, nempe in maxillas, humeros, brachia, viam affectarunt, præcipuè verò ad pectus & pulmones delapsi sunt. Ac ante annum tam impetuosè, tãtaq; copia fluxiones ad pectus irruerunt, vt ipsa suffocatione metueret, & sequeretur valida tussis, & asthmatica quedam dispositio, cuius etiamnum sentit reliquias, quandoquidem ad iustam curationem nõ tantum, quantum requirebatur temporis impẽsum est. Multum etiam flatibus, compressionibus & catarrhis accessit ex sinistro latere, videlicet ex liene & matrice, aliter q̃ oportebat affectis, & consensu suo ventriculũ & caput

Vnde catarrhi frequentes.

turbantibus. Contra autem epari iusto fuit calidius, ut non solum caloris quasi flammæ eructaret in superiores partes, (inde & genis semper fuit rubentibus, & facile æstum circa caput sensit) sed generaret etiam viscerum humorum, rudimentorum urinae, & seri copiam. Et qui a renes quoque non raro incaluerunt, & ad obstructionem parati fuerunt, facta subinde est regurgitatio seri, inde repletio capitis, tinnitus aurium, somnia tumultuosa, &c. Hæc fuit in Magnifica Domina prioris biennij constitutio. Atq; ego etiam quid ex hac corporis pronitate secturum esset conspicerem, scripto non vixno complexus sum omnem valetudinis ipsius rationem. nec quicquam maluisse, quam ut Domina tantum temporis integræ curationi impedere sustinuisse, donec membra ad integritatē, & ad laudabilem statum reducta fuissent. sed negotia obstiterunt, & quæsitū est ex Thermis remedium. Itaq; cum perstaret ventriculi cruditas, & epari intemperatū crudos humores attraheret, ipsæq; mesentericæ obstructæ non rectè fugerent chylum

ido-

Regurgitatio
seri.

Thermæ.

idoneum, tandem & ipsum epar paulatim refrigeratum est, & à potu therma- rum sulphurearũ & nitrosarum vitiatum est, vt sanguificatio institui non potuerit, ita secuta est cachexia, id est prauus & vitiosus corporis habitus ex copia prauorum humorũ. Postea vitiatã vltèrius concoctione ventriculi & sanguificatione epatis, succus, quo alendæ erant particulae, degenerauit in naturam alienam, ineptam nutritioni, atq; ita sanè nunc se res habet. Nam etsi sanguinis aliquid generatur: tamen is adeo humidus est & diffusus, vt membris neq; hæere, neq; affimulari possit. Et conuersio ipsa chyli non fit in bonum sanguinem, sed in crudum & pituitosum albicantem, seu potius in lentam & concretã pituitam. In hoc sanguificationis errore facta est distributio aquosi humoris, ipsiusq; pituitæ per venas in musculos, atq; adeo in omnia ferè membra corporis, vt moles ipsa corporis, seu spõgia humore imbuta increseat, humiditate inhærescète mēbris, & quasi assumpta. Ita ex dilutiore illo alimēto corpus flaccidum, laxũ, & pendulũ euasit, &

Anasarca.

tale esse pergit cum post appositionē nulla vera agglutinatio, multo minū vera nutritio fieri potest. Morbū igitur esse eā speciem hydropis, quæ Anasarca dicitur, nullū est dubiū, & testantur id omnia symptomata. Nam pedes intumuerunt ultra genua, isque humor increfcit vesperi, aut quando illa in sella sedens pedes declives aliquando tenuit. Noctu subfidet tumor, & mane aliqua ex parte euauisse videtur. Quin etiam tumor, si digitus imprimatur, relinquit impressi digiti seu cuius tatis vestigium. Vēter quoque ad contactum crassus est. Totū corpus graue est, & quasi dissolutum & maciatum languet, ac nimis etiā laboribus fatigatur & frangitur. Carnes ipsę quocunq; tāgas sunt molles, laxę, pallidę, quia imbutę sunt aquoso humore, velut spōgia. Et quia effusa est materia pituitosa inter cutem & carnem, inde est calor illi deprauatus & pallidus. Functiones omnes corporis hebetes sunt & languidę, præsertim ventriculi & epatis, ideoque cibum fastidiunt. Nam nec venę mesaraicę, quibus ad epas alimenta transferuntur sugunt & attrahunt ob debilitatem.

litatem. Atque ipsi quoque renes propter
 obstructionē & imbecillitatē serosam ma-
 teriā abstrahere nequeūt. Ita in corporis
 partibus inferioribus cumulantur & cor-
 rumpuntur excrementicii illi humores,
 ne quid interim de lienis & matricis affe-
 ctibus dicā. Estq; huic morbo peculiare,
 quod etiā in ipsa animaduertitur, vt eodē
 etiam die, modò rectius, modò peius se
 habeat. Nec exigui momēti est tussis va-
 lida, & pulmonis angustia, spirandi diffi-
 cultas. Spiritus enim aceruatim trahitur,
 post cibū maximè. Super omnia cōcurrit
 febris lenta cum pulsu vndoso, crebro &
 pauco, atque febris noctu exasperatur, &
 ipsa vicissim reliqua omnia exasperat. In-
 de noctu percipitur calor, sitis, ariditas o-
 ris, calet & dolet caput ab effumatio-
 ne calida, defluxio decumbit ad fini-
 stram partē capitis, & vigiliæ multæ. In-
 festat tamen etiam illam tussis illa impe-
 tuosa totum corpus miserabiliter concu-
 tiens, & raucedinē inducens. Deinde ve-
 hemens & orificii ventriculi, & ex his o-
 mnibus ingēs virium debilitas. Ex his ita
 enumeratis apparet tota morbi ratio cū

Tussis vali-
 da.

symptomatibus & morbis, nec obscuræ
 sunt ex eo discursu singulorum causæ. Ap-
 parere etiam ex eo difficultatē arbitror,
 quod iam in habitum deducta sit frigiditas,
 & partes oppresso calore & humido
 radicali minus habeant virium. Et du-
 rant adhuc fomites huius morbi, nempe,
 cruditas ventriculi & languor epatis. Pre-
 terea morbus habet adiunctā tussim valli-
 dā cum vehemēti cōpressionē, quæ se-
 cuta est longā difficultatē spiritus, habet
 que febrē coniunctā, ita vt oporteat me-
 dicamenta, quæ tumori diminuendo ad-
 hibenda essent, calidā intemperie auge-
 ant. Et si igitur difficultates illæ curationi
 obiiciantur, tamen cū non vsque adeo
 durarit morbus, & ipsa nondū senio con-
 fecta sit, & vires adhuc habeat non peni-
 tus prostratas, & sumere etiā medicamen-
 ta velit, & sumpta sibi conferre senserit,
 alii que multi hac specie hydropis libe-
 rati sint, nulli hīc operæ parcendum est,
 vt fomites huius morbi corrigantur, &
 corpus onerante aquositate liberetur, et-
 iam si id confertim & subito fieri non pos-
 sit. Et si verò magna Domina cuperet
 statim

Vnde spes
 curationis.

statim tolli tumorem, tamen frustra adhiberentur tumori remedia, causa præfente. Nam causa protinus restituit, quantum tumori adimitur. Itaque cum hîc multa sit aquosi humoris copia disseminata per totum corpus, ob vitiatam sanguificandi facultatem, morbus loquitur ipse, requiri hîc euacuationē aquosi humoris, sed frequentem potius, quàm validā, tum ratione ipsius Dominæ, quæ facile à purgationibus offenditur, tū ratione epatis, cuius vires valida euacuatione prosternerētur, cū alioqui in omni hydrope epar sit imbecillum & languidum. Præterea in hydrope alui profluuiū periculosum esse solet. Ergo leuibus euacuationib. procedere oportet, & alternatim euacuare & cōfortare, idq; sæpius. Potissima deinde intētio dirigenda est ad labē & vitium epatis. Ita autē attēperanda sunt medicamēta epati, vt intēperies eius corrigatur, & emendetur imbecillitas cōcoctricis facultatis, cuius vitio & errore ortū est hoc malū. Quod fit si aperiantur obstructions, attenuentur crassa, incidātur & abstergātur viscida; ac deniq; si fouea-

Tumori remedia frustra adhibentur causa præfente.

Aquosi humoris euacuatio.

In hydrope alui profluuium periculosum.

Diuretica
quādo pro-
sunt hydro-
piciis.

tur calor naturalis. Sed simul etiā febricu-
læ symptomatice habēda ratio, quæ indi-
cat subesse aliquid putredinis, cuius causa
sunt obstructiones. Diuretica prius non
exhibenda, quā corpus purgatū & flui-
dū factū est. Vsu enim comparatū est, quō
magis diuretica, & quæ fundūt materiam
dātur hydropicis, eō magis ipsos intume-
scere. Ideoq; cautē hoc agendū. D. Schi-
rachius sequēti remedio opportunē dato
ægrum tumidissimum ab aqua liberavit.

℞ Aq. radic. raphani,

Sambuci,

Maioran. a. ℥ss.

Syr. de radicib. ℥j.

Bull. modicum, f. potus clarus.

In hydrope
prius epatis
pars caua
expurgāda.
Soldanella.

Verū caua epatis pars prius liberāda ab
aquositate per sedes, quā gibba per vri-
nas. Vidi ipse malē cessisse potiones diu-
reticas, in quibus erat soldanella, vbi pri-
mis membris non erat prius prospectū, &
adempta repletio. Sed post euacuationē
totius mirē vtilia sunt. Nā si renes nō tra-
hūt serū, replentur venę sero, & tumor in-
crescit. Hydrotica, quę aquas expellunt p
sedes, egregiē id præstat iridis succus sic
præparatus;

℞ Suc-

℞ Succi Iridis seu liliæ cœlestis per re-
sidentiam depurati ℥ iij.

Syr. de endiu. ℥ vi.

Aq. petrosel. ℥ β.

Sp. Diarrhod. alb. ℥ j.

Misc. f. haustus.

Item serum caprinum cum Rhabarbaro.

Multa quoq; sunt, quæ sudore aquas eli-
ciunt, vt sicca balnea, quæ tamen ante
vacuationem ventriculi & epatis nocent,
quia magis replēt venas, & obstructions
efficiunt. Item radix Asclepias seu vnice-
toxi ℥ β. per noctem in vino macerata,
& deinde vsque ad tertias decocta, mane
ieiuno stomacho pota calida, aquam in-
tercutem sudore copioso mirificè expel-
lit. Confert & vinum cum veronica appa-
ratum. Item theriaca cum vino. Quod
verò ad ea attinet, quæ tumorem ipsum
insensibili perspiratu, vel etiam sudore
discutiunt, multa sunt, quæ id pollicen-
tur, vt si tritico aut milio calefacto impo-
nantur pedes. Sic enim triticū increfcit.
Lac cauebis intus & extra. Item: In cine-
res calidos crura imposita. Suffumigatio
membrorum tumidorum per lapides

Balnea
quando

Topica.

ignitos, sic perfuso aceto, aut decocto
 superasperfo ex radicibus ebuli, granis iu-
 niperi, baccis lauri decoctis in aceto. In-
 tem: laudatur fomentatio ex decocto flori-
 chamomill. fol. lauri, origano, rorisma-
 rino, saluia, calamintha, maiorana, ane-
 tho, pulegio, sulphure, alumine, vt fiat de-
 coctio partim in lixiuio, partim vino al-
 bo, vbi subinde lapides igniti iniiciantur,
 ne refrigescant. Vltimum denique est, si
 cætera non conferant, a pertio pedis, quæ
 tamē periculo non caret, cūm vlcera hy-
 dropicorū difficulter sanētur, ob humo-
 ris copiam, & sæpè erisypelas accedere
 solet. Noui tamen mulierem, quæ curata
 est cauterio impresso pedi, egressa percu-
 te aqua. Sed propter appositionis diutur-
 nitatē ipsa diuturno vlcere afflicta fuit. Et
 quidam cui per incuriam lesum erat crus
 ferreo quodam instrumento conualuit.
 Vesica enim enata effluxit deinde aqua.
 Hæc verò omnia, q̄ hætenus dicta sunt,
 eò tātum pertinent, quomodo aqua iam
 generata in corpore euacuāda, & corpori
 adimenda sit. Sed præterea etiam curan-
 dum est, ne subinde generetur noua. Id
 fit

A pertio pe-
 dis per cau-
 teria.

fit per commodam victus rationem, sitis tolerantiā &c. & per commodam ventriculi & epatis confortationem. Itaque interim semper, dum reliqua vsurpantur, subinde danda sunt, quæ ventriculū & epar confortant intus & extra. Scripta autem sunt prædicta, quæ ad tumoris diminutionē faciunt, non eo cōsilio vt profint omnia, aut eo, quo scripta sunt ordine, vsurpentur, sed potius vt Medicus præsens sylvā remediōrū habeat, & vsurpare nūc hoc, nunc illud pro opportunitate possit, nepe, vt se res dabit, & morbus requiret.

CASPAR HOFMANNVS,
MED. &c.

CONSILIVM XXXI.

De hydrope monstroso.

PRAGÆ initio Februarii, anno 1581, selecta fuit fœmina hydropica, vxor cutforis cuiusdā Imperatricis, etate consistēte. Cui circa anni spaciū antè mēses desierant, cū ventris intumescētia. Vnde utero se gerere existimans, ab omni medicatione sedulo cauit. Habitauit humi, loco angusto, fœtido, tēperantissima in victu,

& parca ob inopiam, viliore vsu potius, quam bono. Porro exacto gestationis tempore, ventreq; subinde ad crescere, absq; fœtus vel partus indicibus. Dubitans de spe cõcepta, Medicos consuluit seruus; vt in cassum medicinę tũ adhibite fuerint. Venter. n. magis magisq; ptuberabat cũ dolore cõtinuo, nocturno grauiore: vt sine q; ete inãbulauerit totas noctes eiulabunda extra domunculã suã plus satis arctam, etiã hyeme, magna vicinorum cõmiseratione. Sic tandẽ cruciatu, & inquietudine cõfecta obiit, maritũ obtestata prius, mortuã ventrẽ introspici curaret, quo eius affectu rectè agnito aliis similiter ægrotantibus subueniri melius posset. Quocirca præsentibus clarissimis DD. Phisicis & chyrurgis Cæsareis, aperuit vëtrẽ aule chirurgus, me designãte, circa vmbilicũ ij vel iij digitorum altitudine & amplitudine. Effluxit aqua purpurea instar lixiui satis obscura penes cutim: nec premenndo vëtrẽ, adsurgebat altius. Cũ verò segnius efflueret: nouacula profundius adacta sub siliẽs aqua illa obscura spitamẽ altitudine absq; cõpressionẽ, quasi cavitatẽ p̄pria

rele-

Anatomia:
hydropi-
ex.

reserata demū largissimè profluxit: tot q̄
 sic euacuata fuit citissimè ingenti copia.
 Cōtinuata deinde fuit incisio ad vtrunq̄
 illū: nec non pubem vsq̄. Mirum hīc o-
 mnibus apparuit, nulli nostrum visum vel
 auditum. Abdominis muscoli quasi nulli
 conspecti, sed tota eorū facies interior in
 vesicularū quoddam cōtinuum corpus,
 maiorum & minorum, partim aqua lim-
 pida, partim mucore, partim materia glā-
 dilosa refertarum cōuersa fuit, vel quod
 credibilius, abdominis muscoli extremè
 attenuati, vna cū peritoneo à membrana
 carnosa abscesserūt, aqua ibidē fluctuāte,
 tum fortè natura id vesicularum corpus
 membranæ carnosæ munimēti ergò pro-
 uide addidit; ne amplius distenta rūpere-
 tur. Erat enim cœlū turbidū, pluuiosum:
 locus cœnosus, fætus ac fætens; quò-
 minus exquisitè satis inuestigari cūcta po-
 tuerint; prout certè fieri debebat in casu
 raro. Quin tale vesicularum corpus circa
 rectos musculos latā manum crassitie æ-
 quabat. Quod maius est, nondū intestina
 vlla adparebant, aque conceptaculo toto
 detecto: nec epar cū vētriculo, sed mem-

Huiusmodi
 vesiculae
 Græcis dicū-
 tur *ὄδαρι-
 des*, quarum
 etiam Fer-
 nel memi-
 nit de *asci-
 te*.

*siuozana
 -iqoibx*

brana sola à pube deorsum versus depre-
 sa, indeq; rursus eleuata vmbilico & hy-
 pochondriis attensa, diaphragma quodã-
 modò referens. Ea verò incisa cõparue-
 runt & illa, aquæ limpide hæud adeò mul-
 tæ innatantia. Atq; hæc membrana peri-
 tonæum erat, ab abdomine aqua interla-
 bente diuulsum, aliàs vix separabile maxi-
 ma industria, vel ex posteriori coniectu-
 ra, peritonæum vna cum abdomine adeò
 attenuato, vt simplex membrana obiter
 aspicientibus adparuerit, crassior nonni-
 hil. Ad intra peritonæum nihil ratum, nisi
 ventriculus admodum contractus, sicut &
 intestina, epar cinericium magis; splen exi-
 guus, renes naturales. Vterus cum vesica
 pinguedine multa gládulosa obuolutus.
 Spiritualia decenti modo se habebant. Ra-
 ra sanè & monstrosa hydropis forma: A-
 quã adeò multam inter abdomen & peri-
 tonæum adgregari; siue inter abdomen &
 cutis pinguedinẽ, q̃ mēbrana carnosã de-
 nominatur cū ista vesicularum excresecē-
 tia dēsa ab interna abdominis superficie.

IOHANNES ACHOLZIVS,
 VIENNENSIS MED. &c.
 CON-

CONSILIVM XXXII.

*Influxu ventris, & vomitu gravida, pro
quodam honesta matrona.*

SACCEPI literas tuas 19 Iunii datas, ex quibus vxoris tuæ prægnantis valetudinẽ intellexi. Doleo, vt par est, honestissimæ cõiugis tuæ vicẽ, atq; opto, vt quãprimùm cõualescat. Est autẽ hic affectus, de quo cõqueritur, vterũ gerẽtib; multum familiaris, minimẽ tamen salubris. Quapropter viribus deficiẽtib; , vt alii vẽtris fluores sistẽdus erit, quod pro tuo iudicio probẽ facies, vbi cõmodũ tibi visum fuerit. Petis vt descriptionem emplastri mei, quo in tali casu vti consueui, cõmunicem tibi, quod vltro citroq; facio. Nihil enim reconditũ habeo, quod tibi nõ cõmunicandũ putẽ. Reperies in adiuncta charta medicamẽta sequẽtia, emplastrum nimirũ, ceratũ, & misturã, quam conditum vocant. Primum, mastichen solam habet, secundũ, ceratũ ex variis speciebus cõpositũ est, tertiũ, verò conditũ. Primum, quod mastichen cõtinet. telæ impositum cõiugis ventri calidũ applicabis, quod per biduũ aut triduũ supra ventrẽ geret, sin-

Quæ vterũ
gerentibus
præbenda
in fluxu.

gulis tamen diebus renouando. Quod si fluor non cessarit, applicabis cerotū lin-
 teo superinductū, quod etiā per dies ali-
 quot gestabit. Remedia illa duo multis
 profuerūt pręgnantib. diarrhęa laborati-
 bus. Quare credo futurū, vt & tuę vsui sint
 futura. De cōdito etiā sepius in die quāti-
 tatem castaneę nucis deglutire poterit, &
 maximè ante cibū. Sistet enim fluxū ven-
 tris, & ventriculum misellę roborabit. En
 habes, clarissime vir, q̄ ego vterū gerenti-
 bus sæpenumerò exhibui, nec sine fructu
 illis sunt vsę. Hęc si iudicaueris coniugi
 tuę utilia fore, tu etiam exhibere poteris.
 Exposui quoq; Illustriss. nostrę electrici
 vxoris tuę ægritudinē, atq; petii, vt portio-
 nē, quā *Kinder Balsam* vocare solet, tibi do-
 naret, qđ certè spōte fecit. Poterit igitur
 vxor tua de illa quandoq; cochlear vnum
 bibere, si embrionis senserit debilitatem.
 Plurimū enim laudatur à pręgnātibus, v-
 surpatū vbi senserūt fētus imbecilles esse.
 Poterit igitur & vxor tua de illa periculū
 sine periculo facere. Hoc tamen admo-
 nitū volo, vt vbi videris fluorē ad sistendū
 inobedientē futurū, ne multū vrgeas. Fe-
 runt

Balsamum
 puerorum.

runt enim nonnunquã prægnantes eiusmodi diarrhœas vsque ad partũ, citra noxam, vt contigit in vxore fratris mei, quæ prægnans, per quatuor menses sanguinolentas deiectiones, etiam cum rasura intestinorum, passa est, nec vlllo medicamento sisti poterant, tãdem excluso fœtu sano & incolumi sponte sua intermiserunt. Et tantũ in p̄sentia. Vale, & me ama.

Sequuntur medicamenta.

℥ Mastich. el. ℥ ij.

Dissol. in ol. rosar. ac cum ceræ ℥ β, vel q. s. fortiter commisceantur, quousque venierint in formã linimenti, dein infundãtur telæ lineæ mundæ, (iuniores vocant telas emplasticas) quantitatis ad libitum, & exiccantur, post applicentur ventri.

℥ Oryzæ torrefact. ℥ β.

Mastich.

Cortic. thuris an. ℥ ij.

Gallar. quercin.

Cupress. an. ℥ ij β.

Gummi torrefact. ℥ iij.

Myrtill. Italic. ℥ β.

Pul. pul. & cum resina & cera sufficientibus f. ceratum.

℥ Conser. rosar. antiq.

Diaciton. simpl. cum sacch. sine
specieb. an. ℥j β.

Rad. tormentill. ℥ij.

Sem. sanguinar. ℥ β.

Nucis conditæ torrefact. ℥ij.

Ossium Dactyl. ℥ β.

Smaragd. oriental. præparat.

Corall. rub. præparat. an. ℥j.

Cum miua cidoniorum simpl. q. s. f.
conditum.

IOHAN. NEFIYS MED. &c.

CONSILIVM XXXIII.

A Domino
M. W. Vr.
Latinitati
donarum.

*In nimia alui lubricitate, & menstruis, tum
rubris, tum albis immodice fluentibus, pro
quadam generosa Domina.*

NArrationē plenissimā morbi & sym-
ptomatū generosę Domine diligen-
tissimè perpēdi, & ad duo p̄cipuè nūc spe-
ctandū esse deprehēdi: vnū est alui fluxus
seu intestinorū nimia nōnunq̄ lubricitas.
Alterum menstruorū, tū ruborū, tū albo-
rū abundantia sine certis circuitib. & mē-
sura, à quibus natura debilitatur. Quod ad
primū attinet, intestinorū nimirū leuita-
tem,

tem, non debet illa Medicum magnopere sollicitum reddere, cum serosi humores, qui alteri uterinæ fluxioni causam præbent, paulatim euacuentur. Itaque hi fluxus, si non planè sint immodici, non vehementer metuendi. Ne verò serosa colligantur, & corpus his non vexetur, & matricis fluxum non irritent, suadeo ut utatur domina singulis septimanis manè tribus vel quatuor talibus orbiculis:

Diarrhœa non immodica negligenda.

℞ Rhabarb. el. subtil. pulu. ℥iij.

Aspergatur aq. cinnam. & addatur: Maltich. pul. ℥ss.

Et cum sacch. ℥iij. in aq. beton. dissol. f. orbiculi, singuli pondere ℥ss. Optarem & cōfici circa hyemem electuarium cynosbati, exemptis acinis & musco intus late, præparata reliqua materia, sicut solet confectio fieri cotoneorum cum saccharo, adiectis etiam concisis minutim corticibus citri. Valdè id profuturū est, si manè & vesperi magnitudine castaneę nucis utatur. Ut verò corpus salsa illa serosaque humiditate, quæ ortum habet ab epate, liberetur, & per vrinam educatur, coquatur cichorium in iure gallinæ non falso &

Elect. cynosbati.

Serosa expurgat cichorium.

Vnde vteri
fluxus.

ante prædium bibatur. Quod ad vteri fluxus attinet, quoniam hi non solum ab acris humoribus in sanguine, sed & a læsis in vtero venis, siue ab apostemate, siue ab excrementis oriuntur: Thermas consulo, maximè in Glacèsi ducatu Landecenses, quo etiam loci vicinitas allicit. Ac etsi communis opinio est, thermas in annis bissextilibus efficaces non esse, tamen non dissuadeo. Nec peculiari aliqua præparatione opus est. Est & extra periculum, & commoditas magna ob lotiones, quæ in labris fiunt. Quod si placuerit generosæ dominæ hoc consilium sequi, præscribam ea, quæ in eius vsu obseruanda veniunt. Interea puluere vtatur è granis chermes, aut hoc sequente, quod efficacius est manè & vesperi, quantum grosso albo excipi potest in ouo sorbili:

Puluis è granis chermes.

℞ Granor. tinctor. vel chermes ℥iij.

Nucis conditæ tostæ ʒj.

Thuris albiss. ʒβ. Misc. f. puluis.

In potum semper iniiciat grana masticis selecta ad 30 vel 40 inclusa linteo. Ordinem seruet in cibo & potu, vites misturam ciborū, maximè pisces & can-

cros

eros & lactinia & cruda omnia, illas etiam aues, quæ ad stagna se alunt, fungos & boletos, quod facturam spero generosam dominam etiam sine mea admonitione. Deus consilium hoc fortunet.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM, MED. & C.

CONSIL. XXXIII.

In nimio menstruorum fluxu, cum inflatione matricis, & pallore corporis, pro quadam magnifica femina.

CAUSÆ omnium affectionū, de quibus queritur ægra in literis suis, ad vnam reduci possunt, naturalis videlicet caloris imbecillitatem, nō modò in ventriculo, sed & cæteris visceribus, siue ea à frigore sit, & pituita diu in corpore collecta & retēta, siue à præternaturali calore, qui corruptionem humorum sequitur, quāquam colligere possum, vtramq; causam esse coniunctam, idq; per omnes circumstantias mihi cōmemoratas demonstrare possem, nisi me mea debilitas impeditet, aut Medicus non Latinè potiùs, quàm Germanicè sentētiam suā aperire posset.

à Dn. M.VV.
Vr. lacinitatē
donatum.

Igitur statuo, summam curationis esse in præfidiis iuuantibus calorem naturalem positam, quod fieri poterit, si pituitæ generationi, & corruptioni humorum occurratur. Nam nõ satis cautum auxilium est, aut corpus calefacere; aut præternaturali calori refrigerantibus velle obviare, quo nihil est præsentius ad morbum pro rogandum, maximè si domina aquas destillatas, & succos è fructibus expressos usurpare vellet, aut venæ sectionem, similiaq; intempestiuè usurpare. Externa autem causa, qua calor naturalis labefactatur, est sanguinis fluxus nimius, de quo domina queritur, vnde sequitur prouentus pituitæ, quam natura nondum extremè debilitata ex omnibus locis maximè verò per stomachum expellit: eadem si in intestinis vel utero detinetur, nec exitum reperit, inflationes gignit: obstruit matricem, ne humores & excrementa ordinario motu possit eiicere, vnde oritur corruptio & præternaturalis calor, & vapores molesti, qui grauant cor, & caput consequenter: ex eadem retentione pituitæ & humorum corruptione est pallor corporis.

Sanguinis
effluxus ca-
lorem de-
bilitat.

Pituita
quid in ute-
ro & inte-
stinis effi-
ciat.

corporis, aut color nō naturalis, nec possunt vires consistere. In somnum fit procliuitas quædam, sed sine refectione debita: & cum natura ab illis vaporibus affligitur, cedit calor naturalis, refrigerantur extrema, & anxietas oritur, donec natura fumos illos euicerit: hæ rarissimæ sunt causæ eorum malorum, quæ prolixè mihi cōmemorata sunt. Et quia mala ista post vsum thermarum Meiderdorsensium, quas ego aquas tamen nō probo vteunq; prædicentur, non cesserunt, sed potius, meo quidem iudicio, aucta sunt, non mirum quod illa hoc modo tolli non potuerunt. Vera igitur curatio consistit, primùm in exquisita victus ratione: deinde in expurgatione pituitæ: tertio in præcautione corruptionis humorum & in apertione matricis: quartò in auxiliis iuuantibus calorem innatum. Quod ad primum attinet, multa præscribere nō debeo, quàm vt magnifica domina carne vtatur, quæ facilis sit concoctionis, assa, siue gallinarum, siue auium, siue aliorum animalium. Vitet autem varietatem ciborum, iuscula, tosta, legumina, pisces, nimiũ vsum ouo-

rum, maximè cum butyro, lacticia, præcipuè verò cruda omnia: abstineat à vinis potentibus. Sed panis intingi in maluatium potest. Bibat autem parcissimè. Inter cœnam & prandium ne bibat. Ante cibum se exercent. Quod si exercitium sustinere satis sufficiens non potest, aliquot grana piperis, maximè albi deglutiat, ut iuuetur inde calor naturalis. Multa in hanc sententiam de diætâ scribi possent, sed satius est vnumquemque sui diligentem rationem suscipere, & obseruare quæ profint, quæ noceant. Multa præcepta colligere, & pauca obseruare, nihil prodest. Quod secundo loco purgationes attinet, nolo vehementes suadere, sed pillulæ satis erunt, si sumantur dimidia hora ante cœnam, primo singulis septimanis bis, postea semel in septimana, nouem pillulæ, & postea in cœna facili-

Purgantia.

℞ Aloës rosatæ ʒvj.

Succin. alb.

Mastich. an. ʒij.

Agaric. albiss. ʒj ʒ.

Gentianæ,

Aristo-

Aristoloch. rotund. an. ʒʒ.
 Aspergatur puluerifata aqua cinnamom.
 & cum syr. de absinthio f. massa, de qua,
 pro qualibet drachma, reformentur pil-
 lule 14. Istarum pillularum nouem sumat
 vno die, & si prima die parum, vel nihil
 aluum mouent, repetat altero die: edu-
 cent pituitam, & stomachum ac matri-
 cem roborabunt. Tertiò, ne humores
 corrumpantur & cor affligatur, suadeo
 vt hoc puluere vtatur, maximè si senfe-
 rit caput & cor malè habere: conficitur
 autem ex margaritis præparatis & terra
 sigillata, æqualibus partibus. Vsus eius
 est in aqua borraginis, è floribus in vi-
 tro, non in vase æneo destillata, tertia
 parte vnius drachmæ, aut paulò plus. In-
 primis caueat vsum aquarum destillata-
 rum in cupro vel stanno. Si aquæ borraginis
 paululù aquæ cinnamomi admisceatur,
 stomacho erit gravior, & cor roborabit: &
 nõ dubito, quin hoc vnicum etiam pluri-
 mum sit profuturum. Postremò, vt calo-
 ri naturali etiam foris prospiciatur, & in-
 flationi, quæ vehementer corpus turbat,

Pro inflatio-
ne.

occurratur, misceatur farinae triticeae cō-
 tufæ carui vel cuminū, piper, nux musca-
 ta, garyophyll. & zinziber, adde mel, for-
 mentur inde parui globuli vel taleoli, &
 apud dulciarium pinfantur: hos calidè
 applica ventri, inuolutos tamen subtili li-
 no, nec nocent si vel totum corpus tegāt.
 Pro utero utilissimum fuerit, gummi ra-
 camahaca in aluta illitū, & in forma em-
 plastri sub vmbilicum applicatum, quod
 tantò efficacius erit, si scutum illud sto-
 machale superius ordinatum accesserit.
 Hæc subitò monere volui, paratus vbi
 conualuero, nulli operæ in curanda ma-
 gnifica domina parcere. Calen. Maij, an-
 no 1584.

IOHAN. CRATO

A KRAFTHEIM, MED. & C.

CONSILIVM XXXV.

*In dolore & suffocatione matricis, pro qua-
 dam nobili fœmina.*

SPerlegi literas tuas humanitate & eru-
 ditione refertas, & quibus quod ad
 curationem nobilis matronæ ægrotantis
 attinet, te circumspectè & methodicè sa-
 tis rem

tis rem tractasse video, atq; adeò, vt quid
 superaddi iam commodè possit nò agno-
 scam. Solent enim morbi nonnunquam Morbi qui
 contumaces. in-
 crudefcere, atq; contumaces sanationi
 fieri, vt omnia medicamenta, optimè et-
 iam excogitata, respuant. Nosti enim O-
 uidij carmen:

Interdum docta plus valet arte malum.

Itaque mirum non est, quòd omnes ex
 equo morbos tollere nequeamus, cum &
 superiores, & in arte medica magis ex-
 perti ac docti Medici, id prestare non po-
 tuerint. Faciamus igitur quod possumus,
 reliquum Deo committendum est. Ve-
 rum quando vis vt meam opinionem tibi
 aperiam, breuibus accipe. Curarem ante
 omnia vètris fluxum, quem obiter inua-
 disse ægrotam scribis. (Nam salubrem illi
 futurum, si modum non excesserit omni-
 no spero, cum proculdubiò succos illos
 malos dolorem vterinum mouentes, ac
 vapores venenosos ad caput spirantes, se-
 cum educat) ac ad dolorum, in imo ven-
 tre positorum, sedationem, intentiones
 omnes adhiberem. Et cum iudicarè per
 alui fluxum corpus ægrotantis satis eua-

cuatū esse, offerrem ad intra, quod aiunt,
& ab extra, dolorem sedantia medica-
mēta: ad intra siue per os exhiberem de-
coctum tale:

℥ Galangæ,
Zedoar. el.
Baccar. lauri,
Rad. ligustic. an. ʒ ij.
Gran. & rad. pæoniæ a. ʒ j.
Cimin. ʒ j ḡ.
Sem. Dauci,

pastinac. sylv. a. ʒ j.
Coq. in aq. florum tilia, betonic. & matri-
cariæ a. ḡ. ḡ. ad casum tertiæ partis, de co-
latura dabis manè & serò cochlearia mi-
mer. ʒ vel 6 calidè. Decocto exhausto da-
rem de sequenti puluere, quem sæpè in
sedando dolore, ac strâgulatione matricis
non sine fructu sum expertus, qui habet:

℥ Sem. dauci ʒ ḡ.
pastinac. sylv. ʒ ij.
Rad. pæon. & gran. excortic. a. ʒ j ḡ.
ligustic.
Sem. cimin. a. ʒ j ḡ.
Anterior. oss. cranei human. ex su-
tura coronali vst.

Cinnamom. el. a. ʒj ʒ.

Baccar. lauri,

Zedoar. el. a. ʒiiij.

Fol. betonic.

Rad. bistortæ an. ʒj.

Succin. alb.

Ameos,

Seseleos a. ʒ ʒ.

Redigantur singula in tenuissimum pul-
uerem, & misceantur. ^{400is} manè & serò
ʒ ʒ. cum aquis matricariæ, betonicæ, &
modico vini albi clari. Clysteres præterea
aluo adstricta ex decocto gallinarũ confe-
ctos iniicerem, diebus alternis. In deco-
cto incoquerem: Fl. chamæmel.

Fol. matricariæ,

betonic.

lauri an. p. ij.

Rad. pæon. & gran. eiusdem a. ʒ ij.

Sem. rutæ ʒ ʒ.

dauci,

viticis a. ʒj.

De decocto caperem ʒ ʒ. in quo diss.

Ol. lilior. albor.

cheirin.

chamæmel. an. ʒ ʒ.

Sacch. rubr. ℥ss. atq; ita iniicerem
 Aluo retenta adderem:

Bened. laxatiu.

Hieræ picæ simpl. a. ℥iij.

Illa enim ratione si quid restaret humo-
 rum dolorem mouētium paulatim edu-
 ceretur. Nicolaus Florentinus etiam lau-
 dat in tali casu puluerem gentianæ in vi-
 no calido oblatum, & scribit puluerem
 hunc dolorem ventosum (nam eiusmodi
 illum esse timeo) ex flatu crasso inflatio,
 cum proprietate, tum qualitate sanare. Et
 addit: Dicunt quidam quod curat dolo-
 rem præsentem, & præseruat à futuro. Vi-
 deat ergo ipsum Prudentia tua sermone
 6, tract. 3, cap. 33. Ab extra applicarem em-
 plastrum de galbano factum, & de baccis
 lauri an. q. s. & applicarem sumini, vel so-
 lum emplastrum de baccis lauri appone-
 rem, præcedentibus tamen fomentis hu-
 midis, siue siccis, ex carminantibus, & an-
 odyinis confectis. Hæc habui, quæ ad pe-
 titionem tuam tibi communicare volui,
 quæ si videntur conuenientia, ac institu-
 to tuo inseruientia, vsurpare poteris, sin-
 minus vt studium tamen meum, ac vo-
 luntatem

Puluis gen-
 tianæ in
 dolore ven-
 toso.

luntatem erga te meam boni consulas, oro. Ocyssimè è Dresda, Kalen. Nouemb. anno 1568.

IOHANNES NEFIVS,
MED. &C.

CONSIL. XXXVI.

*In ardore vrinae, cum exulceratione colli vesicae
& pudendi, ac mictu cruento, pro
quadam honesta ma-
trona.*

S Ex literis tuis ad fratrem meum charissimum, D. Iohannem, feбри grauissimè laborantem, & me quoque vnà, à te scriptis intelligo, matronam, patientem tuam, ex ardore vrinae aliquandiu laborasse, & eo ipso non solùm vesicae collum: sed & pudendum exulceratum esse. Est autem casus grauis admodum, & sanatu difficilior, cum ob mādantium membrorum intemperiem, quæ non facilè in iis, qui exactam victus rationem cum curatione non coniungunt, corrigitur: tum verò ob loci affecti situm. Etenim locus ille natura humidus, & ob id consolidatu difficilior, tum quod excremēta acria per

ipsum trāsitum habent. Petis autem con-
 filium nostrum, quod frater pro suo erga
 te amore non negaret, nec ego recusare
 debeo, nec possum. Vtinam autem ita da-
 re possem, vt vellem, & casus ipse requisi-
 uerit, consultum patienti foret. Et quam-
 uis pro tua doctrina meo potissimū sub-
 sidio in hac parte non eges, tamen pruden-
 ter facis, quod in tam grauibus casibus
 etiam aliorum consilia requiris. Nam &
 hoc pacto te à temeritate & audacia, &
 à calumnia artem vindicabis, si ægrota
 amici intellexerint, per te non stare, quò
 citiùs morbus curetur: sed propter mali-
 tiam morbi id euenire. Laudo autē tuum
 in operatione progressum, & quia scribis
 tumorem ortum in pudēdo cum inflam-
 matione, consules huic missione venæ e-
 paticæ, item clysteribus auertentibus &
 euacuationibus. A credinem verò humo-
 rum epicrasi ad temperiem deduces, ne
 inflammationem cum erosionē augeat.
 Postea vteris, quod & te fecisse autumo,
 anodynis applicatis, siue per spōgias, siue
 per inessus. Ex iis verò placet mihi qui:

℥ Flor. chamæmel.

meli-

melilot. citrin.

leucri,

violar. purpur.

Herb. parietariæ,

mercurialis vtriusque,

Sem. lini,

scenugr.

althææ an. q. v.

His addes, vbi percolatio pro fomento facta fuerit, croci parum. Habent autem hæc egregiam mitigandi vim, & aut petiis, aut spongiis applicari possunt. Sedata inflammatione, si exulceratio, aut pustulæ essent, mundificari possent, hydromel. ℥. β. cui ʒ. ij. succi apij cum ʒ. j. pulu. myrrhæ mixtæ essent. Habet enim hoc medicamentum singularem vim mundificandi, abstergendiq; & hoc genus exulcerationis pinguia auersatur. Mūdicato loco ad consolidantia leuia putarem esse deueniendum, ex quibus vsitatū est mitius, quod

℥. Aq. plantag.

rosar. an. ℥. β.

Sief sine opio ʒ. iij.

Cortic. myrobal. citrin. ʒ. ij. β.

Camphoræ ḡ. ij.

Diducuntur ista in mortario dissoluendo,
& applicantur primò per syringam, post
etiam petias. Est & aliud mihi consolida-
tuum, quod:

℞ Aq. rosar.

plantagin.

caudæ equin.

consolid. maior. a. ℥. β.

Pfidiar.

Balaustior.

Nucum cupressi,

Myrobalan. citrin. an. ʒj β.

Contusa coquatur, donec tertia pars ca-
dat coctione, coletur, colaturæ add.

Sief sine opio ʒij.

Sp. vnguenti de tutia ℥j.

gummi arabic.

sarcocollæ,

thuris masculi,

carab. an. ʒ β.

f. aqua, quæ simili modo applicatur. Hæc
tibi remedia vsitata communicare volui.
Præscribere enim curationis methodū,
hoc esset noctuas Athenas, quod aiunt. &
te loci affecti quotidianus aspectus, quid
agendum, & quid singulis diebus mutan-
dum

dum erit, edocebit. Et scis certi quid præscribi non posse à me absente in his casibus, cum hæc ægritudo, & curatu sit difficilis per se, tum verò difficilior, quòd mulieres præ pudore loca ista non libenter ostendant, & à mulierculis sæpè Medici, dum non bene de affectione iudicât, falluntur. Quare opera danda erit, vt ab ipsa matrona impetres, quod & ego aliquândo feci, vt affectum subinde cõspicias. Cõspecto enim loco facilius curabis. Et hæc sunt, quæ tibi in summis occupationibus, & perturbatione animi, quam ex graui ægritudine fratris cœpi, in præsentiarum respondere volui. Vale. Celerrimè, Dresdæ 24. April. anno 1560.

CASPAR NEFIVS,
MED. & C.

CONSIL. XXXVII.

In mensium retentione, & catalepsi ex epatis, venarumq; oppilatione, pro quadam puella.

QVO morbo vestra filia affligatur palam est, nempe, mensium retentione. Causa huius est, ipsa venarum obstru-

ctio, id quod ex lotio deprehendere licet.
 Est enim vrina ipsa omnino aquosa, id est,
 alba, tenuis & cruda, & que omnino caret
 contētis. Ipsa verò catalepsis, est sympto-
 ma succedēs ipsam epatis, & venarum op-
 pilationem. Hæc curari non poterit, nisi
 causa eius in primis sit ablata, nempe, nisi
 venarum obstructio sit, vt decet, reserata,
 id est, nisi menses, vt decet, rectè fluere
 incipiāt. Quomodo autem hi prouocan-
 di sint, nunc paucis subiiciam. Principio
 loco aliquod pharmacum purgatorium
 per vnā horā ante cœnam exhibeatur,
 quo recrementa circa primas vias, & in vē-
 triculo existentia detergantur & educan-
 tur, ne hac à succedente medicamēto, vt
 vocant, digestiuo, præcipitata intra venas,
 ipsa obstructio & malum augeatur inten-
 daturq;.

¶ Pill. de hiera simplic. Gal. (nata:

mastich.

agaric. troch. an. ℥j.

f. pillulæ paulò maiores alephang.
 cum aq. betonicæ.

Deinde per dies tres aut quatuor in au-
 rora bibat huius potionis sequētis ℥iij. s.
 bene

bene calidæ, & maneat inde ieiuna per tres integras horas ad minimum. Hęc potio attenuabit, & dissecabit crassitiem & viscositatem humoris obstruentis venas:

℥ Syr. de duab. radicib.
mellis rosat. colat. a. ℥ ij.

Oxymel. simpl. ℥ j β.

Aq. betonic.
cichor.
hissopi a. ℥ iiij.

Misc. & f. quatuor haustus, per quatuor dies manẽ ebibendi ieiuno ventriculo.

Materia iã attenuata, & ad expulsionem præparata, purgetur sic, vt sequitur:

℥ Mass. pill. de hiera cum agaric.
de hiera comp. Gal. a. ℥ j.
benedict. ℥ β.
diagr. ḡ. j β.

Cum aq. pulegij f. pill. num. xxj. inuoluantur in puluere cinnamom. ac macis, & deturorẽtur à ieiuna quatuor horis ante prædium. Tãdem vtatur his rotulis per diem bis, manẽ scilicet horis tribus ante prandium, & duabus horis ante cœnam. Pro vna vice accipiat numero tres, aut quatuor rotulas. Sequitur harum descriptio:

℞ Sp. diacalament. gal. omisso sem. ʒij
 pij ʒj.

Pul. cinnam. interior. ʒj.

macis,

Cassia lig. vera,

Pulegij,

Croci,

Rad. pæoniæ,

Cardamom.

Margarit. præp. a. ʒss.

Sacch. canari in aq. betonicæ dissol. ʒiij.

f. conf. in rotulis, reponantur in scatulam.

Incipiatur ista curatio ad proximū diem

Saturni, & donec hisce utitur medicamē-

tis, semper sub noctem caput inungatur

hoc vnguento:

℞ Ol. mastic. ʒj.

myrtini ʒss.

Acaciæ ʒjss.

Thuris ʒss.

Cum modico ceræ f. vnguentum.

Post usum horum pharmacorū abstineat

virgo ab omni medicamentorum usu per

duas hebdomadas, deinde repetantur à

principio pharmaca superiùs descripta.

Sed loco digestiui, vt vocant, seu potionis

conc o-

concoctricis, hac decoctione sequenti v-

℥ Herb. hiffopi, (tatur:

pulegij,

betonic.

meliss. a. m. j.

Rad. pæoniæ,

rubia tinct. a. ʒ iij.

Cortic. rad. cappar. ʒ ij.

Sem. fenicul.

dauci a. ʒ iij.

Florum omnium per horas septem infu-
sio, & ad consumpt. ferè medietatis deco-
ctio, vt remaneat ℥b. j β. In colatura dis-
solue:

Syr. bysantior.

de artemis. a. ʒ j β.

Sacchari albi q. s. f. potio aromatizata cum
cinnam. el. ʒ ij. & cardam. ʒ j. presentetur,
vt decet, in aurora, & per quatuor dies bi-
batur. Dum vtetur autem hac potione,
tum manè & vesperi venter etiam inun-
gatur bene calidè hoc linimento:

℥ Ol. anethini,

chamæmel.

amygd. dulc.

cheirin. a. ʒ β. Misc.

Et antequam vtatur rotulis, tum per duos
dies manè assumat hanc sequentem po-
tiunculam, quæ:

℥ Theriac. And. veter. opt. ʒ ij ʒ.
Aq. pulegij,
artemisiæ an. ʒ iij.

Misc. probè, & diuidatur in duas partes,
& quælibet pars seorsim præsentetur. Et
epota hac potiuncula duobus elapsis die-
bus, utreque saphenæ aperiatur, & accumu-
tum admodum extrahatur sanguinis. Ac-
cidenti, catalepsi videlicet, quomodo et-
iam succurrendū sit, nūc sequitur. Caput
sub noctem inungatur vnguento superius
præscripto, deinde statim infra genu deli-
getur crus splenio hoc sequenti vng. illito:

℥ Ol. myrtin.
rosacei an. ʒ vj.
scorpion. ʒ iij.
Theriac. And. opt. ʒ j ʒ.
Sem. & rad. pæon. an. ʒ ij.
Pull. gallar. cupress.
Cimini parum torrefact. a. ʒ j.
Mastich.
Fol. plantagin.
Sem. carui, fenicul. a. ʒ ʒ.

Cum

Cum modico ceræ f. vnguentum.
 Vesicatoria etiam circa talos in utroq; la-
 tere adhibeantur, confecta ex canthari-
 dibus, fermento & aceto. Si his nihil effi-
 ciamus, fortiora adhibeantur, & præsertim
 hoc: ℞ Scillæ non assatæ ʒj.
 Sem. vrticæ,
 sinapi a. ʒ iij.

Contusa scilla, & admixtis reliquis, f. cata-
 plasma, & inducatur panno lineo, ac plan-
 tis pedum admoueat. Interdum etiam
 refert in crure aliquot cucurbitulas tres
 aut quinque absq; scarificatione affigere.
 Ad postremum si res nõ succedat, ad fon-
 tanellas confugiendum est.

IOHANNES SIGISMUNDVS,
 SCWIDNICENS. MED. & C.

CONSIL. XXXVIII.

*In febris quartana, & epilepsia, pro quadam
 puellula quatuor annorum.*

CLARISS. atq; excellētiss. dd. Docto-
 res, domini & amici reuerenter co-
 lendi. Cùm doctrinam & peritiã vestram
 venerer, eamq; plurimi faciam, lubentius
 ab E. V. consilium, quàm aliunde peto.

Fui igitur nunc auctor & hortator generoso & magnifico domino, ut in morbo suæ filiolæ, quam quidem habet unicam, atque ideò occasiones periculorum qualescunque grauius formidat, potissimum E. V. sciscitaretur sententiam, & de commoda medicatione vestrum exquireret consilium. Oro autem reuerenter ut E. V. hæc in re magnifico huic domino non grauatim obsequantur, & nos in hoc casu, quod omnino futurum speramus, benignè erudiant. Ego quidem qua potero perspicuitate omnem rei historiam, quæ etiam mea fuerit, & deinceps sit sententia breuiter exponam, ut inde E. V. certi quid statuere possint. Alter nunc agitur menses, ex quo puellula annum ætatis quartum ingressa est, eiusque cõstitutio est humidat. Habitus hætenus fuit valdè gracilis & imbecillis. Color faciei & cutis obscurior, declinans ad colorem luteum. Caro non valdè mollis vel laxa, sed fermè mediocris consistentiæ, caput mediocre, aut fermè magnum, præditum magis copiosa carne, quàm reliquæ corporis partes. Musculi corporis ita graciles & imbecilles, ut hæ-

tenus,

Narratio
casus.

tenus, præsertim cum morbis continuis affligeretur, sola ambulare nequiverit. Reliquæ tamen facultates animales satis vegete, discurret, meminit, pro ratione ætatis, est & exquisiti sensus, verum verba articulata nondum multa loquitur, nisi cõmunissima. Inde ratiocinor cerebri temperaturam humidam quidem primò, idemque nonnihil ad quandam declinare frigiditatem, quamvis non magnam. Nam & somni, quamvis satis multi sunt, non tamen nec profundi, nec valdè longi. E par etiam à mediocri temperamento ad caliditatem, & simul nonnihil ad quandam declinare siccitatem indicio sunt color & cutis, & alia, atque quod ipsa ex levi occasione subinde feбри corripitur. Venter omnino infirmus est. Nam præstantissima ipsius mater tempore gestationis infantis in vtero, & postea tempore lactationis sæpè gravissimis affectionibus vteri & ventriculi affligebatur, & deinde accesserunt errores in educatione gravissimi. Nam etiam nunc cum ægrotaret, familia infantem omnis generis cibis, iisque crassissimis, & deterrimi succi, ad nauseam

usque expleuit, & simul secundo ætatis
 anno ex loco aridiori translata est in lo-
 ca palustria & vicina flumini. Stante ista
 membrorum inæqualitate & educatio-
 ne negligente, coaceruata est quidem
 humorum prauorum copia non exigua,
 partim quidem pituitosorum, partim à
 calore epatis adustorum. (Nam perpe-
 tuo duplex hoc excrementum copiosè
 solet apparere in vrinis.) Tempore autu-
 mni anni superioris infans correpta est
 febris quartana, & quidem multos men-
 ses fermè nihil ex ratione actum, tandem
 sub finem hyemis ego accersitus, ex arte
 quæ videbantur adhibui, neque multò
 post febris desiit, atque etiam fluxus san-
 guinis narium, qui tota hyeme frequen-
 ter recurrebat, intermisit. Sed cum deli-
 cta in victu postea non emendarentur,
 nunquam integræ restituta est valetudi-
 ni. Nam & hypochondria, quoties ego ea
 aspexi, tensa erant, & imprimis in regione
 lienis obstructions graues, neq; corpus
 alebatur. Itaque sub medium veris rursus
 correpta est febris tertiana, & meo iudi-
 cio, duplici. Sed & ea post paucos dies su-
 perata

perata est. Interea verò inde vsque à tempore verno per interualla alio quoq; correpta est symptomate, atque hoc est, de quo præcipuè expetitur E. V. consilium.

Accidit enim infanti quidam vniuersi corporis spasmus, interdum leuior, interdum grauior, nunquam tamen valde sæuus, neque diuturnus. Ego cùm interrogor quale nam sit morbi genus, vt ipsis parentibus magno alioqui metu consternatis dolorem leniam, soleo dicere, quid simile esse epilepsiæ, non tamen epilepsiam veram. Etsi autem puto nec E. V. tales deceptiones officiosas, Galeno & aliis vsitatas, reprehendere, tamè etiam huius mee appellationis veras habeo causas. Omnino enim iudico, non esse epilepsiam per essentiam, sed ex consensu, ventriculi imprimis, & partium vicinarum, cuius rei hæc sunt indicia. Nã prout magis vel minus, in ratione victus peccatur, cò vel sæpius vel rarius morbus puellam inuadit, & ante accessionem manifestè præsentitur paroxysmus, non solùm oscitatione, & similibus signis, verum etiam quadam nõ obscura *καρδία*, & simul perpetuò eo

Spasmus vniuersalis in infante.

tempore ascendunt prius ructus acidi, & mirè fœtidi. Post paroxysmum etiã, præsertim nunc, excernitur lotium crassum cum copioso pituitoso sedimento & exusto. Subinde quidem præterita hac æstate quædam adhibita sunt auxilia pro diversione vaporum à cerebro, humorum peccantium vacuatione, cerebri exiccatione, & ventriculi corroboratione. Sed cùm paroxysmi non essent vehemētes, negligentius omnia administrata sunt, præsertim cum puella tunc cum parentibus non esset, & delicta in victu nihil emendata sunt. Sub medium verò hyemis circa ipsam brumam, cùm infans in aliam arcem transferretur curru, cœpit habere deterius. Ibi cùm denuò vocarer, paroxysmum epilepticum quidem nullum vidi, sed cum priore die eo afflicta esset, læguebat, cum leui quadam febricula, cibi fastidio, ructibus fœtidis, & stomachi aliquo dolore. Posteaquam autem alius ex electuario lenitiuo, quod quidem nunquam transcēdi, moderatè subducta est, cibum accepit, & corroborata est. Ibi cum errata in victu studio acri redarguerētur, & lon-

go scripto ordinem viuendi exponerem, promiserunt deinceps curatrices infantis maiorem esse adhibituras diligētiam. Viētum autem probaui moderatē attenuantem, quantitate & qualitate, atque vt sapius, parumque illi daretur mandaui. Ordinem etiam somni, exercitiorum & excretionum, eum qui cōuenire videbatur, institui. Hac quidem ratione cū infans gubernaretur, habitus corporis manifestē resumi visus est, & color faciei apparere viuidior. Sed die 14 post proximam inuasionem circa nouilunium, denuò paroxysmus epilepticus eam inuasit, & is bis tēre eodem die repetiit, sed ita vt neque diu duraret, & infans bene videretur tolerare. Rursus deinde quieuit, donec die 10 post alia superuenit accessio, eoq; quater eodem die satis magna cū vehementia recurrente, sed ita vt infans primum videretur paulum rigere, demum corripit calore extraneo desinente in sudorem. Quarto ab hac die seriùs rursus obscurus quidam rigor inuasit, & cū ea parua quædam cerebri turbatio, cū ea calor quidam febrilis, & vniuersi corporis copio-

sus sudor, atque ista quartanæ cuiusdam
 leuis accessio bis tēve iam repetiit, sine
 vlla epilepsiæ significatione. Interea cor-
 pusculum in sudorem valdè promptum
 est, rufficula etiam quædam exorta est, vl-
 cus manans circa aurem sponte ortum, &
 eruperunt achores capitis, tamen non
 multi. In vrina interea signa manifesta co-
 ctionis, color optimus, in fundo residet
 tamē adhuc quid pituitosum & exustum.
 Ipsa puella melioris coloris, quàm vn-
 quam antea, alacris etiam est, bene habet
 se ad oblata, & rectè dormit. Talis qui-
 dem nunc rei status est. Quærit autem
 magnificus dominus, quid spei sit in po-
 sterum, & quid si morbus hic recurreret,
 factu opus sit. Ego quidem Clariss. viri
 ex omnibus signis bene spero, & existimo
 naturam nunc in moliendis euacuationi-
 bus criticis occupatam. Atque etsi puella
 hæc nunquã, cum fundamenta non bona
 sint, valdè secura viuere poterit: tamen o-
 pe diuina & eam superstitem esse, & me-
 liori in statu vitam degere posse arbitror.
 Rationem autē medicationis, sicut cœpi,
 in primis ad cōmodam diætã reuocarem,
 deinde

deinde si aliquid videretur residui, unde
 recidiua appareret, ego quidem sumpta
 indicatione, præcipuè à causa morbi, quæ
 vrget, & respiciendo ad virtutem & æta-
 tem puellæ, eligerem lenia & idonea au-
 xilia. Pro absterfione igitur viscerum nūc
 quidem vterer syrupo quodã, quem hic
 ad casus eiusmodi ex succis betæ, mercu-
 rialis, maluæ & parietariæ parari curo, cui
 interdum aliquid ex oxymelle scillitico
 miscerem, aut nonnunquã exiguam quan-
 titatem electuarij lenitiui offerrem. Sum-
 me etiam laudarem cõfectionem ex tur-
 bith cum thabarbaro, & similes, quæcũq;
 pituitam primò, deinde humores calidior-
 res & adustos respiciunt. Visceribus ro-
 bur adderem cõseruis ex rosis, betonica,
 aut electuario de pæonia, quibus parum
 quidẽ ex speciebus diarrhod. miscerem.
 Vsurparẽ in hunc vsus exterius fomẽta,
 inunctiones & similia. Epar si præter mo-
 dũ calere videretur fomentis non tange-
 rem, sed interim vnguento rosaceo Mes-
 modestè refrigerarẽ. Capiti etiam quan-
 tum in ista ætate fieri potest prouiderem.
 Primum quidẽ diuersionibus, lotionibus

crurum, frictionibus asperioribus, deinde moderatè vacuantibus. Posterius er-rhyna leuiora naribus instillarem. Caput ex decocto herbarum moderatè detergentium cum agarico abluerem. Cômifsuræ coronali puluisculos exiccantes inspergerem. Deniq; frictiones cutis cum oleo amygd. amar. cum aliqua quantitate nitri ortum achorum iuuarem, & alia similia auxilia excogitarem. Medicamentum excitatis cantherium vel vesicam, etsi summo perè probarem, mentionè facere non possum, quia non admittetur. Atque hæc quidem fermè sunt, quæ E. V. exponere volebã, atq; omnes has meas cogitationes iudicio E. V. reuerenter subiicio, petoq; vt re deliberata statuatis quod rectissimum videbitur. Illud vt necessaria cum cura & industria administraretur, ego quidem quantum præstare potero operam dabo. Oro autem æternum DEVM, naturæ conditorem, & artis nostræ moderatorem & ducem, vt ipse consiliis nostris secundos tribuat euentus, & E. V. in florenti cursu vitæ diutissimè incolumes seruet. Bene & feliciter valete, viri clarissimi.

mi. Beneuolentiæ vestræ me commēdo
reuerenter. Glogouizæ 15 Ianuar. an. 1563.

IOACHIMVS CVREVS,
PHYSICVS GLOGOVIEN. &c.

FINIS libri III Consiliorum
Medicinalium.

SEQUVNTVR EPISTO-
LÆ MEDICINALES.

MAGNIFICVS DN. ANDREAS
Dudith ab Horekouiza, Consil. & Orator Cæ-
sar. &c. Clarissimo viro Dn. D. Wen-
ceslao Raphano Vratisl. Physico
Oppaniensi, S. D.

MIRARIS fortasse, cur ad te non re-
dierit is, qui tuum tantopere expe-
tebat & consilium & operam. Cognosco
causam. Deterritus mercede, quam cum
pharmacopeo postulabatis, Tessinū pro-
ficiscitur. ibi in chirurgum, qui lapides è
vesicis exsecare solet, incidit, certam, vt
solent, salutem, non magno precio, ven-

dentem. Itaque illius se vanitati, vt ego
ominor, totum tradit. Quam res exitum
habitura sit, audiemus paulò post. Ego
vereor, ne imprudentiæ suæ pœnas det li-
mul & auaritiæ. Sic solent plærumq; qui
compendia quærunt, magna dispendia
referre. Sed valeat ille, & suo cõsilio frua-
tur, quãdoquidem nostro parere noluit.
Hæc scripsi, non tam vt scires quid consi-
lii ceperit is, qui iam meus esse desit &
conomus, quàm vt, cum te salutare de-
creuissem, longiorem ad te darem epi-
stolam. quamuis tu fortasse æquiore ani-
mo inanibus hisce literis meis carere pos-
ses. sed ignosce mihi, non possum pati, vt
nuper admodum tam feliciter inita in-
ter nos amicitia silentio elanguescat, quã
equidem vigere, & mutuis inter nos of-
ficiis augere imprimis opto. Nescio quàm
sis occupatus, hoc præsertim tẽpore, quo
variis morbis vulgus infestatur, sed si tan-
tum est otii tibi, vt libeat animi causa, ad
me excurrere, eris mihi gratissimus & ex-
pectatissimus hospes. Si piscatione dele-
ctaris, dabo operam, vt si alia omnia. cer-
te id apud me desideraturus non sis. Mit-
tam

tam si voles, & cum voles, currum & equos. Si Pureanū habes de medicamentorum purgantium facultatibus, rogo te, ut eius vsum, ad aliquot dies, mihi accommodes. Legi non ita pridem Thomæ Erasti, docti viri, eadem de re librum. cuius si valere sententia debet, omnem profectō funditus, ut mihi quidē videtur, medicinam tolli necesse fuerit. Nam ut alia omittam, si nulla sunt κεφαλικά, nulla ήπιικά, nulla καρδιακά, & aliis membris accommodata, propriaque, vel ut vulgo vocant, appropriata pharmaca, sed sola vellicatio, aut acrimonia, aut etiā ipsa ciborum copia, facultas expultrix incitata, noxia quævis propellit, & excernit; quid iam opus est amplius doctrina illa de alim. fac. de medic. comp. de morborum denique differentiis? Vnū aliquod, quale quale illud sit, medicamentum omnibus humoribus educendis, atque adeò omnibus morbis propellendis suffecerit. Puto te librum legisse. Quare non ero longior. Cupio tamen tuum de eo iudicium audire. tum de antimonio, & aliis Theophrastici pharmaciis. Video multum illis tri-

Erasti sententia de medicamentorum propriis facultatibus.

Contra Erastum.

De Theophrastis.

bui à multis, & si vera mihi narrantur, euan-
 rant magnos morbos ciniffiones illi, & ut
 ille inquit, argenti extenebronides. Ver-
 rum faciunt id & vetulæ sæpe, ut trium-
 phare iam cōtrarationales empirici pos-
 se videantur. Equidem, ut hoc quoque
 addam, vidi proximè præterita estate mol-
 lestam scabiem (de qua curanda multa
 & varia, & longa quædam, vestri præci-
 piunt) vnguento, quod hic quidam pa-
 rat, depulsam esse quatrduo; nulla vel æ-
 tatis, vel sexus, vel temperamenti habita-
 ratione. priuigna mea 14 an. nata, ego 43,
 & alii diuersæ ætatis, & complexionis, eo-
 dem vnguento, eodem modo admini-
 strato, sine vlla molestia, conualuimus.
 Quid dices? alii etiam sua sponte conua-
 lescunt, tum ex hoc, tum ex aliis magnis
 morbis, nullius ope. Quare venit mihi in
 mentem illius dilemmatis, Omnis mor-
 bus, aut in vitam, aut mortem desinit. V-
 troque igitur modo medicina inutilis est.
 V-
 cui affinis est & illa quæstio, de vitæ ter-
 mino. Sed desino plura nunc garrere. O-
 ro te, si quem vsquã nosti bonum & mo-
 destum virum, Græcis, Latinisque literis
 erudi-

Vnguentū
 scabiem cu-
 rans.

Omnis
 morbus aut
 in vitā aut
 mortem de-
 finit.

eruditum, & philosophię in primis ac medicina studiosum, qui mecū in hoc otio, & solitudine viuere aliquādiu velit, eius vt mihi operam conducas. Liberaliter & iucundè hominem tractabimus. Fieri vix potest, vt nō multos habeas notos, qui talē hospite quærunt. Filium meum illi instituendum traderem. Vale & amori meo ignosce, cui hæc omnia adscribas velim.
Pascow. 17 Septemb. anno 1577.

ANDREAS DV DITH AB HO-
rekouiza &c. Wenceslao Raphano
Med. S. D.

RE P E N T I N V S boni huius viri, qui has reddet, discessus, breuiorem me facit. remitto per eum omnia, quæ mihi miseras, præter Kolreuterum de vrinis, virum, vt video, eruditum, & iudicio minime supersticioso præditum. Vtinam existat aliquis, qui similem laborem de pulsibus suscipiat. in quibus ipsis quoque nō dubito magnam esse inter Medicos superstitionē. Ausim etiam dicere tot differencias, quot describuntur, à Galeno præsertim, neque intelligi à quoquam, neque

De pulsibus
medicorū
superstitio.

obseruari posse, dicerem quiddam magis
 etiam *Ἰατροσόφου*, sed nolo vos offendere,
 ne si quis casus incidat, operam nobis ve-
 stram denegetis; hocq; modo iniuriã ve-
 stram vlciscamini. taceo igitur; præsertim
 quod iam casus quidam aduersus causam
 mihi adfert, vt consilium atque opẽ tuam
 implorem. quod mihi, vt communicare
 quamprimũ ne grauere, per humanita-
 tem tuã, te oro. Filiolus meus annieulus,
 heri è mensa, in qua iacebat, de sertus à va-
 gabunda nutricula, in scamnum decidit
 post in terram, vulnus accepit in superio-
 re linguæ parte, quæ palatum respicit, sa-
 tis profundum; vt duo pisa minora cape-
 re possit, iuxta se posita, non superimpo-
 sita, vt hinc etiam latitudinem intelligas.
 habet dentes duos superiores, totidẽ in-
 feriores. ex inferiori linguæ parte nullum
 vulnus apparet, quod mirum videatur,
 cùm mentum contusum sit aliquantu-
 lum & sanguine suffusum: vt appareat su-
 perioribus dẽtibus incisam linguã prope
 apicem, vnus digiti interuallo. Quid in-
 bes nos facere? difficile est infanti medi-
 cinam adhibere, eo loco præsertim. Cen-
 sesne

Lapsus pue-
ri.

Vulnus in
lingua ex
casu.

sesne illinendā eilinguam melle despu-
mato? Putāsne ex hoc vulnere periculū
fore, ne vitiosè pronunciet? Consule in
medium mi D. Doctor. Vereor ne sup-
puretur. Iam non fugit. ablactatus est e-
nim iam ab vno mense & amplius. De so-
mno theses Erasti expecto, & siquid e-
iusmodi aliud habes. Valeat Ex. V. meq;
amet, rescribat, & amicos salutet, etsi i-
gnotos. Paskowia, 29 Octob. anno 1577.

ANDREAS DV DITH AB HORE-
kowitza &c. Wenceslao Raphano
Med. S. D.

NON licuit citius respondere. Illu-
stris D. Zboronicus Cęsaris pocilla-
tor, affinis meus, aliquot dies me deti-
nuit. Cum hoc igitur hospite meo totos
dies consumere necesse fuit. Post, multis
literis respondendum fuit in varias regio-
nes, tandem in legendis cursim epistolis
Gesneri, quas Vienna accepi, aliquot
dies posui, hoc animo, vt eas simul atque
percurrissem, tecum quoque communi-
carem, vt minus mihi de tam diuturno si-
lento succenseret. Vt ingenuè dicam,

De Gesneri
epistolis.

Gesnerus de
re herbaria.

fefellit expectationem meam. Iucunda
quidem curiosis lectio est; sed non video
an sit operæ precium. De quo tu rectius
iudicabis. Maluisssem de re herbaria cō-
mentarium hominis docti, & diligentis
edidisset Wolfius; sed, ut video, promissis
tantum nos lactavit, in vita Gesneri, &
nunc spem ferè omnem adimit. quod tu
ex eius epistola, quam Aconito præpo-
suit, facile intelliges. Dolendum est opti-
mi illius viri labores tantos, tamque vi-
les, in tenebris detineri. Sed deest scilicet
Mæcenas. Sed de his aliàs. Spero iam te
oculis benè uti; quibus nimix vigilix ob-
fuerunt, opinor. Ungue passim notant
margines Gesneri: rogo te, ut omnia illa
loca punctulis notes, ne mihi totus de-
nuò liber euoluendus sit, cum forte que-
ram aliquid, ut fit. Nam unguium notæ ci-
tò deterètur, præsertim si liber compin-
gatur, quod ut fieri cures à te peto. Rogo
D. Thomam nostrum, ut si ita tibi videat-
ur pro filiolæ meæ morbo, quem paulo
post describam, mittat electi Rhabarbari
quantum iudicabis necessariū esse. puel-
la est septimum agens annum. macre-
scit

scit admodum, scabie nunquam liberum
 corpusculum habet. cutis ferè scabrosa,
 & sicca est, colore ad fuscedinè tenden-
 te, decolore, imò pallida facie semper.
 febricula sub noctem sæpè affligitur, sine
 magna siti. à phthisi timeo, vel etiam ab
 hydrope. Video enim epar non fungi of-
 ficio. Cogitabã Rhabarbari pulverem ex
 panniculo lineo suspèdere in poculo, ex
 quo cereuisiam haurit, aut etiam in infu-
 sione ei propinare. rogo, vt in medium a-
 liquid consulas, & præscribas quid facto
 opus esse iudices. Filiolus cõualuerat an-
 tequam quicquam eorũ, quæ misisti ad-
 hiberemus. pus in lingua concretũ con-
 tinua suctione ipse emundauit sibi. iam
 sanus est, nisi quod vulnus non coaluit to-
 tum. Fortasse nunquam continuabitur
 hæc continui solutio. Mittat mihi D.
 Thomas vnã atque alteram nucem
 vomicam, ad inutiles, & noxios quos-
 dam canes necandos. de quo etiam legi
 in Gesnero. Sed doseos oblitus sum, nec
 quærere vacat, rogo annota, vnã cũ mo-
 do exhibendi. Mechiocani radix Vene-
 tiis ad me allata, iam cariola erat. filiolo

de strabus
 de perbaris

Nux vomica
 ad canes ne-
 candos.

tamen meo, quintum tum annum agentis, grauiſſimè febricitanti, & aluum adſtrictam habenti dedi. Conualuit tertio poſt die. neſcio an huic medicamento id tribuendum ſit, an naturæ ſimpliciter, quæ ipſa ſanat morbos, an quod fortè iam ad exitum peruenerat febris. Lobelii verba de Mechoacan radice ſic habent, Falluntur qui putant Bryoniam eſſe hanc atque illi, qui Laurum cinamomum, & ſimilacem aſperam ſaſſam parillam, aliasque complures exoticas eaſdem ſpecie cum noſtratibus faciunt. Hanc mittit inſula omnium, quæ noſtræ ætati in occiduis inſulis innotuerunt, auro, pecore, ſtirpibus ditiffima Mechoacam vocata, cui radice cognominem fecerunt Indi, uſumque docuerunt Hiſpanos, primum ferè 26 ab hinc annis, à quibus accepimus. quarum drachmæ puluiſculo ſolo, ſed ex uino albo, aut iuſculo propinato, commodiſſimè qualibet die, hora & ætate, nulla moleſtia, aut incommodo, quinquies, ſexies, aut ſepties, ſuaſas hydropicorum aquas eductas, pituitasque quaſuis comperimus. Hanc non viſam, qui cupit noſſe, inue-

tur

Mechoaca.

ſuaſas
 aquas
 eductas

tur Bryoniæ radicem. sunt enim conco-
lores cortice, rugis, & ferè magnitudine;
sed huius taleolæ, frustave rotûda trans-
uersim secta, siccandi causa, intus multis
circulis à centro ad ambitum parallelis,
distinguuntur, mandendo sapore farina-
ceo, nec acri, odoreque neutiquam in-
grati est: cæterum albida & friabilis, vt
bryonia, cui similè faciunt sarmentis pe-
damenta scandentibus & racemis. Folia
atro virentia, rotunda, perennia, Nym-
phæ ferè, & pariter supernè parum acu-
ta. Mitto tibi commentarium Marcelli
de eadem radice. Vinam Kolreuterum
de arthritide nanciscamur. Vale. 21 No-
uemb. anno 1577.

ANDREAS DV DITH AB HORE-
kowitza &c. Wenceslao Raphano
Med. S. D.

ESTo sane. facessant posthac excusa-
tiones, & sileant in literis nostris cul-
pæ deprecationes, quoties alter alterius
operam requireret. Sed tamen ego hac in
porte frequētior ero. humanitas tua ani-
mum addet, vereor, ne minus etiam pu-

dentem efficiat. de quo nō dicam plura,
 ne in eos scopulos deferar, quos me pau-
 lo ante fugere velle ostendi. Iucunda mi-
 hi fuit admodum Bibliothecæ tuæ inspe-
 ctio. Video te bonis libris abūdare. quod
 ipsum iudicii, & doctrinæ elegantis docu-
 mentum est. quod non equidem pro-
 pterea dico, vt eadem me laude quali re-
 munereris, cū meorū quoq; librorum
 indicem videbis. Illud enim in me qua-
 drat; quod tu in ipso limine, ex Plutar-
 cho, posuisti: ὄργανον τῆς παιδείας οὐ κτήσις, ἀλλ'
 ἡ χρῆσις τῶν βιβλίων ὄσι. Mitto igitur tibi meū
 catalogum, qui copiosior esset, si ferre
 scribendi laborem possem. malo legere.
 Remitto omnia, quæ mihi vtenda, pro
 tua humanitate dederas, præter Gale-
 num de humoribus, quem intra paucos
 dies accipies. quantum equidem iudica-
 re potui, vix respondet titulus hīc argu-
 mento. nisi quis omnium morborū cau-
 sas ad humores referat. Quod si valere
 debet, quid prohibet, quin omnes & hu-
 ius, & Hippocratis libri de humoribus in-
 scribantur? sed sutor vltra crepidam. Vul-
 nus in lingua infantis sanatum quidem
 est,

Liber Galeni
 de humori-
 bus.

est, sed non coaluit, neque vnquam amplius coalescet: sed erit perpetua solutio continui. Vereor ne noceat loquelæ, aut certè pronunciationi. Vale, meque tuo ama, & amicos nostros saluta. Pasco-
uia, 26 Decemb. anno 1577.

ANDREAS DV DITH A B HORE-
kouiza &c. Wenceslao Raphano
Med. S. D.

BEASTI me istis tuis manuscriptis li-
bris. miratus sum diligentiam, & sanè
non mediocres labores. gratias ago de
tam insigni humanitate & beneuolentia.
retinui lectiones Italicas, cum Galeno
de humoribus, reliquos omnes remisi.
Si pateris, & carere potes his scriptis, oro
te, sint apud me, dum earum maximam
partem perlego. exscribam etiam aliqua,
nisi tibi aduersum id fuerit. Quod si et-
iam noles, remittam statim, simul atque
mibi voluntatem tuã significaueris. Scri-
psi abhinc triduum Patauium cuidam
Mercurialis discipulo, Bernhardo Palu-
dano, Belgæ, vt mihi omnium Doctorum
ibi lectiones colligat. Mortuus est non

Nicolaus
Curtius.

Mercurialis.
Caponaccius.

Asv signi
lus

ita pridem Brixia, in patria, vir meo iudicio, excellens Nicolaus Curtius. cuius mihi in docendo perspicuitas, & methodus in primis, iam à 20 annis, quibus cum noui, placebat mirificè. Paternus non discedit à Galeno. Tuus Mercurialis varius est, & copiosus. Caponaccius grauis, &, nisi fallor, solidus. Verum tuum hoc iudicium est. ego aureus ille Apuleius ad lyrã. Superasti expectationem meam, vt ingenuè fatear, in carminibus pangēdis; in quo genere planè artifex es. O quàm suavis, quàm plenus, quàm etiã pius. Video te Phœbo charum esse; qui idē & Poëtarũ & Medicorum deus est. Anaromica me delectarunt, quæ si augeres, per ocium, emitti possent cū laude. non enim ita facile est ea, tam aptè, versibus includere; & neminē hoc antehac tētaffe meminī. Nostrum amicum, *μακρὰ ἔρω* illam Spanow, longè præfero huic Italo, qui Aphorismos cōfecit. Satin' rectè tibi loquutus videor? Assentior tibi de quorundam Italorum inuidia: multò etiam magis de Græca lingua; addo ego etiã Latinam. nã quotus quisque est ex vestris Doctoribus, qui

Italorum
inuidia.

qui ex tempore loqui queat? scribere autem emendatè, certè pauci. Fortasse etiã Marinellus retinuit interpretationem Cornarii; cuius tamen silentio nomen præterit. Stultũ esse opus hac in parte, qui tã socordes fore lectores existimet, vt nõ sint indagaturi, cuius ista sit interpretatio. Ain tu non nociturum filiolo meo illud vulnus? illud tamen non video quomodo fieri possit, vt amplius coalescat, quod per sanatum iam à sex fortasse & amplius hebdomadibus est, & ita diuisum, vt coire nullo pacto, nulla industria queat. Quomodo in lingua potest retinere siue oleum, siue quicquid illud est, quo inũgi iubes? perpetuò linguam mouet, fugit, & sputo repletum est; quam vim vniendi partes in vilo medicamento ostēdes tantã, vt in momento coalescant? momento autē opus esset, propter illa, quæ dixi, impedimenta. Sed difficile tibi erit iudicare de non visis, vt de vrina scribit ille tuus Kolreuter. Minium meum tale est. In aquam impono gummi per integrũ diem, vt dum liquecat, & aqua tota viscida fiat. Huius aquæ partem marmorì (aut simili

Miscellanea
Cura

Miscellanea
Cura

Lingua vulnus.

Minium.

Miscellanea
Cura

sup

alicui rei) inspergo, post cinnabaris paucillimum, tero minutissimè ut iam ex copigmentum fiat. hoc impono vitreo vasculo, & eiusdem aquæ infundo tantum, ut color dilutior fiat. sic utor. Sæpè etiam aquæ simpliciter iniicio, aut aceto, cinnabarim in tenuissimum pulverem redactam, & misceo dum color fiat aptus ad scribendum, imposita tamen gummi portiuncula. Hoc fit, cum laborem fugio, & bene tamen succedit. Vale mi optime amice, & me ama. Pascouia 7 Iunii, anno 1578.

ANDREAS DV DITH AB HORB-
koniza, &c. Wenceslao Raphano
Med. S. D.

GRATIAS ago de responso ad quaestionem. nõdum licuit bene examinare. properabat enim tabellarius. Sed nõdubito & doctè & accommodatè responsum esse. Vetat me secus existimare elegãs doctrinã tuã, & acumen. nescio cur Simonii synopsis, cum aliis vna ligatis libris mihi miseris. Si petii, erravi. nam hos ipsos mihi quoq; adferri curavi. Quoniã tam prom-

-u promptum te video in grauibus quaestio-
 -nibus explicandis, & magni facio iudici-
 -um, & doctrinam tuam, rogo te indica mi-
 -hi, quid censendum putes, de altera hac
 in quaestione: Quae potest esse ratio, ut so-
 -mnus meridianus noceat, quem vestri Me-
 -dici plerumque prohibent, & non noceat
 -his, qui coenam sequitur? Idem ventriculus,
 -idem cerebrum, idem homo, causa somni
 -eadem. noli recurrere ad *φλυαείας* illas, de
 -noctis frigore, de diuturno tempore, & quae
 -adferri solent, multa in altera illa quaestio-
 -ne de prandio & coena. nam his facile re-
 -sponderi potest, & videntur esse *κρησπύζε-
 -τε*. Mitto tibi dono, quem me iam pridem
 -misisse putabam, librum de Epochis non con-
 -temnendum in suo genere. Quid te tanto-
 -pere in Liebelautio delectat? Quid in
 -Ronsaeo de scorbuto habes elegantem tra-
 -ctatum in Wieri observationibus medicis.
 -Liber editus est in 4. habet & alias elegan-
 -tes tractatiunculas, de quartana, de angu-
 -ina pestilenti, de hydrope. Si non habes,
 -mittam meum librum, dignissimum le-
 -ctum. Vale mi Domine, & amice optime.
 -Pascouia, die 1 Octobr. anno 1578.

An somnus
meridianus
noceat.

De scorbu-
to.

ANDREAS DV DITH AB HORE⁹*kouza &c. Wenceslao Raphano**Med. S. D.*

Deliteris ad me missis amo te, *Quæ*
 his adiungentur, rogo te, vt, tua cura,
 Troilo transmittantur, per certum aliu
 quem hominem, quem occasio offerret,
 nihil est necesse proprium cursorem con
 ducere. Mitto Squarcilupi cometam,
 non bene descriptam à filio meo. Rogo
 te, vt accuratè hoc scriptum perlegas, &
 ad me iudicium tuum perscribas. nunc
 noctes sunt longiores, non dubito te lu
 cubrare, & non puto ita, vt de die, à tuis
 ægrotis, te auocari. Strictim nunc attingi,
 & incidi in quædam loca, dum modò
 huc, modò illuc oculos conicio, quæ ne
 scio quomodo non ita, vt antea solebant,
 me afficiunt. Videntur aliqua, ad augen
 dam molem, congesta esse, non necessa
 riò. Sed de eo quoq; vt de tota re, tu me
 lius iudicabis. *Quæ φυσικῶς* accidunt, etsi
 non esse *ἀσημα*, vt tu vocas, concedatur,
 non sequitur tamen, nisi fallor, crinitas
 tanta illa mala portendere. Quamuis
φυσικὰ hoc ipso, quòd *φυσικὰ* sunt, è por
 tentorum

Cometa
Squarcilupi.Comete an
portendant.

tentorum numero eximuntur, quæ *κατὰ φύσιν* sunt. Intelligis enim ea, quæ fiunt *κατὰ φύσιν*, & quæ *ἀπὸ φύσιν*, inter se affecta esse, ut *ἀνίψασιν* habeant. Verum de his in mea illa epistola fusius egi, si rectè meministi; & hæc Marcelli plura etiam continent. Erastum equidem magni facio, magno illius merito; sed ita tamen, ut non propterea suas dotes aliis viris doctis detraham, quas à DEO cumulate acceperunt, & sua industria, DEI item beneficio auxerunt. In quorum numero te quoque non iniuria collocandum existimo. De somno sententiam tuam non improbo; sed *ἀκριβέστερον* illa, quæ polliceris, & ab ingenio tuo expectari possunt, mallem legere. Illud quidem quod scriberas ex Hippocrate, noctem quieti, diem laboribus destinatum esse, verum est, & factis literis consentaneum, sed non videtur tamen dubitationis meæ fibras euellere. Verum de his, cùm erit otium, cogitabis. Miror Erastum non responderi, si mihi tuas *ἀνύστασις* communicabis, dabo operam ut respondeat, homo, ut video, ad huiusmodi descriptiones impiger.

Nox quies
destinata.

Quin aiunt eum hoc in more positum
habere, vt ad viros doctos sua mittat, & il-
lorum iudicia exquirat. Vale, meque
mutuo ama. Pascouia, 14 Octobris, anno
1578.

ANDREAS DV DITH AB HORE-
kouiza &c. Wenceslao Raphano
Med. S. D.

Gallica lues.

NACTVS sum commentarium D.
Iordani de Brunno: Gallica lue, vt
ego nomino. prorsus mirificus morbus
est. de quo videtur mihi doctè admo-
dum & acutè disputare. Temperare mi-
hi non potui, quin eum tibi ad legen-
dum mitterem, pro amicitia nostra, cum
eo tamen, vt ne emanat, & citò ad me
redeat. illud, ne iure queri possit, quod
iniussu suo lucubrationes eius diuulgem;
hoc vt remittere possim in tempore. Po-
tes tamen tamdiu retinere, dum tabel-
larius Vratislavia recurat, cum respon-
so ad has literas, quas tibi illuc mitten-
das cum his misi. Rogo te plurimum,
vt sine mora nostrum illum abire cum
his literis, iubeas ad Troilum. Perferbas
post-

postea mihi iudicium tuum de hoc commentario. quod ego iudicium, vt scis, magni facio. Si quid notasti in Simonio contra Squactilupum fac vt sciam, ne tua epistola, quam nunc scribes, nihil me doceat. Adde aliquid de hoc *resbriuan:* cum aquæ coctione euaporent partes subtiliores, & crassiores, magisque terrestres relinquuntur, an rectè facio, quod aquam ad potum coquo ad ignem? Scis enim me abstemium esse. Dein quæ sit optima aquæ concoquendæ ratio. tum quæ omnium optima, fontana, putealis, pluuiialis, fluuiialis &c. Nescio an antea aliquid hac de re à te quæsierim. Item: Galenus libro de temperamen. ait ex lactuca optimum sanguinem fieri, cum à naturali calore euicta est. Ego inferam, ergo non referre calidis potestate, an frigidis escis vtare. Consequentia probatur. Nam si frigida bonum sanguinem efficiunt, æquè illis benè vti possum, ac calidis, quia potiss. alimentorum vsus est, vt sanguis procreetur, quo alantur partes &c. & calor innatus recreetur & confortetur. Si omnes humores ex adustione,

An recte aqua cocta in potu vsurpetur.

Paradoxon
Iouberti.

secundum magis & minus, in bilem conuertitur, quomodo refelli merito potest paradoxon Iouberti: omnes febres ex bile facientis? Deinde quomodo potest accendi pituita separatim, vel bilis, vel humor melancholicus, aut putrefieri, quin tota massa sanguinis simul accendatur & putrefiat? cum humores non separentur à sanguine nisi λόγῳ, quomodo non accendantur semper principio & statim, quae sunt maxime ad inflammationē idonea, vt spiritus, & bilis, per se calidissima: haec etiam siccissima. Ad haec rogo, tuo more, hoc est, doctè & perspicuè atque eleganter responde. Vale, meque mutuo dilige. Pascovia, 1 Iunii, anno 1579.

ANDREAS DV DITH AB H O R E
kouza, &c. Wenceslao Raphano
Med. S D.

EN iterum te rogo, vt hunc fasciculum ad Troilum mittas, per amicum aliquem. Cupio scire, quando alterum misisti, quem tibi tabellarius ille noster reddidit superiore hebdomada. Si nondum abiit, poterit cum hoc coniungi. Marcellus rescri-

rescribit, salutat te, se propediē missurum
 nobis esse arcanum illud suum, quod ty-
 pis edere cogitat in libro, quē de cauteriis
 scribit, cuius multa iam capita absoluit,
 quæ in charta inclusa leges. Dignus est sa-
 ne amore tuo, præsertim quod in illo scri-
 pto, quo offensus videris, nihil reperio,
 nisi cum honore tuo coniunctū. te amat,
 colit, honorat. equum est, ut par pari refe-
 ras. Si qua in re ab eo dissentis, eandē illi,
 quam tibi sumis, libertatem relinque, ut
 suam Spartam ornet. Trahit sua quenque
 voluptas. Verūm de his satis superque.
 cum nuper quoq; nō nihil si rectē memi-
 ni, de eo in epistola mea asperferim. Mi-
 sit mihi Marcellus tria scripta sua: I, de
 gutturosis, quō gutturis, ut vocant, her-
 nia laborant, *βρογχίτις* ni fallor vocant.
 II, de fontium & fluuiorum origine. III,
 de opportuna purgatione. duo illi libel-
 li paucorum foliorum sunt. tertius æquat
 magnitudine commentarium illum Ior-
 dani de Brunno Gallica lue, aut etiam
 superat. Misissem hunc ad te, sed citō
 sibi remitti cupit, & ego nondum per-
 uolutaui. Si tamen tantum est otii tibi,

Marcelli scri-
 pta.

& his vacare voles, mittam hæc omnia ad aliquot dies, dum percurras. erit fortasse quod te delectet. Cùm apud me esset, ostendit inchoatum opus; nunc vt video auxit, & emendauit. tu iudicabis.

Rogat te, vt quas in Fernelium scripsisti de podagra ei mittas. equũ petit, si descripsisti. Vetus nescio quas fabulas Thalmadicas mihi recitat. Inter alias, hanc quoq; quam item pro fabula habeo, nisi tu secus affirmabis. ait non posse naturaliter virginẽ ex primo coitu concipere. te quoq; autorem nominat, vt mihi os obturet, autoritatem equidem tuam non defugit. Sed cupio hoc ex vestris Medicis aut eorũ doctrina mihi, si lubet, & vacat, demonstrari. Ad magnam quandam rem & maximẽ paradoxã hoc, vt ipse putat, axioma abutitur. Ego nullam naturalẽ causam excogitare possum quã prohibeat, quo minus in primo statim coitu virginẽs concipiant. exempla quoq; multa referri possunt earũ, quas prorsus virginẽs fuisse, dubitari vix potest, si quis pudorẽ, pietatẽ, educationem spectet. Tu nostrã huius controuersię arbiter esto. Vale, meq;

An virgo naturaliter ex primo concubitu concipiat.

meq; quod facis, ama. Pascouia, 10 Aug.
anno 1579.

ANDREAS DV DITH A B HORE-
kouza &c. Wenceslao Raphano Med. S. D.

DE Thermis Trincinensibus nihil ha- Thermæ.
beo, quod affirmẽ. Ex Marcello quo
que per literas quæsiui, si quid fortasse à
D. Iordani, aut D. Cratonis, aut Medico-
rum Viennẽsium obseruatione haberet.
nam cum illis versatus est aliquandiu.
Sed ne ille quidem quicquã adferre po-
test. Ad D. Iordanũ, cum erit per quem
literas mittere possim, scribã. non dubito
eum certi, & explorati aliquid nobis per-
scripturũ esse. Edidit ante multos annos
Georgius Vernerus lib. de admirãdis Vn-
gariã aquis. In eo fortasse reperies nõni-
hil. Sulfureas & ferreas esse nõ dubito, tũ
quod illũ odorẽ exhalare dicuntur, tum
quod tumores, & vlcera exsiccant. Di-
cuntur etiã podagrici, solo inessu, & lo-
tione, persanari. sed, quæso, quid te mor-
bi eò inuitat? An oculorũ vitiis vllæ Ther-
marum aquæ subueniunt? Hodie accepi
literas à D. Iordano, in quibus scribit se

omnes Thermas Morauicas peragraturū
esse, & per distillationē earum naturas &
vires exquisitutum, dein cōmentarium
de eis confecturum breui. Accipe Mar-

celliana, & perferibe mihi quid de his
sentias, inprimis autem de purgatione.

Quę de virgine scribis cōfirmant senten-

tiam meā. Sed illud Arabis, de semine in
balneo à virginis matrice absorpto, signē

tum velim existimes impudicitie patro-

cinātis. Quomodo enim semē, loco præ-

fertim humido, tam diu consistet, ne dif-

fluat? deinde quomodo spirituosum illū

calorē, vel momento temporis retinebit

extra vterū muliebrem, si vel in terrā, vel

lapidem, vel aliam quamuis subiectā ma-

teriā decidat? si paulo accuratius hac de

re cogitabis (si tamē lōgiore inquisitione

digna est) animaduertes commentum ri-

diculum esse. Oportet fuisse certē libidi-

nosam, & incredibilis caloris vtero prædi-

tam bonā illam virginem, quam non nisi

diuaticatis femoribus, & diducto mani-

bus pudēdo, locum illum insedisse (sire-

liqua concedatur, quæ supra negauit) ve-

risimile est. Quæ à virginali pudore ab-

horrent.

Semen in bal-
neo à virgi-
nis matrice
absorptum.

horrent. Sed putidum est rem obscœ-
 nam pluribus persequi. Verũ illud, quod
 maiorem vtilitatem habet, rogo vt mihi
 explices, quid omninò de hymene cen-
 sendum putes, tum in paruulis, tũ in ad-
 ultis virginibus, & an omninò existiman-
 dum sit posse virginitatem hinc discerni.
 Nam quasdam naturalaxiores vteros ha-
 bere, alias strictiores temperamenta &
 corporis constitutio indicat. ætate quoq;
 proeectiores à iunioribus tum aliis, tum
 hac in re differre puto. Non habeo nunc
 ad manus librum vllum, qui mihi dubi-
 tationem tollat, & exciderunt quæ le-
 gi, quæque à Fallopio quondam audiui.
 Tibi hæc in promptu sunt, in Anatomicis
 quoque diligenti; vt ex annotationi-
 bus quibusdam tuis in Columbũ, & alios
 animaduerti. Explica igitur, amabo te,
 sententiam tuam de re tota, postquam in
 hunc sermonem incidimus. Marcellus
 Hippocratis opera methodicè tractare
 instituit: hoc est, reuocat omnia, quæcũ-
 que in illo autore sunt, ad methodũ Aui-
 cennæ, aut potius Fuchsi, &c. annotatio-
 nes quoq; adiiciet. Idem in Galeni operi-

Hymen in-
 aex virgini-
 tatis.

Freigius.

bus facere cogitat. Est homo laboriosissimus, pauci somni, ingenio bono, sciendicupidissimus. Remitto libros, & gratias ago. Freigii, Pectoris scholæ Altorffianæ reip. Noriberg. Physicæ quæstiones nouo quodâ ordine scriptæ videtur. Nihil mihi facilius videtur, quàm hac ratione libros magnos edere. Est opus congestum ex variis scriptoribus, & scientiis. Trahit suamque voluptas. Mihi sanè non placet omnia in vna arte docere, quæ disiuncta sunt. Vale meque ama. 14 August. anno 1579.

ANDREAS DV DITH AB HORE-
kowitza, &c. Wenceslao Raphano
Med. S. D.

TESTIMONIUM de Marcelli scriptis
tuum, non vulgare est mirificè hominè
delectabit. præponet, sat scio, libello, ut
lectores magis inuitet, atque ad eò, ut se
muniat contra aduersarios tuo tam insigni
præconio. Quare tu videris, quomodo
sustinere possis impetus magnæ turbæ, quæ
stabit contra vos, in aduersa acie. ego quo-
que me vestræ cohorti aggregavi iam pri-
dem; ut ex ridicula illa, & planè inepta
scheda,

scheda, quam item libro suo præposuit
 Marcellus, conicere potuisti; sed quid à
 me auxilii expectari possit, rudi admo-
 dum, atque imperito tyrunculo? Remit-
 to tibi libros omnes, & tuos, & Notarii,
 excepto Massa de morbo Gallico; in quo
 vidi mirabilem quandam curationē vlce-
 ris asperæ arteriæ. Illud mihi mirū visum
 fuit (vt hoc obiter iniiciam) quod Massa
 in altero quodam pessimè affecto, hye-
 mem ferè totam expectavit, antequā cu-
 rationē aggrediretur. Quod mihi & pe-
 riculosum, & minimè necessariū videtur.
 adde quod morbus, per tam lōgas indu-
 cias inualescit, vt postea difficilius depelli
 queat. Quasi non potuerit aëris frigi-
 di intemperies (si ea re deterrebat) Tempora ex
 corrigi artificio, & temperari tepidario? pectare in
 Hic mihi magnus, & superstitiosus medi- morbis super
 corum Italorum (nescio an aliorum quo- stitiosum.
 que) abusus videtur, tempora nescio quæ
 expectantium, & ægrotos diuturna istius-
 modi expectatione magis magisq; excru-
 ciantū. Quin statim arma expediuntur,
 simul atque hostis nos aggreditur? an ex-
 pectandū erit, vt nos prius prosternat, cō-

Curatio vlce-
 ris tracheæ.

Tempora ex
 pectare in
 morbis super
 stitiosum.

Tyrannis cō
suetudinis &
vetustatis.

culcetque vires atterat, ac prorsus ener-
uet? Magna est sanè consuetudinis, &
præiudicii vetustatis, in omnibus ferè ar-
tibus tyrannis, quæ liberalibus ingenis
nimis impotēter imperat. Quò fit, ut mul-
ti meliora videant, deteriora sequantur,
religione quasi quadam obligati. Id tu ita
esse, tum in tua, tum in aliis artibus, quæ
tua est doctrina, & singulare acumen,
præclare intelligis. Sed hæc poterant ra-
ceri, nisi mihi iucundum accideret re-
cum, de rebus omnibus liberè, quicquid
quid in buccam. Diligentiam in Mathe-
maticis tuam, ut in aliis studiis, exoscu-
lor. quamvis hæc *ἐξ ἑνὸς τοῦ ἀλλοτρίου*, sunt ra-
men periucunda. Verissima sunt, quæ de
medicina scribis Theophrasti, & vetulæ
triobolares, quædam etiam matronæ il-
lustres in Polonia, medicinã faciunt ple-
rumq; stillatitiis suis quibusdam liquori-
bus, & pulveribus. Quibus si nihil profici-
tur, ut fit plerunq;, semimortui agrotantes
ad Medicos deferuntur. si vnus aliquis mor-
ritur, in medicum culpa reiiicitur, magnisq;
clamoribus. Ita fit infamis, deferitur, con-
temnitur, continet se domi, & quæ sitis in
ytitur

uitur interea, dum fama cōticescit. bre-
uiter, miseria est ineluctabilis, si vsum
spectes. Vale, meque, quod facis, ama.
Pascowia, 24 Aug. anno 1579.

ANDREAS DV DITH AB HO-

rekouiza &c. Wenceslao Raphano

Med. S. D.

LIBERI mei, (quod te libenter cogni-
turum, pro tua in me beneuolentia,
certò scio) iam tandem conualescunt,
vnius naturæ, aut potius DEI, naturæ o-
mnis opificis, beneficio. nullum enim si-
bi adhiberi remedium passi sunt. quod
quoties tētabam, ita renitentes animad-
uertebā, & ab omni pharmacorū genere
abhorrentes, ac fletu, etulationibusq; sese
excruciantes, vt maius à medicina, quàm
ipso morbo periculum impenderet. hoc
vnum experiri libuit mulierculis Polo-
nis valdè vsitatum: quod mihi profectò
miraculi loco est, idque eo magis, quod
nullam eius rei causam inuestigando re-
perire possum. Iniiciebatur in labrum a-
quæ calidæ, in quo pueri lauabant, pa-
nis in micæ friati manipulus, cineris i-

De mtrifico
quodā mor-
bo puerorū.

tem parum; elotis pueris, aqua percolata, panis ille in massam compingebatur. hæc massa in diuersas partes manibus distracta, magnam subtilissimorum pilorum vim oculis offerebat primo die: subsequētib; autē diebus pauciores pili, postquā conualuerūt, prorsus nulli apparuerunt. Hos illæ caninos, aliæ vermiū pilos vocāt, & morbi causam ad hos referūt. Præterea humores, & brachiola in unximus farina, aceto permixta. Vix peracta vnctione, & abluta statim, eminebant ex cute diuersis locis tubercula quædā pusilla, vt papauerā, coloris cinericii (quæ ab illis vermium capitula esse dicuntur) ea statim cultello abradebātur. nisi id ocys fieret, recōdebantur iterū, & intra cutē se recipiebāt, hi quoq; siue vermiculi, siue alio quouis nomine vocētur, primò multi sese p̄ferebāt, postea pauciores, postrema vnctione p̄fusus nulli. fœmina summis horū vermiculorū capitellis nigricantia aliqua, quasi puncta, inesse asseuerabant; quæ tamē ego etiam penè cū ipso lynce certare possim, nunquam videre potui. Visa mihi est tota illa res propè eadē specie, aut certè non dissimilis

milis sordibus illis, quæ poris impactæ, in angulis præsertim narium exterioribus digitis exprimi solent: duricie sunt paulò solidiore. Cùm in vestris Medicis quærem, altum vbiq; silentium reperi. In vno Bacchanello, aut nescio quo de puerorum morbis inueni Dracunculos vocati à nescio quibus Arabibus. Nam liber hæc scribenti non est ad manum, & quætere piget, cùm hæc properanter ad te scribam. Rogo te, inquire in causam harum rerum, & sententiam mihi tuam perscribe. Oblitus eram hoc quoque adscribere, me eadem illa omnia tentasse in reliquis meis liberis sanis; nec tamen vel pilli in panis massa, nec dracunculi in curæ; ac ne in his quidem duobus ægrotis, postquam conualuerunt, conspici à quocquam potuerunt. De pharmacis contra epilepsiã magnas gratias ago. ab eo tempore non rediit morbus ille, quem semper emanere opto. Quæ de carbone absinthiaco scribis, miratus sum, & aliis affirmantibus vix crederem eos reperiri, nisi quis de industria defodisset. Dies D. Iohannis quoq; fidem abrogat, & super-

Dracunculus.
Vide Auic.
lib. 4. Fen. 3.
tract. 3. cap.
21. & Gal. 6.
de loc. aff. crã
non huius
generis illa
videtur esse.

Carbo absinthiacus.

stitio nescio quid habet. Vale mi opti-
me amice, meq; ama. Vratiss. 6 Nouemb.
anno 1580.

ANDREAS DVVITH AB HORE-
kovi^{za} &c. Wenceslao Raphano
Med. S. D.

EPISTOLAM tuam de morbo infan-
tuli, accuratè & doctè scriptam, in au-
lam Cæsaris mittendã esse putavi. ita mihi
visa est digna, quæ à doctis viris legeretur.
hæc fuit causa, cur nondum responder-
rim. gratias tibi habeo iam ab illo tempore,
quod inter alias occupationes tuas,
huic quoque contemplationi, mea cau-
sa, aliquid operæ impertiueris. omnia ex-
cussisti, ut video, nihil intactum reliquisti.
Vnum te moneo, vidisse me ante aliquot
annos, in libello, nescio cuius, Baccha-
nelli praxi adiuncto (qui mihi ad manum
liber nunc non est) aliquid de hoc morbo,
quem si bene memini, Dracunculum
vocat. Eum tu locum, si nondum vidisti,
inspice; ac si quid est opere pretij, ad hanc
tuam elegantem dissertationem adijce.
Admonitus sum à Doct. Monauio ex au-
la

la Cæsaris, editum esse librum à Ioh. Wi-
 ero, docto illo sagarum patrono, in quo
 tum de aliis, tum de hoc morbo differa-
 tur. Verùm, si præiudiciis agendum est
 (quod tamen in nullare alia fieri oportere
 contendo) non existimo illum melio-
 ra tuis adferre. De carbonibus mira nar-
 ras. es tu quidē fide dignissimus, sed pro-
 fectò hoc est ex iis vnum, quod meis ocu-
 lis intueri cupio. D. Scholzius, nisi me fal-
 lit memoria, affirmat se non reperisse. Il-
 lud quoq; quod ad te de muris auricula
 scripsit, auditione tantū accepit. sed heus
 tui: carbones illos, quos te mittere ais, non
 vidi. In salis frusto, ex imis illis Vielicien-
 sibus ad Cracouiam fodinis effosso, perlu-
 cido, vt glaciem referret, frustulū atri car-
 bonis innatum erat. Saporem salis habe-
 bat, albam lanuginem (liceat ita nomina-
 re) emittebat, vt magnes suos illos, quasi
 pilos quosdā. deterse huic lanugini succe-
 debat paulò post alia similis. magnā vim
 purgatricē ille carbo habebat. donauit fru-
 stū illud D. Gergero, cū hic Cæsaris cōmis-
 sarius esset. præsidi cameræ Austriacæ, ne
 putes aliquando, vt fieri solet, fossiores ibi

Carbo in
 frusto salis.

carbones ex lignis reliquisse, qui postea
 temporis progressu sale circumgelatcen-
 te contactus fuerit: (idem enim & ego su-
 spicabar) affirmat mihi D. Morstein, mon-
 tium illorum Magister, vir egregius, nun-
 quam antehac vllis seculis quenquam in
 illos montes penetrasse, vbi tales carbo-
 nes effodi solent: qui in massa salis abdi-
 iacent. Massæ autem illæ sunt instar mon-
 tium lapideorum solidæ: ex quibus illæ
 columnæ excinduntur, quas baluanos
 nominant (à simulacris, vt opinor, aut sta-
 tuis: sic enim Poloni ^{είδωλα} & Deastrorum
 imagines vocant) quæ extra Poloniam, ad
 vos etiam, quotannis exportantur. Hæc
 ideò tam copiosè addidi, vt si lubet rem
 inspicere; ab hoc ipso bono & humanissi-
 mo viro, quem nominavi, frustū aliquod
 tale petas. Bone Deus, quàm multa sunt
 in naturæ thesauris condita, ad quæ he-
 betata mentis nostræ acies penetrare ne-
 quit? De Cometa quàm multa, Aristote-
 lis autoritatem secuti, blateramus passim;
 & tamen his diebus didici ex proximo, &
 qui hunc antecessit, & Aristot. & qui eum
 sequuntur, longè à scopo aberrasse. Su-
 pra

Cometa.

pra lunam fuit vterque: prior ille proprio motu ab occidente in orientem: hic contra signorum successionem, ab oriente in occidentem ferebatur. Si ex fumosis exhalationibus procreantur, quomodo illae lunam superant, & caelos penetrant? Si supra lunam generantur: quomodo verum illud erit, nihil ibi oriri, nihil interire? omnia esse aeterna? & tamen haec duo *φαινόμενα*, & sydus illud mirificū, quod ante hos octo annos ostensum nobis ad Cassiopeam fuit; & orta fuerunt, cū antea nullis vnquam seculis visa fuissent, & interierūt: aut certè ex oculis nostris aliquò sublata sunt. Vbi antea in abyſſo theſaurorū Dei latuerunt? Non habeo quid dicam, cū haec conſidero, niſi illud: O caecas hominum mentes, o pectora caeca: Qualibus in tenebris vitæ, quantisq; periculis Degimus hoc eui, quodcunque eſt. Vt autem mecum certò credas haec ita ſe habere, vt affirmo; ſcias *ἀποδείξεις* demonstratum eſſe à Corn. Gēma, à Mœſthino, & aliis: in primis autē ab amiciffimo meo & doctiffimo viro Doct. Thaddeo Hagecio, minorē habuiſſe *ἰσχυρίαν*, quàm ipſa

luna. Miseras mihi, cum in vicinia tua habitarem, accuratam tabulam de horologiis, à te elaboratam; si rectè id fieri posse putas, & illa carere ad tempus potes, rogo te, vt mihi eam communices, simulque alia adiceas ad *μείνω* pertinentia, quæ tu, dum his studiis incumberes, collegisti. Peucerum, quem te audisse puto, optica collegisse dicitur. is liber nunquam editus fuit, sed manu descriptus circumferebatur illis temporibus. Si eum habes, & mihi item communicabis, pergratum facies. Si quid ego quoque habebò, quod vsui tuo seruire queat, impera amicitia nostræ iure. Feliciter vale, meque ama.
 Vratisl. 19 Ianuar. quo die lunæ eclipsis totalis, & ea quidem maxima conspicitur ab iis, quibus cælum non ita nubibus obducetur, vt hic nobis; anno 1581.

ANDREAS DV DITH AB HORE
kouiza &c. Wenceslao Raphano
Med. S. D.

EXSPECTABAM literas tuas, plenas
 doctrinae & observationum, tum eorum,

rum, quæ in maiori, tum quæ in minori hoc mundo contingere solent. Sed video te occupatiorem fuisse, quam ut nobis vacare potueris. Rogo te tamen, ut primum aliquid otij nactus eris, ut mihi mirabiles illas fulminis effectiones describas; tum vnguëti illius, quo nares, & tempora in peste illinebas, eiusque vsum, & si quid huc pertinebit, amice mecum communices. Mitte mihi scriptorem illum de peste, quem laudabas, nomen excidit. aueo etiam tuum iudiciû cognoscere de Massarella: quem inuitus patior à mea bibliotheca abesse; ita mihi visus est elegâs esse, & bene rem examinare. Sed hoc tamen ego ad meum iudiciû nō reuoco, ne forte abs te illud audiam, Ne sutor. Si cum librum tuus librarius isthic habet, e-me mihi quouis precio. animaduërto istum vestrum, quisquis est, bonos libros sæpè ad vos aduehere, quos hi nostri non apportant. Nisi tibi molestum est, mone me de nouis autoribus, quos post meum à vobis discessum, in elegantem illam, & sanè exquisitâ bibliothecam tuâ intulisti. faciã ego idem, quû huc redibis. nihil te

celabo, atq; utinam multa haberem, quæ
 tibi grata esse possint. De Paræo quoque
 iudicium tuum exspecto, tū de illo Por-
 to: quem legēdum tibi dedi: in primis au-
 tem de nugis illis meis. Gratias tibi ago
 de amicitia D. Hennemanni: cuius con-
 suetudine delector: bonus, modestus, do-
 ctus, diligens iuuenis est. Ut ex responso
 tuo discam aliquid, rogo te, indica mihi
 quomodo fieri posse putes, ut vnguenta
 in intimas corporis partes, ad loca affecta
 scilicet, penetrent, & morbum ibi oppu-
 gnent. Videntur esse ratione prædita, quæ
 intelligant latebras hostium, & recta illuc
 tendant; nihil in itinere immorentur, ni-
 hil de suis viribus deteri sibi patiantur.
 Certè pauxillum est id, quod cuti illini-
 tur, & partim digitis vnguentium adhæret,
 partim à circumfuso aëre exiccatur ante,
 quam per tot anfractus in interiora perfe-
 ratur. Vereor equidem, ne hoc quoque
 medicamenti genus simile sit amuletis: à
 vetularum superstitionis persuasionibus
 natum. Idem propemodum quæri posse
 videatur, de toto etiam τὸ καθαρτικῶν φαρμάκων
 genere, quæ certos humores spectare, &
 adoriri

Quid vngue-
 ta iuuent in-
 ternas par-
 tes.

Cataractica.

adoriri dicuntur: qua obsecro, intelligentia id assequuntur? quomodo agant? qua ratione hunc potius, quam illum humorem aggrediuntur, loco mouent, extrudunt denique, cæteris partibus parcendo? næ illa iudicio, & ratiocinatione non vulgari prædita sunt, siue in ventriculo consistant, & ad se noxia, quasi harpagonibus & vncis quibusdam, attrahant: siue illine emissarios suos in hosticum ablegent, qui cominus rem agant, & inimicos superent ac propulsent. Hac de re si ocium est, scribe mihi sententiã tuam. Vidi Puteanum, nisi fallor, apud te, qui non in dissimili argumento versatur, & si quem alium habes, siue etiã scriptas aliquas præceptorum tuorum lectiones, aut annotationes quorumcunque de hoc argumento, vt mihi mittas te rogo maiore in modum. Poteris id facere, cõmodo tuo, præsertim quum meos libros remittere lubebit. Nota mihi loca apud autores, quos me habere scis; in quibus hæc materia tractetur. Fuit hic nuper admodum Baro quidam Polonus, amicus meus, affirmat se veteri gallico morbo vexatum, nullo

Augustinus
de Trinitate
lib. 1. c. 10.
184. 25. 109
101

Gallicus antimonio curatus.

alio remedio, quàm antimonio, curari
 potuisse. duos propè annos fuit liber & à
 morbo, & ab omnibus symptomatibus.
 nunc siue veteris morbi reliquiae alicubi
 delituerunt, siue ex noua malitia, recru-
 dit malum; & artus occupat, atque adeò
 coxendicum dolores sauos infert. quid
 tu de antimonio dicis? & si reliquiae sunt,
 vbi tamdiu latere tanti mali seminarium
 potuisse sine noxa, existimas? Si habes Io.
 Bapt. Sufium de peste adiunge quosore-
 liquis. De Massaria hæc ad me Crato. Nò
 placet in Massaria quod suæ Allegantiae
 & Lucretiae cassiam dedit. neq; ego absq;
 aloë & myrrha vlli in hoc morbo exhibe-
 re velim. Non enim exhaurimus putredi-
 nem pestilentem purgatione & missione
 sanguinis, etiam si materia minuatur, atq;
 isto modo progressus putredinis impedi-
 atur. Sed vna vera & recta est curatio per
 antidota, quæ sudorem mouent, & sic-
 cando putredinem inhibent. Hæc ille.
 Tu quid de his, & ad hæc? Vale,
 meque ama. Vratisl. 9. Au-
 gusti, anno 1582.

ANDREAS DV DITH AB HORE-
Wenceslao Raphano
Med. S. D.

GRATIAM habeo de accurata epi-
 stola tua, quæ mihi multis nomini-
 bus perquam grata accidit. Libros nõ ne-
 cesse fuit tam citò remittere. poteras eis
 uti, arbitrati tuo; vt reb. aliis meis, si qua-
 rum tibi vsus veniet. Miror te tantum in
 rem herbariã studium conferre; non sanè
 ideò, quod non laudandam esse hanc di-
 ligentiam putem, si nõ sit nimia; sed quod
 inutilem operam poni à multis videam
 in nouis herbis reperiendis; quarum vi-
 res ignorantur, neq; sine longo tempore
 periculũ fieri queat, ad quos potissimum
 morbos adhiberi rectè possint. Equidẽ in
 iis inuestigandis, quas veteres describunt,
 & rustici plerunq; atq; aniculæ non rarò
 feliciter ad morbos profligandos admo-
 uet, nullã esse nimiam diligentiam censeo.
 In cæteris, propemodum Mathematicis
 similes sunt Medici. Vtrique enim suam
 potius voluptatem, q̃ vtilitatem commu-
 nem sequuntur; dum ea subtilius tractãt,
 quæ non facilè ad vsum reuocantur. Sed

Herbarum
 studium.

hic videbis credo, & exclamabis illud; ne
 futor ultra crepidam, fateor. Sed quid ad
 te dem statim abituro aurigæ, nisi paginã
 his nugis compleam, non est in promptu.

Fulmina.

De fulminibus magna sunt, quæ scribis, &
 sane mihi multo terribiora cometis ipsis
 videntur: quorum ego euentus, & signi-
 ficationes nondum eos esse perspicio, qui
 in illo meo scripto cõfutantur. Vides pro-

Cometa.

ximè lucentem, non siccitates attulisse,
 sed nimiam humiditatem potius. Pestem
 si eius sobolem esse dices: quæram ex te,
 quo modo? ex aëris, inquis, putredine, aut

potius ex putredine progenitis *putredinis*.
 Quid causæ est igitur, quod multis locis,
 ubi maiores fuerunt pluuia, & aëris intem-
 peries, quàm in Bohemia; nulla tamẽ ad-
 huc pestilentia sæuit? Sed nolo hanc dis-
 putationem ingredi. Illud tantum dico,

Pestis causa.

me propè in eam sententiã abiisse, vt non
 in aërem, sed in contagiũ ex infectis cor-
 poribus pestis causam proximam referẽ-
 dam esse existimem. De quo si voles, aliàs
 verbosius cõferemus; præsertim si tu con-
 trariam tibi tutandam partem sumseris.

De medicamentis vera sunt, quæ scribis
 difficilis

difficilis est quæstio, quæ causa fuit, ut ego
 leani ad te detulerim. Similiū enim eno-
 datio, à doctis & acutis, ac tui similibus
 quæri debet. De vnguentis, rectè accepi-
 sti sententiam meam; & tua responsio à
 mea opinione non est aliena, nimium his
 tribui vulgo, & nimio etiam plus, quàm
 vsus & ratio (duo veritatis inuestigandæ
 instrumēta) comprobant. Idem de amu-
 letis & *φάρμακῶν* sentio: de quibus equidem *Philtra.*
 perlibenter tuam sententiam audirem.
 Memini me aliquando Mercurialis, nisi
 fallor, ea de re ad te epistolam legere; sed
 excidit è memoria. Dum tu mihi, per o-
 cium, aliquid de iis rebus scribis, rogo te
 mone me de autore aliquo, in quo hæc
 pertractentur. De phlebotomia quæ scri-
 bis, si rectè memini, bene & cum ratione
 refutantur à Massaria. Nō solūm quid sit
 auricula, qua te notasse locum de morte
 Vesalij in Paræo scribis, non intelligo: sed
 frustra diu locum illum, quē index quoq;
 libri prætermittit inquisivi, nec reperi.
 Sed vnde tu habes veram esse historiam?
τὸ θεῖον Hippocratis aerem significare con-
 tendit Galenus, & eos reprehendit, qui *Hippoc.*
quid sit.

aliud eo vocabulo notare illum voluisse videntur. quod hodie passim fit, in rebus & euentis mirificis, quarum causæ effidentes & manifestæ, quum non appareant, ad occultam & abditam illam primam atque vniuersalem causarum causam cõfugimus. Sic ubi notasti ^{to dion} hoc, quod tu, cum aliis aliquibus, quorum nomen non memini, significare, ostende mihi locum. Vale, meque ama. Vratisl. 21 Aug. anno 1582.

ANDREAS DV DITH AB HORE-
kouiza, &c. Wenceslao Raphano
Med. S. D.

GRATIAM tibi habeo de docta tua epistola. Nunc verò inspectis tuis annotationibus non solum non dehortor, neque reprehendo studium tuum, sed vehementer laudandum esse censeo, et si qua ratione possem, currenti etiam calcare ad mouerem, atque acriter vrgerem, ut tam bonam, tam vtilem, tam iucundam Medicis operam natus, ac incubationem istam tuam ad exitum perducas.

Nz

Næ tu aliam ingressus es viam, longè ab eorum instituto alienam, quos ego improbabam. *ὡς δὲ θείου* pergrata mihi fuit annotatio tua: tum de *φάρμακῶν* de quibus quæ Mercurialis tui fuerit sententia non memini.

Disceputationem tuam de *καταρπκοῖς* avidè exspecto. Nam de *ὡελιάμασι* quidem probo sententiam tuam: nisi quod *ταῖς ἑξὺ φάσιν ὀπίων ἀνπαθείας, καὶ ἰδίας ἰνὰς δυνάμεις, ἢ ἰδοσυκρασίας* prorsus ne nihil esse fatear, verant multa, quæ vsu comprobantur atque euincuntur. Nam, vt multa alia præteream, quæ, obsecro, manifesta vis esse tanta in opio potest, vt hominem vel tantilla eius particula exstinguat? quæ in nuce vomica, vt canibus necem afferat? ac, quod nuper in vxore mea experti sumus, præfocatione matricis grauiter laborante; quæ vis in castoreo est, vt eptum repente cruciatus omnes tollat, iastationes reprimat, matricem in sedem suam retrahat, ibique sistat; morbum deniq; omnem, cum acerbis, periculosisq; symptomatibus propellat? Cur alia medicamenta, in quibus eadem qualitates

Opium.

Vires formæ
specificæ.

Opium an
frigidum.

Vis occulta.

sunt, non idem profecerint, nisi vis illa à
forma specifica extitit, quæ vel per ^{supra-}
Hav, vel ^{ai nota} Hav languenti præsentem &
salutarem medicinam attulit? idque tam
subitò, vt merito ^{τιω τῆ μαγιστρὸν Σεῦ χεῖρε} appel-
les. Opium, si manifesta vi agit, eaque fri-
gida, quid est causæ, cur aqua & nix, aut
potius glacies (quæ natura ipsa sunt sum-
mè frigida, ita quidem, vt nihil frigidius
reperiri queat) non idem, multoq; citius
efficiat? certè si quis magnam amphoram
aquæ glacie permistâ hauriat (quod ego
feci non raro) nihil, aut certè parum in-
commodi sentiat; nedum capitis vllam
periculum adeat. Sic de nuce vomica di-
ci possit, & de aliis. quamcunque qualita-
tè illi tribuas, qua suas actiones exerit,
dabo alia mixta eisdem qualitatibus præ-
dita, in decupla ^{δύσσι}; non tamen id, quod
hæc perficient. Hic multa conquiri pos-
sunt, quæ ad te scribenti nihil necesse est
adferre (sunt enim tibi notiora, quam mi-
hi) in quibus nemo occultam negare vim
possit, nisi idem sensum ipsum vna neget.
De quibus tamen tuam ego sententiam
audire malo. Vesalius non fuit vnquam
exul,

exul, neque illa, quam Parçus innuit, causa ei fuit peregrinationis ad Christi sepulchrum susceptæ, sed religiosum votum. Mortuus est febre ardenti in Zacyntho, cum iã reuerteretur. Quid dices de tuis carbonib. sub absinthio? quid de vnguento constellato? quid de mille aliis? vt de fabuloso illo lapide, quẽ Medicus quidam huius vrbis deierat reposuisse ossa luxata, & contracta sanasse Principi Bregensi: alij quoque idem affirmant. Tu quid credis? Rogo te, vt mihi scripta mea primo quoque tempore per fidum aliquẽ amicum, aut notum tibi hominem, remittas. est amicus quidam meus, qui eorum legendorum desiderio tenetur. Censurã tuam adde. Vale mi præstantissime amice, meque mutuo ama. Vratisl. 22 Septembr. anno 1582.

Lapis repone-
nens luxata.

ANDREAS DV DITH AB HORE-
kouiza, &c. Wenceslao Raphano
Med. S. D.

IGNOSCES mihi, pro humanitate tua,
quod libellos tuos tamdiu mecum ha-
bui. Variis de causis tamdiu eos retinui:

nunc remitto, & gratias ago. addidi quædam paucula D. Simonij, quæ, tuo comodo, remittere poteris. Cometica non merentur tantam laudem. multa erant, quæ reprehendere poteras & meliora reddere. verùm tu nimis occupatus es melioribus studiis, & indulgēs, ac minus, quàm oporteat, seuerus amicorum censor. Cætera in epistola tua valdè me delectarūt; alios etiam quosdam doctos viros. Placuit in primis quod de opio annotasti. Hoc etiam confirmat veterē opinionem meam: non esse temere vestris Medicis credendum, quanta vis autoritate præditi sint. De sabuloso lapide Eraustus; cui non facile fidem derogo; dubitare videtur. Si tu ipse miracula eius vim obseruasti, tum demum, vt credam, adduci me patiar; et si nulla ratio constat, vt ne de vnguento quidem illo constellato, vt quidam vocant; & de infinitis propè aliis admirandis medicamentorum effectibus. Polanus commendatione tua mihi charus est, & erit posthac; tum tua, tum fratris, tum sua ipsius causa. adolescens est modestus, & vt videtur, eruditus; benevolentia

Lapis sabulosus.

lencia valdè dignus. Ne inanem epistolam remittas, (etsi nunquam hoc facis) quæso ex te, num esse possit pestis sine febre: & an in peste, quæ febre careat, tum in ipsa pestilenti febre. initio, quum vires adhuc constant, sanguis mittendus sit. Nam viribus iam labefactatis nego prorsus mittendum esse. Pestem autem sine febre existere posse, autoritatibus & experientia euincere possum: ne rationes quidem accuratius cogitanti deesse queunt. sed ego te audire malo. Vale, meque, quod facere te persuasum habeo, ama. Ex patria tua nobilissima, 26 Nouembr. anno 1582.

Num pestis sine febre.

Num vena secunda.

ANDREAS DV DITH AB HORE-
kouiza, &c. Wenceslao Raphano
Med. S. D.

NON obliuione tui factum est; quem profecto in oculis fero; quod responsum tam diu extraxi. etsi non defuerunt occupationes quædam, & sunt etiãnum, quæ inuitum à literarum tractatione, iam ab aliquo tẽpore abstrahunt; tamen hanc ego excusationem neq; adferam, neque

valere apud te volo. Negligentia igitur,
 (fatebor enim) & quædam ignavia, si-
 lentij tam diuturni causam mihi attulit.
 Fieri ferè sentio, in hac ingrauescente æ-
 tate mea, vt grauatim admodû scribam;
 & quum nullus responsum tabellarius vr-
 get, qui se iamiam abiturum denunci-
 perlibenter scriptionem procrastino. Ad
 te multa sunt, de quibus sepè referre con-
 stitui, in medicis & philosophicis cõtem-
 plationibus: quum & doctrina, & ingenio
 tuo plurimum delecter, atque etiam ad-
 iuuari me sentiam. Sed vides quanta sit,
 quam ætas mihi adfert pigritia. De solici-
 tudine tua, quam à beneuolentia in nos
 proficisci sentio, & gratias ago; multum,
 atq; adeò plurimum te amo. Filiola mea
 46 die conualuit prorsus. hoc est febris
 eam illo die reliquit, nec postea rediit vn-
 quam. statim vt remedia omnia abieci-
 mus, & naturæ, quæ morborum medica-
 trix est, totum opus permisimus; non ma-
 gnam de vita eius spem concipientes, in-
 dies rectiùs habuit, ac tandem planè resti-
 tuta est. I nunc & Medicinam nobis salu-
 tarem esse contende. Pace mihi tua hoc
 dicere

Morbus sine
 medicina cu-
 raturus.

dicere liceat; quod si lubet, & ocium est, refutes licet. esse quidem ad contemplationem ars vestra iucundissima etiam mihi videtur, sed non ita utilis, nedum necessaria, ut vulgo habetur. Qui eam contemnunt populi præter cæteros, & firmiore sunt valetudine, & vitam longiorem viuunt. Exempla & vetera sunt in promptu, & recentia in oculis, si eos circumferas per terrarum orbem vniuersum. Quæ causa fortasse fuit Romanis, ut totis sexcentis annis, Medicis carere voluerint, quibus ciues valētissimi fuerunt. Hic tu, fat scio, malos Medicos, & abusum artis causabere: ego autem ipsam incertam esse, ac proinde periculosam, minusque necessariam contendo, etiam si ab opt. & scientiss. Medicis exerceatur. Quanta enim obsecro temperamētorum, & ἰσχυροῦς κρᾶσιον vanitas est in singulis hominibus, quin idem homo, ob perpetuum substantiæ suæ effluxum, ut sic dicam, quam singulis à se ipso momentis diffidet, atq; à priore constitutione sua discedit? Deinde materiæ medicæ; quo veluti instrumento quodam ad sanitatem scilicet procurandam utimi-

Populi carentes medicis, firmissima valetudine.

Romani sine medicis.

Materia medica ignota.

ni; quis proprietates illas indiuiduales, vt
 vocant, plenè perspectas habet? Ac siquid
 etiam generatim, tum de naturis homi-
 num, tum de pharmacis præcipitur, quis
 tam est felici ingenio, atq; exquisito iu-
 dicio præditus, vt illa rectè & ad amissim
 inter se aptare, atq; accommodare queat?
 Coniecturalis est ars vestra tota, & per
 mortes hominum, vt ille inquit, experi-
 menta facit. Vide autem quanto cum pe-
 riculo coniunctum sit, si quis coniecturis
 fretus incertis, vitam suã tam dubiã alex
 subiiciat: præsertim cùm indies animad-
 uertamus, magnos illos morbos, apople-
 xiam, epilepsiam, hydropẽ, articulorum
 morbos, nephritin, alios etiam, nunquam
 à Medicis percurari. nam si curantur ali-
 quando, id certè nõ fit Medicorum ope-
 ra. Multos enim reperias, qui eam ne ex-
 petant quidem, quòd inutilem esse vide-
 ant. Finem faciam, si prius hoc vnum ad-
 didero, quod ipsum fortasse in Plinio est
 argumentũ. Omnis morbus vel est letha-
 lis, vel curabilis. Vtrumuis capias, nõ esse
 necessariam medicinam concludes, imò
 prorsus inutilem. Nam qui natura lethalis
 est,

Ars tota con-
 iecturalis.

Morbi incu-
 rabiles.

est, nulla arte curari poterit. qui vicissim
 curabilis, non requireret Medici operam.
 Scio quid hic respōderi possit, de mediis,
 quod in prædestinationis quoq; contro-
 uersia adferri solet, sed illa videntur esse
επιπροσώτων. Nam, ne quid aliud regerā, quid
 dicas de iis locis, in quib. nec Medici, nec
 media vlla alia ad manum sunt? erunt ne
 morbi omnes vel curabiles, vel lethales?
 necesse est enim vt vel in sanitatē omnes,
 vel in mortem desināt. Si dices, nullā esse
 gentem tam incultam, quę remediis qui-
 busdam suis non vtatur: hinc quoque id,
 quod volo, efficiam; non esse illam, quę
 vestris libris continetur medicinam, id-
 eoq; non necessariam. Sed longius,
 quam constitueram prouectus sum. Cre-
 do me aliās quoque in hanc ad te senten-
 tiam scripsisse aliquid, vt acumen tuum
 excitarem, & robur virium tuarum irri-
 tarem, vt hos, quibus ars tua oppugna-
 tur arietes repelleres. Venio ad quæstio-
 nem tuam. in qua equidem tuam audi-
 re, eiq; subscribere, sententiam ma-
 do, cuius acrimoniam iudicij, & doctri-
 nam, atque diligentiam nihil penè fugit.

De pestis præ-
seruatione.

Quibus rationibus adducti Medici præ-
ceptum Gal. ad pestis præseruationem, &
curationem transferant, non video: nisi
fortè eò respiciunt, quòd in tam acuto, &
pernicioso morbo non satis relinquitur
temporis ad contrahendum quasi habi-
tum quendam, ab antidotis impressum,
quo tanto resisti veneno possit. Itaq; mu-
tanda sæpe pharmaca censent, vt nouis
semper subsidiis cordis vires tueantur,
quum non tantùm in vno aliquo antido-
to præsidij positum esse existiment, quan-
tum satis sit ad tam potentis hostis copias
debellandas. Illam ego causam, quã vul-
go adferri video, ne scilicet natura affue-
scat, &c. nullam esse puto. exemplũ quo-
que de Mithridate inter ea repono, quæ
veteres satis multa reliquerunt, in quibus
ἐπιχρω, donec nostra experientia fidem eo-
rum faciat. Scio enim multa pro indubi-
tatis circumferri, quæ sunt fabulis inanio-
ra. Sed hæc, vt dixi, tuo iudicio permitto,
& rogo maiorem in modum, quod ante-
hac quoque feci (si rectè meminì) vt mihi
quum otium erit, certis quibusdam capi-
tibus comprehensam pharmaca miscen-
di

Mithridates.

di doctrinam describas. Nam ea pars medicinae nescio quo modo mihi omnium videtur esse difficillima. Doses, quas vocaris, etiam, vnde sumendae sine errore possint, tum quos in primis scriptores, qui hanc artem persecuti sint, probes, non grauatè mihi indices. Quos à me libros petisti Erasti, crede mihi, non posse hic reperiri, nisi me ij fallunt, quorū opera vsus sum. Vidistine Mercenarij philosophi Patuini librū cōtra Erastum de putredine? quo de argumēto scripsit magnum opus contra eundē Erastū Simonius. Sed nondum in lucem emittit Ingolstadiensis typographus. ex eo, cūm hic esset, ego rapim aliqua decerpsi, quae tibi legenda mitto; vnà cum Cratonis quibusdam, & eiusdem Simonij paradoxorū capitibus, & si quid aliud ad manū habebo. de quibus tuum mihi postea iudiciū patefacies, & haec mihi remittes. Nunc, si nondū vidisti, ecce tibi Fernelij consilia, quae attigitantum, non perlegi, vnà cum Donzellino. O quam ieiuna Ferneliana mihi visa sunt, quum Montani consilia aspicio. Si Trincauella prodibit, qui nunc sub pra-

Mercenarius
in Erastum.

lo gemit, non dubito, quin absolutiora omnia habituri simus. quamuis vides, credo, meam audaciam, & illud fortasse tacite occinis, Ne sutor. Rogo te, quam hæc mihi remittes, aut etiam antequam remittas, si adhuc carere potes Peuceri algebra manuscripta, quam hic diu habui, nec describi potuit, adhuc mihi mittas, vnà cum Mercurialis de compositione medicamentorum, aut quem maxime ex tuorum præceptorum dictatis probas; tum siquid vel manuscriptum, vel impressum Paterni de humorum purgatione habes. Noster Hennemannus indies mihi doctrinam & bonitatem suam probat. Item Petrus Monauius, qui in Cesaris aula medicinam facit. Si lubet ad eum scribere, ego literas curabo. Ingenio & doctrina valet, ac multa habet, quæ à viris doctis accipit experimenta. Non inutilem & vobis, & mihi quoque vestram *augustinus* fore autumo, vt duorum præstantium virorum. Crato ei quicquid vel sua industria comparatum, vel aliorum opera conquisitum habet, libenter communit. Nescio an tibi vnquam de colico meo

meo dolore scripserim. Intra hoc biennium quater iam me malè accepit. rogo te si quid habes, quod propria experientia comprobaueris contra hunc morbum, ut mecum communicare non graue sit.

Quæro ex te, utrum febris superueniens acutis morbis, ut pesti, sit morbus, an symptoma. II. Vtrum pestis absque febre existere possit. Nam quum sani homines, nullo vllius caloris sensu percepto repente exanimati concidunt in ipsis compitis (quod fieri assolet in pestilenti aëris constitutione) non video, quomodo febre laborasse dici queant. III. Vtrum in omni peste aërem infici necessarium sit. Opera Fernelij omnia recuduntur Parisiis, cum multarum rerum appendice, & 400 minimum consiliis Medicis. Vallesius quoque, quem Crato emisit, suum opus multis partibus auctum Plantino excudendum misit. Vale feliciter, & rescribe.

Βρεσλα, 19 Iunij, anno 1583.

ANDREAS DV DITH AB HORE-
koniža, Wenceslao Raphano
 Med. S. D.

Problemata
 medica tria.

omnes et
 quod e
 quod e
 quod e

DOLEO tam esse me parum fortuna-
 tum, ut intēpestiua fuerint mea mu-
 nucula. quæ tamen tibi grata accidisse,
 gratissimum est. De seminibus magnam
 humanitati tuæ gratiã habemus. nihil est,
 quo vos remunerari hoc tempore quea-
 mus. Sententia tua de fistula illa hæmor-
 rhoidali planè cum mea congruit, ut ex e-
 pistola mea colligere potuisti: quam ego
 nūc firmitus tenebo, quum abs te, doctissi-
 mo viro, confirmari eam, & bonis consta-
 bilitati rationibus videam. Si vnum diē an-
 teuertisset epistola tua, poterã tibi malus
 frustum ex eo pisce mittere, quẽ petebas.
 hīc quod ego sciam, nunq̃ his quinq; an-
 nis, quibus hic vivo, huius generis piscis
 venum expositus fuit in piscario foro. In
 destillationibus capitis, cum tussi coniu-
 ctis, probasne vinum, & laconicũ, vel bal-
 neum in labro, sine sudatorio? Sin, ut pu-
 to, improbas, causas mihi explica breui-
 ter sententię tuę. Gratias tibi ago de con-
 silio; quo tamen uti non licet, nisi puellam
 enecare cogendo vellemus. quę alioquin
 iam, quod non siccis oculis scribo, ita est
 diuturno hoc morbo afflicta, & debilita-
 ta, ut

In catarrho
 num vinum
 & balnea
 profint.

ta, vt nihil penè causæ videã, quam obrem bonum eius exitum sperare debeã. emaciata est mirificè, nihil sanguinis in facie apparet, ac ne in labellis quidem viuidus ille, & roseus color amplius visitur. nihil remittit rigor, ardor etiamnum quotidie misellum corpus excoquit. Cibũ non appetit, nisi noxium: non alium potum in os sibi ingeri patitur, quàm cereuisiam tenui illo, quem ego languorem, alij *langweil* vocat, permistam & temperatam. 22 iam diem sic affligitur. D. Crato suadet, vt manè aquæ cuscutæ duo aut tria cochlearia ei iniiciamus. Verùm hoc quoq; inane studium nostrũ erit, sat scio. Experiat tamen cras, Deo dante, etsi scribunt vestri, nisi fallor, calidam & siccam eius plantæ vim esse, & hæc puella satis per se exsiccat, & vritur à perniciosa illa flamma, quæ ipsas iam medullas est. O quam timeo, ne morbus hic in hydropem desinat, quã non ita multo post mors excipiat. Quæ carpis & artériis manuum alligantur nescio an id præstare possint, vt incēdium, quò epar, & interiora absumentur, extinguere queant. Vt primum nactus ero Fernelij consilia,

omnes et
mune men
sanis &
annois

An quæ alligantur carpo cor intrent, aut epar.

& si quæ sunt alia generis eiusdem, quæ tibi grata fore intelligam, properè ad te volabunt. Amandus nullam mihi disputationem ostendit, quod obliuione factum puto. Libenter equidem legissem. nihil enim est mihi optatius, quàm ut noui semper aliquid, quod doctum sit, videre & examinare possim. hæc mea est voluptas, he delitiæ, quibus lauta amicorum conuiuia, & à multis expetitas magnatum familiaritates (quas ego cupidissimè fugere soleo) longissimè postpono. Si est adhuc ad manum, mitte rogo. oportet enim esse aliquid, quod tibi non displiceat, cuius ego doctrinam, & acumen magni facio. Vale feliciter, meque amare perge. & amicos tuos & meos saluta. Breslæ, i Martij, anno 1583.

MAGNIFICO DN. ANDREÆ DV-
dith ab Horekoutza, &c. Th. Era-
stus Med. S. D.

HOC ipso die, cum inter libros char-
 tasque aliud quærerem literas tuas, quas
 super nonis septimanis frustra sæpius quæ-
 sieram, reperi. Itaque gaudio affectus sta-
 tum

tim iis relictis ad respondendum me ac-
 cinxi. Primū tibi gratias ago summas pro
 tua beneuolentissima erga me voluntate.
 Quod tibi, vir summe, aliqd esse videor,
 totum hoc tuo erga me amori tribuo, mi-
 hi nihil eorum arrogo. Paradoxa quoque
 non confector, & quæ à plerisque probari
 video, non ante damno, aut reprehendo,
 quàm sæpè diligenterque apud me exa-
 minaui, & excussi, aliorumque de mea o-
 pinione cogitationes atq; argumenta ex-
 pendī. In eo fermè sum totus, vt quæ an-
 tiquis rectè tradita, & à posterioribus ne-
 gligētius exculta deprehendi, ad examen
 reuocem, & diiudicanda aliis proponam.
 Scripsi theses de cōtagio, putredine, mor-
 bis totius substantiæ, quas te iam habere
 suspicor. sunt enim editæ. Conscripsi etiā
 de somno, melancholia & conuulsione,
 quæ vulgatæ nondū sunt. Et in postremis
 cōfuto sententiā omnium certissimis de-
 mōstrationibus, at nō proinde certus for-
 tasse, quid sentiēdum sit doceo. Fores ni-
 hilominus patefacio aliis, aut viā indico,
 rectius cogitādi. Statui otium nactus fusi-
 orem omnium declarationē proponere,

& obiecta, quæ vel ipse finxi, vel ab aliis clarissimis medicis & philosophis excogitata accepi, dilucidè explanabo: vt vnicuique liceat de tota causa sententiã dicere. De epilepsia præter illa, quæ in 4 parte Antiparacelsi disput. habentur, nihil scripti. Compendium artis nostræ anno 1563, in feriis canicularibus extra ordinem auditoribus exposui, neq; id scripto cõprehendi, post annos decem, aut his amplius exemplum à quodã accepi, vt auditores exceperant, quod ego factum fuisse prorsus nesciueram. Velim certè tantum mihi otij dari, vt recognoscere liceret. Fortasse prodesse aliquibus posset. Interpretatus sum annis superioribus aphorismos Hippocratis & prognostica, sed pro more meo, ne verbum quidẽ habeo notatum. Fuere tamen ex discipulis aliqui, qui quam potuerunt diligenter exceperunt. Mihi nũc Basileam libellum de strigibus, quem inuitus sanè scripsi, ac respondere cuidã contractus effudi verius, quàm scripsi. Spero tamen nec aduersarium, nec quenquam alium porro litem mihi de hac re moturum. Bene vale, die 14 Sept. anno 1577.

D. PETRO MONAVIO, MED.

Cesareo &c. Thomas Erastus

Med. S. D.

QVIA heri vesperi præter opinionem rediit Basilea vester tabellarius, tēpore quo tum propter disputationem, & lectionem, tum alias occupationes plurimum fui distractus, non mihi, licet maxime volenti, plura licuit. Velim scire nū & tu meas acceperis, & generoso D. Duditio suæ redditæ sint. Ei meis verbis plurimam (vna cum fratre tuo domino Iacobo, quem propter egregiam pietatem in oculis & corde fero) salutem dicas te etiam atque etiam oro. Refer præterea Pernam iterum impressurum eius iudicium de cometis, eique adiuncturum meum nonnihil auctum & correctū monitu tuo, & Squarcilupi disputationem, vna cum responsione mea. Aliud iam addere nō possum. Mitto tibi, domino Duditio, & fratri tuo, si his rebus forte delectatur, exemplum disputationis de humorū nutritione, quæ vox per negligentiam in titulo est posita, cum in actiua significatione posita sit, & in passiva magis

vsurpetur. Præterea in thesi 31 nihil quidē dixi falsi, sed non probavi, quod debui. Sola verba ex Galeno citata ad rem faciunt. Quid dicam aliud, quam me dormiisse? Non animaduerti, nisi cum iam excusæ essent. Probatio magis cōtineretur in 32. Hæc vos monere placuit, ne putetis me pudere erratorū meorū. Vale feliciter, & me ama. Dat. 16 Nouemb. an. 1579.

PETRO MONAVIO MED. CÆS.
Exc. Thomas Erastus D. S. D.

Literas tuas, vir clarissime, à te istic 17 Decemb. scriptas, hic mihi reddidit tabellarius vester, ante dies plus minus 14. Responsum quia exspectas, breuiter sic habeto. Dixi omnia illa, quæ certi vsus gratia à natura producta sunt, potentia & operatione eius vsus definiri: quod apertis Aristotel. & Galeni testimoniis probavi. (licet opus non sit probatione apud illos, qui rem ipsam æstimant) & tu verum esse nō inficiaris. Hoc dubitas, quale nam opus qualemque potentiam intelligam? Respondeo, illam me intelligere potentiam, & operationem, cuius causa facta est res

Naturalia desumuntur à potentia.

res quælibet. Patet hoc ex sententia,
quam ex i Politic. citavi, quæ sic habet:

*ἡ δὲ φύσις τέλος. οἷον γὰρ ἔχει τὸν ὄρον τῆς φύσεως τελευτήσας,
καὶ τὴν φάμεν τὴν φύσιν εἶναι ἐκείνη, ὡς περ ἀνθρώπου, ἵππου,
οἰκίας.*

Cum ergo quodnā opus intelligam,
quæris, vitalēne, an temperamentale? Re-

spondeo, si perfecta est radix Rhabarbari,
cum bilem subducere potest, sine vita,

hanc potētiam eius dico eam esse, quam
ipsam definiri oportet. Sin autem perfe-

cta prius non est, quam vitæ opera exer-

ceat, sibi que simile generare, & nutrirī
possit, vitæ operatione ac potentia defi-

niendam aio. Hic tu me putas mecum pu-

gnare, quia præcipuum opus Rhabarbari
videatur esse humoris biliosi expurgatio.

Falleris, si hanc vim putas esse Rhabarba-

ri, quoad est sui generis plāta, extremam
perfectionem. Sic tu formam & operati-

onem tritici, animalium omnium facies
virtutem alendi. At non alunt hæc, sicut

nec Rhabarbarum purgat, priusquā for-

ma sua orbata sunt. Non sequitur; anima-

lia propter id facta sunt à Deo, vt homini
in cibum veniāt, ergo hic vsus, est naturæ

ea producentis finis. Perfectio & finis a-

Frumenta nō
alunt, nisi or-
bata vita.

Perfectio animalis in quo.

nimalis cuiusque, quoad tale est animal, & per se consideratur, non comparatione vsus, quem aliis exhibet, est ipsa eius forma seu potentia, per quam illud agere potest, quod pro natura sua agere debet. Ethic finis dicitur ab Aristotele finis δ seu cuius. Cū deinde quatenus vsum certum

Finis duplex.

aliis præstat, consideratur, finis talis vocatur ab eodem finis δ seu cui. Si hos fines aptè distinxeris, facile te explicabis ex hac difficultate. Rhabarbari finis naturalis cuius, est ipsa eius substantialis perfectio seu forma, finis cui, est purgatio, sicut animalis, quod alit, finis cuius est, sua cuiusq; perfectio, finis cui est, ut alat hominem. Non potest autem tum hoc alere, tum illud purgare, nisi vita sua spolientur. Vnde rectè dixi, non Rhabarbarum, sed huius cadauer purgare. Quod si vsum quomodo equi nobis viuentes, non mortui, viles sunt ad equitationem, alia non nihil esset ratio. Quæris amplius, cur mortuus homo dicatur. *ὄνομαστος* homo, Rhabarbarum autem tum demum verè vocetur Rhabarbarū, cum vita priuatum est.

Quæstio.

est: Nego tibi vel bouem mortuum, cuius carnibus vescimur, vel Rhabarbarum anima seu vita destitutum, propriè vocari bouem, aut Rhabarbarum, cum nec ille bouis, neque hoc Rhabarbari potentiam & operationem retineat, licet illius cadauer nos alat, huius nos purget. Diuersitatis ratio est, quod hominis finis vterque consistit in eius vita, vitæque operationibus. Rhabarbari autè finis cui, non in his, sed in huius cadaueris vsu consistet. Bos quatenus arat, si mortuus sit, ὁμονόμος dicitur bos: at quatenus nos alit, non dicitur bos, sed potius cadauer, siue alimentum præstare non potest, quatenus bos verè est. Summa est, quæ mortua utilitatè nullam nobis adferunt, ea nõ admodum solemus eisdè nominibus efferre, viuentia & mortua, sed vel alio nomine appellamus, vel addimus mortuum, vt equus, vel homo mortuus. Quæ autem mortua egregiam utilitatem exhibent, frequenter eodem nomine donamus viuentia & mortua. In plantis hoc est vsitatissimum, itemque in alimentis. Dicimus enim nos edere gallinas, turdos, pisces, non autem

horum cadauera. Tunc enim cadauera ferè vocamus, cum non amplius edi possunt. Quod aliam esse totorum, aliã rursus partium rationem, vt oculi & manus, omni caret ratione. An enim mortuus homo, equus, bos, arbor, &c. minus dicitur *ὁ μόνυμπος* homo, equus, bos, arbor, quam mortua manus, pes, oculus, ramus? Aristotel. verba non legisti, 2. de Anima 1, cū sic ait? *εἰ γὰρ ἦν ὁ ὀφθαλμὸς ζῶον, ψυχὴ ἂν αὐτῷ ἦν ἡ ὄψις.*

Quæ de metallorum vita disputas, indigna certè sunt, de quibus verba inter nos tot commutemus. Nulla gens, nulla lingua, nulli docti, ne sacrae quidem literarum vitam eis adscribunt, qualis inest animalibus vel plãtis. Cum eis analogum cordi tribuis, non animaduertisse videris, ea sic frequenter cum sua gleba permixta nasci, vt oculis separari nequeant. In istis minutioribus particulis, quam sint pulices, quid tu corculi fingis? si quæ in ipsis est facultas, vis aut forma, tibi animam appellare aut vitam lubet, te aut falsum credere, aut nimis audacter nominibus abuti noris. Ad me quod attinet, non facile porrò ad hæc tibi respondero, cū nec
utili-

De metallo-
rum vita.

utilitatis, nec probabilitatis aliquid habeat ea disputatio. Qui per additamenta concrefcere negat matrices eorum, (vt vocant) paucas aut negligenter inſpexit. De humanitate quoq; plura non addã. ſi quæ res eſt, quæ conceptui huic extra intellectum reſpondeat alio modo, quàm nuper ſcripſi, etiam animalitas, & leonitas & plantitas &c. exſtare perhibebitur. Quid *ἤσθον* in morbis ſignificet Hippocrati, expoſitũ à me eſt alibi, & à Galeno ſatis fuit declaratum. Vocat ita temperiem aëris peculiari & latente modo corpora lædentem: Hanc ſi à temperie morbida nota ſeiungere ac diſcernere tibi libet, modo certũ & nobis non incognitũ gradum intēperiei fatearis, nominare tibi vt libet poteſtatē concedimus: at ab autoribus horũ morborũ non te receptum iri, ſi ab hypotheſi ſua recedere nolint, tibi affirmo. De qua re, quæ itidē ſatis dixi in proximis literis, plura hic non addã. Nō eſt opus vt repetã ſuperiora de contrariis, dũ modò meminiffe poſſis, me de contrariis propriè ſic nominatis locutũ ſemper fuiſſe, non de priuatiuè oppoſitis, qualia ſunt

ἤσθον in morbis.

Vaticinia ex
cometis.

Effectiones
syderū qua-
les.

mors & vita. Longè alia ex illorum, quàm
horū ratio: licet in aliquibus conuertiant.
Vehementer miratus ea sum, quæ de va-
ticio ex cometis sumpto asseris. Quis
hominū affirmare audebit, Mathemati-
cū ex suæ sciētiae principiis de rebus cō-
tingētibus futuris præfagire posse, aut cō-
nari vnquam voluisse? An Mathematicos
nescis solius quantitatis passiones in ab-
stracto considerare, & circa motū & quan-
tatem duntaxat versari? Non contem-
plantur motum, sicut Physici, sed modo
eis proprio. Effectiones autem syderū &
cœlorū particulares, quæ in hoc mundo
naturaliter fiunt, tam non considerat ex
sciētiae suæ principiis Mathematicus, vel
Astronomus, quam non æstimat aut spe-
culatur eas ex artis suæ principiis sartor,
aut sutor, aut textor, &c. Mathematicæ
sciētia versatur circa τὰ ὄντα ἐξ ἀφαιρέσεως. Phy-
sicus τὰ ἐκ αἰσθητικῆς ὄντα rimatur. Sed quid
verbis opus? Euentus Physici rationibus &
principiis Physicis iudicantur, nō mathe-
maticis. Quod si iā ex sacris literis mon-
strari possit, Deū voluisse, vt cometa qui-
libet hoc aliquid præfagiat, nō iā negabi-
mus,

mus, cum illud ipsum prænunciare, licet ex sua natura hoc præiudicare nequeat. Exemplū produxi de iride. Dū nō ostenditur, particulare nihil certi præmōstrare dicimus, imō naturaliter eos nō præfigere, quæ Astrologi in scitissimè præfigurare aiūt demōstramus. De iride quoq; rectè probare possumus, eū naturaliter tam nō indicare hoc, quod scimus eū nobis in memoriā reuocare, quā non determinat agros ex sua natura lapis, qui ad hoc nō est exacto destinatus. Falleris igitur, cū non satis disertè me de his differere opinaris. Video te vel natura, vel quod magis credo, institutione ad astrologos, & chemicos mirabilia pollicētes inclinare. At rectius & vtilius facies, si solā rationē ducem sequeris, inanib. pollicitationibus te à via abduci nō patieris. Venio ad nouas obiectiones. Theses tibi obscuriores visas ais, quia non disertè explicent, de quibus, & quomodo affectis humoribus potissimū loquar. Ego verò nihil in eis puto disertius & explicatius dictū. Dico enim solum sanguinē nutrire, bilē tum flauā omnem, tum atrā siue nigrā (excepta ea, q̄ lienem

Iris.

supra

De humo. ib.
qui nutria it.

alit) tum pituitam non nutrire, sed excrementa esse dico. Vbi autē, inquis, sanguis ille in corpore integrè sano reperitur? Vbiq; respōdeo. Sed vt sanus à sano differat ita vnus sanguis ab alteri^o sanguine distat puritate & impuritate. Nego tibi in corpore integrè sano cum sanguine inueniriibilem alterutrā, vel pituitam mistā. Etsi permixti sint iam nominati humores, nutrire eos nego, sed excrementa alimentiveri esse constanter assueo. Sanguis purus ex Galeni opinione, imaginatione sola datur, re ipsa non reperitur: quā ego imaginationē toti naturæ aduersari optimè noui. Et cū aliquid ei humorū permistum est aliorum, alere eos non posse, iterum dico, sed, nisi vacuentur, morbos creare affirmo. At, qui ex perfectè etiam sanorum venis emittitur sanguis, indicia omnium humorum commonstrat. Nego tibi verū hoc esse. Non enim sanguis lentus & aqueus pituita est; nec crassiusculus continuò melancholicus est: sed toto genere differūt, vt aquosus sanguis & pituita, ita etiā crassus & melancholia. Nullam ne pones in sanguine latitudinem, qui
ia

in cunctis eam rebus inficiari non audes?
 An idem sunt pituita & caro frigidiuscu-
 la & lenta? Idem ne dices carnem crassam
 & nigram cum melancholica? Non arbi-
 tror: nisi abuti omninò velis & nomi-
 bus, & rebus, quæque discreta & distincta
 sunt naturis cõfundere statutum habeas.
 Sanguis sanguine crassior, tenuior, humi-
 dior, siccior, candidior, nigrior aut flauior
 est, vt tamen intra sanguinis latitudinẽ o-
 mnes adhuc contineantur, nec alieni hu-
 moris nomẽ & definitio eis cõpetat. Itaq;
 non adimo libertatem cuiq; nominandi
 humores, vt ei libet, sed ne simile idẽ esse
 iudicet, moneo. Aliud est re, & definitio-
 ne sanguis crassus & niger à succo melan-
 cholico: aliud itẽ sanguis flauescẽs, tenuis
 & calidus à bile flaua. Discrimẽ ob id non
 in vocibus, sed in ipsis rebus hæret. Nec
 satis est, quod neminẽ putas tã longẽ à re-
 ctã ratione aberrauisse, vt statuerit bilẽ fla-
 uam illã, quæ in vesicula continetur, cum
 sanguinis massa rursus cõmisceri, adq; nu-
 triendũ certas partes distribui. Qui enim
 in sanguinis generatione ortam bilẽ non
 omnem à vesicula secerni, sed partẽ eius

aliquam re & substantia non differentem
 ab ea, quæ ab ea attracta fuit, relinqui cum
 sanguine commistam asserunt, certasque
 ab eadem illa partes nutriti tradunt, quid
 quæso aliud docent? Quod de bile dico,
 de aliis intelligere te pariter iubeo. Nego
 tibi, negaboq; semper omnibus, dū pro-
 batū non videro, ex quatuor humoribus
 vnū sic fieri, vt inseparabili modo in vnā
 massam coeant. Nō magis in vnū corpus
 concresecunt, quā si vinū, aquam, cereui-
 siā &c. misceas, & ex eis vnū aliquid sub-
 stantia factū putes. Si ergo priores à recta
 aberrant ratione, posteriores exorbitare
 non grauatè cōcedes, vbi rem expende-
 ris. Præparatio ferri aut chalybis, vt lienē
 deobstruant, nō est operosa aut difficilis.
 Ablui iubeo in aceto, vino, aqua, prout
 res poscere videtur, tam diu vt aquā non
 amplius inficiant, deinde trita misceo cū
 pharmacis aliis ad rem pertinentibus, &
 hoc modo exhibeo, non metuens, vt in
 venas rapiantur. Item igniri iubeo, & in
 vino aut aqua exstingui aliquoties præ-
 pio, vinumque bibendo propino. Item in
 vino limatum chalybem cum aliis mace-
 randum

Humorum
 mistura.

Præparatio
 ferri & cha-
 lybis.

randum præbeo, & vinum potandū afferro. Lapis fabulosus vulgo apud nos dicitur Beinbruch nomine contrario, quod scilicet fracturas curet. Dicitur etiā Beinwall ab aliquibus, osteocolla scilicet. Morochtus esse nō potest, vt qui in succū solubilis non sit, instar morochti veri, qualē ipse habeo. Semper enim seruat fabulosi & terreni quippiā noster: nec alibi, quàm in arenis nascitur: quæ eius est materia. Mitto eius tibi frusta aliquot. Vtendi modum in Antiparacelsicis tibi & aliis fortè satis descripsi. Mitto tibi materiam nouarū cogitationū de pinguedinis tū generatione, tū concretione. Oblitus erā scribere de viribus rubiæ, & balneo formicario, de quib. superioribus mensibus interrogaueras: atq; ego nunc casu inspectis literis illis in mentem reuocaui. De rubia ita mihi satisfecit Dodonæus, vt magis nō possit. Me certè, cū in eo legi, excitauit, vt inquirerē. Itaq; rem habere deprehendent omnes, qui periculū facere quouis modo volēt. Sed recentē gustare oportet. Arida namq; propemodū saporis expers est, instar ligni. Patet hinc, quā sæpè falli illos o-

Lapis fabulosus.

1011111111
 1011111111

1011111111
 1011111111
 1011111111

Rubia.

Balneum for-
micarium.

porteat, qui aliis statim credūt, re nō exam-
minata. Formica animalculū est valde ca-
lidū, & humorē in se tenuissimū habet i-
gneum fere. Liquet hoc ex earū morſu &
p̄fusione. Perfundūt enim humorē quo-
dā cutē iratæ cū sunt, tenuissimo, at egre-
giè mordaci & calido: pueri nos diceba-
mus: *Mich habē die Ohmeiffen beseicht*, min-
xerūt me formicæ. Quid igitur miri, si in
frigidis affectibus, p̄sertim cū in p̄fundo
vitiū hæret, vtilitatē balneum tale præstat?
Bene & feliciter vale, die 23 Feb. an. 1580.

PETRO MONAVIO, MEDICO CÆ-
sareo &c. Thomas Erastus Med. S. D.

ANTE dies octo reuersus sum ex ther-
amis, quo vxoris causa profectus fui,
& domū cum rediissem, intellexi D. Au-
gustinum Doniū Medicinæ Doctorem,
Calabrum, iter instituisse in Poloniam, &
hinc Pragam recta iturū esse. Quare non
potui eum sine meis ad te literis dimitte-
re: cum præsertim ille hoc officium à me
peteret. Ex illis, quæ videre & iudicare po-
tui, dum hic fui, cognoui eum virū piū
sanè & doctū, &, quod summū est, incul-
patæ

patæ honestissimæque vitæ esse. Dignum
ob id iudicavi, qui à te, bonisq; omnibus,
iuuetur. Oro igitur te pro tua humanitate
& pietate, vt virum optimū commenda-
tum habeas, & vel per te, vel per alios
tuos cum cōmmendes aliquibus in aula
Polonica degentibus, vel certè aliis, quo-
rū opera possit vti in aula. Quicquid hac
in parte feceris, præterquã quod id Deo
gratum erit, mihi à te præstitū semper pu-
tabo: & pro viribus gratiã agere, si referre
non potero, studebo. Audisse te nihil du-
bito, doctissime & clarissime D. Petre, nos
Heidelberga huc Basileam cōmigravisse;
vbi, Deo opt. max. sit gratia, quiete vi-
uo extra strepitū & sine conditione. Vi-
detur enim aras id mea postulare, vt non
de negotio, sed de ocio cogitē. Viuo ergo
mihi, & de meo thesauro. Nec habeo
causam quærendi occupationes, cum li-
beris careã. Interim ne planè nihil faciã,
cœpi ante paucos dies respōdere publico
cuidã Doctorum censori, Comiti Monta-
no Vicētino. Edidit is libros v, de morbis
anno superiore grauibus, crassis, & multis
erroribus plenos, quos nunq̃ notauissem,

si non coactus fuisset attentius & sæpius
 perlegere. Spero autem me operæ præciū, &
 rem gratissimā atq; vtilissimā studiosis fa-
 cturum. Quippe docebo eos, quæ à pau-
 cis adhuc animaduersa sunt & cognita.
 Hæc habui, quæ occasione huius tabella-
 rii data ad te scriberem. Te oro, vt D. Crato-
 nē officiose salutes. Dominus Ihesus tibi
 vna nobiscū semper vt adsit oro. Amen.
 Datæ Basil. die 18 April. anno 81.

PETRO MONAVIO, MEDICO CÆ-
 sareo &c. Theodorus Zwingerus, S. D.

TE viuere & valere ex animo lætor.
 Cœptis aspiret ille, sine cuius numi-
 ne, nihil est in homine. Hippocratis me-
 diam partem iam absoluimus, nostri scili-
 cet in illum laboris, vel saltem conatus.
 cuius quo maior est expectatio, eò mihi
 ingrator, mihi crede, qui tenuitatem
 meam agnoscam, & cum latere maximè
 cupiam, nescio tamen quo Reipubli-
 cæ iuuandę studio in mediam hominum
 lucem vel latuatus interdum præter in-
 stitutum efferar. Neque verò & imperi-
 tiæ & ignorantia crimen refugio, dum
 mea

mea hac audacia studiosi excitetur. Hoc-
 que ipsum clariss. viro D. Hermanno re-
 nunciari cupio. *κρίταις ἀπὸ τῶν ἀκράταϊς* me tales
 exoptare. Rungius discedens in summa
 festinatione, nihil ad te reliquit. Callidè
 nimirum vestra vos nomina honorario
 inscripsistis poculo, ne remittèdi occasio
 relinqueretur. Prodigalitatè ego vestram
 minimè laudo, sed amicæ interim volun-
 tatis testificationem, cùm vobis ita visum
 est, amplector. Tibi, mi Monavi, vitam
 & incolumitatem precor. Salutant te no-
 stri. inter eos qui Academiæ nunc præest
 D. Stupanus. Vale, & D. Hermanno, fra-
 tri tuo, & item Hesso plurimam ex me
 salutem. Basilea, 18 Aug. anno 1578.

PETRO MONAVIO, MEDICO
*Cæsareo, &c. Theodorus Zuin-
 gerus Med. S.D.*

DE Theophrasteis quæris, qua legen-
 da methodo, ea nimirum, qua verum
 à falso discernitur. Quo ordine? Ut inge-
 nuè fatear, vel tantus Doctor (vt tibi & ne-
 scio quibus aliis amicis videor) tantillum
 ignoro. An qua data porta ruunt? an *τὰ ὕστερα*

Quo ordine
 Theophrasti-
 ca legenda
 sunt.

semper *ἀείπει*? an poetica etiam imitatione à mediis incipiendum? Ergo ne quid elabatur, perpetua indagine tota sylua concludenda, & Enniano more optima quæque retinenda. Nam vt nihil aliud, *εὐχόμενος* certè *ἰσορίας* σιώσειν ὃν αἰτέοισι *διεσπασμένων* *ἔτι*, de Empiricis loquens Hippocrates verissimè affirmavit. Turneiserus oculorum dolores quibusdam nostrum excitavit: mihi non item, qui non maiorem mei lucri (sed quidnam illud apud nostros?) quam alienæ peritiæ rationem habeam. Cum illo contuli quædam. Apparatum Herbarij vidi maximum, & opinione grandiolem icones plurimi, vt si nihil aliud in præsens, *φιλοπονησαν* certè tantam laude dignissimā iudicem. *Οὐρομαντικῆς* specimen coram se editurum promisit. Interea *ἐποχῆ* vtamur, & cum Tralliano, si res ita ferat, vel à vetulis nos discere non pudeat. Hippocratem proximo mercatu videbis. Clariss. viros Hermannum & Helsum ex me salutabis officiosè. Vale vir doctiss. nostri memor. Salutat te Platerus cum toto collegio. Basilea, 20
 Nouemb. anno 78.

PETRO

PETRO MONAVIO, MEDICO

Cæs. &c. Th. Zuingerus Med. S. D.

QUAE tu ad me de Paracelsi scriptis; tanquam ad eum qui multum studij atq; temporis in iis collocant, scribere videris. Quod cum à me longè sit alienum, ignotæ regionis commonstrator esse nequeo. Atq; vt *λογισμὸν* illius, vel sectatorum non magnifacio, neq; enim intelligo: sic *Philu* corundè cum Hipp. in preparatione præsertim medicamentorum facio plurimi, cum ad vsum medicum egregiè conferre videam: neq; tamen ea intemperie, vt iccirco veterum medicamenta omnia respuèda censèã. Sunt quibus panis, sunt quibus maza, sunt quibus sorbitiones cõveniunt, nõ modo pro vitæ & fortunarum diuersitate, verum etiam morborum. Locus de empiricis apud Hipp. comm. præceptionum extat, sub finè. Seuerini Dani ingeniũ magnum iudico, & Idèam eius ad Paracelsi scripta, plus q̃ vllius alterius cõferre arbitror. Ceterũ seruit etiã ille aucto-ritate, & dũ libertatè philosophicam p̃sentat, ipsas quoq; Theophrasti sordes extollit. Vsq; adeò difficile est modum tenere.

Paracelsi
scripta.

Doctior verò ille est, quàm vt à Paracelsi
 discipulis vel legi, vel intelligi possit: seuer-
 rior, quàm vt nostri illum admittant, stu-
 dium interim Theophrastæ opinionis
 ex principiis Hippocrateis deducendæ
 nec ineptum, neq; malum in quibusdam.
 Sed hæc alij iudicēt. Hippocratem Fran-
 cofurto per certum hominem ab Episco-
 pio petes, scheda quam subieci ostensa.
 Rungij familiaritate vtor, à quo etiã ipse
 non verear quinetiã discere cupiam. Va-
 le. Basilea, 26 Martij: anno 1579.

PETRO MONAVIO, MEDICO
 Casareo, &c. Theodorus Zuin-
 gerus Med. S. D.

HIPPOCRATEM in presens è mani-
 bus deposui, Theatri tertiationi oc-
 cupatus, non penitus spem abieci, preser-
 tim si, quod spero, aliquis in cõtextu Gre-
 co emendando, & versione Latina adiun-
 genda operam interea suam interposue-
 rit. Etsi ex hoc ipso specimine, vt doctis ad
 meliora præstãda animum adieci: sic for-
 tè eorundem laboribus à commentando
 deinceps absterrebor. Quo nihil mihi,
 mihi

mihî crede, optatius foret, vt ut sint, qui ex suo ingenio diuersum de me sentiant. Nepenthis descriptionē, quam petis, ne fidem labefactem, in præsens mittere non possum: neq; ea magno tibi foret vsui, cū operosa & artificiosa admodum sit præparatio; quin etiam ipse ego non paro, sed parato vtor. Diligentem requirit & industrium hominem. Is est Adamus Keck pharmacopæus Francofurtensis ad cygnum. Drachmam ille paulò plus florenò vendit, in decem vel duodecim doses suffecturā, pro ratione ætatis, morbi, virium. Medicamentum insigne, sed quod promiscuo vsu minimè prostitui debeat. Basilea, 10 Iulij, anno 1579.

PETRO MONAVIO, MEDICO
Cæsareo, &c. Theodorus Zuingerus Med. S.D.

TE in Hippocrate diligenter versari, gratissimum est: cū ex illo ceu fonte solidioris medicinæ, veritatis & virtutis studiosus, in quorum numero te non in postremis colloco, plurima, & ea quidem minimè vulgaria aliquando decer-

pturus es mihi persuadeam. Qua in re si
 Deo opt. max. visum est mea quantumlibet
 tenui & perfunctoria obsterigatione uti,
 est cur illi gratias agam aternas. Qualita-
 tes primas non simpliciter reiiicit Hippo-
 crates, sed propter hypothesein aliorum
 suspectas facit. nec immerito, cum vel no-
 stro seculo videamus non paucos in mor-
 borum causis ad beatas illas qualitates om-
 nia referre, & in abstractis formis ita
 occupari, ut concretorum, & veluti ma-
 terialium qualitatum (si cum prioribus il-
 lis conferantur) penitus obliuisci. Hipp.
 certe qualitas prima nuda, non nisi cum
 materia (cui & color & sapor attestatur)
 ad morbos facere videtur: adeoque in iis
 etiam, qui immateriales penitus censentur,
 materiam hanc dari verisimile est, eo
 solo differentem, quod in his subtilissi-
 ma, & sensui obscurior, in illis manifestior
 & crassior deprehendatur. Hinc duo mor-
 borum principia materialia, *materialia*, non vno loco ponit. Neque vero o-
 ciosæ erunt primæ qualitates, sed ut per se
 parum efficiunt, sic cum materia sua iun-
 ctæ, plurimum momenti afferunt: cum
 quod

Hippocrates
 de primis
 qualitibus.

Materialia

quod lib. de diæta docet: πῦρ πάντα κινεῖν, ὕδωρ
 πάντα βέβηκε δύντα. Dudithio viro summo fau-
 stam felicemq; migrationem hanc opto.
 Te verò beatum, qui tanto viro tam fami-
 liariter deinceps sis vsurus. Ei plurimam
 ex me salutem. Sed & fratri tuo νεογόνω. Sa-
 lutant te collegæ omnes vno ore, in exa-
 mine Iustini Gothani, viri doctissimi. Ba-
 fileæ, 8 Nouem. anno 79.

PETRO MONAVIO, MEDICO
 Cesareo, &c. Theodorus Zuin-
 gerus Med. S.D.

NOLI tu verò, mi Monau, in senem
 nostrum iniurius esse, quasi Zuinge-
 ri ὑποκαταστικῶ aliquid ei splendoris, obser-
 uantiæ saltem aliquid, accesserit. Nepen-
 this gran. iij ad v in adultis, cum colici, Nepentha.
 cum nephritici dolores vrgent, saccharo
 rosaceo subactis, vel cum iulepo rosarum
 dilutis vtor. In pueris ad granum j, cum
 syrupo pæoniæ, vel simili alio, ad motus
 epilepticos sistendos. In febrium inqui-
 tudine medicamentum præstans. Vi-
 no vel aqua oportuna dilutum denti-
 num dolorem mirificè sedat. Alui fluorem

egregiè sistit. Medicamētorum purgan-
 tium vim compescit. In senibus & debili-
 bus cautè exhibendum, non quod peri-
 culi aliquid subsit, sed ne locus detur in-
 vidiorum calumniæ. Theriacæ specie, vel
 extracti alicuius ad præsentem morbum
 oportuni, exhibere soleo. Somnū lenem
 conciliat, neque vigilia subsequens vesti-
 gium narcotici vllius relinquit. Illud verò
 sedulò cogita, medicamenta ipsa prosti-
 tutione vilescere: nō quod communica-
 tio boni vires ipsius boni enervet, sed quæ
 familiaritas nimia contemptū parit, quan-
 do id quod serui studio perfici poterat,
 in eo herilis opera impenditur. Catholi-
 con si est, quod nomen præfert, etiam in
 arthridite. Neq; verearis incentium ad
 fluxionem, quandoquidem è diuerso ad-
 est quod retrahat. Itaque penetratio co-
 usque vsui est, donec purgantis medica-
 menti vis ad articulos etiam pertingat, &
 inde humores alliciat: cū vis purgatrix
 sudoriferam superet. Nisi hoc esset, ratio-
 ni Rondeletij acquiescerem. Hæc causa,
 cur tam lentè, & tardè & innoxie agat. Id
 quod vsus te docebit. Sed medicamētum
 tale

De iureo
 dicitur
 Medicamen-
 ta vilescunt
 prostitutio-
 ne.

admodum

tale est, quod Medici manu parari debe-
 at: ipso alioqui usu vilescet, & abusu phar-
 macopœorum importunè adhibitum su-
 spectum reddetur. Nullū ego illi ex pur-
 gantibus *ὡς κατόλου εἰπεῖν* prætulim. De suc-
 co absinthij quod quaris, sic mihi vide-
 tur: quatenus absinthium stomacho pro-
 dest, id deterfione & adstrictione sua præ-
 stare, quarum vtraque in terrea parte sita
 est. De *ἐπερχεία* mixtorum præclare Ga-
 lenus exemplo rosæ. Videtur certè vt in
 animalibus, sic in plantis, triplicis conco-
 ctionis, velut effectus quidã, *χυλός, χυμός, ὀπίος*:
 etsi in aliis alius magis apparet. quorū sin-
 gulis suis inest spiritus, singuli verò solide
 parti tanquam carnibus & ossibus inhx-
 rent. Vinum ratione spirituosæ partis spi-
 ritus reficit: respectu *ὀπίος* terrei sic pene-
 trat & detergit; respectu *χυλός* & *χυμός* sui sic
 nutrit. Orta à principiis non attestantur
 suorum principiorum. Sic ex tribus illis
 humoribus quidam terre, alius aquæ, ter-
 tius aëri proportionem respondet. Etsi ho-
 rum ipsorum rursus singuli à reliquis se-
 parati in partes alias iisdem principiis re-
 spondentes separari à natura possint, vel

De succo absinthij.

345

Ad orientem
quar.

chymicæ analyseos argumento, quâ tum
quidem ex artis huius tyrocinio huc usq[ue]
deprehendere licuit. De situ vrbiũ idem
iudicium, quod de situ domorum, quas
ad orientem vel septentrionem ipsas di-
cimus, quatenus solẽ & ventos ex ea par-
te suscipiunt. Hinc crebrò apud Hipp. Si
vrbs ad austrum sita, à septentrione verò
orẽm habeat, h. e. vel montiũ vel sylvarum
beneficio à Boreæ impetu defendatur. I-
dem de fontibus ad orientem erumpen-
tibus iudicandum censeo. Vale: salutat te
Platerus. Tu ex me D. Hessum & Her-
mannum, in primis verò Rhedingerum
nostrum. Basilea, cal. Feb. anno 80.

PETRO MONAVIO, MEDICO
Casareo, &c. Theodorus Zuin-
gerus Med. S. D.

PERSOLVI superioribus tuis, missis ad
Camerarium literis. Rungio te fami-
liariter vti gaudeo. Ad ternas meas nihil
ille hætenus: nec an Hippocrateum ex-
emplum habuerit, scio. Oleũ cerẽ præcla-
rum, nisi odore suo caput infestaret. Tur-
pethi mineralis tot præparaciones, quot
arti-

artifices. Rectè tu, qui nondum exploratis cautè utaris. Vteris illis deinceps & audacius & feliciter. Eos enim qui odio secte Theophrastæ hæc & rident, & insectantur, non tam in chymistas, quàm in chymiam medicinæ famulã, multò antiquissimam, iniurij sunt, & de ignotis iudicium interponunt. Et verò hæc talia sunt, ut ^{ai-} ~~no~~ ^{leg} requirant. Plateri tabulæ ad mercatum proximum exponètur. Rungium ex me officiosè salutabis: & quia certius à vobis, quàm à Francofurtensibus literas accipere soleo, uti hanc ceu regiam viam sequatur monebis. Vale, mi Monavi. Basilea 13 kl. Iunij, anno 1581.

PETRO MONAVIO, MEDICO
Cæsareo, &c. Th. Mousetus An-
glus Med. S. D.

AD magisterium perlarum, cuius pro-
 missam tibi descriptionem antea mit-
 tere non potui, extrahendum, hac via om-
 niu dubio procul certissima proceden-
 dum est. Cõtusas illas & in puluerem (quod
 tactum attinet) ^{ai ai om tav} pertritas, affuso vi-
 ni spiritu nobilissimo (ut hic quinq; latos

Magisterium
 perlarum.

digitos superemineat) imbibito, & equi-
no fimo vel æquabili B. calore digerito
per mensem integrū; quo tempore trans-
acto spiritū instar vini maluatici fuluum
esse comperies: eo effuso & reservato, al-
terum vicissim affunde, totiesq; digere,
donec colorari desinit. Coloratis spiriti-
bus continetur magisterium tuum: quos
in B.M. in siccitatem euolare permittito.
Postmodum aqua cœlesti destillata bis
velter abluito, & rursus euaporato, vt in
spiritu. Sic habes essentiam siue magiste-
rium perlarum, in forma pulueris farina-
cei, quē marmorī inspersum in liquorem
(si placet) rediges. Legi Paracelsum in suis
Archidoxis, quod ego spiritus, id aceti ra-
dicati beneficio fieri posse asserentē. Cæ-
terum mihi crede (in huiusmodi negotiis
neutiquam inexperto) restabit tanta acri-
monia, vt huic eluendæ vix trecenti aque
congijs sufficerent. Vsum huius magisterij
in affectibus stomachi & cordis singula-
rem esse, tū doctissimi nostri Florini, tum
aliorum *αὐτοψία* (vt nihil de me ipso dicā)
abundè confirmatum est. Tu igitur tibi
habeas, nec cuiquam temerè communi-
ces.

Acetum ra-
dicale est id
quod reman-
et in fundo,
post aceti de-
stillationem.

ces, Norinbergam cum Cæsare si adue-
neris, fortè me inueneris præsentem. In-
terim Francofurti viuam, & recolam in-
termiffam praxin, qua hæctenus, Deibe-
neficio, maxima cum felicitate, & lucro
non minori sum vsus. Nūquid te chemiæ
accingis? Anne fornaces extruxisti? Quid
Florintus? ecquid medicinam facit? Lau-
rentius Scholzius nihil literarū ad te mea
causa misit? Ad hæc, quanta cum celeri-
tate poteris, ad me rescribe, & ex me per-
amanter vale. Data Norinberga, 4 Non.
Quintil. anno 80.

PETRO MONAVIO, MEDICO
*Cæsareo, &c. Th. Mousetus An-
glus Med. S. D.*

SI Keckius, quod fecisse debuit, aqua
pluuiali destillata magisterium perla-
rum sæpius abluisset, nec ille indiligentis
nomen, nec tu cōquerendi materiam ha-
buisses. Acrimoniam seruari aliquam, et-
iam post optimam præparationem, cer-
tū est; sed an propterea cordi ingrata, quia
linguæ parit molestiam? Quid viola mar-
tia linguā violentius vrit, ô optime? quam

si marta
bi. Ra. st. o. k.
am. 8. 0. 0. p.
st. 0. 0. 0. 0. 0.
0. 0. 0. 0. 0. 0.
0. 0. 0. 0. 0. 0.

Viola martia.

tamen cordi familiarem esse, salua præceptorū auctoritate, haud negaueris. Succo limonum dissolui margaritas vel vetullis ferè notum est omnibus: tincturam verò sic extrahi, nedum Cratoni nostro probatum. Zuingeri præparationes non improbo. Variæ enim sunt ad sylvâ viæ, quæ tamen compendiosior & melior fuerit, sola experientia dignoueris. Cur ab eius aniso purgante scammonæ exuperantis causa tantoperè verearis, argumentū nullum, præter imaginatias quasdam delicias & formidationes perspicio. Etenim, facta computatione, in vnica dosi (nempe 3 ij) scammonæ grana ad summum quinq; corrigentium verò centū planè & adhuc quindecim inueneris. Tota enim cōpositio granorum 26640 pōdus accedit. Sed ignosco tui stomachi delicias, tanquam in aula degenti: nos verò rustici Medici fortioribus vtimur remediis, & (si verū quæritur) non incommodo successu. Si iadano cum illis, quas coram commemorauimus, cautionibus vsus fueris, admirabiles narras euentus: qualesque hucusq; nobis, nescio an medicamēti, an Dei potius bonitate,

Imo 20880.
Sacchari enim lib. iij
pro iij assumit.

nitate, nunquam accederunt. De myrrha
 substituenda in Nepenthe loco mumia,
 nō statim assentior. vt eò perducatur animi,
 & longiore tempore, & fortioribus argu-
 mentis est opus. Domino Cratoni nostras
 non ingratas accidisse lætor: mallē tamen
 planē gratas fuisse. Humanitatis suæ erit,
 quamprimum otium cōceditur, respon-
 dere aliquid ad me: qui sic colo diuinas i-
 psius ingenij dotes, vt cuilibet conferen-
 dū, plurimis verò Medicis esse præferen-
 dum cogitem. Chymiam quod nō possis
 exercere, illud ipsum indicat, quod vel-
 les. *πλος* illis negotiis, quæ tantum Medi-
 cum à studio tam necessario diuellunt:
 malè enim illis precari inhumanum est.
 Siquid in descriptione anisi purgātis de-
 prauatum aut mancum fuit, haud culpa
 factum est mea: nam eodem exemplo ti-
 bi communicabatur, quo mihi. Falsas de-
 scriptiones dare, non est meum, non est
 tuum, non est cuiusuis Medici, præ-
 fertim Christiani institutum. Vale, mi-
 Petre, Mouseti tui memor: qui tui me-
 moriam secum, etiam nunc, in Angliam
 portabit. Si quid mea causa literarum de-
 deris, Camerarius noster fecerit perferri.

Myrrha pro
mumia.

Data Francof. ad Moenum, 15 Kal. Oct.
anno 1580.

PETRO MONAVIO, MEDICO
Cæsareo, &c. Th. Mousetus An-
glus Med. S. D.

Mumia.

QUALIS ad vos Mumia defertur, & quidem nescio: scio tamen eam, quæ nostrum Nepenthes ingrediebatur intus absque omni religione exhiberi posse. At inquis, Ob humani cadaueris contagionem tetrum & virosum odorem de se exspirat. Fateor, si de vestra intelligas: sin nostram dicas, repugno. Nam chymicè parata, quod etiam opio contingit, amittit graueolentiam, quiddamq; odoratis speciebus finitimum (quales inesse illi credimus) repræsentat. Adde porrò aloën, myrrham, gûmi, sarcocollam, opobalsamum (huius quam cœleste medicamentum!) & crocum aliaque preciosissima medicamenta mumiã nostram efficere. Est enim ex his omnibus de mortuorû sepulchris per efficaciam solis exudans liquor, qui ad arcendam putredinem peridoneus, ad suscipiendam verò longè ineptissimus existit.

stit. Quare vt myrrham, eius loco substituas non suadeo, neque video cur tantacum religione, ne dicam superstitione ipsius in hominib. vsum pertimescas. Nonui aliquos qui abstinendū ab ea iudicant, quia humanas carnes humano viscere condi non solū non humanum, sed etiam planè impium videtur. audēt tamen curiosuli isti censors album græcum hydropicis, cranium hominis epilepticis, nescio quā audacter, scio quā frequenter præbire. Sed ô Iani à tergo queis nulla ciconia pinxit! vtrum religiosius existimatis, carnes comedantur, an ossa? mihi quidem vix pluma interesse videtur: & licet neutrum probo, esse tamen oleosum quiddam substantificum in immaturè mortuis, immortale, incorruptibile, terram igni, aquam aëri conglutinans, partibus stabilitatem, duritiem verumq; alimentum præbens, non dubito affirmare. id vi solis externi aromatis immixtum, aut suauī in temperato calore digestionecum oleis aromaticis extractū (vt Theophrastus docet) nunquid conducibilius existimas? Id autem in nostræ mumix ex-

Humana carne cur abstinendum.

tractione factum est, quia ingreditur tincturam, & oleosam, mihi crede, & gratam. Hæc hæctenus. Nobilissimi doctissimiq; Cratonis literas indies ceu amplissimum thesaurum ædículas meas inuisurum expecto. Facito vt promissa compareant. In vteri strangulatu, habeas singulare remedium: Iulos siue catulos iuglandis in puluerem exiccatos contunde: datur ad ℥ij. cum guttulis duabus olei succini. in eo affectu nihil vnq̃ noui præstâtius. Balsamum mumix Theophrasti in vlceribus & apertematibus, vel sola illinitione vsu cõperidiuinum esse arcanũ, sed guttulas aliquot adiucio olei camphoræ, & ex seminibus ebuli parati. Cuius virtutes vix audeo, sacramento silentium pollicitus, edicere. Bene & feliciter vale. Cratoni, Scholzio, Rungio (ceui ignoto, vel potius non viso) obsecro ex me s. p. d. i April. anno 1581.

PETRO MONAVIO, MEDICO
Cæsareo, &c. Th. Mousetus An-
glus Med. S. D.

AGE, do tibi manus, meque vinci patior, ornatissime Monavi: non quia defendere mumix causam non poteram aduersus

In vteri strangulatu singulare.

Balsamum mumiz.

aduersus te: sed quod vix operæ aut char-
 tæ precium videretur, si tu illam pro voto
 tuo muscã, ego pro meo facerẽ elephan-
 tẽ. Caterùm, ne nihil videar dixisse, illud
 obsecro attendas: an sterco asini, muris,
 muli, canis, necnõ putridi carniũ vermes,
 (quos Hipp. *εὐλας* vocat) eranium hominis,
 testes etiam equorum, castoris, luporum,
 nec non pulmones vulpium, quibus &
 Hipp. & recentiores etiam intra corpus
 sumptis vtuntur: perpendas (inquam) an
 his deterior mumia, an potius non præfe-
 renda sit. Nihil illis putrilaginosum, nihil
 graueolens, nihil inest atratum? nihil (ne-
 dum stercois mentio) quod solo nomine
 nauseam prouocet? sanè nullum huic im-
 pinges vitiũ, quod in illis non cõperiatur.
 Nam & illa quoq; animantia tabo sanieq;
 fluunt, morbosq; patiũtur ferè vniuersos,
 qui cõtingere homini possunt. Quot etiã
 pulmones vulpiũ, testesq; equorum, etiã si
 optimè ficcatos vermibus nõ refertos vi-
 disti? quot sterco ra sine fæto re? quot eulas
 non putredine & grauissima corruptione
 generatas? quid deniq; fumo exiccatũ vn-
 quam animaduertisti, in quo nihil inerat.

Medicamen-
 ta ex anima-
 lium patri-
 bus factis.

atratum? aut quale tu propinas castorium,
 quod gustum planè abhominabilem non
 participat? Habes igitur quæ in mumia
 reprehendisti vitia vniuersa in tuis: ea que
 tanto maiora, quãto hæc (de vulgari enim
 mumia nõ disputo) croci, myrrhæ, gũmi,
 sarcocollæ, aloës, ipsiusq; opobalsami cõ-
 ditura sanior ipsis euadit atq; melior: nisi
 tu fortè crudum cranium, conditissimis
 carnibus prætuleris: id quod fortè auda-
 cter, cū laude tamen & ratione n̄tinquam
 asseuerabis. Hæc mihi quasi leuis arma-
 turæ tela depromere placuit: cui grauior-
 ra in procinctu senseris adesse, si repugna-
 ris. Sed cedam nunc hac arena, & quæ
 petiisti reliqua attingam. Balsamo tuo sul-
 phureo vsus sum, cū felici & mirifico suc-
 cessu in fistulis extirpandis: quas verò illi
 contra pestē, & asthma partes attribuisti,
 equidem non inuenio. Quine iam quo-
 modo ipsum sine piaculo intus exhibes,
 quum foetore suo teterrimo nõ mumiam
 duntaxat, sed cadauer quoque ipsum, sed
 lacum palæstinũ superat? eum autē myr-
 rhæ & aloës adiectione minui scribis: ne-
 que ego admodum repugno, iis legibus,
 vt tu

Balsamium
 sulphuris.

ut tu idem in mumia fieri cōfitearis. Olei
 picis in fistulosis vlceribus mirificam vir-
 tutem prædicas: plus autem valere scias
 contra herpetas, formicas, aliaq; eius ge-
 neris tubercula. Olei ebulini descriptio
 Aragosiāna mihi, cū rē aggrederer, fraudi
 fuit: tantum abest vt eam tibi, etiamsi ve-
 lim maximè, transmittam. Quod Iudæi o-
 peram conducis ad chemiam, vitupero
 institutum tuum: faxit Deus opt. max. ne
 illius imposturæ tuam artis tam nobilis si-
 tū præproperè extinguant. Pondrositas
 plumbi neq; propter aquam fit, neq; ob
 aerem. Sed quia multum obtinet Mercurij.
 hic autem in aerem expositus non au-
 getur, sed in locis subterraneis humidis:
 idq; nō aeris accessione, vt suadere nobis
 voluit Gal. sed potius aquæ viscosioris (nā
 in loco sicco minuitur) vel potius alterius
 Mercurij coniunctione, qui ad maiorem
 quantitātē ceu ad mare riuuli se contulit.
 Nosti enim (ni fallor) humidum quemq;
 locum mineralē (de palude enim non lo-
 quimur) argēto viuo plurimo scatere, qđ
 alij fæno madido, alij stercore bouino re-
 centi in factā foueam coniecto & sepulto,

Oleum ebu-
linum.

De primis
qualitatibus
& secundis.

Cap. 1. lib. 3.
de Cælo.

tum dextrè, tū vtiliter eliciunt. quod verò
philosophi secundas qualitates à primis
procreatas scribunt, nil moror. ad tales e-
nim absurditates iam diu occalluerūt au-
res meæ. Etenim si punctū nullius est pon-
deris, nec lineæ etiam erunt: si hæc non
sunt, neq; extremitates, neque corpus: vt
non ineptè cōtra Platonem olim Aristo-
teles disputauit. Perinde ego mutata tan-
tum hypothesi. Nullū graue ex nō graui,
nullum leue ex non leui: sed primæ quali-
tates, neq; leues sunt, nec graues: ergo ta-
le aliquid non procreant. Mallē ego eius
ponderositatem corporis densitati atque
compactioni ascribere: nam iuxta Hipp.
si quis in aqua per biduum molles lanas
maceret; & vestem quoq; laneam, equalis
ponderis ad lanas: has multò leuiores cō-
periet, quàm lanam. Quinetiam guaiaci
lignum cæteris ponderosius, quia dēsius:
imò tam graue est, vt præter lignorū mo-
rem iniectum aquæ se mergat. Ita etiam
Mercurius vigesies sublimatus, præcipi-
tatus, coagulatus, & penè fixus, iterum re-
crudescet in argentum viuum, cū exigua
aut ponderis aut substantiæ suæ iactura. id
quod

quod ipsius densitatis argumentum mihi
 ἀσέλγῶν videtur. Vltcrius excurrere nec
 charta finit, neq; otium. His igitur cōten-
 tus, festinantissimè scriptis, valeto: meq;
 uti facis, diligito. Magnif. D. Cratoni s. p.
 ex me dicito. 3 Maij, anno 1582.

REVERENDO VIRO, DN. ABRA-
 hamo Buchholzero, Theol. celeberr. &c. Caspar
 Hofmannus, Elect. Brandeb. Med. S. D.

ETS I spero te iam pristinae valetudini
 esse restitutum: tamen quia subinde
 se colligere solet pituita ex imbecillitate
 coctionis & defectu caloris naturalis, vigi-
 lādum sanè est, & tempore pacis cogitan-
 dum est de bello, aduersus hostē tam tru-
 culentum, ne proelium redintegret. Ego
 video cardinē totius rei verti in eo, ut ca-
 lor naturalis suapte natura debilis exusci-
 tetur, ne sequatur cruditas, & ex hac pi-
 tuitæ collectio: & ut pituitosi humores,
 collecti per intervalla, absq; nocumento
 interiorum membrorum è corpore edu-
 cantur. Hæc si fierent, minus esset me-
 tuendum de morbi recursu. Quod igitur
 ad exuscitationem caloris natiui attinet,
 faciunt quidem intus rotulæ, morsuli,

Calorem ex-
 uscitantia.

pulveres, condita, &c. aliquid, & foris unguenta, sacculi, cerata, &c. sed minus tamen, quàm fuit expectatū. Ratio est, quia humor pituitosus insinuauit se in tunicas ventriculi, vnde hebetatur calor, & cibus in ventriculo degenerat, & vertitur in crudum humorem & viscidum, qui postea intestinis adhærescit, & accedente obstructione flatus copiosos ex se gignit, à quibus tumor & dolor, cum exitus illis supra & infra sit interclusus. Quid igitur agendum? dices. Non quidem contemnenda illa, quæ paulò ante nominavi, hoc est rotulæ, sacculi, &c. Sed spero hæc, quæ dicturus sum non parum profutura. Multos qui similiter affecti fuerūt, iussi in hebdomada bis de Mithridatis antidoto sumere quantitate pisi vnius aut duorum. Dictu mirum, quam illis hoc profuerit, non prima statim usurpatione, sed tempore sequente. Excitauit calorē, humiditatem superfluum absorpsit, &c. Nec metuendum quicquam de vehementia medicamenti, quia in parua quantitate sumitur. De pipere inciso semel dixi antea: si deglutiat̄ur septem grana instar pillularum. Sed

Vis Mithridati.

Sed cum plus calfacere ventriculum volumus, contundimus grana crasso modo, & in vno aut altero cochleari iuris gallinæ, aut alterius iuris carnis exhaurimus. Itaq; quoq; calefit ventriculus absq; nocumento epatis. Zinziber quoq; conditum multum iuuat. Cum his domesticis (quæ sæpè plus iuuât, quàm valdè medicamentosa & operosa) corrigi potest ventriculi imbecillitas, & excitari calor naturalis. Rogo Mithridatum experiri non omitas. Et si vētriculus tuus vsus eius sufferre poterit, (nocere non poterit) dabo operam vt aliquid de præstantiore alicunde nanciscar, & tibi mittam. Quod subinde clysteribus intestina exonerat, bene facis. Passulæ laxatiuæ quomodo conueniant scire cupio. Ego his sæpè vsus sum, & bene cõtulerunt. Nihil in se habent quod purget, præter folia senæ. Rhabarbari nihil inest. Si ventriculus respuet illorum vsus, tū potius vsurpentur rotulæ illæ ex diaphœnicone. Video me oportere integro consilio tibi explicare rationē præseruationis à colico dolore, & quid in accessione agendum. Id (Deo teste) iam illicò

facere non poteram, cum hac hebdomada Elector & Administrator sumpserint medicamenta, & hodie quoque, meq; rarissimè domi, semper autem in aula, esse oportuerit. Hæc scripsi noctu, cum aliqui multis ægris scribendum esset. Vitam profectò iam ago inquietam. Optime te valere opto, cuius precibus me commendo. Data festinanter Colonia ad Sueuū,
17 Febr. anno 1581.

ABRAHAMO BVCHOLZERO THE-
ologo, &c. Caspar Hofmannus
Med. S.D.

ET SI cum tuæ mihi redderentur literæ, in magnis eram ædificandi molestiis: tamen molestiã omnem tuæ discusserunt literæ, quod ex iis cognoui, te prius valetudini aliquomodo restitutum esse. DEO sit laus & gloria. Quod per clysteres multum phlegmatis est eductum, id præcauebit ne tam facillè fiat recidua. Morfuli (fateor) sunt aliquanto fortiores, sed mirum quã prædicet eos noster Cellarius. Si tantum particulã inde sumit, sentitaluum aliquoties aperiri, sed sua est
cuique

cuique temperatura. Fortasse rotulæ ex diaphœnico efficiunt apud te, quod apud illum morsuli. Mitto denuò conditum & mithridatum. Modum vtendi non opus est, vt adscribam, cum id antea factum sit. Mitto & vnguentum ad impotentiam illam manus dextræ. Huius vsus talis est: sumuntur herbæ hæ: betonica, origanum, saluia, rosmarinus & iua arthetica, singulorum manipuli duo, coquantur in olla bene contacta, & effunduntur in vasculû, quod pãno multiplici tegatur, ne euaporet, inseritur manus & fomentatur, per quartam horæ partē manè & vesperi ante cœnam. Post fomentationem vsurpetur vnguentum, quod mitto, præsertim circa iuncturas. Vt autem videri possit, quæ sint illa quæ accipis, mitto receptas vna, sicut scriptæ & paratæ sunt in pharmacopolio. Saluia etiam valdè commēdatur, & utilis est aduersus tremorē, si quis aqua destillata crebrò manus vngat, aut potius si saluia imponatur aquæ, ex qua manus laundæ sunt. Quidã hic similiter penè affectus mira de ea prædicat, quantopere sit adiutus. Sed hoc exile est, quanq̃ exilia etiam,

Vnguentum
pro manus
dextræ im-
potentia.

Saluia pro
tremore.

interdum non parum faciunt in rara te-
 xura hominibus, spero breui manum fa-
 cturum id quod debet. Hæc de morbo
 tuo, qui vtinam ita euanescat, vt nūquam
 redeat. Optimè valere te tuosq; opto. Co-
 loniæ ad Sueuum, die Pentecost. an. 1583.

*Sequuntur medicamenta, quorum in hac
 epistola mentio fit.*

℥ Cortic. citri condit.

Limonum conditor. an. ʒvi.

Chebul. condit.

Rad. bugloss. condit. an. ʒv.

cichor. condit. ʒij.

calam. aromat. ʒß.

lactucæ hispanic. ʒj.

Geladinæ cydonior. ʒvi.

Rob de ribes. ʒiij.

Conser. rosar. damasc. ʒj.

Macis incis. ʒj.

Cinnam. incis. ʒß.

Incidantur cōdita, & aromata crasso mo-
 do, & misc. sig. conditum.

℥ Mithridat. opt. ʒj. Detur laminea
 pixid. sig. Mithridat.

℥ Ol. mastichin. ʒiij.

vulpin.

lum.

lumbricor. an. ʒv.

ardeæ,

taxia. ʒijß.

Pulu. vermium terrestr. ʒij.

Succi saluiæ,

Vini Rheñania. ʒij.

Pul. fl. stœchad. arabic.

rosmarini,

lauendulæ an. ʒß.

Coq. ad succi & vini consumpt. excolétur
species crassiores, add. ol. nucis conditæ
per express. ʒij. misc. & addita paucula
cera f. vnguentum: sig. *Salbe.*

ABRAHAMO BVCHOLZERO THE-
ol. & c. *Caspar Hofmannus Med. S. D.*

PLVRIMVM lætor, ac tibi gratulor,
quod Deus tibi prospexerit de cõmo-
da matrefamilias. Sic enim arbitror & ti-
bi consultũ fore & liberis. Si vllis vnquam
nuptiis interesse cupiui, his certè interfu-
isẽ libentissimè, si mihi ex ergastulo meo
prouolare licuisset. Adfui autem animo,
votis & bene precando, quandoquidem
alirer adesse nõ potui. Quod verò ad cor-
poris tui statum, & medicamenta attinet,

mitto ea, quæ tibi profutura existimo, ne
 pe electuarium quoddam insigne capiti &
 ventriculo imprimis conferens, de quo in-
 terdum cum ventriculi imbecillitatem
 senties quâtitate castaneæ ieiunus sume-
 re poteris. Deinde conditum cõditorum
 ad vires restaurandas. Mitto etiã, mithri-
 daticam antidotũ. Quod ad passulas atti-
 net mitto quoq; illas. Guttas tres de oleo
 anisi in vino sumptas, nõ arbitror tibi no-
 cituras. Discutiunt flatus. sed vsus non sit
 nimis creber, & obseruetur quomodo v-
 sum eius ferat ventriculus. Scribis me tibi
 scripsisse pinguedines ad pannum ince-
 ratum, fortasse ad lenitionem alui, sed mi-
 ror te mirari cur in ea descriptione nõ ad-
 diderim quæ flatus discutiunt. Mea inten-
 tio fuit lenire aluum. Lenitio alui fit per
 humectantia. Quo cõsilio igitur addidif-
 sem ea, quæ hanc intentionem inhibuif-
 sent, qualia sunt flatus discutiencia, quæ o-
 mnia sicca sunt, & siccitatem inducunt.
 Quæ ex his mixtis resultaret operatio?
 Scripsi igitur intus assumenda talia, quæ
 ventriculum frigidum calefacerent, &
 exiccarent, ac simul confortarent. Extra
 autem

autem volui adhibere humectantia, quæ feces nõ sinerent are fieri, & indurari, sed potius ad alui lubricitatem conferrent.

Vale, Colonia ad Sueuum, 9 Nou. an. 83.

CASPAR HOFMANNVS, MEDICVS, &c. Laur. Scholziõ Med. S. D.

GRATISSIMÆ mihi fuerunt & priores, & hæ tuæ proximæ literæ. Deprehendi enim ex iis nõ vulgarem sanè tuam erga me benevolentiam, quæ plurimum mihi voluptatis attulit. Sed rursus video te opinione falli, quam de me cõcepisti, maiore nimirum, quam vt eam mea sustinere possit tenuitas. Ad priores equidem diu respondissem, & tarditatem meam in respondendo, ipsemet accuso, præsertim cum ad amicitiam incundam (quæ mihi potius expetenda fuisset) vltro & præter meritum meum inuitatus sum. Sed in eoriam vitæ genere versor, vt me vitã meam foris in perpetuis peregrinationibus & molestiis, domi in summa inquietudine transigere oporteat. Quo fit vt minus nunc in scribendo officiosus esse possim, quam olim eram. Dabis igitur veniam non solùm tardè, sed etiam raptim

& neglectè scribenti, culpamq; omnem
 non voluntatem, sed vitæ inquietudinem
 sustinere patieris. Cæterū quod ad animi
 tui affectū erga me attinet, nisi te vicissim
 amore magno prosequerer, essem omnium
 inhumanissimus. Ac ab eo tempore quo
 libellum Aratij de fœtu humano à te edi-
 tū vidi, verè affirmare possum, me homini
 tuo semper fauisse, & occasionē optasse,
 ac captasse etiā, vt noti inuicem esse pos-
 semus, quam nunc ex insperato mihi ob-
 tigisse gaudeo. Velim igitur tibi psuadeas
 te à me magnifieri & amari. Quod si quid
 incidet, vbi amicitia edēda sit declaratio,
 dabo operā vt amici animus appareat. Sit
 igitur hoc amicitia initiū ita cōstitutum,
 literis & mutuis officiis posthac alendum.
 De cæteris cursim me agere oportet, cum
 otio destituar. De Dn. M. Abrahami va-
 letudine valdè sum sollicitus, nec mihi quic-
 quam tristius accidit, quàm cum audio
 ipsum ægrotare, aut lecto affixum esse.
 Expetit subinde consilium meum, & me-
 dicamēta sibi mitti petit. Mitto sanè quæ
 petit, & quæ haberi possunt. sed in consi-
 lio dando rectius collimare præsentem, &
 absentem

absentem Medicū. Iacobo genero ipsius
indicaui vsum eorum, quæ mittuntur. O-
ro te diligenter ad sis huic optimo, & mi-
hi charissimo viro, de publicis studiis be-
ne merenti, & digno quē nullus vnquam
morbus infestet. Studebo ipsemet eā ob
causam te demereri. Esset scribendum a-
liquid de thermis, sed mihi (Deū testor)
nunc nihil est otii, nec adhuc aduenisse
arbitror tempus idoneum vsurpandi. Ve-
re appetente cum Dn. M. Abrahamus se
recollegerit, & vires erunt validiores, tum
iniri consiliū hac de re poterit. Aliis tem-
poribus scio illum non modo non ther-
mas; sed ne quidem iactationem in itine-
re perferre potuisse. Vt autē de thermis
Hirschbergensibus aliquid interim me-
morem, mitto epistolam quandā meam
ad D. Paulum Lutherum Electoris Saxo-
niæ Medicum ante aliquot annos, à me
ex thermis illis reuersum scriptam. Cu-
piebat enim & ipse se illuc conferre, si à
me prius monitus esset de viribus illarum
& vsu. Supplebit epistola illa breuitatem
meorum literarum. Libellum de ligno
sassafras remitto. Non potui illum perle-

gere præ ocii penuria, sed amanuësi meo negotium dedi, vt germanica conferret cum capite de sassafras, quod est in Monardi libello, edito opera Caroli Clusii. Ego hæctenus eo vsus nõ sum, sed D. Schroterum & Brunnerum eo vti scio. Et malo in istis nouis & raris ab aliis periculũ fieri, quam à me, qui nõ temere à veteribus ad noua profilio. Quomodo Schroterus vtatur annotaueram, sed non erat mihi nunc ad manum. Mitto etiam saraginem illam tumultuariam de Barbario, quam expetis. Dn. D. Baudisio vt scriberẽ non vacabat. Rogo itaq; vt tu illi descriptionem morsularum purgantium mittas, quæ sequitur:

℞ Mannæ el. ℥ iij.

Extract. solutiũ. ℥ v.

Dissoluta manna in aqua aliqua f. morsuli numero viij. Extractionis autem solutiũ descriptione hæc est:

℞ Cinnamom. ℥ xij.

Zinziberis ℥ j.

Caryophyll.

Galangæ,

Cardamom. an. ℥ viij.

Nucis

Nucis muscatæ,
 Macis,
 Lig. aloes an. ℥ iiii.
 Rosar. rubear. ℥ ij.
 Turbith ℥ iiii.

℞. a. extractio, addendo in fine scammo-
 nii extracti ℥ j ss. Misc. reseruetur vsui.
 Possunt inde fieri morsuli cum manna, vt
 dictum est, aut rotulæ, si sumantur extra-
 ctionis ℥ ij, sacch. ℥ iij. Vides descriptionē
 quo ad purgantia conuenire cū Diaphe-
 nico. Misit Dn. D. Baudisius ad me ter-
 ram sigillatam & bolurn. Cuperem scire
 an eius apud vos quoque esset magnus vs-
 sus. Sunt apud nos Gallici aliquot curati
 per turbith minerale. Idemq; factum est
 Halæ. Vratislauia dicitur tonsor esse, qui
 mira præstet, & ab eo noster tonsor didi-
 cit hoc secretū. si quid tibi ea de re com-
 pertum est, quæso mihi significes. Habeo
 aliquot descriptiones turbith mineralis,
 sed cuperem si fieri posset tonsoris illius
 præparationem. Sed iam charta est ex-
 pleta, & tempus deficit. Bene itaque te
 valere opto, & Dn. M. Abrahami valetu-
 dinem tibi commendo. Datæ Coloniae

ad Sueuum, die 25 Decemb. anno 1587.

CASPAR HOFFMANNVS ME-

dicus &c. Laurentio Scholzio

Med. S. D.

PVDERET me negligentia meæ, & esse accusator mei ipsius, quod ad humanissimas, & eruditissimas literas tuas hactenus non rescripsi, nisi excusationem haberem nimis iustam. Nam ab ipso huius anni exordio in hunc usque diem ita circumactus sum, idque mandante Electore, ut nunquam domi subsistere poterim, sed semper iter aliud ex alio mihi iniunctum sit. Itaque spero te non solum excusationi meæ locum daturum, sed etiam miseram sortem meam, in quam detrusus sum, condolentia aliqua profecturum esse, cum non mea, sed aliena voluntate à scribendo retardatus sim. Æquum sane esset, ut tarditatem literarum prolixitate compensarem, sed hoc ipso penè momento reuersus sum cum Electore Dresda, cumque in ædibus meis inuenissem Freistadienses quosdam cognatos meos, qui mihi à te, & Dn. M. Abrahamo literas

litteras reddiderunt, & illi vehementer properarent ad nundinas suas, non potui facere, quin hanc exiguam schedam interrim ad te mitterem, quæ si nihil aliud, hoc tamē efficiet, vt intelligas, quid hactenus obstiterit, quo minus tibi rescripserim. Quod autē ad Dn. M. Abrahamum attinet, valde doleo illi iam rem esse cum tumoribus pedum. Sæpē illi dixi, & scripsi, omnium ferē morborum causam esse defectum caloris natiui, qui cū exercitio suscitandus esset, ipse libris affixus magnam inde debilitatem membrorum contraxit, vt & ventriculus non bene coquat, auocato inde calore, & fumi caput repleuerint prouocati nimis animi intentionibus, vnde postea fluxiones cōsecutæ sunt, & alia mala, quæ subito tolli Dn. Abrahamus cuperet, cum causæ, ex quibus morbus pendet, & dispositio ad eas diu durauerint. Nā tumores pedum, quibus ad collectionem sæpē multū spaciū relictum fuit, postea se tam facillē abigi non patiuntur. Nunc libenter ei (teste DEO) scriberem ea, quæ profutura ipsi ad tumorem pedum putarem, sed quid

Pro pedum
umoribus.

localibus perficitur, vbi vniuersalibus o-
pus est: Scribam tamen in hac festinatio-
rie aliqua quæ occurrunt. Marchio Io-
hannes in tumore pedum vinum in ollu-
la calefieri sinebat, in eoque calido lintea
madefacta pedi circumcirca imponebat,
& sæpè hac ratione sibi tumores crurum
discutiebat. Cardanus spongiã vel vincu-
la madefaciebat ex lixiuio & aceto eodẽ
modo. D. Schiltelio contra tumores pe-
dum, vbi dolores aderant, hoc erat vlti-
mum:

℥ Farinæ fabar.

lentium,

Sem. lini,

fœnigræc.

boli armeni an. ʒj.

Omnia puluerisabat, & coq. cum aqua
plantaginis (si color aderat) vel alia, & ad-
debat olei alicuius ad hanc rem conue-
nientis ʒij, vt fieret cataplasma. Plura mi-
hi in aulam vocato scribere non licebat,
& vrgebant hi Freistadienses, vt matura-
rem, qui valde ad nundinas abituriebãt.
Vnde etiam factum est, vt nec ea reme-
dia, quæ mihi communicasti remittere
potue-

potuerim, nec mea aliqua tibi mittere. Fiet autem id propediem. Cogito enim moram illam alia via compensare. D. Ioa-achimus Camerarius, vir doctissimus & humanissimus, Dresdæ iam fuit, vocatus ab Electore Saxonæ, cuius valetudo ad cachexiam inclinare videtur. Singulis diebus vltro ad me venit, & sumus de variis rebus amantissimè collocuti, de quibus libenter aliquid scriberem, sed nihil (Deo teste) superest temporis. Fiet autè aliàs. Editurus est breui herbarium Matthioli germanicum, adiectis quibusdam experimētis *u. m. e. s. v. s.*, quem postea sequetur herbarius alter, qui herbarii Gesneri, cuius ipse bibliothecam emit, veluti epitome erit. Ostēdit mihi effigies sculptas, sed pulchriores me videre non memini. Pollicitus est mihi, se missurum mihi semper aliquid, quæ tibi amico optimo sum ego quoque communicaturus. Neque illa solum, sed etiam quæ ab aliis Medicis hinc inde accipio. Vnum hoc oro, vt misertus meæ miseræ sortis, me hætenus saltem excusatum habeas, quod impiger aliàs ad scribendū ad te nihil aut parum

Herbarium
Matthioli.

rescripserim, imo etiam nō rescripserim, sed inopia temporis pronunciare saltem coactus sim. Te Deus opt. max. bene valere velit. Datæ Colonia ad Sueuum, 12 Maii, anno 1584.

ANDRÆ AVRIFABRO MEDICA
celeberr. &c. Valerius
Cordus S. D.

Trochisci de
 vipera.

POSTREMIS literis petis, ut tibi trochiscos emam de vipera, volui pecuniam apud me retinere, quoniam magnam emuntur precio, ut mihi ipsi ante unum atque alterum annum missæ sint in Germaniam vnciæ sex pro sex aureis ducatis, ut D. Casparus probè nouit, cui eas vendidi eodem precio ad theriacæ cōfectionem. qua in re dabo operam ut recentes mittam, & ut me præsentem fiant, ut ipse videam num è veris parentur viperis. Nam magna est in hac re impostura. Fieri autem debent circa veris exitum ante initium æstatis. Itaque iam nō mittam ante annum compositos, quamuis facilè habere possem. Præterea nuper in Bacchanalibus pharmacopolium quoddam Venetiis, vbi
 ad

ad solem exiccabantur trochisci de viperæ dictis aureis literis, iisq; maiusculis adscripto nomine, & ante tabernæ fenestrā suspēso. Color illis erat niger propter robustum panem, quē viperæ carnibus miscent. Ego insolitum eos faciendi tempus considerās, ex patrono quæsiui, cur hyme illos faceret, respōdit, se omnibus anni temporibus facere posse, ostenditque nigros quosdam serpentes, quos aiebat sibi ex Ægypti Alexādia esse missos, ego subridens abii, asino suos trochiscos & serpentes relinquens. Simplicia hīc habentur multa, quæ in Germaniam non afferuntur, egregiæ in medicina facultatis; ut sūt, organum candidum, organum nigrum, vtrumque creticum, Aristolochia rotunda vera &c. cum ad vos rediero incolumis, Christo fauēte, singulorum magnam copiam mecum feram, quæ multos in annos sufficere possint: non enim facile deteriora fiunt, quemadmodū nostræ herbæ in Germania natæ, sed multos annos in corrupta durāt. Bis hoc anno ad montes Patauinos sum expatiatus, & plurima inueni, quæ omnia recensere longū

foret. His vale amicissime D. Andrea. I-
gnosce quæso properanti. Datum Vene-
tiis post natum Saluatorem 1544, 14 A-
prilis.

CASPAR LINDNERVS, PHYSICVS
*Posnan. &c. Ioachimo Baudisio Vratisla-
niensi, Principis Lignicensis Me-
dico &c. S. D.*

MVLTORVM sermonibus intellexi
de tua singulari humanitate, ac in-
signi doctrina, quod etiam confirmavit
magnifici ac generosi Dn. Ossowii no-
stri de te iudicium, & D. Pauli eius filio-
rum præceptoris testimonium. Is enim
demonstratis tuis ad D. Ossowium literis
omninò fuit autor, vt ego prior hac mea
epistola te ad ineundam & colendam a-
micitiam prouocarem, tamē vt commu-
nicatis ex arte medica consiliis nobilissi-
mo viro feramus suppetias, si poterimus;
sin minus vt saltē *mei m̄s res p̄vitas* rectam
pronunciemus, atq; vnanimem senten-
tiam. Et vt à prædictione incipiam, certe
versatur hic generosus vir in grauissimo
periculo non ob orthopneæ tantum im-
petus,

petus, qui (vt tu rectè iudicas) ad leues,
 cordiq; vicinas arterias delabitur: sed ob
 celerem, crebram, ac (quod omnium est
 deterrimum) intermittentem pulsuum
 motionem, quæ (vt ex decretis Galeni
 nosti) omnium inæqualitatum est perni-
 ciosissima. Legisti opinor historiam Ga-
 leni (lib. 4. capituli vltimi de locis affectis)
 Antipatri Medici Romani, qui miraba-
 tur, quod sine sonu ac strepitu respiraret
 grauius, huic respondebat Galenus, cau-
 sam esse in fluxu humoris non ad asperas,
 sed in leues, cordiq; proximas arterias,
 quod etiam arguebat omnium generum
 pulsuum inæqualitas. Tibi hæc viro eru-
 dito, vt in cæteris artis partibus, ita quoq;
 in anatomicis exercitatissimo, puto esse
 rectè nota, qua de re ego posthac vberius
 perscribam, cum, Deo volente, versabor
 Posnauia, inde frequentius te meis salu-
 tabo. nunc enim occupatissimo cura istius
 magnifici mihi ignosci peto, sicubi er-
 roremprehenderis. Difficultatem cu-
 randi auget perpetua vaporum ac humo-
 rum in iecore generatio, ex vitio *disruptio eius*
 seu officinae sanguificationis contracto,

ob nativam & adscritiam epati calidi in-
 temperiem cum febris cōiunctam. Dum
 enim frigidis alterare epar nitimur, ma-
 teriam morbi augemus. Dū verò calidis
 aut temperatis coctioni humorum atten-
 dimus epatis aëstum augmentamus. O-
 mnium optimè illi successit ex succo Iri-
 dis cum iure galli decrepiti vacuatio. Scis
 enim iure illo (cui Dioscorides ^{Βουβαρυον} tribuit) non humorum tantum, ve-
 rum etiam iridis temperari acrimoniam.
 Sed quid obsecro te interea proficimur?
 Est mollis flamma iecur (vt dicebat ille,
 licet in alio argumento) quod quidē cor-
 rigi rarò potest, præsertim si cum virium
 detrimento (ob vigilias & continuas ob-
 motum pulmonū resolutiones in recto)
 aquæ in spacia pectoris ac pulmonum in-
 fluant. Adhibui ego, vt tu sentiebas vnà
 cum doctissimis Vratislaviensibus Medi-
 cis, fere omnia remedia. Tum sex rerū nō
 naturalium obseruatione, nil, (vt ego sen-
 tio) à me est prætermisum ad robur mē-
 brorum principalium, tamē ad corrigē-
 das intemperies, occursum est grauissi-
 mis symptomatibus deriuando & auer-
 tendo

Ius galli.

tendo fluxionum impetus, verum tanta est mali rabies ac tyrannis, ut ne placari quidem iam possit. Frustra hiera, & alia sana adhibentur medicamina. incassum & brassica marina, & alia pleraque à vestris excellentiis excogitata remedia. Vna salus fidere DEO, sunt cætera frustra. Victus ratio adhibetur morbo, & causæ conueniēs, vngitur regio epatis roborantibus & alterantibus. Coquantur humores, verum vrinæ rubræ crudæ tenues, cum malis sedimentis, ac diuulsis nil pollicentur melius. Pulsuum arteriatum, ac respirationis continua (de qua superius dixi) ac deprauata inæqualitas terrent magis, quàm cætera omnia indicia. Epatis consentit pulmo ac ventriculus. Et nisi euacuentur leniter superflua, putrescunt facile intus. Postremo tentatis omnibus, ad auxilium Dei confugimus, non intermissis tamen singulis auxiliorum generibus. Hæc tibi viro amicissimo & eruditissimo significare volui, ut & candorem animi mei apud omnes testatum relinquerem, & de omnibus bene merendi studium declararem. Peto iterum mihi ignosci.

Nam cum hæc scriberem, eram occupatissimus. Data Posnauia, 5 Iunii, an. 1575.

CASPAR LINDNERVS MED. & C.
Ioachimo Baudisio Med. S. D.

LITERÆ tuæ ultimæ magna me affecerunt voluptate. Tu verò dabis orationem veniam si breuius responsum dedero, quam fortassis postulares. Cum & occupationes meæ multiplices, & iter quod instituo ad thermas Hirschbergenses magno mihi fuerint impedimento. De mea profectioe hoc tibi significare volui, quia per Glogouiam vestram mense Augusto mihi erit transeundum, vbi te, Deo auxiliante, visam & alloquar, & vt in notitiam istius magnifici Domini (cuius amplissimo præmio inuitatus eo) tu venias. Si ita & præsentia tua, & voluntas patientur. Ad herbam Dictamni Cretici venio, quam si vester pharmacopola in horto alit, veniens, Deo dante, videbo. De famulo Latinæ ac Polonicæ linguæ perito prouidebo sedulo. Iam enim per easdem rationes impedimentorum nõ est mihi factum possibile. De Gordonio, cuius praxin mi-

mihi Wilkouii ostenderas, ita scribit
 vir doctissimus Augerius in illa præclara
 medendi methodo: Gordonii ac Barba-
 rorum ineptias quis ferat? Tam stupidi
 fuerant, ut quod integrum erat omiserint,
 quod seminatum corruperint, & in nu-
 gas commutarint. Tabula medica illa prio-
 ra (in qua manum Dn. D. Theodori Zuin-
 geri agnoui) mihi est cordi, quod typos
 contineat non solum vniuersæ medicinæ,
 quam prius ordine resolutiuo ac definiti-
 uo docuit, verum & adumbrationem il-
 lius compositiui ordinis in Hippocratica
 medicina explicandi, cuius in suis ad me
 literis, & in Theatro vitæ humanæ fecit
 mentionem. Hanc rursus tibi remitto, ac
 summas tibi pro officio isto habeo grati-
 as. Ad pulsum Theoriam, & in ægris ex-
 perientiam te vir clarissime vehementer
 adhortor, cum Galenus ille, & ante ipsum
 Erasistratus nulla alia re apud summos
 Imperatores claruerint magis, quam illo-
 rum motuum arteriarum admirabili ob-
 seruatione. Legas obsecro te librum de
 præcognitione ad Posthumum (quæ ego
 scio esse legitimum, & probare possum)

& reliquos de pulsibus 16 libros, non te
 pœnitebit operæ. Sic & 4 de locis affectis
 capite ultimo, sic & in libris Methodi
 quantū profit Medicis egregiis hæc con-
 sideratio vel digito demōstrat. Herbe for-
 lis vel chrysanthemi Peruniani foliū tibi
 mitto inclusum inter tabulas. Alia mecum,
 Deo volente, feram, quibus E. T. dele-
 ctabitur plurimum. Iam verò ipsam opti-
 mē valentem seruet Medicus omnipo-
 tens. Datæ Posnauix celeri calamo, an-
 no 1575. 28 Iunij.

CASPAR LINDNERVS, MEDI-
 cus, &c. Ioachimo Baudisso
 Med. S. D.

Hic pusillus tabellarius, qui mihi tuas
 literas reddidit, de responsione fla-
 gitabat. Etsi autem maluissim ipsemet
 Glogouix alloqui, sed cum iter illud ob-
 mea domestica impedimenta intermit-
 tere coactus fuerim, paucis respondebo.
 De medica pulsum *περυσματια* non abs-
 te toties monui, cum & necessitatem il-
 lud urgere videam, & vsum in cognitione
 morborum experiar singularem. Habeo
 & Ga-

& Galenum testem, præcipuè in libello illo pulcerrimo ad Glauconem. Interea tibi de valetudine mea aduersa, qua periculose laborabam aliquid significabo. Ante mensem cùm redirem è cõuiuio cuiusdam magnifici Castellani, correptus fui *δυσεια* cum difficili spiratione, summa pulsuum paruitate, læguore, raritate, & ferè comitante *ἀσπιζία*, vr̄sit dolor renis dextri, coxendicis, & pubis cruciatus. Adhibui enemata, balnea, vomitum cientia, tandem ʒʒ ol. vitrioli cum ʒʒ v aq. maluar̄ epotæ, magnam arenę rubrę, grumorum, ac farinarum copiam per vr̄inas deiecit, & sic, Dei beneficio, ac trium medicorum præsentium opera sum leuatus morbo grauissimo, qui me ferè biduum male tractabat. Herba solis (quam chrysanthemum Porrinianum vocat Dodonæus) in vasibus meis hortensibus exercuit in altũ, florem nondum vidi. Herba molucca florem ostēdit, & spem seminum pollicetur, herba omnium amatissima (nam & hanc inter herbas cœlestes colloco). Vxor mea proximo mēse paritura filiolum elegantem spe in Deum coniecta, & euidenti-

Dysuria

bus Medicę artis signis mihi obiectis promittit. Deus æternusque Medicus nobis præsto sit. Tu vale, & interdum aliquid te oro scribe. Datæ Posnaniæ, anno 1575. 15 Augusti.

CASPAR LINDNERVS MEDICVS
Et c. Ioachimo Baudisio, Medico, S. D.

MIRABAR clarissime simul & doctissime vir, quod his nundinis nullas ad me per mercatores vestras dederas literas, quibus de statu rerum, ac studiorum tuorum fierẽ certior. Præsertim cum id mihi ante annũ sanctissimè fueris pollicitus, cum affirmares nil tibi gratius fore nostra amicitia, quam mutuis literis ac colloquiis te alturum recepisti. Ego verò etsi meo deesse nolui officio (ne vicissim silentium meum putares inurbanum) tamen argumentum vix aliud reperi, præter illud, quod quidam illam nobis questionem obiecerit: vtrum febris acuta (iuxta Galenum, ac reliquos) sit accidens inseparabile pleuritidis. Si quis affirmauerit rem ita se habere, obiiciam illi Hippocratem,

tem, qui in historia Anaxionis febrem die
 20 defuisse asserit, cū tamen pleuritis du-
 rauerit ad 34 diem. Regula itaq; Galeni
 fallit, quam si tu possis conciliare, meque
 his exoluere curis, multū hercle tibi de-
 bebo. Hanc ego quæstionem ad te collo-
 qui causa, utque abs te erudiret profero:
 cum *ἐν τῷ ἀποδείξει τῆς μελέτης*, tum ne alimen-
 tum veteris amicitie deficiat, quo sublato
 amor ille mutuus cōtabescit. Libros Me-
 dicos hic non vidi nouos, qui possent ad
 veterum inuenta aliquid addere. Ego ve-
 teres euoluo sedulo, & cū datur occasio
 ad vsus nostros reuoco. Si quid literarum
 à Th. Zuing. legeris, proximo etiā merca-
 tu quadragesimæ per mercatores vestros
 mihi perscribes te oro ac obtestor. Expe-
 cto enim tuas cupidissimè. Interea rectif-
 simè ut valeas cura. Datæ Posnaniæ, anno
 1575. 16 Decemb.

IOANNI AVRIFABRO, THEOL.
celeberr. &c. Balthasar Scheider
Vratisl. Med. S. D.

CONIUNX tua ad nos venit penultimo
 septemb. ad quā vocatus à fratre, dn.
 D. Hesso, amico meo charissimo, statim

Verum febris
 acuta accidit
 perpetuum
 pleuritis.

accessi. Cumq; viderem in vniuerso corpore pituitam redundare, decoctum ordinavi, quo cum sub noctem vsa esset, sequenti die summo mane sumpsit minoratium: idque ideo exhibui, ne immundities contenta in ventriculo ad mesaricas raperetur, & obstructions faceret. Nam cum vrina esset pessima, nihil aliud sperare potui. Sublata autem materia eodem die vrina visa est melior, sed tamen cruda. Et quia vehementer conquerebatur de planta alterius pedis, cui vix potuit insistere, mouere autem non sine ingenti dolore, ita vt ne quidem progredi posset liberè, sed valdè claudicaret; inspexi locum affectum, & vidi tendines illius musculi, qui ad quatuor pedis digitos deriuantur, nimium exiccatos esse, & prope modum scirrhosam affectionem contraxisse. Quasiui igitur quid applicasset pedi, & cum diceret de oleo iuniperi, & de quodam emplastro nigro, quod pertinacissimè adhæsisset, & non sine dolore detrahi potuisset, statim paraui vnguentum emolliens, quo cum locum affectum vespere & mane inunxisset, sensit se melius habere,

habere, & nunc liberè progreditur, neq;
de vlllo dolore cōqueritur. Accessit post-
ea dn. Crato, qui coniugi tuæ vnicam po-
tionem ordinauit, cū ad Ioachimū du-
cem Munsterbergēsem profectus essem.
Quotidie tamen conuenimus, & factura
est vt paucissimis exhibitis medicamētis
ip̄am ad thermas ablegare decreuerim⁹,
quæ sine dubio optimè cōueniēt. Nam
cum toto corpore sit refrigerata, meo iu-
dicio nihil melius accōmodari posset, nisi
quod anni tempus aliquo modo erit in-
commodum. Miror autem Medicos ve-
stros non potuisse pedi consulere. Et ex
cura adhibita manifestū est, quod in chi-
rurgia parū, aut potius nihil profecerint.
Si fuisset apud vos, facilè huic malo inue-
nissē remedium, & præterea curassē,
quo minus istam profectionem suscipere
coacta fuisset. Cū verò ad nos venerit, &
thermis videatur delectari, eò magis sua-
si vt ad ipsas accederet, & nūc, postquam
purgata est, sine dubio magno suo cōmo-
do lauabit, si modo iuxta meum præscri-
ptum vixerit. De quo nihil omninò dubi-
to, præcipuè cū viderim, quod hic in of-

ficio fuerit, & nihil prorsus neglexerit. Bene vale, & certò crede, quod coniunx tua sine vllò impedimento incedat, & quod satis prospera fruatur valetudine. Id quod sine dubio etiã ex literis ipsius intelliges. Iterum vale, & istam breuitatem, atq; negligentiam in scribendis literis boni consule. Data Vratisl. pridie Non. Oct. an. 62.

ANDRÆ AVRI FABRO MEDICO,

Et c. Georgius Vberus S. D.

De ollis & vasculis quæ effodiuntur.

DE ollis Trebinzianis paucis, quæ ipse ego vidi, quibus deniq; interfui, accipe. Est locus extra Trebinzum apprimè arenosus, instar monticuli, propè villam Massel, nostri vocant *den Toppelberg*, cuius hæres & dominus Maslowski, ab eadem villa nominatus, vt Polonorū nobiles pleriq; consueuere: huc sub feriis Pentecostes, si quando ciues tædium & satietas vrbis cœperit, animi recreandi gratia sese conferunt, agricolis nūmos aliquot enumerant, qui ligone & palo accincti scrobem in modum circuli effodiunt, ex qua tãdem ollulam propè madidam, mollem & tenerrimam, cū arenosa terra, & variis instrumentis educunt, quæ si paululum in aërem

aërem sublata & detēta fuerit indurescit,
 & ex molli subdurior redditur. Vidi ego
 nonnūquam carbones, ligna, ossa, instru-
 menta ænea, & ferrea, ærugine subducta,
 quæ ego hinc inde aurifabris & serariis
 exhibui, vt si qui talium instrumētorum,
 vel potius fragmētorum vsum nouissent,
 referrent, atqui nemo illorum repertus,
 qui saltē diuinare rectè de eiusmodi fra-
 gmētis potuisset, adeò antiquitate & fer-
 rugine contrita. Puto ego isthic quādam
 sepulturam gentilium fuisse, qui cū urnis
 carerent, ollas interim cum cinere, igne,
 fauilla, & reliquis instrumētis ex rogo re-
 lictis in signum pietatis collegerunt, con-
 dentes tumulo mediāq; inhumarunt are-
 na. Vnde lōginquitate temporis factum,
 quod madente terra assiduo humore olle
 liquecant, & in naturam priorem, ex qua
 factæ, reuertuntur, & si parum cautè ex-
 emptæ fuerint lutum ac argillam pro ol-
 la retinebis. Si cautius & diligentius rem
 agas in eximendis urnis aëris siccitate in-
 durescunt, & naturam pristinam, qua à
 figulo formata retinent. Si quippiam in-
 de E. T. melius ac rectius elicere poterit,

non repugnabo, imò si gratum fore intel-
 lexero, operam dabo sedulò, vt ab incolis
 circa Trebinzium, si nò hac hyeme, cer-
 tè vernali tempore tale quippiam colle-
 ctum & conseruatum ex sepultura genti-
 lium, vel, vt nostri vocant, Toppelbergæ
 ad T. H. mittam. His optimè valere T. H.
 cum coniuge & tota familia cupio. Datæ
 Vratislauriæ vltimo Ianuarij, anno 1544.

ABRAHAM SEILER MEDICVS
principis Bregensis, &c. Ioachimo
Baudisio Med. S. D.

HABENT nonnunquam, clarissime
 vir, morbi eorumq; symptomata, vt
 quotidiana testatur experientia, aliquid
 præter idæam propriam peculiare, quo i-
 psorum inuasiones exacerbantur. Hoc &
 regulares curationes causas respicientes
 denotant. Et sanè verèdum id in coniuge
 generosi N. N. vsu venire, quæ singulari
 opera doctissimorum Medicorū restitui
 nò potuit, symptomata in peius, vt literis
 significas ruūt. Ne autem sus Minetuum
 videatur, hoc tibi præscribere, cū ipsemet,
 quod equidem lubens certis de causis fec-
 cissim,

ciffem, ad vos ob molem negotiorū meo-
 rū recurrere non possim, libuit. Epilepsia ^{Epilepsia.}
 sine per cōsensum, vel essentiam fuerint,
 & causis antecedentibus sublatis si recur-
 runt *αυαι nov αι nov* subesse, quæ causa vel in
 substantia cerebri, vel in vētriculo, vel in-
 testino colo, vel matrice, vel externo mē-
 bro heret. Vt autem auferri possit ad me-
 dicamenta factis vniuersalib. appropriata,
 vt vocant, recurrēdum est, si talia excogi-
 tari possint. Et facile mihi persuadeo præ-
 ter cerebrum affectū, colon, intestinum,
 ventriculum, & matricem cōsentire. Ex-
 pertus sum sepe numero in epilepsia con-
 firmata, si in quadratura, & in ipso paroxy-
 smo præsentis medicamenti instar fabæ
 exhibitum fuerit, quod multi etiā adultæ
 ætatis liberati sint: quo & generosa domi-
 na sine molestia vti poterit, si tibi videbi-
 tur. Est mirificæ efficacię in cōcursu mul-
 tarum causarū. Prospiciēdum etiam ven-
 triculo & matrici vnguētis minus odora-
 tis & emplastris, ne euaporādo sua excre-
 menta cerebro communicent. Per inte-
 riora multis medicamentis, cum respuat,
 molestare nō video ex vsu esse. Hæc bre-
 uis

uibus currente calamo ad te exarare volui, vt petitioni tuæ satisfacerem. Habes enim me ad quæuis officia tibi deuinctū. Dabantur Vratislaviæ 13 Octob. an. 1576.

ABRAHAM SEILER MEDICVS,
Æc. Ioachimo Baudisio Med. S. D.

AFFECTIONES, quibus nobilis vir molestat, ex longo epatis vitio resultant. Coaceruat indies multas cruditates ex ocio & ingluuie. Ita enim comparatum est, quando ægri ad satietatem vsq; corpus non replent, se frui inualetudine mediocri. Cùm ignorent frugalitatē magnū esse vectigal sanitatis. Morbos ex repletionē cōtractos curandos esse euacuatione nos nō solūm senex noster, sed quotidiana docet experiētia. Cùm ergo corpus scateat malis humoribus omninō cōmodis medicamētis euacuandum. Nota est mihi ægri natura, & corporis dispositio, imaginatur se pristinam posse acquirere valetudinem. Vtinā ars nostra & natura hæc præstarent, vt senectus in adolescentiam cōmutaretur. Sed hæc non sunt artis nostræ, verūm vt affectiones, quas natura

natura auxiliatrice pharmacia refarcire potest, Medicus solūmodò subit. Ad impossibilia nemo obligatur. Ad corpus euacuandum vniuersaliter nihil commodius sarza, vt E. T. est sentētia. Vsum ligni vereor in corporibus epate calidiori præditis. Bene & feliciter vale. Dabantur raptim Vratislaviæ 22 Septemb. anno 1578.

ABRAHAM SEILER MEDICVS,
&c. Paulo Clofio, Physico Glac. S. D.

CONVERITVR de febrili accessione de tertio in tertium, cum ingenti capitis dolore, vigiliis, vomitu nonnunquam, cibi inappetentia, atq; virium deiectione. Certū est in ventriculo, atq; primis venis, cūm vrina sit rubicundior, atq; arenulæ semper excernātur, aliquam hære materiam, cūm etiam aliquando vomitus accedat, quæ fomes est febriculæ diuturnioris. Suaderē ergo vt die quietis de nodulo ex rhabarbaro infuso in vino haustū faceret, posset aliquid cinnamomi admisceri. Die verò inuasionis haustu ex radice Chinę propinarē, vel darem pulueris ex zedoaria, nuce condita, & caphura

Tertiaua.

MAIJA

confecti ℥j. caperem ℥ss. & cū ℔. iij. aq.
 decoquerem ad medietatis casum, in fi-
 ne aliquid ligni aloes iniicerē, utpote ℥ss,
 deinde colaturā dulcorarem cū ℥j sacch.
 candi, de hac potione darem ℥v. cum ali-
 quot guttis aq. cinnamomi. Carpo quoq;
 ante paroxysmum adhiberem nodulos ex
 ruta, abrotano, salvia & bursa pastoris cō-
 fecto. Sunt autem madefaciendi in aceto
 vini. Quod si post vsū febris non remit-
 teret, darem catapotia conciliatoris. quæ
 aggregatiuæ nuncupantur cum extract.
 ellebori nigri 4 vel 5 granis. Dolor capi-
 tis ut sopiatur posses epithema ex aquis
 plantag. rosar. melil. hederæ arboreæ &
 verbenæ applicari, cui aliquid aceti adii-
 ciatur, ut vis melius pertranseat. Ventri-
 culum quoque, vel vnguento aliquo, vel
 cerato roborarem. Expertus sum etiam si
 ante accessionem febrilem telæ araneæ
 cum vnguento populeonis incorporatæ
 carpo & temporibus, vbi pulsus compre-
 henditur, appositæ fuerint, multum
 contulisse. Bene vale,
 & me ama.

ABRAHAM SEILER MEDICVS,

Et c. Paulo Clofio Med. S. D.

INTELLEXI ex literis tuis coniugem
 istam nobilem febris tertiana notha la-
 borare, & dolores intensissimos circa um-
 bilicum, & in exterioribus in ipso paro-
 xysmo multum molestiae adferre, atque vi-
 res deterere. Adhibita sunt commodissi-
 ma secundum rationem medicamenta:
 verum cum malum non recedat post eua-
 cuationem electiuam, omnino mediam
 partem philonij pixidi inclusi ante paro-
 xysmum cum hostia preberem. Hoc sane
 non solum ad febrem deturbandam, sed
 etiam dolores demulcendos commodum
 erit. Potest media quantitas uno bolo, vel
 ad summum duobus deglutiri. Neque ne-
 gligerent fomentationes ex anodynis con-
 cinnatas, forma comoda esset, si sacculus
 conficeretur, & loco dolenti applicaretur.
 Dorsum inungerent in frigidante, cum non
 sentiat horrores insignes ante paro-
 xysmum, ne materia fuliginosa nimium ad
 articulos decumbat. Magis per urinam
 fluat, si iusculis aliquid radicum feniculi
 incoctum fuerit. Post philonij usum omni

Tertiana no-
tha.ad syole b m
amig

mane darem succi plantag. depurati cum vino non potenti, sed oligophoro $\frac{3}{j}$. Ita enim non solum apertionis habebitur ratio: sed etiam membris naturalibus robur addetur. Quantū ventriculus & epar solis aperientibus labefactetur, si ipsorum usus nimium continuatur, experientia abundè testatur. His si febris & dolor non remitteret, repeterem alteram partem philonij ante paroxysmum. Carpo etiā post euacuationē adhiberem nodulos ex abrotano, & aceto irroratos ante paroxysmum. Enemata plurimum conferrent si possit persuaderi. Vale.

CAROLVS OSLEVIVS, MEDICVS

Cæsareus, &c. Laurentio Scholzio

Med. S.D.

VEHEMENTER mihi placet fides tua, qua mecum agis: eandē ipse quoque præstabo. De medicamentis mecum communicatis gratias ago. D. Abrahamus iam ab aliquot septimanis peregrè abest. Itaque eum alloqui de illis, quæ ab ipso cureremus impetrare hactenus non potui. Faciam id ubi redierit. Interea ea tibi describam, quæ mihi Crato patefecit, à se
vsu

vfu cognita. Me enim cunctatē, ac pro-
 pe refugientem Crato vltro in suam fa-
 miliaritatem pertraxit, mihiq̄ue promi-
 fit, se mecum sua secreta medicamenta
 communicaturum: quæ eadem à me tu
 quoque expectabis, si ab ipso abstulero.
 Interea dum familiariter mecum confa-
 bularetur, dixit magnum esse remedium
 oculorum malè affectorum, si comminu-
 as & conteras lapidem calaminarem in
 tenuem puluerem, & cum medulla ossis
 bubuli liquefacta commisceas, forma li-
 nimenti, quo oculos clausos inungas, sed
 lauandum esse flexum cubiti lixiuio acri,
 vt ibi excitetur pruritus. $\mathcal{M}$ carduum be-
 nedictum, asperge aquam cardui, & fac
 vt denuò destillet. Hoc liquore linteolū
 imbutum Crato surdastris immittit in au-
 rem, si doleant, vel non audiant. Nihil ex
 omnibus medicamētis, quæ expertus est,
 se cōducibilius cōperisse fatetur. Oculos
 cācrorum tritos & leuigatos in marmore
 plurimū posse in sedādis doloribus imma-
 nissimis cācrorū ait, si ex vino, vel iusculo
 bibātur. Idē affirmat folia persicarię, aqua
 fluuiali madefacta, & imposita sanare seḡda

Pro oculis
 lapis calami-
 naris.

Pro surda-
 stris.

In doloribus
 cancri.

Fol. persica-
 rię pro vlcē-
 ribus.

ulcera. Cataplasmatibus, quod in cōpescenda gangræna sæpè vidi cū exoptato euentu vsurpari à D. Buccella, hæc est descriptio:

Cataplasma
pro gangræ-
na.

℥ Farin. lupinor.

fabarum ℥ iij.

Succi rutæ ℥ ij. aut pul. rutæ ℥ iij.

Oxymell. simpl. ℥ vj.

Lixiuij q. s.

Interdum addit puluerem scordij: nonnunquam etiam pauxillum vitrioli, si inualuerat gangræna. Cataplasma in contusionibus, & plagis capitis potens:

℥ Farin. hordei,

fabarum, an. ℥ ij.

Pul. betonic.

chamæmel.

melilot.

rosar. an. ℥ j.

Calam. aromatic. ℥ ℞.

Oxymell. ℥ j.

Ol. rosar. hypericon. an. ℥ ℞.

Vini boni q. s.

Rationē parandi saccharum Saturni non planè intelligo. Nam si statim ab initio fit dulcissimum, quid causæ est, cur resoluetur in aqua calida, vt deponat acridinem?

Quod

Quod si tritum immittitur cucurbitæ, vt soluatur in balneo Mariæ: tandem liquidum, non autem aridum quid exorietur. Vnguentū ex succis arantij cœpi his diebus vsurpare, nō absq; vtilitate. Alias plura. Refalutat te magnificus Dn. Dudithius. Vale cum familia tua, & me amara. Vratislauia 9 Martij, an. 1583.

CAROLVS OSLEVIVS MED. &C.
Laurentio Scholzio Med. S. D.

EGŌ verò, mi optime Scholzi, non minus libenter respondi, quàm tu ad me scripseris. Quos hîc in casu vestri ciuis consulam non habeo. D. Weyffelium de eò conuenirem, etiam mea, hoc est, discedi causa, si me non grauaretur audire. A tonsoribus nostris nihil profectò expiscareris, quod animo tuo satisfaceret, neque eos putò Lignicensib. antepōnedos. Meam itaq; sententiam ad te liberè perscribam, quam velim seuero iudicio examines. Dislocationē tali cognoscere is ab initio potuisset, qui certas eius factæ notitas tenet. Existimo autem nō adhibitum fuisse statim hominem intelligētem. Su-

In dislocat
tione

spicor perfectam non fuisse luxationem. Hac enim perit illius articuli motus, in quem ipsa incidit. narras autem virum illum iter fecisse neglecto malo: lógo tempore post, oborto tumore, minus dignosci potuit luxatio. nec certum signum luxationis fuit, si cōmodè inambulare non potuit. Hoc enim potuit contingere propter dolorem partis mouēdæ, ex alia causa, quàm ex luxatione ortū. Venio in eam opinionem, solam distorsionem factā fuisse, qua tensa nimiū fuerint vincula, quæ connexionem articuli continent, atque adeò omnia, quæ ad articulationem illam conueniunt: vt solet accidere, si membrum casu nimis vel extēdatur, vel flectatur in partem quampiam, præter eius naturam, inde extitit dolor, & propter hūc, aut etiam propter ligamenta iuncturæ relaxata, nec firmiter iam amplius cōtinentia, difficilior & laboriosior incessus, dolor præsertim ex itineribus exacerbatus, at traxit humores ex corpore ad partem debilem & ægram, ad quam tāquam imam, ex se defluere solēt. Hæc verò laxior iam reddita, eos facilius admisit. Ex hoc afflu-

xu humorum natus est tumor, & intem-
 perie & distensione partium occupata-
 rum molestus. Materia autem tumoris
 qualis potissimum fuerit, non obscurum
 puto cogitāti, naturam ad quodq; mem-
 brum transmittere alimentum, ipsi con-
 gruum & simile. Quod longiori tempo-
 re, & abundātius affluens, nec benè con-
 fectum à debili parte cessit in tumorem.
 Sunt autē extremæ partes nervosæ, mem-
 branosæ, ossæ, exangues. Huiusmodi
 autem humor, id est, cognationem & si-
 militudinē cum ipsis habens, nempe glu-
 tinosus, densus, tenax, frigidus & siccus,
 non est aptus, neq; ad digestionē, vt con-
 uersus in vaporē exhalet, quamuis. n. par-
 tes quædam tenuiores, quas pro vehiculo
 fluxionis adiūctas esse oportet, discutian-
 tur, reliquæ tamē magis impingūtur con-
 densatæ: nec ad suppurationem: ad hanc
 enim caliditas, & humiditas requiritur.
 Si scire velis qualem mihi humorē imagi-
 ner, finge te membranam aliquam, aut
 neruū adeò macerasse, vt quasi in mucil-
 luginē redegeris. Nō mirum igitur si facta
 apertione nihil humidi effluxit: discussus

enim fuit humor subtilior, & remāsit craffior, magis coactus & quasi concretus ex fluido. Porrò calor, qui in mēbris extremis & excarnibus infirmior est, non potuit & eas tueri, & illapsum atq; penitus impactum humorem probè vincere, ne quid mali inferret. Hinc euenit, vt humor, præter naturam ibi detentus, nec à calore naturali superatus, aut gubernatus, cœperit & ipse corrumpi, & sanas partes corrumpere: ex quo tandem etiam officulorum separatio, factò maiori foramine nō miror excreuisse fungos. Hi autem non apparuerunt, quod ipsorum materiæ, hætenus conclusæ, non data fuit porta. Est autem istorum fungorum eadem ratio, quæ illorum, qui enascuntur ex læsa meningē in vulneribus capitis, de quibus Iohannes Langius in Epist. vj. In cæca, inquit, & occulta cranij fractura rarò vel ferè numquam fungi nascuntur. Quemadmodum sanè in stipitibus arborum humores protrudi, per corticem extuberantes, in fungos coalescunt, sic vulnerato cranio, humores cerebri affluunt, qui (teste Alexandro Aphrodisio) ossis frigore condenduntur.

Fungi.

densati, in speciem fungi cōcreſcunt: qui in superiori parte ampliusculi, infra verò prætenues pro ratione loci perficiuntur. Vnde Galenus lib. Epid. tertio ait: τῶν πά-
 ρων ἢ χυμῶν τὰς τοιαύτας ὀπφύσεις ἐργαζομένους, καλεῖται
 δὲ αὐτὰς οἱ ποιοὶ μήκντας, i. Denſitate humorū, tales in vulneribus adnaſcētias efficien-
 te, quas multi fungos appellāt, quos cum noſtrates chirurgi in capitis vulneribus enatos vident, ſubſtantiam cerebri eſſe arbitrati, aut ægros tāquam deploratos relinquent: aut ſi forte fortuna eos curaerint, vulnera cerebri ſeſe curaſſe, tantillumq; de cerebro fruſtū exemiſſe gloriātur. Verba adſcribere volui, quod dubitavi an librum haberes. Confer occultam cranei fracturam cum arcto humoris foramine, illam apertam cum hoc patente, & videbis ſimilitudinem in partibus natura ſimilibus. Vtræq; enim ſunt mēbra noſæ, exanguis, oſſeæ, frigida. Cauſa autem cur in vulneribus & læſionibus, nervorum, tendinum, membranarū, oſſium, ſuccreſcat copioſa caro flaccida, hæc videtur eſſe, quod hæc ſunt corpora denſa, è quib. tenuior & ſeroſior pars ſanguinis

effluit, retēta, & per calorem extraneum
 exiccata, crassiori. Adde etiam ex Lan-
 gio, vel potius ex Alexandro Aphrodiseo
 affluentes humores, partium excarnium
 frigore cōdensari. Affluit autem sanguis
 copiosus, & propter dolorem insignem,
 qui eo redditur maior, quo plus affluit, &
 quia natura multum transmittit, ad sepa-
 rādam partem corruptam & morituram,
 idq; propter inimicitiam inter viuum &
 mortuum. Caro illa flaccida non tantum
 in substantiæ raritate, &, vt ita dicam, va-
 rietate cum fungis terrestribus cōuenit:
 sed etiam in subito ortu & augmēto. Scis
 polypos resectos, neq; ex arte post sectio-
 nem curatos, vno atq; altero die in pristi-
 nam molem excrescere: quorum eadem
 propè est causa, quæ fungorum, de qui-
 bus agimus, & propterea vtrorumq; et-
 iam curatio non dissimilis. Ne mireris i-
 gitur tonsores medicamentis excrucian-
 tibus, quæ plus, concitato dolore, attra-
 hunt, quàm erosione absumant, effecif-
 se. Tu qua spe bonum virum curandum
 suscipias bene delibera. Cum malum in
 ipsa iunctura insederit, ibique corru-
 ptio

ptio facta fuerit, claudicationem ille non effugeret, etiam sanato ulcere, uti mea quidem fert opinio. Nam calor præter naturam ex dolore & affluxu nimij humoris in parte excitatus, mucilaginem cartilaginum, quæ inter ossa articulata intercedunt, & crassiorem partem affluentis humoris serosi, quem vulgus tonso- rum, aquam articulorum, *das Gliedtwasser* appellant, exiccat & indurat. Hoc ad- eò verum est, ut eam ob rem, omnia et- iam vulnera iuncturarum, vel optimè & re- ctissimè curata, articulationem destruât. Sed vehementer dubito an curari possit. Nosti ulcus nõ sanari nisi pars ulcerata re- cipiat suam nativam temperiem, & ab om- nibus impedimētis carnis, qua explen- da est, regenerandæ liberetur. Hic præ- terea adsunt fungi rebelles, sunt indicia corruptorum ossium. Ais naturã, quæ est curatrix morborum, in hoc egro esse viri- bus afflictissimis & prostratis. Hæc igitur cum sit tam debilis, metuendum ut possit corruptioni, ne serpat & inualescat, resi- stere. Et sunt alioquin pedes à fõte vitalis

caloris remotissimi, hocq; nō nimio præ-
diti. Nōlim te docere curationē. Vnum
hoc dicam, videri mihi ante omnia hoc
faciendum, vt æger reficiatur, & pars ha-
ctenus doloribus fracta demulcentibus,
& amicum temperatumque calorem in-
ducentib. atq; roborantibus cataplasma-
tibus refocilletur. Interea fungis etiam
pulveres sine cruciatu siccātes, absumen-
tes, & adstringentes, vel huiusmodi aquæ
aspergi possent, quæ eadem ad putredi-
nem cohibendam conducent. Atq; hæc
habui, quæ in hoc casu responderem. D.
Buccella primus me fungorum naturam
in experiūdo docuit. Neminem verò le-
gi vnquam, qui de ipsis scripserit, præter
Lāgium. Satis mihi fuit de ipsa natura rei
meam tibi sententiam explicare, quæ si
falsa esset, falsam quoq; esse oporteret cu-
tationem super ea extractā, quam facile
colliges per te ipsum tanquam Medicus
methodicus. Te rogo, si quid dubij in ea
tibi reliquum est, mihi id liberè vt rescri-
bas. Memini te habere effigiem instru-
menti cuiusdam, quo Arantius vsus est ad
polypum resecādum. Rogo te eam mit-
te.

te. Bona fide à me statim recipies. Secreta Cratonis, quæ D. Monavius tecum cõmunicauit, nondum descripsi. Ignosce pigritiæ meæ. Vale cum charissima coniuge. Resalutant te amici, quos per me salutasti, D. Albinus Heluigijs & D. Abrahamus. Iterum vale, & me ama. Vratislavia 23 Iulij, anno 1583.

CAROLVS OSLEVIVS MED. &c.

Laurentio Scholzio Med. S. D.

CVM sciam me tibi debere, ne fidem quam tibi dedi, incuses, exoluã; sed ita vt velim portò tuis meritis obligari. Percara mihi est amicitia tua, quã semel cõceptam coli, religiosè, quoad vixero, colam; & etiam magis, quod sperem nos aliquando in patria coniunctos fore. Perspicio liberalem & apertum tuum animum erga me, eundemque minimè ad communicandum difficilem, in quo N. N. vincis, qui sedulò premit, si quid singulare se habere putat, vt vix multis precibus extorqueas, quod tamen sæpe tale est, vt vel idem publicè extet, vel par, aut eo etiam præclarius facilè reperiatur. Cõstitui planè apud me, nihil ab ipso pe-

tere, nisi quod ipse facile ac libenter, atque adeò vltro largiturus sit. Quod enim morose datur ab eo, qui mei amans & studiosus haberi vult, tam mihi ingratum est, ut pœniteat rogasse. Si scires quàm benè & ex animo D. Abrahamus mihi voluerit, crederes me ingētem dolorem ex ipsius obitu percepisse. Quædam præclara mecum communicavit, quæ volo tibi quoque mecum esse communia. Sed hoc pacto, ut te mihi sanctè obstringas, nulli te ipsorum copiam facturum, me incio. Si rescivero illū, cui ea patefacere velis, esse virum bonum, qui que sua liberali pectore communicet, lubentissimè permittam. Homini verò in gratificando difficili relinquam sua, mihi asseruabo mea. Sequenti medicamento, quod miraculosum effectum habet, dixit mihi D. Abrahamus, vir longè optimus, se bonum sibi nomen in Moravia comparasse:

℞ Spec. Diambrae ℥ij.
 Infundantur in vino destillato quatuordecim dies, ut latum digitum supereminet, add.

Opij ℥vj.

Mumiæ ʒß.

Succi Hioscyami ʒj.

Corall. rub.

Carabæ an. ʒij.

Crocij ʒj.

Moschi gr. xvj.

Ambræ gr. xij.

Affuso rursus spiritu vini, ut supereminet latum digitum, digerantur post fornacem per mensem, quotidie agitando. ^{Δόσις} ʒß pro ægri constitutione. Maniacis, in vigiliis extremis, colicis, in febrib. ardētibus, phrenesi, peripneumonia desperata exhibetur. Curatio cæcri, qua quidam feliciter vsus est, à magno quodam viro mihi communicata: ʒ Radic. serpentariæ maioris collectæ mense Iunio, transuersim incisæ, & filo lineo traictæ, & ad vmbra exiccata, suspensæ ne parietem attingat, in subtilem puluerem redactæ quātum volueris, cui adde Arsenici non splendentis tertiam partem, fuliginis camini parum, omnia benè commisceantur, & subtilissimè puluerisentur, & seruentur in pixide lignea. Si vlcus sit

Pro cancro.

valdè putridum, arundinaceo cultro scal-
 pendum est, vt parum sanguinis exeat, &
 puluis subtiliter inspergendus, atq; gossy-
 pium saliuâ madefactû, superponendum,
 protestadumq; est, quod per diem & no-
 ctem vnâ, dolorem molestum excitabit,
 atq; pars intumescet, sed quâtò tumidior
 euadet, eò melius. Nō est remouendum
 medicamentum. Sed faciet escharã, quã
 sponte per se post octauum diem cadet, si
 post escharam elapsam immûdum rema-
 nebit vlcus, mundifica cum melle rosato,
 succo apij, & parû farinæ hordei, vel vn-
 guento Isidis, & superponatur vnguetum
 de Tutia. Si verò aliqua radix remane-
 ret: rursus appone prædictum puluerem;
 & pro remouenda eschara nihil addes, sed
 naturæ permittes. Sed antequam aggre-
 diaris curam, purga corpus competen-
 ti purgatione: & rectam victus rationem
 præscribe. Ad Gonorrhœam singulare
 D. Belocati, Medici Parauini, experi-
 mentum:

Ad Gonor-
 rhœam singu-
 lare.

℥ Gummi arabic.
 Tragacanth.
 Carab.

Mu-

Mumiæ,

Boli armen.

Mandibul. lucijan. q. v.

Pulu. & cum syr. de rosis succis, vel myrtino f. pillulæ pondere ℥j. Capiat prima vice pillulas tres, deinde pillulam vnam per plures dies. Hæc tria cum sint præclara, & plane selecta, maximique momenti, velim instar multorum tibi sint. Quæ nouarum accessione augebo: si pactum, quod tecum in eo, mihi confirmaueris. Sanctè tibi affirmo, nihil esse apud me, aut vnquam fore, quod te celare velim. Pulueris illius conficiendi rationem, quem vehemèter expetiuius, D. Abrahamus me docuit. Illum dico puluerem, quo Bregæ, administrante curam D. Sebischio, quidam sanatus est, habens collum vlceribus cauernosis & contumacibus exesum. Bonus vir, vt perspicerem ipsius fidem, non descripsit mihi parandi rationem: ex descriptione enim vix, ac ne vix quidem, potuissem discere: sed domi suæ parauit me spectante. Idem tibi promitto. Sed est quædam grauis causa, cur diligèter caueamus, ne pul-

uis ille innotescat vulgo, quam te malo diuinare, quàm exprimere. Vidi apud illum pixidem eo plenam, tibiq; inscriptam. Si quæ habes vel Langij, vel aliorum, præter ea, quæ à te petij, singularia, inquam, & certa, nec passim extantia, rogo ne me celes. Videor mihi hîc esse in nundinis seu mercatu. Vnde benè onustus optimis mercibus redire in patriam cogito. Tunc mihi fidus eris Achates; quâuis ego non sum Æneas. Vale. D. Hieronymus Michaël te peramanter cum cōiuge & filio salutatur, quibus ego quoq; plurimā salutem adscribo. Praga, 4 Decemb. an. 1583.

CAROLVS OSLEVIVS MED. & C.
Laurentio Scholzio Med. S. D.

AMICVS ille noster, nunc libenter ea communicat, in quibus antehac difficilem sese præstitit. Didicit ex familiari meâ consuetudine mihi ea demum grata esse, quæ ingenuè & libenti animo communicantur; quæ verò iactantur & premuntur, præsertim inter amicos, contemnenda videri. Accessit obsequiū meum, quo ita eum mihi deuincio, vt non possit

possit me à familiari necessitudine excludere. Recipit etiam à me *avindwex*. Ladanum vsurpavit sæpius admodum feliciter, me teste. Descriptionem ignoro. Tu ab ipso pete. Si nullam habes, aut ille recusabit, quod non puto, me mone, à me accipies, variam quidem, sed in effectu principali cõsentientem. Nactus sum descriptionem Turbith Mineralis multiplicem. Qualem habeat Stromerus nondum rescivi. Cum enim memoriter eam non teneat, commodè à me hætenus ad librum compelli non potuit. Extant descriptiones apud diuersos autores; è quibus pro tuo iudicio eliges, quæ maximè placeat. Modus applicandi ruptoria talis est: Præmissa purgatione corporis, circumdetur locus emplastro Diachylōn gūmato (hoc enim crassè inunctum, tenaciter adhæret cuti) quod habeat tantum foramen aut spaciū vacuum, quātum erodere, aut exedere cutē velis, aut paulò minus. Cauterium. n. liquefactum & diffluens, amplius reddit foramen, quàm feceris. In illud foramen seu spaciū impone cauterium; & superpone aliā petiam eiusdē emplastri,

Modus applicandi ruptoria.

Sed videndum ne dum fasciis partem obligas, emplastrum cum cauterio dimoueatur loco. Stromæus solet relinquere cauterium 24 horas. Sed potes etiam citius remouere; si effectum eius prænoueris. Ablato cauterio; dissecas quicquid carnis aut cutis mortificatum, & nigrum à cauterio redditum videris, & impone petiam digestiuo, quod vocant, inunctam, tantam, quæ escharã dumtaxat benè tegat, & superimponere Diachylon simplex. Paucis diebus exhibit eschara, qua sublata, si non tantum rumpere cutem, sed fortunellã parare cogitas, imprime globulum, ex cera viridi, cū præcipitato permixtum, qui cum ea benè subactus sit, quod potes facere digitis. Ita foramen profundius facies. Vide Capouaccium, cuius tractatum de recta administratione cauterij te habere existimo. Ruptoriũ Gabrielis Beati cupio. Si ad manum est, ad me mitte. Venio ad casum illum, quẽ mihi proponis. Difficilima sanatu puto vlcuscula ad talos, & propter consuetudinem tot annorum, quibus humores illuc defluerunt præ sua grauitate ad locum decliuem, & quia

quia locus est exanguis & debilis, quæ
 causa est cur faciliè gangræna ex aliqua in-
 temperie, aut defluxu ibidem excitetur,
 & quicquid vel pustularum, vel vlcerum
 ibi exoriatur, difficulter sanetur. Expur-
 gari bene & exquisitè, atq; exiccari oport-
 teret corpus, primum pharmacis, deinde
 Guaiaci vel sarzæ decoctu, si consolidari
 illa deberent. Quod si consueta defluxio
 inhiberi non posset, paranda esset fonta-
 nella, palmum infra genu, ad illam inter-
 cipiendam. Corpore enim expurgato &
 intercepta defluxione, faciliè exhalaret,
 & resoueretur humor circa talos, qui im-
 pactus intemperiem, tumorem, & vlcus-
 cula fouet. Si verò sanatio nõ succederet,
 aut prorsus æger constitutum apud se ha-
 beret, vlcuscula illa retinere, equidè in-
 spergerem hunc puluerem: ℞ resinam,
 liquefac ad candelam, vt ex ea guttæ ca-
 dant in aquam subiectam, eas collige, &
 in puluerem redige. Hic temperatus est,
 & concoquendi atque mundificandi fa-
 cultate præditus. Et imponerem quoti-
 die folia hederæ viridia, vt imponi solent
 fontanellis. Ad ruborem & prurimum tol-

Remedia
 pro rubo-
 re & prur-
 itu.

lendū, si superueniret, ex his duobus se-
 lectissimis remediis vnum applicarem: t.
 pulpā seu carnem panis triticei, macera
 in aqua tepida, deinde exprime, & rursus
 in alia aqua macera, vt instar cataplasma-
 tis linteo illini (quod ad crassitudinē digiti
 fieri debet, ne faciliē exiccerur) possit. Re-
 frigerat, humectat: non adstringit cutim,
 ex qua adstrictione impediti possit per-
 flatio & exuperatio materiæ illapsæ; sed
 potius, nonnihil concoquit & resoluit.
 Posses fallendi causa permiscere pulue-
 rem foliorū maluæ. Itē macerare in lacte,
 & vitellū oui cum oleo rosaceo addere, si
 anodynōn parare velles. 2. Lixiuium acie
 feruefac, infunde paxillū olei cōmunis,
 & diligenter simul agitando commisce,
 madefactis linteis multiplicatis locū fo-
 menta. Ad refricanda vlcuscula, omnia
 vtilia sunt, quæ habent facultatē exulce-
 randi & vesicandi, quæ tamē nolim sim-
 plicia. i. citra aliorū commixtionē adhi-
 beri, nisi moderata sint. Posses imponere
 ranunculū leniter cōtusum, aut flammu-
 lam Iouis. Si nihil aliud in promptu sit, fac
 habeas emplastrum quodcunq; exempli
 gratia,

gratia, drachylon simplex, aut potius gū-
 matum, quod maiorem vim attrahendi
 effluxum habet, & cum eo permisce ali-
 quantū euphorbij, nasturcij, sinapi, & ap-
 plica petiam tantam, quātam vis exulce-
 rationē facere, inunctis circumcirca vi-
 cinis partibus, si opus sit, vnguento ro-
 sato, aut albo camphorato, vel simili ad-
 prohibendam inflammationem. Mona-
 uius noster nunquā occupatior fuit, quā
 nunc, itaq; me rogauit vt tibi describe-
 rem, 1. puluerē contra podagram magno
 hīc apud Principes viros in pretio & vsu.
 2. rationem reparandi nasi qui præfectus
 fuerit. 3. oleum quoddam causticum: sed
 hæc duo posteriora partim legere, par-
 tim intelligere nequiui. Quare alio tem-
 pore à me habebis. Nunc accipe pulue-
 rem:

- ℞ Chamæd. (quæ est tristago)
 Dictam. cretenf.
 Chamæpith. siue iuæ artheticae,
 Rad. centaur. maior.
 Herb. centaur. minor.
 Gentianæ,
 Rad. Aristol. rot. an. ℥ij.

Puluis pro
 podagra.

Putamin. nucleor. i. partis interior.
 quę est illius corticis spongiosi, qui est sub
 cortice duro, qui frangitur. i. inter ani-
 mam & corticem durum, ℞j & ℥ viij.

Misc. & f. pulvis subtilissimus. Δ ^{bois} 3
 ℞ per quadraginta dies. Sed quia amarus
 potest inuolui hostia, & ex vino albo, vel
 brodio bibi tribus circiter horis ante præ-
 diũ. Bene vale. D. Hieronymus Michaël
 te plurimum & amicissimè iussit salutari.
 Praga 22. April. an. 1584.

MICHAELI BARTH, MEDICO
*Lipsensi, & Christoph. Pithopæius, summi
 boni veritatis ac perfectionis cultor
 humilis, S. D.*

MI Barthe, ex fratre Adamo intelle-
 xite quodãmodo affectare amici-
 tiam & familiaritatem meam, propter
 Medicas quasdam præparaciones, quas
 me nouisse non dubitas, tribuendo forte
 tibi, vt coniiicio, cum reliquis Galeni asse-
 clis medicinæ intellectum: Theophrasti
 verò sequacibus præparandi industriam.
 Ex qua prærogatiua illi domini, hi serui
 constituuntur, qui fornacem calefacien-
 tes pyra illis assa commedenda propo-
 nant.

nant. Digna certè sentētia quæ ad posteros propagetur. Sed ex paucis, vt multa colligas, sic habeto: Bonis semper meæ patent fores, nec quenquam eorum excludo, qui vel docendi, vel discendi, vel etiam conferendi causa me conueniunt. Arrogātes, superbos, inflatos, cane peius & angue odi. non satis apertis, aut mundi huius illecebris irretitis inuideo. Te non noui, licet in pueritia aliquoties mihi sis visus. Sed ex quadā Elegia tua Cyrenbergij libro de peste præfixa, ex mera ignorantia inueheris in virum perpetua memoria dignissimum. Id quod boni & docti nō est. Qua igitur ratione te excusam non inuenio. Memor tamen meæ quoq; fragilitatis errata agnoscentibus condono, & ignosco libēter. Præterea Medicinā profiteor non eam quæ ex cerebro Galeni, hominis & in Moysen, & in Christum, ideoq; in Deum ipsum blasphemi, radices egit; sed eam quæ fundata est in cognitione Dei, & naturæ, hanc ego arte spagyrica ex terræ pulueribus extrahere didici sumptibus magnis, laboribus & tempore longo. Quæ autem di-

uina mihi concessit misericordia, cui soli
id, quod sum, habeo ac possum, acceptū
fero, sciens non cuius cōmunicanda na-
turæ mysteria, sed piis solummodo, hu-
milibus & mansuetis. Ad hunc lapidem
ceulydium te examina, & si es, qualem te
cupio, me tu quoq; vicissim qualem ex-
petis habebis. Ex montanis Diuæ Annæ,
16. Febr. an. 1569.

CHRISTOPHORO PITHOPÆIO,
Theophrasti sequaci, Annabergæ degenti, &c.
Michael Barth Med. S. D.

LITERS tuas 16. Febr. ad me scriptas
Laccepi Christophore, quas vt ad me
mitteres ostendis causas præbuisse tibi A-
damum fratrem meum. Non eo inficias
multam sæpè mentionē tui hactenus esse
inter nos factā, cū per alias occasiones
tibi non ignotas, tum quod non ita du-
dum, hac iter faciens Alexāder quidam
à Sichten, de te apud me quæreret, & li-
teras etiam ad te mittēdas traderet, quas
scio te accepisse, & quod tua etiam nuper
epistola ad Neuium exarata ad manus
meas mitteretur, quodq; vt scis, coem-
ptione quorundam medicamētorum
bi gra-

bi gratificari non inuitus studuerim. Per
 hæc factum est, vt de professione tua quæ-
 rerem, & Theophrasti sequacem te co-
 gnoscerem. Scripsi tum ad fratrem, quem
 tecum multum conuersari, & abs te amari
 intellexeram, me ipsum si daretur oppor-
 tunitas non fastidire tuam consuetudinẽ:
 sed potius optare, vt pernoscendæ veri-
 tatis studio perspicere possem præpara-
 tiones quorundam medicamentorum, in
 quibus vobis aliquid certè tribuitur me-
 rito, vt rectius ac certius de ipsis & vobis
 iudiciũ facere possem: Hoc tu ita arripis,
 quasi vobis adimam vsurpandi ea, quæ
 preparatis, scientiã, & coquos vos Galeni
 sequacium, quem tu superbè contemnis
 constituã, quod tantum abest, vt ego sen-
 serim, vt sciam vos à Galeni placitis atq;
 inuentis, iudicione an quodam impetu,
 vos scitis, desciuisse, & quæ agitis, Gale-
 no nec seruire, nec cognita pleraq; aut
 vsurpata fuisse. Atq; vtinã hac laude præ-
 clara pfectò cõtētus & Theophrastus co-
 luisset, & velletis esse, q̄ ei estis addicti, q̄
 superiorũ hominũ inuētis aliqd addidisset,
 qua sanè modesti videmus Arabes fuisse,

homines certè solidè doctos, & magnò rerù vsu, atq; inuentione instructos, quas nec Galenus, nec Hippocrates vnquam somniarunt. Non tamen illi propterea hos veritatis atq; artis Medicæ parentes, & tam præclara naturæ à Deo Opt. Max. excitata atq; accensa lumina impudenter & contumeliose abiecerunt. Aber- rant sæpè quidam Medici: quis hoc ne- get? maximè ob eam artis partē, quæ *σημειωτική* est Græcis, hæc enim est *σοφιστική*, & ex ea potissimum artifex præstat arti- fici. Sed vos quid extruatis aut doceatis de principiis & causis, & in ipsa Thera- peutica, & partibus cæteris ab horum do- ctrina diuersum pariter & melius, perui- dere ego non possum, qui sanè & Theo- phraستي scripta & Theophrasteorum legi non pauca, neq; medica tantum, sed et- iam Theologica. Missæ etiam sunt ante aliquot annos ad me propositiones Ale- xandri, amici tui, quas sparsit in Prussia numero 17, quibus sit Medicus, quid me- dicina demonstrare se profitetur, sed de quibus mihi disputare nõ placet. quid ex illis vtilitatis exeperim nondum animad- uertò.

uerto. sane si quid est in Theophrasto, quod à principio nouam solidè artem extruere debeat, & tollere ex hominibus ratione præditis demonstrata doctissimorum Græcorum atque Arabum, apertius illud ostēdatur atque probetur necesse est. Quis enim rectæ rationis inuenta, & sensui manifesta ita abiiciat, nisi cum ratione insanire velit? Vidi quasdam præparaciones, anti-moniij præcipuè, multas legi, in quibus studium & diligentiam vestram probo, & opportunè usurpata vestra medicamenta, ut alia omnia, vtilitatē sæpè magnam afferre possunt, aliter accepta ægrotos, quod sæpe experti sunt aliqui, præcipitare. Prædicatur studiū, opera & diligentia vestra, ea nemo vobis inuidet. In Galeno si minus illa, quam in vlllo alio eluxisse quis dicit, quàm cum hoc dicat viderit, quæ non ignoramus ardentissima cupiditate, ut videret σκελετός ossium humanorum Alexandriam, ut terram sigillatam pernosceret in Lemnum nauigasse, noctes atque dies doctissimis commentationibus atque ægrotum curationibus cōsumsisse. Cui quod tu nihil in sua profectioe tribuendum existi-

mas, ideò quod in Moysen & Christũ cõ-
 tumeliosus, &, vt tu ais, blasphemus fue-
 rit: videndũ tibi est, ne hæc ipsa sit in Deũ
 blasphemia, à quo certè illũ singulariter
 excitatũ ad propagãda Medicinæ studia,
 & ad alia genera ex gentilitate alios per-
 suasum habemus. Quod verò gratia Chri-
 sti in illũ non fuit effusa, cõmiseratione
 fortasse dignus, quã exagitatione fuerit.
 Neq; tamen illa mihi non ignota, quæ in
 Galeno de Moysis atq; Christi mentione
 insunt probo, aut excuso. Absit hoc ab
 homine Christiano. Illud tamẽ ad Chri-
 stiana aspirasse affirmari fortassis verè pos-
 sit. Nã & audiisse illũ de Christi sequaciũ
 curationibus per verbũ, & admirabundũ,
 vt illas prouideret atq; cognosceret, Iu-
 deam versus nauigationẽ instituisse acco-
 pimus, in qua ita Deo disponẽte interie-
 rit. Scribis te summi boni veritatis ac per-
 fectionis cultorẽ, scribis fores tuas patere
 bonis docendi, discendi, conferendi cu-
 pidis, arrogãtes, superbos, inflatos, nõ sa-
 tis apertos, aut mũdi huius illecebris irre-
 titos te odisse. hæc omnia mihi tecũ sunt
 cõmunia; sed eatenus vt sine iniuria alio-
 rum ve-

rû veritatē colamus & perquiramus. Ob
 cuius studiū plurimorū nebulonū & grā-
 diū factionum aduersitates sæpè multūq;
 experior. Nō noui ego tuam personā, ac
 ne vidisse quidē vnquā me puto aut scio,
 & vbi tu me videris ignoro. Carminis Cy-
 renbergij libro præscripti, nihil adhuc me
 pœnitet. Nō enim quis populo sit, aut ad-
 huc fuerit vsus maior libri Theophrasti
 de peste editi, an est qui ipsum per om-
 nia loquentem intelligat vllus? Ego valdè
 dubito, & hos ipsos, qui eius ediderunt li-
 bros iam aperto Marte cōgredi videmus,
 diuinare, coniiicere, intelligere, proficere
 nescio quid. Ego sane de ipso Theophra-
 sto præclare sentio, singularia quædā de
 eo legi atq; etiam audiui. Admirāda præ-
 stitit, sed qui eum perfectè intelligat, &
 qui ea, quæ ipse fecit, faciat nondum au-
 diui. Vtinam hoc pestis tempore in pa-
 tria multum profueris per Theophrasteā
 medēdi rationē, apud nos & hinc inde se-
 dula & diligenti Medicorū attentione &
 præscriptione multos p̄seruatos, nō pau-
 cos sanitati restitutos, Deo fauēte, scim⁹.
 Sed hæc omnia quorsum, vt animū meū

apertè tibi ostendam, vicissim perspecto tuo, non vt inimicitias, sed vt amicitia ineamus, moneamus nos inuicè, & oblata oportunitate coram cōgrediamur, & de rebus mutuo conferamus, quod rectum, quod verum est, quæramus sine inclinatione odii aut fauoris erga quenquã. Ego enim vel à puero discere, quod ignoro, quodq; necessitatem habet, & vtilitatem cum honestate coniunctã non erubesco. Tu si animum habes similè, amicitia intra nos fundamèta iacta sunt. Neq; enim decet Christianos propter nescio quas disputatiunculas, aut in Medicina Monarchiam alienos inter se gerere animos, sed placidè conferre rationes, & omnia cōferre ad salutè proximi, ni fallor, pium est atq; rectū. De me sanè omnia tibi debes promittere beneuolentiæ studia & officia. Vale. Lipsiæ Idibus Martij, an. 1569.

MICHAELI BARTH, PROFES-
sori in Academia Lipsica, &c. Christoph.

Pithopæius S. D.

NON poterat te Barthi melius vel ipse depingere Apelles, atq; te viuus coloribus tuæ depinxere ad me data litere. O

ræ. O miserum te, ac verè miserū, qui ve-
 terem Magorū duce & via neglecta per
 somnia mendacium Græcorū atq; Ara-
 bum ad veram Philosophiæ & Medicinæ
 metā, terminumq; cōtendis. Inquisitio-
 nem & amorem sapientiæ omnibus mor-
 talibus ex astris cōcessum scimus, ac præ-
 uium constitutū veris sapientibus, æter-
 nāq; possessionem, nec intelligentiis, nec
 genesi, nec educationi etiam præclarissi-
 mæ adscribimus. Multi enim beneficio
 prædictarum causarum eò deuenerunt,
 vt viam conspexerint, & finem intellexe-
 rint, verum ideò nō statim eum sunt con-
 secuti, propterea quod ante Pentecosten
 sunt mortui. Duce opus est, filo nempe
 Dædali, si labyrinthum opinionum vitare
 & exire laboras, stella nimirum, qua duce
 Magi orientis Christum natum in Beth-
 lehem inuenerunt. Hæc tibi si illuxerit
 eos videbis miseros sensus tuos, coramq;
 planè tuā rationem, & intelliges me non
 Theophrasti asseclā, sed ab eodem, à quo
 Paracelsus, edoctum, & ea habere princi-
 pia, causas & elementa rerū, quæ vti sensi-
 bilia nō sunt, ita nec sensibilibus trahun-

tur in publicū literis. Neq; enim margarite obiciendę porcis, nec sanctū dādum canibus. Quid autē pręstiterimus iis nostris fundamentis nostrū non est gloriari. Deus nouit, & ij quibus nostrā opem non denegamus, qui si nondū ad vos peruenierint nostra laude, nihil planē refert. Si enim gloriari licet, gloriamur in Domino gloria nostra, amen. Si multi parū feliciter Theophrastū Magū à tempore Apostolorū maximum & absolutissimum imitātur, quid ad me. Tu videris quā mēte illum laudes simul & vituperes. Bonū vult laudari, malū vituperari. Placeat ergo tibi, vel displiceat, Galeni cerebrū in medicina contemno, indignū commiseratione, quod non pœnituerit. Nec mihi tecum TEPIDO in posterum quicquam erit commune, alius ni fueris. Hinc iudiciū de Alexandri, deq; rebus nostris, quas non intelligis, suspende, & bene vale. Ex montanis D. Annę 12. Cal. April. an. 1569.

CHRISTOPHORO ΠΙΘΟΡÆΙΟ
Spagyrico, &c. Michael Barth Med. S. D.

NON poterat, Christophore, nec potuit, nec debet, vllus pictor meli⁹ me depin-

depingere, quã meã me repræsentant litera. Neq; enim animi est ingenui aliud dicere, vel scribere, & aliud sentire. Nulli igitur in meis literis colores insunt, ipsa effigies sunt animi mei ipsissimus *ipm̄.* Quod verò idcirco miserum tu me esse exclamas, atq; ingeminas, doleo ego te esse multò miserrimum, qui Magorum pentecostes, & similibus vocularũ nemi- ni vel leuiter literato ignotarũ nouã me- tamorphosi cum obsessum animum cir- cumferas, perstringi etiam aliorũ sensus atq; iudicia illarũ obiectione illico oportere, atq; in stuporẽ saxeam adduci, quasi viso Medusæ capite temerè psuasum ha- bes. Si alicubi sunt mēdaces Gręci & Ara- bes, relinquuntur, vel repudientur potius ipsorũ mendacia. Imo & mendaces Ger- manos, vbi tales sunt, auersetur. Quid enim aliter faciat is, qui est veritatis stu- diosus, quin apud omnes quærat, nō quis loquatur, sed qd dicatur? Docuit Paulus Apostolus nō esse ferēdũ in Ecclesia, vt ali- qs se addicat vel ipsi, vel vlli alteri. Qd̄ cū ita sit, in medicina, in philosophia, qs fe- rat vt in alicuius iuret verba magistri? Nō

Stellæ Mas-
gorum.

valdè abfimile est huic, quod de intelli-
gentiis, genesi, & educatione subiicis, de
quibus quid sentiendū sit, tantò rectius
prouidet quisq;, quantò præditus est ma-
iore, & philosophiæ veræ scientia, & rerū
vsu atq; experientia. Quid de stella asper-
gis, qua duce Magi orientis Christum na-
tum in Bethlehem inuenerunt? nihil am-
plius efficit, quàm quod Magister tuus in
libro de vita longa de illis tribus Sabæis
(quorū tamen numerum miror vbi in sa-
cris legerit) scripsit, quod magica, nō na-
turali vi equorū ad Bethlehemitas vene-
rint. Et tamē scholiastes illam ipsam stel-
lam cometā facit & nominat. Scio & piè
credo, mi Christophore, & diuinitus illos
fuisse adductos, & in omnib. actionib. no-
stris diuino filo nobis opus esse. Sed hoc
ab vtrisque commemorato in specie quid
extruimus? spero, vel scio potius, lucem
Dei, quem quotidie inuoco mihi vndiq;
prælucere, sed ratione, quæ haud dubiè
est diuinæ lucis radius, & nobilissimū
Dei donum, & sensibus adminiculis stu-
diorum, quos ipse condidit, ideò me pri-
uabo? Abiit. Theophrasti asseclam mira-
tus

tus sum cur nunc te esse quodammodo sub-
 puduerit, antea sis professus. De margari-
 tis non obiiciendis porcis, videre diuinis
 abutens prouerbiis, quibus multi multa
 palliāt. Quod porro videre me iubes qua-
 mente Theophrastum laudem simul &
 vituperem, facile me possum expedire,
 quanquam neq; effusè laudasse, vel vitu-
 perasse me scio. Sed tu laudationē vocas
 haud dubiè ea, quæ nuper ad te perscripsi.
 Vituperationem intelligis, quod nugas
 Paracelsi nominauerim in versibus, quos
 mihi obiicis. Heus tu non putas fieri pos-
 se, vt bona & mala laudanda & vituperan-
 da sint in vno & eodem? Profectò nimis
 multa sunt exempla. Homerus in odyf-
 sea inducit Musicum in cõuiuio Alcinoi,
 si rectè recordor, regis Phœnicum, cui Iu-
 piter, vt ipse ait, dederat bonū & malum,
 in quo seipsum haud dubiè poëta adum-
 brauit. Nam largitus ei erat, vt esset opti-
 mus cantor, & addiderat cœcitatē. Si-
 mili, pfectò modo & bona & mala, & lau-
 datio, & vituperabilia multis modis in
 hac humanæ naturæ mediocritate, vel
 fragilitate potius ausim penè dicere, ines-

se omnib. hominibus, vel plærifq; saltem. Sed ad Theophrastum quod attinet, non debeo, neq; volo vituperare, quod quædã præclarè inuenerit, atq; operatus sit, quòd sine ratione & vario atq; irritò conatu re-
 ctè inuenta atq; demonstrata quampluri-
 ma subuertere friuolis verbis præsumpse-
 rit, probare nõ possum, neq; modestiore,
 quàm nugarũ vocabulo possum appella-
 re, non solum ea, sed & spontaneam obfu-
 scationem, quã profitetur, atq; vsurpat in
 iis, si quæ rectè eruit. Neutiquã enim hoc
 decet eũ, qui gloriari vult, quod fecit, hu-
 mano generi cõsulere velle, neq; hinc vos
 tuentur superius notata prouerbia. Quæ
 verò sint talium inuolutionũ consilia non
 libet tibi obiicere, etsi facilè est illa colli-
 gere. Ita video me nõ aliter facere, quàm
 vt laudem bonum & vituperem malum.
 Galeni cerebrũ quoniam contemnere te
 profiteris, sed soli addictũ non esse Theo-
 phrasto, quem tu totum penè adoras, ego
 secundum mediastinum distinguens, &
 iuxta ea, quæ iã scripsi, vna parte tanquam
 sanum amplector, altera sanum esse affir-
 mare non possum. Quod me tepidũ vo-
 cas,

cas, atq; ea voce, vt exaratio maiuscula indicat, pungere voluisti, non sum ita feruidus, vt me hoc inflāmet, neq; ita frigidus, vt vrat. Scio quosdā qui nullas in rebus distinctiones adhibēt, & omnia cōfundere, gloriosū. n. autumant in contentionibus istud, & neutralium nomen & similia tanquam probrosum obiicere aliis. Sed hoc quid ad me? Plærumq; tamen tepidi illi & temperati quietiori animo, & iudicio omnia rectius dispicere deprehenduntur, quam vel frigidi, qui omnē sensum amiserunt, vel nimis calidi, qui feruore nimio omnia deprauant atq; corrumpūt. Si tibi non placet mecum communicare facile te, quoniam ita libet dimitto. Sed ego ita non incitor, vt ferre non possim, vt per omnia salues tuum Paracellum, & tuū propositum. Laudabo te cum video. Alexandrum absentē nolo mordere, sed idem q̄ nuper scripsi affirmo, me ex illius positionibus nihil proficere, quas tamē nemo iudicabit, vt opinor, ita abstrusa cōtinere, vt intelligi non possint, cōuicia sanē deceret nō esse ita manifesta. Igitur q̄ tibi videtur facito, vt vel rescribas, vel non rescribas.

Ego de gloriosa & sempiterna Hippocratis & Galeni, & eorū, qui hos secuti sunt in medicina, monarchia nihil sum sollicitus, non vereor ne quis illis hunc principatum eripiat, nec dubito quin temporis progressu sano adhibito iudicio, ea quæ Paracelsus, atq; eius affectu vtiliter & rectè inuenerunt, atq; prodiderunt, ad horum rationes accommodata, sint accessoria futura in id potius, vt Arabū & Chemicum, atq; vt ita dicam, Quintessentiarum alia. Inanis autem & friuola affectatio atq; arrogantia euanesceat in auras, sicut Asclepideorum, Erasistratorū, Diatricariorum, & Thessalicorū temeraria, & planè similis iactantia, quæ aliquandiu quosdam fascinos tenuit, dudum prorsus euauit. Benè vale. Lipsiæ Cal. Aprilis, anno 1569.

PAVLVS CLOSVS, PHYSICVS
Glacensis, &c. Laurentio Scholzio
Med. S. D.

SECUNDAM partem practicæ Melichij, cum iis, quæ adhuc apud me restabāt, tandem tibi remitto. Adiunxi his,
 vt vo-

vt voluisti, duas ad me D. Abrahami epistolas, & formulas medicamentorum, Mag. Domini Cratonis, quib. iuuenem quendam delirantem, & pisces viuos, excrementaque propria deuorantem feliciter cum successu pristinae sanitati restituit.

Quas cum relegeris vt per Iohannem nostrum mihi remittas oro. In prouocandis

In prouocandis mensibus.

mensibus D. Abrahamus vtitur aqua pulgij bis probè destillata. Exhibet illius post euacuationem vniuersalem singulis diebus mane, & sub lecti introitū pro vna dosi ℥ij. & aquæ cinnamomi aliquatulum admiscet. Eodē remedio & ego, Dei beneficio, ante mēsem, virginem nobilem, cognatā domini Capitanei nostri, à mensium suppressione, aliquot mensibus durante, liberaui. De semine, quo D. Abra-

In vrinae retentione.

hamus in retentione vrinae à calculo vti solet, ad me scripsit ipse his verbis: Subsequens euulsio in suppressione vrinae vltra septimum diem ad miraculum vsq; excreuit suas vires in coniuge Ioachimi Panwitz, & est secretum Diui Maximiliani. Excreuit calculos vltra mille & quingentos, & aliquot mensuras vrinae.

℥ Sem. violar. purpur. ʒ β. *bucil 2603*

Cum aqua veronicę sufficiente quãtitate
f. emulsio. Hęc ille. Plura alias. Nam in-
firma valetudo, quę me adhuc exercet, &
mæror, quem ex charissimæ cõiugis meę
periculosissima dysenteria, in quam gra-
uida ante octiduum incidit, capio, plura
me scribere, aliaq; his adiungere nũc non
permittunt. Ignosces itaq; & breuitati, &
inconcinnitati literarum. Salutat te D.
Raphanus, communis amicus noster, hõ-
die iter demũ versus ingressus. Vale, req;
à me amari certò tibi persuade. Data fe-
stinanti calamo Glazij, 24 Ianuar. an. 822.

IUSTINVS PETZOLDVS, PHYSICVS
Gothanus, &c. Laurentio Scholzio
Med. S. D.

GRATISSIMÆ mihi literę tuę fue-
runt, vel ob id inprimis, q; in fouen-
tuam animaduerti. De qua etsi nũquam
dubitaui, ea tamen animi tui significatio-
ne nihil mihi iucundius accidere potuit.
De me vicissim tibi psuadebis velim, me
sanctam & perennẽ nominis tui memo-
riã apud me culturum esse: Et *Enriade* mu-
tuas

tuas laudo, quibus vis quædam inest, vt ea ratione scribendi officium continuetur, & amicitia confirmetur. Quæstiones proposuisti duas. 1. Quid sit id plantæ, quod Schroterus palmæ Christi nomine crebro in medicinæ exercitatione vsurpat. 1.
Palma Christi. 2. An diuretica in calculo cõueniant. Ad priorem antequam respondeam: amãter te rogo, vt D. Schroterum, quod ad tuas literas nihil scripserit, excusatum habeas, nihilq; sinistri de ipsius erga te animo suspiceris. Coburgi est infinitis negotiis aulicis quasi obrutus. In illustriss. principum Saxonie valetudinis sustentatione Simonio successit. Et animaduerti illum principibus & à corporis cura, & à consiliis esse, ita vt ob plurima negotia rarissimè animum ad scribendum appellere possit. Palma Christi igitur ipsi est ex triorchidum ordine: mucronata folia habes, porri similia, latiora tamen, incurua, & humum reflexa, maculata: flores purpurascentes, odoratos, spicatos. Mese maio folia & flores emittit. Digitos citrinos Auicennæ esse arbitratur. In melancholicis & pituitosis affectib. etiam nos vsu ab ipso

2.
Diuretica in calculo.

edocti vsurpamus. Syrupum enim è bul-
 bulis illis cōfectum in officinis nostris ha-
 bemus, cuius descriptionem apud te esse
 opinor. Ad alteram verò difficilior mihi
 est concinnè respondere, propter multi-
 plices fallaciarū tricas, quæ dicturo ten-
 sunt: vt tamen quod sentio dicam, asseue-
 ro: Diuretica propriè ita vocata, etiã pur-
 gato corpore in calculo perfecto & abso-
 luto non conuenire. Id vt probem, 1. Diu-
 reticorū facultates, 2. calculi essentielles
 causas ostēdam. Diuretica propria sunt,
 quæ serum, aut crassum, aut viscidum, aut
 sanguini permixtū, (hæc enim vitia sunt,
 ob quæ vrina à renibus attrahi nequeat)
 attenuant, incidunt, fundunt & separant,
 & præterea vt altè subire possint, tenuium
 sunt partium, & eximiè ac insigniter cali-
 da. Horum enim est eliquare, fundere,
 disiungere heterogenea, vt Daucus, pe-
 troselinum, Ammi. De impropriè diure-
 ticis, vtpote quæ ex accidēti, dum obstru-
 ctiones tantū expediunt, vrinæ emissioni
 conducunt, eamq; non per se prouocant:
 nihil hic dicam. Nec de mediis, quæ frigi-
 da sunt, & abstergendi facultatē aliquam
 ha-

Diuretica
 quæ.

habēt, vt sunt 4 sem. frig. halicacabus, radix graminis. Nam & hæc diuretica propriè dici non possunt, dum calorem alienum tantum reprimunt, & ad temperantiam ducūt, vt commodior deinde serosi humoris ad renes fiat attractio. Sūt igitur nobis propriè diuretica tantum illa, quæ sunt calida & sicca tertio ordine. Calculi causa effectrix, præter insitam dispositionem calculosam, & arenosam, est ignearenum & partium circumstantium caliditas, vt Aetius, Alexander, & Paulus vno ore asserunt. Materialis verò est nõ tenax, viscidus, & pituitosus humor. Hic enim nunquam, etiamsi intensissimè vratur, lapidescet: sed crassum, terreum & siccum serum. Iam si calculus curari debet, (singamus enim illum cum Fernelij & Argenterij venia morbum) requiruntur propriè medicamenta attenuantia, incidētia, subtilium partium citra manifestū calorem. Quæ enim calida sunt, causas morbificas non auferunt, sed augent: ita vt magis calculus excoquatur & dure scat. Efficitur igitur diuretica propriè vocata in calculi perfecti curatione neutiquam cōuenire.

Calculi causæ.

Diuretica in
calculo per-
fecto nō con-
ueniunt.

Perfecti dico. Nam vbi calculus leuiter
concreuit, nec tenaciter cōpactus est, va-
lido calore & exiccatione illud glutinis,
quo leuiter cohæret cōsumitur, vt in pul-
uerē is collabatur. Deinde vbi sunt mul-
ta calculorum frustula, quæ aut cavitati,
aut meatibus inhæret, vt ablutione & ab-
sterfione opus sit: diuretica conuenire
possunt, vt violentia lōgi vrinx profluuij
calculi quasi eluantur. Atq; hoc modo ad
propositas quæstiones respondēdum mi-
hi esse iudicaui: quæ si iudicio tuo satisfa-
ctum non est, etiam atq; etiam rogo vt a-
micè me monere velis. Sententiam enim
tuam lubèter audiam, nec doceri erube-
scam. Verùm vt ἐπιμαχίτων aliquid etiam vi-
cissim tibi proponā, ex Aretæo vetustissi-
mo scriptore sententiam excerpam, eius
enodationem abs te peto. Multis (inquit
lib. diurn. c. 12. sub finē) in hydropicum
morbum podagra cōcessit, quibusdam in-
deprauatā spirationem seu asthma. Hæc
verò successio immedicabilis est atq; ine-
uitabilis. Hoc pronunciatū Aretæi est de
& asthmatis ad podagram seu dolorem
coxen-

Translatio
hydropis &
astomatis in
podagram.

coxendicis. Tu mihi data occasione, ex-
 pone causam huius successionis & verita-
 tis. Nam nuper in magno quodā viro hīc
 obseruatum est; quod vterq; morbus &
 hydrops & asthma simul dolori coxę suc-
 cesserit: & hæc vitia omnibus etiam dex-
 terrimè peractis fuerint insanabilia. II.
 Cur hydrops nonnunquam Asthma se-
 quatur. Ego quæ de hortuli tui cultura
 scripsisti, lubentissimè legi. Habeo qui-
 dem elegātem & spaciosum hortum, qui
 multa capit, verumtamen quia, Dei gra-
 tia, paterfamilias sum, non tantum Me-
 dicinæ studiosus, nunc magis sapida py-
 ra, & longæua poma requiro, quàm spe-
 ciosos rerū inutilium flores, & sumptuo-
 sa exotica. Studium tamen rei herbariæ
 non abiicio, & voluptatis causa nonnulla
 colo. Helianthemum ad maximam alti-
 tudinem assurrexit, & nūc perpulcrè flo-
 ret, semina vix puto ad maturitatem ven-
 tura. De tuis rebus si mihi quid nundinis
 hyemalibus Lipsensibus miseris, grato id
 animo accipiam. Nihil autem quod mi-
 hi magis placeret donare posses, quàm
 bulbum Tulipaceum. Nam è seminibus

si
 112703
 112703

si
 112703
 112703

nihil mihi pullulat. Habemus hîc febres vulgares, de quibus sentētiā mihi suam Doctor Schroterus misit ex aula, cuius exemplum tibi pro amicitia mitto. Eius filius Philippus cum magna laude & felicitate Ienæ artem Medicam & publicè docet & exercet. Disputavit aliquoties cum magna omnium admiratione. Habes etiā hic Theses duas, quas nuper proposuit. Iohannes Fridericus Schroterus Basileæ etiam rem optimè gessit, & ob eruditionem, cuius aliquot disputationibus insignia specimina edidit Doctoratus gradum adeptus. Rediit autem, ut Zuingerus mihi scripsit, in Italiā, qua cursim illustrata Monspelium se cōferet. Schneppius Isnaci Medicinam exercet. Benè vale, mi amantissime Laurenti, & meo nomine officiosè & amāter saluta Dn. Schillingum, & D. Hennemannum. 3 Kalend. Octob. anno 1581. Gothæ.

IOH. SCHROTERVS, MED. CELEBR. &c. Iustino Petzoldo, Med. S. D.

EGO cum videam hoc tempore febres populariter grassantes eiusmodi conditione

ditionem habere, vt protinus omnes humani corporis actiones prosternant: primum equidem non caloris remissionem quærendam: sed maximo studio sine vlla cunctatione in hoc incumbendum esse iudico, quod antea sæpè similibus in casibus me facere memini, vt augmentum venenositatis prohibeatur, ne hoc lōgius serpat, membraque principalia corroborentur, vt ipsa se à venenositate tueri possint: nō neglectis postea tamen, quæ moderatè refrigerent. Nam hanc resolutionem, quam febres hæ afferunt, omninò statuo pestiferam, ipsamque venenosam malignitatem esse, inficientem omnes spiritus & horum virtutes. Vnde in his exquisitè & copiosè euacuare nullo modo tutum erit: maximè cum alui fluxus copiosus eas sæpissimè comitetur: & si natura morbi, ægrique euacuationem patiuntur: illa qualiscunq; , vel per venæsectionem, vel pharmacum instituitur, moderata & sine vlla violentia sit oportet: adhibeanturq; semper, quæ venenositati resistunt. operæ pretium itaque est: semper partium principalium corroborantia, &

In venenositate pestilenti quid faciendum.

446 EPIST. MED. LIB. III.

horum spiritus recreātia exhibeamus &
 gris cū in cibo, tum potu & pharmacis.
 Quare rectè aluo subducta sequentis pul-
 ueris in aquis scabiosæ, acetosæ, boraginis
 bis terve in die à ʒj ad ʒj ʒ & ʒij pro na-
 tura indiuidui exhibemus:

℥ Succini alb. ʒij.

Sem. ocymi garyophyll. ʒj ʒ.

acetosæ,

card. bened.

citri a. ʒij.

Rad. tormentill.

diptami,

gentianæ a. ʒij ʒ.

Boli armen.

Terræ Lemniæ,

Cinnamom. a. ʒ ʒ.

Margarit.

Hyacinth. præpar.

Off. de corde cerui a. ʒij.

Sandal. omnium a. ʒj ʒ.

Misc. f. pulu. subtilis.

FINIS LIB. III EPIST. MED.

notum spiritus rectus exhibemus
gras cum in cibo tum potu & phantasia
Quare feda alio tubera leuenter pul-
ueris in aqua scabiosa et rola, botanica
bis triue in die a 50 ad 100 ad 300 pro-
tus indubium exhibemus.

Et sic in aliis 300

dem. octum geryophyll 300

acetola

caud. bence

cutis 300

Ras. cementill.

dipent

gentiana 300

Boh. amon

Van. L. anona

Linum. 300

Morone

Helianth. prepar.

Od. de carter. 300

mand. ananias. 300

Mac. Epua. labella

Tinctio Lib. III. Frier. Med.

IOH. CRATONIS
A KRAFTHEIM, AR-
CHIATRI CÆSAREI,

*Μικροτεχνή, seu parua ars
Medicinalis,*

Nunc primùm studio & industria

LAVRENTII SCHOLZII MEDICI
Vratislaviensis in lucem edita.

FRANCOFVRTI
Apud Andrea Wecheli heredes, Claudium
Marnium & Ioan. Aubrium,

M D X C I I.

Cum S. Cæsareæ Maiest. privilegio.

PHILOSOPHO EXIMIO,
MEDICO Q. OPT.

DOMINO
IOACHIMO BAUDISIO
VRATISL.

ILLVSTRISS. PRINCIPIS
LIGNICENS. MEDICO
DIGNISS.

*Amico, ac affini suo, plur. obseruan.
colendo,*

LAVRENTIVS SCHOLZIVS
MED. DOCTOR,

*Μικροτερον hanc Cratonianam amicitia atq;
beneuolentia ergo*
DD.

LAVRENTII
SCHOLZII, MEDICI
VRATISLAVIENSIS,

Ad lectorem candidum Prefatio.

NE libellus iste, quem Crato
noster, piæ memoriæ, μικροπ-
χτῶ inscripsit, αἰεὶ λόγου ἑπιβοη-
μίαν in Medicinæ studioso-
rum manus perueniat, proœmij loco præ-
cepta quædam generalia, ad Medicinam
nostrâ, artium omnium præclarissimam,
eosque, qui hanc fideliter exercent, per-
tinentia, quæ autor scripti huius, cùm ex
grauissimo morbo, anno salutiferi partus
M D L X, Dei gratia, conualuisset, sibi ob-
seruanda præscripsit, in medium adferam.
Sunt autem hæc : Primum: pietatem co-
lat. Ea enim est vera felicitas. Secundum:
artē rectè discat, nec temerè, priusquam

didicerit, exerceat. Tertium: ad ægrum
 veniens vtatur blanda oratione, non in-
 quirat, & curet, quæ ad valetudinem ægri
 non spectant. Quartum: interroget de æ-
 tate, cõsideret habitum corporis, studia,
 vitæ genus, rationem victus. Quintum:
 inuestiget temperaturã ex habitu & co-
 lore corporis, cum primis membrorum
 principalium, circa cor, affectiones, pul-
 sum; circa epar, hypochondria, venas, ex-
 crementa; in cerebro, consideret cum in-
 teriorum, tum exteriorum sensuum vi-
 gorem. Sextum: quærat de symptomati-
 bus, quia ea monstrãt morbum, & locum
 affectum. Hic diligenter doctrina signo-
 rum obseruetur. Quare si quis accuratè,
 certè Montanus in obseruationibus Rha-
 sis tradidit. Septimum: inuestiget causas
 symptomatum, & ita demum in exactam
 cognitionẽ morbi perueniet. Octauum:
 dicat prælagium, obseruet diligenter dies
 criticos; morbi tempora, stellarum, in pri-
 mis luminariũ aspectus malos. Ac etiam si
 res sit in dubio, moneat amicos, ægrum
 semper bene sperare iubens, nisi ille ea
 sit infirmitate, vt potiùs cum CHRISTO,
 quàm

quàm in hac misera vita citò viuere cupiat. Nonum: si contagiosus est morbus, astantes admoneat. Decimum: in vulgus nihil spargat, vel de salute, vel morte egri, sed dubitanter loquatur, nec in vllum, quàm magnitudinē morbi causam mortis conferat, nisi propriam famam, & conscientiam tueri necesse sit. Vndecimum: in curatione primùm instituat victus rationem. Interdum vbi noxa non est magna, aliquid ægro cōcedat. Ægro non recitet catalogum ciborū; sed qui eius curam gerunt. Duodecimum: si interrogabit æger de remediis, parum proponat, ac ipse necessaria rectè & fideliter agat. Decimum tertium: si morbus non cedit, diligentia intendatur. Decimum quartum: si conualescit æger, non accedas, ne videaris petere pecuniam. Fuge auaritiam radicem omnium malorum, & nihil sine ratione, & inprimis inuocatione Dei facias. Ita eris bonus Medicus. Et hæc sunt, humanissime lector, quæ præfationis loco huic libello præmittere volui. Quæ vt ab animo bono, ac reipubl. literariæ quouis modo gratificandi cupidissimo prof-

ta sunt: ita bona quoque beneuolaque
mente vt accipias, inq; bonam interpre-
teris partem, peramanter oro. Quod si i-
sta vsibus tuis vlla ratione inseruient, vt
mihi id gratissimũ erit: ita operam deinceps
sedulò dabo, vt in aliis quoque tibi
in posterum gratificari queam. Interim
bene feliciterque vale, ac studium istud
meum ad Medicinam, quæ nullis non se-
culis gloriosa & diuina est habita, exor-
nandam, amplificandamque directum,
æqui bonique consule.

*Vratislavia die S. Georgii
sacro, anno salutis humanae
M. D. X C I I.*

Ad virum clariss.

D. LAURENTIUM SCHOL-
ZIVM, MEDICVM VRATIS-
laviensem.

Lis est. Vter beator

Sit inter hos: qui repperit

Opes reconditas ima

Tellure; vel qui prodidit?

Non errat is, καμήλιον

Qui destinavit vsibus

Illud suis, nec exhibet

Promiscuè petentibus.

Laudem meretur at magis

Repositum sibi qui Bonum

Non mancipat, sed omnium

Scit applicare commodis.

Proin quis inuideat tibi

SCHOLZI, *tuae gentis decus,*

Quod mutuum pro mutuo

Capis labore gratiam?

Enimvero quod abdidit

Medentium numen CRATO,

Solenter id, quò singulis

Patère possit, eruis.

Ioachimus Specht, I. V. D.

AD EUNDEM.

*Cur tibi tot SCHOLZI promuntur ab indole fru-
ctus?*

*Publica cur totiens tam bona scripta facis?
Flosculus & tibi cur novus omni nascitur hora?*

Cur tua semper ouant flore viret a nono?

Cum Flora Pallas certat, cum Pallade Flora:

Fertilem habes hortum, fertile & ingenium.

Inde tibi assidue florent, & perpetuum ver

Luxurians agitant hortus, & ingenium.

Albertus Fridericus Mel-
lemanus I.C.

MIKPO-

MIKPOTEXNH

SEV PARVA ARS

MEDICINALIS,

A V T O R E

IOH. CRATONE.

TRES sunt præcipuæ Medicorum sectæ: Empirica, Methodica, & dogmatica, quæ rationalis dicitur. eius vero omnium bonorum autor (vt à Galeno verissime appellatur) princeps est Hippocrates. Is Medicam artem constituturus; tria in corpore humano, tanquam in subiecto, circa quod ea versatur, consideranda monet, videlicet, substantiam, facultates & actiones. In consideratione substantiæ ad tria principia sensibus obuia, videlicet, membra solida, humores, & spiritus respiciendum: ea ille *τὰ ἰσχυρὰ, τὰ ἐπιζόμενα, καὶ τὰ ὀρμῶντα σώματα* nominat. Membra vero solida, vel quatenus sunt simplicia, & simularia, vt nerui, venæ, arteriæ, membranæ, caro &c. vel quatenus sunt composita, siue organica, vt caput, brachia, manus, pedes, Medico considerata do-

Hippoc. tria
considerat.

¹
Substantiam
in tribus.

i.
Solida.

cet. Actiones, vsumq; similarium varijs in locis exponit: trium autem præcipue, neruorum videlicet, arteriarum & venarum. Neruorum actionem esse tradit, in seruire facultati animali, & deferre vim animalem, seu sensum & motum, ministrantibus spiritibus in vniuersum corpus. Arteriarum vero, vitali virtuti famulari, dum quasi per canales calorem, seu spiritus vitales e corde acceptos in vniuersum corpus distribuunt, vt is det actum, seu *ὀνέργειαν* calori in singulis partibus, in quibus est *τῆ δυνάμει*, & *ἐμφυτῶς* seu innatus dicitur. Venarum, seruire virtuti & facultati naturali, & per vniuersum corpus nutrimentum, quo animal nutriatur, augeatur, & conseruetur, deferre. Organico- rum actiones, tanquam notas suo more (vt qui maxime necessaria veterum consuetudine breuiter complectitur) Hippocrates præterit, & ortum solidarum omnium partium ex quatuor humoribus esse asserit. Contra quam sententiam cæteri Medici disputabant; vt videre est apud Galenum. De humoribus autem hæc Hippocratis est sententia. Quatuor re-
periri

rr.
Humores
quot & quid.

periri in corpore: eosq; non excrementa, sed succum, sine quo animal non possit sustentari, asserit. ac sanguinem bilem, Melancholicum succū, & pituitam nominat. Hi licet in massa sanguinea perpetuo simul contineantur: tamen peculiare affectiones habent, propter quas, & hoc modo distinguuntur, & ab excrementitijs humoribus in quātitate & qualitate peccantibus discernuntur. Nam sanguis nutrit corpus, & calori, cum is in spiritus transeat, quasi pabulum præbet; inde enim primum calor seu spiritus in corde gignitur: qui deinde per arterias delatus, in reliquis membris suas vires suscipit. Ex hoc corpus vniuersum & robur, & colorem floridū accipit. Bilis vero calorem acuit, sensum quasi, & motus excitat; distributionemq; humorum, ac excrementorum expulsionem adiuuat. His effectioibus humoris Melancholici, seu bilis atræ actio quasi contraria est. Est enim veluti frenum duorum humorum calidorum, videlicet, sanguinis ac bilis: atque vt calor & spiritus in reliqua massa sanguinis contineantur, humores-

Sanguis.

Bilis.

Melancholla.

Pituita.

Analogia ad
elementa &
meteoros.

que in officio (dum modò sit hic humor integer) maneant, efficit. Pituitæ actiones secundum Hippocratem sunt; nutrire membra frigidiora: humectare partes quæ mouentur, ne siccitate impediatur motus, vt in iuncturis & lingua videre est; deniq; nutrimento deficiente, sanguinis partes explere. Analogiam autem quatuor humorum ad quatuor elementa sic ostendit: vt bilis sit calida & sicca, tanquã ignis, sanguis calidus & humidus, veluti aer, pituita frigida & humida, vt aqua, humor melancholicus, veluti terra, frigidus & siccus. Ea re humores ex quatuor illis primis corporibus, videlicet elementis affirmat generari. His vero proportione respondere quatuor ætates hominum: quatuor item anni tempora: & augeri, minui, atque mutari humores, secundum ætatum, & temporum mutationem. Docet enim in pueritia & vere (hoc enim tempus pueritiæ respõdere propter temperiem calidam & humidam censet) sanguinem præcipuè augeri, deinde pituitam; humorem vero melancholicum primum minui, deinde bilem. In æstate au-

tem & iuuentute, seu cōstanti ætate, corporibus calidis & ficcis bilem augeri primum, secundo sanguinem, minui vero magis pituitam, minus humorem melancholicum. In ætate ingrauescente atq; autumno cūm eorū frigida & sicca temperatura sit, humorem melancholicum primum abundare, deinde pituitam: diminuique sanguinem præcipuè, minus bilem. In extremo senio atq; hiemis constitutione humida & frigida maximè augeri pituitam, deinde humorem melancholicum: minui vero sanguinem & bilem. Hæc de humoribus tanquam de altero principio in substantia corporis obseruanda, Medicum Hippocrates docet. Tertium vero principium, quod ad constitutionem corporis humani requirit, sunt spiritus: quos Hippocrates *ἐνορμηώδη* *σώματα* ^{Spiritus} appellat: horum vero fons est ille, quem Naturalem vocamus. Is enim materia vitalis est, quemadmodum vitalis ^{Naturalis.} rursus animalis. Spiritus autem naturalis, qui nihil aliud est, quàm vapor subtilis ex sanguine expressus; in epate à Medicis tanquam sua sede, in qua generatur san-

guis collocatur. Non libet hic, cum Hip-
 pocratica recitem, attingere disputatio-
 nē: Generetur ne sanguis in corde, epate
 vel venis. Illud de sententia Hippocratis
 tyrones moneo: hunc spiritum ē massa
 sanguinis expressum vt dixi, in corde el-
 borari: atque virtutem, eiusq; actionem
 duplicem esse, vnam in corde, vnde ef-
 fectuum varietas: alteram à corde, vnde
 motus arteriarum pulsusq;, & caloris vi-
 talis in totum corpus diffusio, quā videli-
 cet in singulis partibus innatus fouetur &
 excitatur. De calore innato, quem dixi
 à spiritu seu calore influente foueri atque
 excitari, qui humido primogenio in om-
 nibus corporis partibus insidet, & omni-
 um actionum naturalium opifex est: hoc
 in loco dicere multa non debeo. Saltem
 illud moneo: Hippocratem 6. Epid. 5.
 hunc $\psi\upsilon\lambda\omega$ appellare; quod ad mortem
 vsque corpus sua mediocritate sustentet:
 cuius copia nunquam in vitio sit, cum
 mediocritatem non excedat. Is vero si
 bene temperati modum in toto, vel in
 aliqua corporis parte excedat, morbum
 consequi. Sicut cum inflammatur, atque
 adi-

Vitalis.

ad igneam naturam accedit; febres exci-
tat: multumque sua dignitate à calore il-
lo fluxibili, quem spiritum vel calorem
vitalem dicimus, distat. Hippocrates hu-
ius caloris plurimum in ijs, qui crescunt,
inesse dixit. Nam humido primogenio,
cui hic calor inhæret, abundant. Ideoq;
quatenus illud ætatis progressu dimini-
tur; eatenus & hic calor infirmatur. Quod
Hippocrates declarat, cum iuvenes ma-
xime, senes febribus acutis minus corri-
pi, afferit. quia in senibus calor ille immi-
nutus, & extinctioni vicinus sit. Licet &
fluxibilis ille calor; qui à corde defertur,
& in febribus non minus, quam fixus &
innatus afficitur, (etiamsi tum primum
febris, cum innatus & congenitus lædi-
tur, dicatur) in senibus infirmior, & pro-
pmodum extinctus videatur. Sed hæc
longiorè explicationem desiderant. Flu- Animalis.
xibilis vero calor, ac potius spiritus, cum
defertur per arterias in cerebrum, in eo
contemperatur, atque diuinam quasi
vim acquirit, Animalisque, quia præci-
pue actionibus animalibus, sensui & mo-
tui inseruit, dicitur. Hinc recte Aristote-

lesait: Cerebrum datum homini ad con-
 temperandam caliditatem cordis vide-
 tur, cum spiritus vitales in eo suam tem-
 periem consequuntur & conquiescunt.
 Vnde idem Aristot. 7. Phys. inquit: Ani-
 mam quiescendo fieri prudentem. Ex his
 intelligimus, quæ sit spirituum origo, quæ-
 ve singularum actiones. ac naturalem,
 etiamsi in prima origine à semine & san-
 guine initium acceperit, vitalis atq; ani-
 malis basin & fundamentum esse. Cum
 vero spiritus sint proximum facultatis in-
 strumentum: vel ipsa facultas: de secun-
 do principio, quod Hippocrates circa
 corpus humanum, quod subiectum Ar-
 tis Medicæ est consideravit; hæc ex do-
 ctrina Hippocratica tenenda sunt. Tripli-
 cem istum spiritum, tres quoq; faculta-
 tes atq; totidem actiones consequi. Spi-
 ritus enim, facultates, & actiones, inui-
 cem sibi respondent. Porro facultas non
 est ipsa anima, quam vnicam esse in cor-
 pore humano statuimus, sed vis seu prin-
 cipium agendi. Harum facultatum vnã
 in epate collocant, tanquam in sua pro-
 pria sede, & Naturalem appellant eam
 nutri-

et Principiũ
 Facultas.

Quid sit.

Quot: 1

nutritioni, auctioni & generationi præ-
 esse statuunt. Alteram, quæ vitalis dici-
 tur, in corde ponunt: ea tanquam instru-
 mento, spiritu, quæ vitalem appellamus,
 vitur. Tertiam facultatem omnium no-
 bilissimam, quæ per spiritum animale,
 mediâibus, neruis vniuerso corpori sen-
 sum & motum distribuit; cerebro inside-
 re Hippocratica doctrina tradit. Ab his
 tribus facultatibus prodeunt actiones di-
 stinctæ, & quidem à qualibet earum du-
 plices: Quædam intrinsecæ, quædam ve-
 ro extrinsecæ. Sic facultatis animalis in-
 trinsecæ actiones, scilicet vis imaginati-
 ua, cogitativa, & memoria. Extrinsecæ à
 cerebro prodeunt, sensus quinque; exte-
 riores; & motiua vis in neruis, ita & vir-
 tutis seu facultatis in corde intrinsecæ
 actiones sunt: affectus: Extrinsecæ seu à
 corde progredientes, arteriarum motus,
 qui pulsus dicitur, & calor, seu potius eius
 in reliquum corpus diffusio. Facultatis
 vero in epate intrinseca actio est *αιματιωσις*;
 quæ vulgo sanguificatio dicitur: Extrin-
 secæ seu ab epate prodeunt; distribu-
 tio sanguinis in corpus per venas medi-

III.
 Actiones.

ante spiritum ad nutriendum, augendum,
 & conseruandum corpus. hæ facultates,
 cum sint integræ: proficiscuntur ab his
 integræ actiones, & sanitas partis vel toti-
 us consequitur: cum vero malè affecta,
 ita vt vitiosam actionem edant; corpus
 vel membrum morbo tentari dicitur. itaq;
 qua ratione corpora humana à morbis af-
 ficiantur, seu (vt Medici loquuntur) ad
 patiendum disponantur, ex doctrina Hip-
 pocratis considerandum est. Primum au-
 tem hoc tenendum: Corpus humanum
 tunc censei sanum, atq; integra valetu-
 dine præditum: cum vel temperies qua-
 tuor humorum est iusta; vel compositio
 partium ad organi rectam structuram fa-
 ciens, integra, proportionata, atq; illæsa,
 vel vnitas atq; continuatio partium con-
 uenienter cohærens, & minime soluta.
 Itaq; sanitatem esse & dici optimam simi-
 larium partium temperiem, organica-
 rum symmetriam, & vtrarumq; vnionem.
 Cum vero vnumquodq; à suo contrario
 patiatu atq; afficiatur: consequitur, pri-
 mam corporis constitutionem, videlicet,
 quatuor humorum temperationem læ-
 di: quan-

Vade morbi
 erantur

Corpus sanū.

di: quando eorum temperies contraria
 oppugnatur atq; opprimitur. Est autem Temperies.
 una temperies maxime tēperata: in qua
 quatuor primarum qualitatum, calidi,
 frigidi, humidi, & sicci est summa con-
 uenientia. hanc cogitatione magis com-
 plecti, quam in vlllo humano corpore de-
 monstrare possimus. Deinde sunt quatu-
 or simplices, calida, frigida, humida, &
 sicca, frigida & humida, frigida & sicca,
 hæ immutantur suis contrarijs. Alteratio du-
plex. Alteratio
 vero seu immutatio in his fit, vel per qua-
 litates oppositas tantum sine materia, vt
 quando caliditas à frigiditate simpliciter
 oppugnatur: vel non per qualitatem so-
 lam, verū etiam accedente materia con-
 traria, licet imaginariè potius, quam re-
 uera qualitates sine materia esse videan-
 tur. Materia du-
plex. Ea autem materia vel vaporosa est,
 vel corpulenta. Vaporosam materiã fla-
 tus, dum intus; & exhalationes seu σποκρί-
ματις cum foras è corpore sese efferunt, ap-
 pellamus. Corpulentam quatuor humo-
 res, sanguinem, bilem flauam, nigram,
 seu humorem melancholicum, & pitui-
 tam dicimus. Isti vero humores non tan-

Humores
quomodo
peccent.

tum sua multitudine: verumetiam qualitate varia, quam cum ab aere; tum à præ-
ua victus ratione: tum vero à putredine
acquirunt, alterant. ac à putredine tot
modis corrumpuntur humores; vt infi-
nitæ penè alterationes ac immutationes
in humano corpore consequi possint.
hinc nihil mirum, si quotidie noua mor-
borum quasi monstra, & Medici cogita-
tionem perturbantia conspiciantur. Ac-
cedunt ad has causas, effectiones syderû,
de quibus alii aliter existimât; adhæc ho-
minum intemperantia & ingluuies, &
mira in luxu varietas; alia itidem errata,
atque etiam flagitia, quæ singulares pœ-
nas diuinas merentur. Hinc cum malæ
aliquam actionē siue in toto cor-
pore, siue in parte lædant, (nō enim mor-
bus censetur nisi actio lædatur) morbi ap-
pellantur. Tria verò summa morborum
genera cū Hipp. atq; veteres statuerint;
non libet ab horum doctrina discedere;
atque de morbis, quos totius substantiæ
appellant, & præter intemperiem in par-
tibus similaribus ponunt, dimicare. For-
mæ enim corruptio vel in numero mor-
borum

Morbus.

Tria morbo-
rum genera.

borum non est, vel certè nisi læsa tempe-
 ric considerata, inane atq; imaginarium.
 An enim à contagione læsus & à putrido
 vapore affectus nulla intemperie labo-
 rat? Licet non à quouis putrido vapore
 contagium consequatur, sicut nec dissi-
 patio spirituum, caloris extinctio à quavis
 venenata qualitate. Hos comitatur sym-
 ptomata tãquam umbra corpus, quorum
 tria sunt genera: videlicet: Actiones læ-
 sã, Excrementa debito modo sese non
 habentia, siue exeant, siue detineantur;
 & immutata qualitates. Sed de his paulo
 post. Secũdo corporis rectam *Figuram*, quã
 sanitatem dicimus, in membrorum dissi-
 milarium, seu organicorum compositi-
 one consistere statuimus. Ea quot modis
 in sua integritate esse videtur: tot etiam
 à contrario suo alterari atque euerti po-
 rest. Spectatur autem debita compositio
 quatuor potissimum modis: vel in recta
 formatione seu figura: iusta quantitate,
 numero conuenienti, situ partium ac-
 commodato. Forma seu figura membri
 organici recta est; cum primum est tale,
 quale esse conuenit, & vtile atq; actioni

II Morbi in-
 strumentorũ

Compositio
 est in 4.

Figura quæ.

I.

1. accommodatum in corpore sit; secundo
 2. si habeat debita vasa; tertio, conuenien-
 4. tes cauitates, videlicet, vt sit conuacuū,
 si eiusmodi esse oporteat: item vt in su-
 perficie sit læue, si læuitas in corequirat-
 tur, & e contra asperum, si asperum esse
 expediat. Secundo, in quantitate: vt ha-
 beat eam magnitudinem, qua acuta, vel
 diminuta membri sanitas lædatur. Ter-
 tium, ne numerus mutetur, videlicet, eo
 modo vt accedat aliquid, vel decedat, vt
 si quis habeat sex digitos. Quarto, ne situs
 varietur in vllam contrariam partem na-
 turæ, & actioni incommodam atque ad-
 uersam. Postremo, constitutio corporis
 spectatur in vnitate & continuitate par-
 tium. Ea cum soluitur: habitus præter
 naturam, qui morbus appellatur, conse-
 quitur. Sunt qui hoc tertium genus ad
 secundum morborum referant: quod
 membri vnitas, & cōtinuitas ad eius con-
 formationem spectare videatur. hoc cō-
 cedi potest: quatenus dissimilare est: non
 autem quatenus simile. Sed cum his
 nunc non disputo. Vnumquodq; autem
 genus morborum istorum habet deno-
 minatio

Quantitas.

Numerus.

Situs.

3. Solutio
vnitatis.

minationem à subiecto, at si temperatu-
 ra læditur, morbus in temperatura dici-
 tur: si compositio partium, videlicet,
 frigida, quantitas, numerus, vel situs,
 morbus in compositione appellatur: si
 continuitas soluitur, vt per vulnus, aut
 vlcus, morbus *συνεχίας λύσις*, continui solu-
 tio, autore Galeno nominatur. Sæpe au-
 tem hæc morborum genera complican-
 tur. Nam humores non tantum in qua-
 litate alterantur, atq; *κακοχρμία*, quæ mor-
 bis in temperatura annumeratur, comi-
 tatur, sed acuti quoq; faciunt obstructio-
 nes, atq; ita morbus in compositione, vi-
 delicet viarum obstructio, accedit. Inter-
 dum & vasa ab iis rumpuntur, & *συνεχίας*
λύσις consequitur. Quando autem omnes,
 aut plures humores æquali proportione
 supra modum augentur, vitiū illud pleu-
 ritidem seu *πληθώραν* vocant, cū sicut vnus *πληθώρα*
 humor auctus immodicè, vel plures si-
 mul malam *διόθεσιν* afferunt; *κακοχρμίαν* ap-
 pellant. Cæterum si penes qualitatem hu-
 mores tantum alterantur: ægrotudines
 quoq; iuxta qualitatum naturam, diuer-
 sitatemq; consequuntur. Causarum vero

Morbi com-
plicati.

Spiritus quid
in morbis pa-
tiantur

alterantium, atque lædentium maligni-
tas, multum ad malitiam morbi faciunt;
vt de putredine diximus. De spiritibus
res eodem modo, vt de humoribus, sese
non habet. Aucti enim nullam noxam in-
ferre videntur: sed alterati, corrupti, vel
diminuti. Sic dum spirituum animalium
integritas illæsa est: sensuum tam interio-
rum quàm exteriorum actiones, & virtus
motiua viget. Si corrupti vel diminuti
sunt, sensus aut motus corrumpitur, vel
certe diminuitur. ita & spiritus vitalis dū
constat: vitalis virtus salua permanet. Si
exhaustus diminuitur, aut à mala aliqua
qualitate afficitur, animi deliquium con-
sequitur. Simili modo & de spiritu natu-
rali æstimandum. Is enim cum diminui-
tur: flatus, qui multorum morborū cau-
sæ sunt, vt Hipp. in libro de flatibus expli-
cat, consequuntur. Istæ autem alteratio-
nes, siue *dispositio*, siue habitus, quos mor-
bos appellamus, qui huiusmodi alterati-
ones comitantur; nō sine causa accidunt.
Est enim hoc principium Methodi: Nō
HIL fieri sine causa. Causarū igitur con-
sequitur consideratio: quas duplices esse
constat,

Causæ morbo-
rum

constat, extrinsecas atq; intrinsecas. Ex-
 trinsecarum, quæ procatarticae, Latinis
 vero primitiua, præincipientes etiã, præ-
 gressæ seu evidentes dicuntur. Aliæ ne-
 cessario humano corpori occurrunt, idq;
 alterant: vt aer, cibus & potus, acciden-
 tia animi. Motus & quies, somnus & vi-
 gilia, repletio & inanitio, atq; hæ à Me-
 dicis res non naturales appellantur. quia
 licet ad vitam animalis necessario requi-
 rantur; tamen naturæ & prodesse & ob-
 esse, nisi in sua mediocritate consistant,
 possunt. Cum enim se secundum naturã
 habent, ac *ἡ φύσις* alterant & mouent salu-
 bres & cõseruatrices dicuntur, quia salu-
 britatis sunt causæ. atq; tunc quantũ ne-
 cesse est, quando, vbi, & quomodo oportet,
 corporibus offeruntur. Cum modũ
 excedunt; alterationes, & *πάθη* in corpore
 sunt, quæ si perdurant, *ἀσθένει* inducunt,
 lædentem actiones, quæ vel à facultati-
 bus animalibus vel vitalibus, vel natura-
 libus procedunt. Hæc vero affectio, à qua
 primò & per se læditur actio; Morbus di-
 citur. qui vel *εὐδίας*, vel *κακίας*, id est, be-
 nigniores, & maligniores secundum cau-
 sas

Duplices ex-
 trinsecæ.

Præincipientes
 prægressæ
 evidentes

Intrinsecæ

Intrinsecæ
 200

200

200

200

Necessaria.

farum intensionem, vel remissionem existimantur. Procatarticae autem seu exteriores causae non necessario alterantes sunt: quia extrinsecus corpori adveniunt, ut plagae, ictus, casus ex alto, destructiones, distorsiones; vel alia huiusmodi, quae adurunt, rodunt, exedunt &c. Nam

Intrinsec.

talia non necessario corpori offeruntur; sed saepe in illa casu incidimus. Intrinsicae vero causae sunt, quatuor humores non

Morbi triplices.

servantes debitam temperaturam, proportionem, locum. Morbi autem qui consequuntur alterationes modo dictas, triplices sunt: vel acuti, vel chronici, vel salubres vel insalubres, aut primario laedentes affectu, aut per consensum. neque haec differentiae à morbo, quoad morbus est,

Acuti.

sumuntur: sed ab accidente. Acuti dicuntur Hippocrati, in quibus periculum in propinquo est; ita ut ad vitae exitum, nisi

Unde.

fit natura valentior, subito tendant. Atque hi, qui fiunt, vel ab humoribus calidis, ut sanguine aut bile; vel qualitate calida: vel in membro organico praestantes actiones habente; sicut sunt cerebrum, cor, epaer. Qui ab humoribus calidis, vel à calore

lore oriuntur; maxime iuuenibus tem-
 pore ætatis, & in regione calida infesti
 sunt. Qui vero ratione nobilitatis mem-
 bri organici; senibus etiam accidere pos-
 sunt, imo ad eos procliuiiores videntur:
 cum eorum membra ætate debilitata, &
 exhausta viribus minus resistere possunt.
 Chronici morbi, seu tardi & longi, oppo-
 nuntur acutis, & fiunt ab humoribus fri-
 gidis, pituita scilicet, & humore melan-
 cholico, item autumno, hyeme, vel in
 regione frigida, atq; patiuntur hos pluri-
 mum senes. Altera differentia morborū
 est. Quidam sunt salubres, fiuntq; cum
 humores non multum à natura sua, vel
 quantitate, vel qualitate, vel substantia
 recedunt; aut non occupant partem ali-
 quam nobilem: vel quando aliqua qua-
 litas pura, vt calor, frigus sine materia al-
 terat quidem membrum, verum non in-
 tensè: aut si intensè; membrum tamen
 illud ignobile est. Insalubres vero oppo-
 sitas causas habent. Quod autem de vno
 genere morborū, scilicet, morbo in tem-
 peratura diximus: idem de morbis in cō-
 positione, & continui solutione tenen-

Chronici qui

Salubres.

Insalubres.

dum. Cum enim membrū nobile amittat suam constructionem naturalem, contumuitatem; morbus insalubris, & lethalis consequitur. Si verò membrum ignobile patiatur: sanabilis morbus, & minimè periculosus censetur. Tertia differentia morborum est, Quosdam primario seu primogenito affectu aliquā partem corporis afficere: videlicet, quando membrum essentialiter & per se habuit, & habet causas malæ affectionis, actionisq; læsæ in seipso, neq; aliunde afficitur. Quosdam verò per consensum lædere, vt cum membrū in se nullam morbi causam habet: sed à vicino, seu affini patitur. Vicinum dicimus, quod loco proximum est: Affine, quod etiam remotum; cum eo tamen quiddam commune & consentiens habet. Sic vterus quamuis remotus sit à cerebro: tamen ratione substantiæ membranosæ, quæ ex nervis constat; magna inter cerebrū & vterum sympathia est. Sed ista quidem medica potius opinio, quam sententia, cum euidenter nervi in vtero non sint, videtur. Reuera autem sumi potius ascendunt, qui capitis gravitatem

III.
Primarius.

Per consensum.

Parte vicina.

Affinis.

tatem efficiunt. Affinitas autem vel ratione substantiæ ex qua cõponitur membrum, vel materiæ, seu simplicis qualitatis alicuius spectatur. Ratione membri affinia sunt ea; quæ vel simili substantia cõstant, aut vniuntur, vt cum ex cerebro in ventriculum nervi tendant: cerebrum à ventriculo per consensum afficitur. Ita & cõtrà affecto ventriculo cerebrum interdum laborat, vel partium cõsensus est, non quidem quod materia aliqua transferatur de membro vno ad aliud: vel sese mutuo illa contingant, sed quia membra similis naturæ, seu substatiæ sunt. Sic vesica & uterus muliebris inter se consentiunt: quia vtrumque membrum simili substantia, scilicet, membrana nervosa præditum est. Sic omnes partes substantiæ nervosæ cum cerebro communicant, & sympathia quadam afficiuntur: quia cerebrum fons nervorum est. Ratione autem materiæ, vel qualitatis consensus est: cum scilicet materia vel qualitas successiue partes vicinas alterat. Hanc sympathiam Galenus cum de puero Epileptico agit, qui per consensum à pollice

dextri pedis laborabat; declarat. Interpretollicem quidem & cerebrum, cuius Epilepsia est affectio, nulla est affinitas: sed ratione illius malignæ qualitatis ascendētis à pollice, id est continue seu successiue partem vnā post alteram alterantis; donec tandem ad cerebrum pertingat affectio in ipso cerebro, id est, spasmus vniuersalis consequitur. Materia autem quæ ascendit vel de membro in membrum transfertur, est duplex: vel corpulenta; vel vaporosa. Materiam corpulentam, humorem; vaporosam verò flatum appellamus. Vtraque autem cum fertur de parte ad partem: ita vt intermedias alteret; per consensum materiæ membrum illud; ex quo peculiarem morbum adducit, affici dicitur. Recensuimus tres præcipuas morborum differentias. Vt verò in morborum rectam cognitionē deueniamus; signorum fontes inuestigandi sunt. Cognitionem signati, signi cognitionē præcedere necesse est: cum signum alicuius signati impressio vel accidens sit. Est autem signū duplex: aliud vniuersale, quod cognoscitur ab intellectu: aliud particulare;

signa;

signum duplex;

lare, quod sensu percipitur. Sic fumum
 sequi flammam cognoscit intellectus. V-
 biigitur sensus percipit fumum: remini-
 scitur illius conuenientia, quæ est inter
 flammam & fumum, & ex particulari si-
 gno, vniuersalis illa cognitio, Flammam
 fumo proximam esse, confirmatur. Me-
 dicus autem qui sensibus obuia conside-
 rat: particularia signa obseruat. quorum
 tres sunt fontes: primus actiones læsæ, se-
 cundus excrementa, tertius affectus cor-
 poris, seu accidentia peculiaria, quæ su-
 muntur, vel à qualitate, vel à quantitate
 mutata. Ab actione læsa sumuntur signa
 firmissima. quia illud membrum sanum
 est, cuius actiones sunt sanæ & integræ: ac
 secundum naturam se habent. Cum verò
 paulo ante dictum sit: triplex esse actio-
 num genus, quæ à tribus scilicet faculta-
 tibus, Naturali, Vitali, & Animali, pro-
 grediuntur: triplex etiam læsionum ge-
 nus consequitur. Videlicet, vt læsa natu-
 rali actione; *scilicet deorsum* naturalium instrumē-
 torum offensam esse auguremur: læsa vi-
 tali; cognoscamus vitalium facultatum
 instrumenta offensa: læsa animali; instru-

Tres fontes
 signorum

3.
 Actio læsa.

menta facultati animali deseruientia of-
fensa iudicemus. Hic autem vt instrumē-
ta vniuscuiusque facultatis memoria te-
neamus necesse est. Obseruandum et-
iam hoc: Actionem lædi tripliciter: vel
vt diminuat; id quod diminutè appel-
lant: aut corrumpatur; quod corruptè;
vel vt prorsus auferatur; quod in scholis
ablātè dicimus. Diminuitur autem, at-
que auferitur, vel ab immodica frigidita-
te, vel obstructione, vt cum spiritibus, qui
membris calorem & vigorem præstant,
negatur transitus. Corruptitur à calidi-
tate immoderata, vel spiritibus maligna
qualitate perturbatis. Alter fons signo-
rum ab excrementis deducitur. Excre-
menta autē vel sunt naturalia; vt egestio
alui, vrina, vel præter naturam; vt pus, san-
guis excretus, & similia. Vbi igitur excre-
menta naturalia à naturæ debito modo
non gubernantur, & vel mutata in substan-
tia, vt si egestiones alui & vrinæ sint san-
guinolentæ; vel in qualitate vitium illis
obuenerit, vt si acria nimium, & mordi-
cantia: vel in quantitate modum excessi-
fint; aut infra illum substituerint: vel non
debito

Actio lædi-
tur triplici-
ter.

ii.
Excrementa.

debito tempore, sed frequentius, vel ra-
 rius, quam oporteat, emissæ. Hæ muta-
 tiones cum fient, indicabunt illorū mem-
 brorū naturalem *διὰ τὴν* læsam esse, à qui-
 bus excrementa prodeunt. vt egestiones
 alui indicabunt ventriculi, epatis, vel in-
 testinorum temperaturam mutatam, at-
 que in iis affectum aliquem præter natu-
 ram, siue per se, siue per consensum esse.
 Sic yrinx immutatæ siue in substantia, si-
 ue in qualitate, siue in quantitate, siue tē-
 pore excretionis, videlicet, cum vel fre-
 quentius emittitur, vel prorsus suppri-
 mitur: vitium vel in renibus; vel venise-
 mulgentibus seu vreteribus, vel vesica,
 vel in epate, in quo serositas sanguinis,
 quæ est yrinx materia, primum cōficitur,
 esse indicabunt. Sic, cum inter accidens
 & substantiam cui inhæret, seu in quam
 fit impressio, sit quædam (vt in scholis lo-
 quuntur) habitudo: ex sudore de mem-
 bris solidis iudicamus. Sudoris enim ma-
 teria seu humiditas illa ex partib. solidis,
 quibus inhæret, profluit. E sputo, quod
 ruffiêdo excernitur, de affectionibus pe-
 ctoris seu membrorum (vt appellant) spi-

ibi dicitur
 in libro de
 vita
 108

Vrinx

Sudor

Sputum

ritualium, quæ sunt trachea arteria, substantia pulmonis, cõcauitas pectoris, musculi, & membranę thoracis, iudicium facimus. Hoc modo secundum doctrinam Hippocratis de excrementis naturalibus existimamus, quæ cum naturæ terminos egrediuntur, morborum indices sunt: & tempus eorũ, quo coquuntur, & ad suam quasi maturitatem deueniunt, videlicet, sit ne morbi principium, augmentum, status, vel declinatio, designant. Priusquam enim illa concocta appareant: morbum non finiri rectè posse, Medici (cum ante coctionem morbi declinatio vera, multo minus perfecta atque integra non sit speranda) existimant. De excrementorum verò coctione separatim instituendi sunt Tyrones: & à communi errore, in quo præclari etiã Medici versantur (qui cum suis syrupis agros & naturam defatigant: dum non coctioni, sed humorum præparationi, si tamen hoc syrupi præstant, inserviunt, ac potius, dum matutinis poculis ex aquis in æreis vasis destillatis, quæ grauissimè ventriculum lædunt, concoctionem turbant) abducendi. Vbicunq;

autem

De excrementorum coctione.

autem excrementa toto genere præter naturam apparuerint; perpetuo membrum, à quo excernuntur, præter naturam esse affectum indicant. Fit verò iudicium de excrementis præter naturam; sicut de naturalibus, videlicet, ex substantia, quantitate, qualitate; & temporibus excretionis. Sic pus excretum si est album, æquale, & sine fœtore graui, probum existimatur. ita & in Quantitate, minus malum æstimamus: si secundum loci proportionem emanat, quam cum redundat, vel plus æquo deficit. Itē si qualitate nulla erodenti sit præditum, quam si acre & erodens. Deniq; si iusto tempore excernatur. hæc de excrementis in genere. Nam peculiaris doctrina de singulis hoc in loco institui non potest. Tertium fontem signorum Accidentia posuimus. In qualitate igitur primum spectatur Color, an secundum naturam membri, vel partis sese habeat. si enim quod album esse debet, sit liuidum, vel nigrum, aut immodice rubens: affectio præter naturam esse indicatur. Simile iudicium de qualitatibus, quæ tactui offeruntur: vt si sit frigidum; quod

3.
Accidentia.

calidum esse debebat: & contra asperum, quod leue esse conueniebat. Idē de qualitibus sentiendum, quas olfactus percipit: vt si sint foetida; quæ bene olere oportebat. Sic & de his, quæ gustatu percipiuntur, vt amara, vel salsa: quæ dulcia & insipida esse debebant. Item si sit in parte aliqua sonitus & rugitus præter naturam. Similiter cum quãtitate naturæ modum excedunt: vt cum humores in aliqua parte augmentur. Item cum lassitudines, dolores fiunt; & amissio sensus accidit: vel sensus diminuitur, & membra stupent. sunt item motus; saltus; atq; vibrationes præter naturam, atq; omnia ista accidentia, quæ ex singulis prædicamentis deducuntur, Medico doctrinam Hippocratis sequenti cõsideranda sunt; atq; vniuersalia particularibus applicãda. Hæc autē de signorũ fontibus, quos Medicus plane exhaurire debet, monuisse sat est. Diuisio verò signorũ talis est: Quædam sunt perpetua; quædã sequentia; quædã assidentia seu comitantia. Perpetua Græcis *παθων μοιικὰ* dicta. Ea vbicunq; sunt: necessariò affectum, quem indicant, adesse constat.

Semper

Signa dupli-
cia.

Perpetua.

Semper enim illum comitatur, tanquam umbra corpus. ut dolor pungitius in latere pleuritici, semper indicat inflammationem esse in membrana, seu membro nervoso, estq; perpetuum signum pleuritidis. Signum subsequens seu ὀπίσθαινόμεινον nō semper comitatur: sed prout signatum fuerit affectum aperiet. Sic pleuriticum nō posse iacere in latere dolente: signum est inflammationē esse in membrana exteriori tegente costas. Nam si in interiori esset: melius in latere dolente; quam in opposito quiesceret. Assidentia verò signa, seu comitantia, Græcis τα συωεσπείοντα dicta interdū simul cum morbo vna adoriuntur, interdū superueniunt; nonnunquam omninò absunt. Neq; enim essentiam morbi constituunt: sed proprias differentias efficiunt, ut sputum familiare est pleuritico: estq; signum proprium: nō tamen semper apparet, neque pleuritidis essentiam constituit. Siquidem in principio pleuritidis nihil exspuitur; cū tamen pleuritis adsit. Est & alia signorum diuisio: nam quædam indicāt præterita, quædam futura, quædam præsentia. Præterita

Signum comitans.

Signa triplicia.

Præterita.

non multum spectat Medicus, licet aliquando, exemplo Hippocratis primo prognostic. intueatur. Sed præsentia atque futura. Præsentia quæ *συνωσικα* appellantur: vt in certam cognitionem morbi deueniat. Futura, quæ *προωσικα* dicuntur, tribus de causis, quarum prima est, vt se peritum suæ artis declaret: altera ne in lethali ægitudine in infamiam incurrat: tertia, vt ægro prospiciat, & curationem suam rectè instituat. Aliter enim in breui morbo, aliter in longo medicandum: sicut lethali ne manus quidem admouenda; vt Hippocrates monet. Nã æger de quo nulla spes est, cum solis prognosticis relinquendum, (ne bona remedia infametur, & vt prudentes nos præstemus, neque in dedecus, & reprehensionem incurramus) iubemur. Loca autem seu fontes signorum indicantiũ præsentem affectum, & prognosticorum: sunt prorsus eadem quæ superiorum; aliter tamen considerata. In signis enim prognosticis, collatio habetur magnitudinis morbi & virium, cum vires valētiores morbo sunt, semper in spem bonã erigimur. Spectatur etiam

vtrum

utrum signa præsentis morbi, seu diagnostica sint intensa & maligna: vel remissa & benigna. Si enim intensa & maligna sunt, malū denunciant. Si remissa & benigna, bonum. Sed in signis prognosticis Hippocrates *κρίσιμα*, id est decretoria, quæ si coctionis tempore se prodiderint, semper sunt bona: cruditatis verò mala, ut vel iudicatu difficilia, vel mortifera, considerat: de quibus hoc in loco breuitas, quam sequimur, dicere non admittit. Habitis igitur & cōsideratis signis, quæ morbum indicant: eoq; rectè per suas causas cognito: ut eius Curationē aggrediamur, restat.

Principio verò illud tenendū: Medicum ex arte tantū rectè facere: quantum rectè cognoscit. Est autē Hippocrati Curationis, remotio eius quod lædit, & quod cōtra naturam est, videlicet, vel morbi, vel causæ permanentis (Procatartica enim cum non permaneant; nihil indicāt) per cōtrarium. Hic apparet, scopum vniuersalem artis curatiuæ esse: remouere cōtrarium cōtrario, à quo vniuersalis nascitur indicatio, quæ est *ἐμφασις τῆς ἀκαταστάσεως*, id est, lux consequutionis in intellectu Me-

Curationis
methodus.

Scopus cura-
tionis.

dici de morbo seu nocente, & remedio seu iuuante cogitantis excitata, quæ quid in actione sequendum sit, vt tollamus vel remoueamus ex humano corpore, quod ei nocet, & grauitur fertur, monstrat. Cû autem hic scopus (contraria cõtrariis remouenda) generalissimus sit, eo vsq; dum ad particularia omnia deueniamus; & quid primo, quid secundo faciendum sit, appareat, is distinguendus est. Et quia scopus, & indicatio, tanquam duo correlatiua, semper sibi respondent, cõsequitur, vt distincto scopo generali, distincta indicationes emineant, quæ eo certiores sunt, quo diligētius scopi speciatim ponuntur, & cõsiderantur. Actio enim Medici versatur circa singularia, & indiuidua; eamq; gubernat indicatio, quæ vt dixi, à scopo, quem statuit Methodus, petitur. Ita verò generalem scopum rectè distinguimus: si considerabimus; quot modis possint remoueri contraria contrariis. Remouentur autem considerata vel substantia, vel quantitate eius quod remouendum, vel qualitate, vel tempore, in quo fieri debet remotio, & quo in loco. Substantiam hic

Quomodo
remouean-
tur cõtraria.

I.
Substantia.

non

non intelligimus propriè: sed de forma aut materia morbi. Illi occurrimus remotione scilicet eius, quod nocet, forma tantum, seu qualitate. Vt in ephemera, in qua sola qualitas peccat: sola alteratione in contrarium medemur. Formaliter enim (vt sic loquar) substantiam morbi intelligimus, alterationem, ex qua sequitur nocumentum. Sublato igitur suo contratio formaliter, id est, alterâdo ad oppositum, cõsequitur sanitas. Substantia verò morbi materialiter intellecta; est ipsa materia immediate faciens morbum: quæ cū sua præsentia noceat; remouēda est per euacuationem. Atq; hinc oriuntur circa substantiæ cõsiderationem duo *ἐνδείξεις* seu indicationes, id est, collationes artificiosæ nocentis cum iuuante, quæ demonstrant nobis cohærentiam consequutionis (vt Galeni verbis utar) in actione. Videlicet quid primo, quid secūdo, quid tertio (nisi aliquid quod vrgeat, id quod *κατεπείγου* appellant, interueniat) agendum. Est autem hoc primum in progressu isto præceptum. Quod in resolutione seu cognitione vltimo offertur, primū in actione esse

Indicatioes
circa substantiam,

κατεπείγου
ἡ ἀναγκαῖα
ἡ ἀναγκαῖα

ἡ ἀναγκαῖα

debere. Quæstio vero Methodica prima: Quid est. Etsi autem quid (vt in scholis docemur) de substantia quærat, non de accidente: tamen hic non propriè accipitur: Morbi enim sunt accidentia. Ita quid de morbo & eius causa quærit. Nam hoc *ἑρμηνείαν* est methodi: nihil fieri sine causa. Cum vero causa est præsens, ea tollenda. Exempli loco sit febris putrida. In hac cū calor naturalis in præternaturalem à putridis exhalationibus sublatis ad cor (non enim calor afficiens cor verè febris est, nisi innatum calorem illius alteret,) sit mutatus: putredo vero in humoribus: (licet illa nō de corruptione secundum omnes partes, neq; de putredine quam definit Aristoteles, dū naturali generationi eam opponit: sed de ea quæ *κατὰ μέρος* est, intelligitur, quamuis illius quæ *καθόλου* dicitur, naturam semper recipit, cum in febribus putridi vapores vbiunque sit eorum focus, ad cor ferantur. sicut in peste seminaria contagii, seu *νοσσηρὴ ἀπόκλεισις*, extra suum subiectum effusa & spiritu mediante aere in quo hæret hausta, subito cor & insitum spiritū & calorem lethaliter oppugnant:)

Humo-

Febris putrida.

Humores autem putrescāt; propter prohibitam transpirationē: Transpiratio, vel propter crassitiem, vel copiam humorum prohibeatur; hinc insurgūt indicationes: Copiam humorū minuendam; crassitiem attenuādā; procurandam transpirationem. ita putredo cessabit; & febris curabitur. Habitis indicationibus à forma & materia morbi desumptis, ad secundū est progrediendum: & pro altera indicatione alius scopus instituendus, videndumq;

Quantum sit agendum, id est, quo vsq; alterando, vel euacuando procedendum.

Hunc vero moderatur virtus subiecti, seu virium ægri constantia, & ea quæ his connexa videntur. Ætas, regio, in qua viuit æger; tempus anni. Constitutiones quas Hippocrates *καταστάσεις τῆς ἐπιανρωτῆς* appellat:

Hæc enim virtutem seu robur ægri augere, vel minuere, morbiq; vim frangere atque tollere posse notū est. Cū vero eo vsq; progredi in medicatione possumus: quoad vires ægri cū suis connexis nobis cōcedunt: hæc præcipua cura Medicis incumbit: ne vires, quarū conseruationi semper studere debent; sua culpa concidisse vi-

II.
Quantum sit
agendum.

Vires tran-
dz.

deantur, sed conseruentur. Cum virtute & virib. ægri firmis; omnia possibile Medico sint: collapsa vnica spes in recuperãdis sita Natura enim morborum est curatrix: Medicus administer naturæ. qui minimè rectè officium suum fecisse existimatur: cum non vi morbi; sed medicatione vires fractæ atq; debilitatæ succumbunt. Itaq; cum vacuandum est, tantum detrahendum, quatum virtus tolerat: diligenterq; opera danda; ne vnquam vires ægri exauriamus. Sublatis enim viribus: nullus amplius medicationi locus relinquitur. Est ergo hæc præcipua & difficilima indicatio, quæ à quantitate petitur. in qua cum præcipuè elucere debeat prudentia Medici: opera danda vt minus potius quam nimium (siue alterandū, siue vacuandum sit) egisse videatur. Præstat enim viribus integris morbi materiam aliquam in corpore remanere: quam iis fractis & debilitatis ad morbi curationem omnia referre. Tertius scopus ad Qualitatem agendi directus est: videlicet, qua ratione curatio perfici debeat, id est, quomodo sit operandum. vt cum corpus refrigeratum, calefacien;

III.

Qualitas.

faciendum est, hoc est, forma morbi tollenda: vel usu calidorum actu, vel potentia talium: vel frictione, vel motu. item si materia peccat: an inedia hoc fieri oporteat; an missione sanguinis, an vero pharmaco, vel aliqua diuersione per ligaturas, frictiones, vel per enemata. Sumitur autem indicatio modi agēdi, à multis coincidentibus: præcipuè vero à consuetudine ægri, vt quidā facilius potionibus: quidam aliis medicamentis curantur. Præcipuè vero à proprietatib. indiuiduis, quas græci *ιδιοσυγκρασίας* vocant, vt quod nonnulli natura abhorrent à Rhabarbaro; vel assumentes enemata in syncopen incidunt. Item à conditione ægri. Aliter enim tractatur rusticus robustus; aliter delicatus aliquis. Scopus autē, quem tempus operandi præscribit (cū occasio sit præceps) diligenter Medico attendendus: ne quid intempestiuè egisse videatur. Obseruandum igitur tempus morbi: sit ne morbus in principio, augmento, statu, vel declinatione. Tot enim sunt morborū tempora tam vniuersalia: quam particularia. Et sciendum, Auxilia quæ in principio pro-

IIII.
Tempus morbi.

sunt: in statu; vel declinatione locum raro habere, imò in statu præsidii Medicis, sicut in vniuersali declinatione nihil turbandum est, scopus vero, quæ locus affectus monstrat, seu à quo; in quo; & per quæ fiat operatio: sumta indicatione à situ; & connexionione seu colligantia vnius partis cum altera, rectè petitur. Situm spectamus; cùm hæreat morbus, vel materia morbum faciès in superficie; vel in profundo, obseruamus. ac si indicatione sumta ab eo, qui affectus exterius vel interius lædât, remedia adhibemus. Hic quoq; colligantia, connectio, & ductuum ratio spectatur. Sic cum gibba pars epatis connexa sit venæ cavae descendenti: ea affecta expurgare materia volentes; urinam prouocamus. Concaua vero læsa ope venarum Mesaraicarum tendentium in intestina; per ventrem expurgamus. Habemus igitur methodo monstratos quinque scopos; à quibus totidè indicationes curandi generales petuntur: cum scilicet rationem medicationis seu applicationis remedii, considerata substantia, id est, forma & materia morbi; siue quantitate; siue qualitate ac modo agendi; siue occasio-

v.
Locus affectus & situs.

occasione atq; tempore; siue cōuenienti loco à quo, in quo, & per quē operamur, petimus. Et quando circa subiecta indiuidua versamur: generalib. scopis distinctis; ad distinctas & certas indicationes animam aduertimus. Instrumenta autem, quibus actio Medici perficitur, cū præfixo scopo sanitatē consequi, indicationibus, vt dixi, prælucētibus, studet; tria sunt generalia; videlicet, recta victus ratio; pharmacia; & chirurgia. atq; de iis singulis cū Hippocrates tam aphoristicè; quam proposita doctrinā perspicua, eaq; multis in locis exemplis declarata, agat: ad Hippocratē, & eius interpretē Galenum Medicinæ studiosos ablegamus. Hoc ad extremū admonētes, semper medico illud Hippocraticū, quod supra posui tenendum, *φύσις νοσῶν ἀξέσπια*, & Naturā, id est, vim illam quę motus actiones in corpore ciet, tanquam intrinsecam causam principem locū in tuenda atq; recuperanda sanitate habere, Medicū naturæ administrū esse, & si ille integrè partes suas exequi possit, ita spectatōrē, ne quo modo res nō naturales & extrinsecus aduenientes impedi-

Instrumenta
curandi scia.

Axioma me-
dicum.

496 IO. CRAT. MIKPOTEX N H.
 mentum adferant. Vbi vero Natura succumbit, à Medico erigenda, certoq; statuendum nisi ea medicamenta ad actum deducat, vt loquuntur Medici, actum aeternum. Imo in fracturis, rupturis & membris luxatis ac emotis Natura opem non ferente recte & foeliciter succedit. Quo magis eorum stultitia admiranda, qui in certis & expertis, vt aiunt, medicamentis atque Chymica industria præparatis, omnem spem morborum curandorum ponunt, & in iis adhibendis tam audaces sunt, vt ne quidem arte Medica & præceptis, quorum authores & interpretes vituperant, opus putent. Sed cum istorum hominum insania non libet rixari. Hac autem pro typo, vniuersam doctrinam Hippocraticam per synopsis ostendete, proposuimus. Is si diligenter Medico in conspectu fuerit; & ad illius, quasi absolutionem omne studium, diligentiam, & operam conuerterit; haud dubie foelices in arte progressus, Deo studia & actiones benigne fortunante, est facturus.

F I N I S.